

Съдържание

II *Незаконодателни актове*

ПРЕПОРЪКИ

- ★ Препоръка (ЕС) 2019/1658 на Комисията от 25 септември 2019 година относно транспонирането на задълженията за икономии на енергия съгласно Директивата относно енергийната ефективност 1
- ★ Препоръка (ЕС) 2019/1659 на Комисията от 25 септември 2019 година относно съдържанието на всеобхватната оценка на потенциала за ефективно отопление и охлаждане по член 14 от Директива 2012/27/ЕС 94
- ★ Препоръка (ЕС) 2019/1660 на Комисията от 25 септември 2019 година относно изпълнението на новите разпоредби за измерване и фактуриране от Директива 2012/27/ЕС за енергийната ефективност 121

II

(Незаконодателни актове)

ПРЕПОРЪКИ

ПРЕПОРЪКА (ЕС) 2019/1658 НА КОМИСИЯТА

от 25 септември 2019 година

относно транспонирането на задълженията за икономии на енергия съгласно Директивата относно енергийната ефективност

ЕВРОПЕЙСКАТА КОМИСИЯ,

като взе предвид Договора за функционирането на Европейския съюз, и по-специално член 292 от него,

като има предвид, че:

- (1) Европейският съюз поема ангажимент за разработването на устойчива, конкурентоспособна, сигурна и декарбонизирана енергийна система. Със Стратегията за енергиен съюз бяха установени амбициозни цели на Съюза. Тя по-специално има за цел да се намалят емисиите на парникови газове с най-малко още 40 % до 2030 г. в сравнение с 1990 г., да се увеличи използването на енергия от възобновяеми източници до най-малко 32 % и да се осъществят амбициозни икономии на енергия, като се повишат енергийната сигурност, конкурентоспособността и устойчивостта. С Директива 2012/27/ЕС на Европейския парламент и на Съвета ⁽¹⁾ („Директивата относно енергийната ефективност“ (ДЕЕ), изменена с Директива (ЕС) 2018/2002 ⁽²⁾), се установява водеща цел за икономии на енергия на равнището на ЕС в размер на най-малко 32,5 % до 2030 г.
- (2) Постигането на по-умерено енергийно потребление е едно от петте измерения на Стратегията за енергиен съюз, установени в Съобщението на Комисията „Рамкова стратегия за устойчив енергиен съюз с ориентирана към бъдещето политика по въпросите на изменението на климата“ от 25 февруари 2015 г. Постигането на целите на ЕС в областта на енергетиката и климата изисква да се даде предимство на енергийната ефективност, да се спазва принципът „енергийната ефективност на първо място“ и да се вземат предвид възможностите за внедряване на възобновяеми енергийни източници.
- (3) В съобщението относно европейска стратегическа дългосрочна визия за просперираща, модерна, конкурентоспособна и неутрална по отношение на климата икономика ⁽³⁾ се подчертава, че мерките за енергийна ефективност следва да играят централна роля в постигането на неутрална по отношение на климата икономика до 2050 г. С Регламент (ЕС) 2018/1999 на Европейския парламент и на Съвета ⁽⁴⁾ („Регламента относно управлението“) от държавите членки се изисква да спазват принципа „енергийната ефективност на първо място“.
- (4) Според извършената от Комисията оценка на въздействието на изменената ДЕЕ ⁽⁵⁾ прилагането на член 7 от директивата ще осигури постигането на повече от половината от икономии на енергия, които държавите членки следва да реализират в рамките на ДЕЕ.
- (5) Изменената ДЕЕ оказва въздействие както върху настоящия (2014—2020 г.), така и (най-вече) върху бъдещия период на задължения (2021—2030 г. и след това). Държавите членки следва да бъдат подкрепяни при изпълнението на новите изисквания (по двата периода на задължения), при разнообразното прилагане на съществуващите изисквания (по двата периода на задължения), както и при установяване на това кои изисквания са били пояснени, но не са били променени.

⁽¹⁾ Директива 2012/27/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 25 октомври 2012 г. относно енергийната ефективност, за изменение на директиви 2009/125/ЕО и 2010/30/ЕС и за отмяна на директиви 2004/8/ЕО и 2006/32/ЕО (ОВ L 315, 14.11.2012 г., стр. 1).

⁽²⁾ Директива (ЕС) 2018/2002 на Европейския парламент и на Съвета от 11 декември 2018 г. за изменение на Директива 2012/27/ЕС относно енергийната ефективност (ОВ L 328, 21.12.2018 г., стр. 210).

⁽³⁾ Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Европейския съвет, Съвета, Европейския икономически и социален комитет, Комитета на регионите и Европейската инвестиционна банка „Чиста планета за всички — Европейска стратегическа дългосрочна визия за просперираща, модерна, конкурентоспособна и неутрална по отношение на климата икономика“, COM(2018) 773 final.

⁽⁴⁾ Регламент (ЕС) 2018/1999 на Европейския парламент и на Съвета от 11 декември 2018 г. относно управлението на Енергийния съюз и на действията в областта на климата, за изменение на регламенти (ЕО) № 663/2009 и (ЕО) № 715/2009 на Европейския парламент и на Съвета, директиви 94/22/ЕО, 98/70/ЕО, 2009/31/ЕО, 2009/73/ЕО, 2010/31/ЕС, 2012/27/ЕС и 2013/30/ЕС на Европейския парламент и на Съвета, директиви 2009/119/ЕО и (ЕС) 2015/652 на Съвета и за отмяна на Регламент (ЕС) № 525/2013 на Европейския парламент и на Съвета (ОВ L 328, 21.12.2018 г., стр. 1).

⁽⁵⁾ SWD(2016) 402 final.

- (6) С изменената ДЕЕ обхватът на задължението за икономии на енергия се удължава до периода 1 януари 2021 г. — 31 декември 2030 г. и след това (подлежи на преглед от страна на Комисията). Всяка година през периода на задължения 2021—2030 г. и след това държавите членки трябва да постигнат кумулативни икономии на енергия при крайното потребление, еквивалентни на нови икономии в размер на 0,8 % от крайното потребление на енергия за периода и след това. По изключение, от Кипър и Малта се изисква да постигнат кумулативни икономии на енергия при крайното потребление, еквивалентни на нови икономии в размер на само 0,24 % от крайното потребление на енергия за периода и след това.
- (7) С изменената ДЕЕ също така се предоставят разяснения относно изчисляването на размера на икономии на енергия. В измененията се пояснява, че схемите за задължения за енергийна ефективност и алтернативните мерки на политиката са равнопоставени и могат да бъдат комбинирани. Държавите членки имат право на преценка при определяне на задължените страни и акредитиране на сумите на икономии на енергия, които трябва да бъдат постигнати от всяка страна. Когато държавите членки избират между различните видове схеми, изменената ДЕЕ им осигурява гъвкавост при избора на система, която е най-подходяща за тяхното конкретно положение и обстоятелства.
- (8) За да могат държавите членки да изпълнят своето задължение за икономии на енергия, е необходимо да се повиши обществената осведоменост и да се предоставя точна информация относно ползите от енергийната ефективност. Това може да се постигне чрез обучения или образователни програми.
- (9) Промените изрично позволяват на държавите членки да предприемат мерки на политиката, насочени към определени сектори, в т.ч. строителство или воден сектор.
- (10) Ефективното управление на водите може да допринесе значително за икономии на енергия, а държавите членки следва да проучат възможностите за допълнителни мерки в тази област. Те се насърчават също така да разработят мерки на политиката, които са насочени едновременно към други цели, свързани с опазването на околната среда и природните ресурси.
- (11) С оглед увеличаване на усилията за намаляване на енергийната бедност държавите членки следва да прилагат някои мерки на политиката за енергийна ефективност с предимство сред уязвимите домакинства, както и да определят критерии за справяне с енергийната бедност.
- (12) Изменената ДЕЕ съдържа по-ясни изисквания по отношение на срока на действие на мерките. При изчисляването на размера на икономии на енергия държавите членки следва да вземат под внимание срока, през който мярката ще продължи да генерира икономии, но също и възможността тези икономии да намаляват с течение на времето.
- (13) В изменената ДЕЕ се пояснява, че при изчисляването на икономии на енергия държавите членки не следва да вземат предвид действията, които биха предприели във всички случаи, и че могат да заявяват само икономии, които надхвърлят минимално изискваните съгласно специфичното законодателство на ЕС. По отношение на икономии на енергия от санирането на сгради е предвидено изключение.
- (14) В изменената ДЕЕ се подчертава значението на наблюдението и проверката за постигането на целите на схемите за задължения за енергийна ефективност и алтернативните мерки на политиката. Насоките, предоставени в настоящата препоръка, показват начина, по който държавите членки могат да създадат ефективни системи за измерване, контрол и проверка.
- (15) Като се има предвид значението на енергията, генерирана върху или във сгради посредством технологии за енергия от възобновяеми източници, в предоставените с настоящата препоръка насоки се обяснява как държавите членки могат да отчетат икономии на енергия при крайното потребление, произтичащи от мерки на политиката, насърчаващи внедряването на технологии за възобновяема енергия от малък мащаб, спрямо задължението им за икономии на енергия.
- (16) До 25 юни 2020 г. държавите членки трябва да въведат в сила законовите, подзаконовите и административните разпоредби, с които да се транспонира задължението за икономии на енергия. С влизането в сила измененията на член 7 от ДЕЕ оказват въздействие върху изпълнението на задължението за икономии на енергия за периода на задължения 2014—2020 г. Предоставените с настоящата препоръка насоки ще оказват подкрепа на държавите членки и в това отношение.
- (17) Цялостното транспониране и ефективното прилагане на изменената ДЕЕ са необходими, за да може ЕС да постигне своите цели за енергийна ефективност до 2030 г. и да изпълни ангажимента в основата на енергийния съюз да бъдат поставени потребителите.
- (18) Държавите членки имат известна свобода на преценка при транспонирането и прилагането на изменените изисквания относно своите задължения за икономии на енергия по начин, съответстващ най-добре на техните национални особености. В настоящата препоръка са дадени разяснения относно променените изисквания и примери за това как могат да бъдат постигнати целите на директивата. В частност целта е да се осигури еднакво разбиране на ДЕЕ в държавите членки, докато те изготвят своите мерки за транспониране.

- (19) Насоките, предоставени в настоящата препоръка, допълват и частично отменят насоките, издадени по-рано от Комисията във връзка с член 7 от ДЕЕ ⁽⁶⁾. Необходимо е да се подчертае въздействието на разпоредбите за изменение върху периода на задължения 2014—2020 г. Следва да бъде взета предвид обратната информация, която Комисията получи от държавите членки след транспонирането на Директива 2012/27/ЕС относно енергийната ефективност.
- (20) Настоящата препоръка не променя правното действие на ДЕЕ и не засяга нейното тълкуване от Съда на ЕС, което има обвързващ характер. Тя акцентира върху разпоредбите, свързани със задължението за икономии на енергия, и се отнася до членове 7, 7а и 7б от ДЕЕ и приложение V към ДЕЕ.
- (21) Приложението към настоящата препоръка има за цел да подпомогне държавите членки, наред с другото, при изчисляването на изискваните икономии на енергия, определянето на допустими мерки на политиката и правилното докладване за постигнатите икономии на енергия, като предлага набор от пояснения и практически решения във връзка с прилагането,

ПРИЕ НАСТОЯЩАТА ПРЕПОРЪКА:

При транспонирането на изискванията, въведени с Директива (ЕС) 2018/2002 и изложени в членове 7, 7а и 7б от Директива 2012/27/ЕС и в приложение V към нея, държавите членки следва да спазват насоките, предвидени в приложението към настоящата препоръка.

Съставено в Брюксел на 25 септември 2019 година.

За Комисията
Miguel ARIAS CAÑETE
Член на Комисията

⁽⁶⁾ COM(2013) 762 final и SWD(2013) 451 final, Брюксел, 6 ноември 2013 г.

ПРИЛОЖЕНИЕ

1. ВЪВЕДЕНИЕ

Настоящата препоръка изразява единствено становището на Комисията; тя не променя правното действие на директивите и регламентите и не засяга обвързващото тълкуване от Съда на членове 7, 7а и 7б от изменената Директива 2012/27/ЕС относно енергийната ефективност („ДЕЕ“) и на приложение V към нея. Настоящата препоръка се основава на обратната връзка, която Комисията е получила от държавите членки след транспонирането на Директива 2012/27/ЕС относно енергийната ефективност, и на това, което Комисията е научила от уведомленията на държавите членки, както и от оценяването на националните планове за действие за енергийна ефективност и годишните доклади ⁽¹⁾.

Резюме: Основни изменения на Директива 2012/27/ЕС

1. Структура на задължението за икономии на енергия и съответните разпоредби

- членове 7 (общи правила относно изискването за икономии), 7а (правила относно схемите за задължения за енергийна ефективност (схеми за ЗЕЕ) и 7б (правила относно алтернативни мерки на политиката),
- приложение V (общи методи и принципи за изчисление), както и
- задължения за планиране и докладване в съответствие с Регламента за управлението.

2. Обхват на задължението за икономии на енергия (2021—2030 г.)

- нов период на задължението за икономии на енергия 2021—2030 г. и удължаване на задължението след 2030 г. без крайна дата, но предмет на преглед до 2027 г. и на всеки 10 години след това,
- задължение за постигането на кумулативни икономии на енергия при крайното потребление през периода 2021—2030 г., които да са равностойни на нови годишни икономии от поне 0,8 % от крайното енергийно потребление (с изключение на Кипър и Малта, които трябва да постигнат нови икономии от 0,24 % от крайното енергийно потребление), т.е. по-високо равнище, отколкото през текущия период,
- варианти, по които държавите членки могат да изчисляват икономии по различен начин, стига да постигат изискваните кумулативни икономии на енергия при крайното потребление, както и
- изискване към държавите членки при разработване на мерките на политиката да вземат предвид необходимостта от намаляване на енергийната бедност според критерии, които те трябва да определят.

3. Изчисляване на въздействието на мерките на политиката

- Държавите членки не могат да декларират икономии на енергия, произтичащи от транспонирането на правото на ЕС, освен когато са свързани със санирането на сгради. Чрез дерогация и при спазване на някои условия, те могат да отчетат икономии по националните минимални изисквания за нови сгради спрямо изискваните икономии само за първия период на задължения (2014—2020 г.).

⁽¹⁾ Вж. *inter alia* Economidou et al., 2018 г., Assessment of the Second National Energy Efficiency Action Plans under the Energy Efficiency Directive (Оценка на вторите национални планове за действие за енергийна ефективност съгласно Директивата относно енергийната ефективност), EUR 29272 EN, Служба за публикации на Европейския съюз, Люксембург, 2018 г., ISBN 978-92-79-87946-3, doi:10.2760/780472, JRC110304 (докладът е на разположение на адрес <https://ec.europa.eu/jrc/en/publication/eur-scientific-and-technical-research-reports/assessment-second-national-energy-efficiency-action-plans-under-energy-efficiency-directive>), както и Tsemekidi-Tzeiranaki et al., 2019 г., Analysis of the Annual Reports 2018 under the Energy Efficiency Directive (Анализ на годишните доклади съгласно Директивата относно енергийната ефективност за 2018 г.), EUR 29667 EN, Служба за публикации на Европейския съюз, Люксембург, 2019 г., ISBN 978-92-79-00173-7, doi:10.2760/22313, JRC 115238 (докладът е на разположение на адрес <http://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/bitstream/JRC115238/kjna29667enn.pdf>).

4. Пояснения

- Схемите за ЗЕЕ и алтернативните мерки на политиката са еднакво валидни средства за транспониране на ДЕЕ,
- икономии на енергия, реализирани чрез всяка мярка на политиката, трябва да се изчисляват в съответствие с общите принципи и методи, заложи в приложение V към ДЕЕ,
- пояснение на изискването за измерване и верифициране и важността от вземането на представителна извадка от мерките за подобряване на енергийната ефективност,
- държавите членки могат да създадат национален фонд за енергийна ефективност (НФЕЕ) в съответствие с член 20, параграф 6 от ДЕЕ чрез алтернативна мярка на политиката или в рамките на схема за ЗЕЕ, като изискват от задължените страни да изпълняват техните икономии, изцяло или частично, като вноски във фонда,
- пояснение на изискването за допълнителност (икономиите на енергия трябва да бъдат допълнителни към икономии, които при всички случаи биха се реализирали без дейността на задължената или участващата страна), включително някои фактори като недобросъвестно участие с цел извличане на облага, пазарни ефекти и въздействието на съществуващите политики,
- при изчисляване на икономии на енергия трябва да се отчита жизненият цикъл на мерките и темпът, с който ефектът на икономии намалява с течение на времето, както и
- икономии на енергия, произтичащи от технологии за възобновяема енергия от малък мащаб, инсталирани върху или в сгради, могат да бъдат допустими, ако отговарят на приложение V.

2. ИЗЧИСЛЯВАНЕ НА ИКОНОМИИТЕ НА ЕНЕРГИЯ, ИЗИСКВАНИ ПРЕЗ ПЕРИОДА НА ЗАДЪЛЖЕНИЯ 2021—2030 г.

Член 7

Задължение за икономии на енергия

1. Държавите членки трябва да постигнат кумулативни икономии на енергия при крайното потребление, които да са равни поне на:

а) ...

б) нови икономии ежегодно от 1 януари 2021 г. до 31 декември 2030 г. в размер на 0,8 % от годишното крайно енергийно потребление, осреднено за последния тригодишен период преди 1 януари 2019 г. Чрез дерогация от настоящото изискване Кипър и Малта постигат нови икономии ежегодно от 1 януари 2021 г. до 31 декември 2030 г. в размер на 0,24 % от годишното крайно енергийно потребление, осреднено за последния тригодишен период преди 1 януари 2019 г.

Според буква б) по-горе от държавите членки се изисква да постигнат:

— кумулативни икономии на енергия при крайното потребление (т.е. общ размер на икономии на енергия) през периода 2021—2030 г., както и

— нови икономии ежегодно през този период (чийто размер не е определен).

Макар че процентът на новите годишни икономии на енергия през първия период на задължения (2014—2020 г.) е еднакъв за всички държави членки (т.е. 1,5 %), през втория период (2021—2030 г.) случаят не е такъв, тъй като Кипър и Малта трябва да постигнат кумулативни икономии при крайното потребление, които да са равностойни на нови икономии от 0,24 % от крайното енергийно потребление ⁽²⁾.

Всяка държава членка трябва да постигне изчисления размер на кумулативни икономии на енергия при крайното потребление (т.е. общия размер на икономии на енергия за периода 2021—2030 г.) до 31 декември 2030 г. За разлика от първия период на задължения, този размер не може да се понижава вследствие на каквито и да било възможности за гъвкавост, използвани от държавата членка ⁽³⁾.

Не е задължително държавите членки да постигат нови икономии, равни на 0,8 % (0,24 % за Малта и Кипър) от годишното крайно енергийно потребление ⁽⁴⁾ през всяка година от втория период на задължения. Понастоящем съществуващата гъвкавост, чрез която те могат да разпределят размера на новите икономии през периода, продължава да е приложима за втория и последващите периоди ⁽⁵⁾.

2.1. Изчисляване на кумулативните икономии на енергия при крайното потребление, изисквани през втория период на задължения

За изчисляването на размера на кумулативните икономии на енергия при крайното потребление, които се изискват през втория период на задължения, всяка държава членка трябва първо да изчисли средното крайно енергийно потребление през тригодишния период преди 2019 г. (т.е. 2016—2018 г.) ⁽⁶⁾.

Следващата стъпка е тази средна стойност да се умножи по 0,8 % (0,24 % в случая на Кипър и Малта), за да се определи еквивалентният размер на „новите“ годишни икономии.

Пример

Държава членка има енергийно потребление в размер на 102 млн. тона нефтен еквивалент (Mtoe) през 2016 г., 98 Mtoe през 2017 г. и 100 Mtoe през 2018 г. и съответно средната стойност за тригодишния период е 100 Mtoe.

Следователно, що се отнася до изчисляването на кумулативния размер на икономии на енергия при крайното потребление (2021—2030 г.), минималният размер на новите икономии всяка година е 0,8 Mtoe ($100 \text{ Mtoe} \times 0,8 \%$).

След това държавите членки могат да изчислят кумулативния размер на икономии при крайно потребление за целия период на задължения.

Пример

Държава членка изчислява своето средно крайно енергийно потребление за периода 2016—2018 г. на 100 Mtoe. Следователно общите икономии при крайното потребление за 2021 г. биха били ($100 \times 0,8 \% \times 1$) = 0,8 Mtoe.

Тъй като държавата членка трябва да постига кумулативни икономии на енергия при крайното потребление, които да са поне равни на новите икономии ежегодно от 2021 г. до 2030 г., тя трябва да изчисли новите икономии за всяка следваща година до 2030 г.

Общият размер на изчислените икономии за 2022 г. би бил ($100 \times 0,8 \% \times 2$) = кумулативни икономии на енергия при крайното потребление от 1,6 Mtoe (включително 0,8 Mtoe нови икономии през 2022 г. (отбелязани в сиво по-долу).

⁽²⁾ В член 2, параграф 3 от ДЕЕ „крайно енергийно потребление“ е определено като „цялата енергия, доставена на промишлеността, транспорта, домакинствата, услугите и селското стопанство. То изключва доставките за сектора на преобразуване на енергия и самите отрасли на енергетиката“. За понятието „крайно потребление“ няма определение в ДЕЕ и поради това трябва да се тълкува съобразно обосновката на задължението за икономии на енергия. С член 7, параграф 1, първа алинея, буква б) се цели да се понижи крайното енергийно потребление, като се намали количеството на енергията за собствено крайно потребление от физическо или юридическо лице (освен ако е посочено друго). Определени са специални условия за икономии на енергия, генерирана от възобновяеми източници върху или в сгради (вж. съображение 43 от ДЕЕ и раздел 7.5 от настоящия документ).

⁽³⁾ Вж. раздел 3.

⁽⁴⁾ Осреднено за периода 2016—2018 г. (вж. член 7, параграф 1, първа алинея, буква б).

⁽⁵⁾ Вж. също раздел 2.3.

⁽⁶⁾ За разлика от това като основа за определянето на базовото изчисление за периода 2014—2020 г. в член 7, параграф 1, първа алинея, буква а) се посочват продажби на енергия на крайни клиенти (вж. SWD (2013) 451 final, стр. 3).

По същия начин могат да бъдат изчислени размерите за всяка следваща година до 2030 г. Общият размер на кумулативните икономии на енергия при крайното потребление, изисквани за 10-годишния период е 44,0 Мтое ($100 \times 0,8 \% \times 55$).

Година	2021 г.	2022 г.	2023 г.	2024 г.	2025 г.	2026 г.	2027 г.	2028 г.	2029 г.	2030 г.	
Икономии на енергия при крайното потребление (Мтое)										0,8	Общо кумулативни икономии на енергия при крайното потребление (до 2030 г.)
									0,8	0,8	
								0,8	0,8	0,8	
							0,8	0,8	0,8	0,8	
						0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	
				0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	
			0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	
		0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	
		0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	
	Общо (Мтое)	0,8	1,6	2,4	3,2	4,0	4,8	5,6	6,4	7,2	

⁽¹⁾ = $100 \times 0,8 \% \times 55$.

2.2. Статистически набор от данни

2.2.1. Използване на набора от данни на Евростат

За да определят статистическите набори от данни, които трябва да се използват за периода на задължения 2021—2030 г., държавите членки трябва да използват набора от данни на Евростат, който се счита за възприет източник на данни за изчисляване на изискваните размери на икономии (вж. приложение III, точка 1, буква в) от Регламента относно управлението).

През 2019 г. Евростат преразглежда енергийния баланс въз основа на международните препоръки относно статистиката за енергийния сектор, публикувани от Статистическата комисия на ООН⁽⁷⁾. Що се отнася до приноса на държавите членки към енергийната ефективност и техните задължения за икономии на енергия, беше създадена специална категория „крайно енергийно потребление (Европа 2020—2030 г.)“⁽⁸⁾ (код FEC2020-2030). Тя съдържа елементи, изисквани по член 7, параграф 1, първа алинея, буква б) от ДЧЕ, и държавите членки трябва да я използват за целите на задължението за икономии на енергия⁽⁹⁾.

Новата категория включва следните аритметични определения, основани на последните изменения на Регламент (ЕО) № 1099/2008 на Европейския парламент и на Съвета⁽¹⁰⁾:

Крайно енергийно потребление (Европа 2020—2030 г.) [Общо за всички продукти] =

Крайно енергийно потребление [Общо за всички продукти]

– Крайно енергийно потребление [Топлина от околната среда (термопомпи)]

+ Международни полети [Общо за всички продукти]

⁽⁷⁾ <https://unstats.un.org/unsd/energy/ires/>

⁽⁸⁾ <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/10186/6246844/Eurobase-changes-energy.pdf> (вж. стр. 25).

⁽⁹⁾ Преразгледаната методика на Евростат е описана на адрес:

<https://ec.europa.eu/eurostat/documents/10186/6246844/Eurobase-changes-energy.pdf>

⁽¹⁰⁾ Регламент (ЕО) № 1099/2008 на Европейския парламент и на Съвета от 22 октомври 2008 г. относно статистиката за енергийния сектор (ОВ L 304, 14.11.2008 г., стр. 1).

- + Суровини за преобразуване — доменни пещи [Общо за всички продукти]
- Продукти за преобразуване — доменни пещи [Общо за всички продукти]
- + Енергиен сектор — доменни пещи [Твърди изкопаеми горива]
- + Енергиен сектор — доменни пещи [Синтетични газове]
- + Енергиен сектор — доменни пещи [Торф и торфени продукти]
- + Енергиен сектор — доменни пещи [Битуминозни шисти и битуминозни пясъци]
- + Енергиен сектор — доменни пещи [Нефт и нефтени продукти]
- + Енергиен сектор — доменни пещи [Природен газ]

2.2.2. Използване на алтернативни източници на статистически данни и експертни оценки

Държавите членки могат да използват алтернативни статистически източници, но в своите уведомления до Комисията трябва да обяснят и да обосноват тяхното използване и всяка разлика в получените количества (вж. приложение III, точка 1, буква в) към Регламента относно управлението).

Ако към момента, в който държавите членки трябва да докладват, не са налични данни за някои години, те могат да използват експертни оценки (отново като ги обосноват в уведомлението). Ако след получаването на официалните данни бъдат установени значителни разминавания между оценките и реалните данни, количеството на необходимите икономии трябва да бъде коригирано спрямо последните.

Препоръчва се държавите членки да коригират оценките спрямо официалните данни възможно най-бързо по механизма за управление чрез следващото предоставяне на информация или задължителното докладване в съответствие с Регламента за управлението (например в актуализацията на националния план в областта на енергетиката и климата (НПЕК) до 30 юни 2023 г. в съответствие с член 14, параграф 1 от същия регламент).

2.2.3. Енергия, използвана в транспорта

Без да се засяга член 7, параграф 2, буква б) от ДЕЕ ⁽¹⁾, държавите членки повече не могат да изключват крайното енергийно потребление в транспорта от тяхното базово изчисление за втория и последващите периоди на задължения.

2.2.4. Енергия, генерирана за собствено крайно потребление

Макар че кумулативните икономии на енергия при крайното потребление през първия период на задължения се базират на „продажби на енергия на крайни клиенти“, в ДЕЕ умишлено е сменена базата за втория и последващите периоди на „крайно енергийно потребление“.

В резултат на това държавите членки трябва да включат в базовото изчисление за тези периоди енергията, генерирана за собствено крайно потребление (напр. електроенергия, генерирана от фотоволтаични системи, топлина, генерирана от термални слънчеви колектори, или комбинираното изгаряне на отпадъци в промишлеността).

Категорията на Евростат „крайно потребление на енергия“ (код В 101700 ⁽¹²⁾, приложима към момента на договаряне и приемане на ДЕЕ, включваше някои възобновяеми източници на енергия за дребномащабно потребление върху или в сгради (слънчева енергия, включително слънчеви фотоволтаични преобразуватели и слънчева топлинна енергия, енергия на вятъра, твърда биомаса, биогаз и течни биогорива ⁽¹³⁾). Топлината от околната среда, напр. използвана в термопомпи, не беше включена в категорията „крайно енергийно потребление“. За да се гарантира, че задължението за икономии на енергия според член 7, параграф 1 от ДЕЕ, одобрено от законодателите, няма да бъде променено чрез преразглеждането на енергийните баланси, за целите на енергийната ефективност Евростат определи и публикува специалната категория „крайно енергийно потребление (Европа 2020—2030 г.)“ (код FEC2020-2030), с което топлината от околната среда продължава да бъде изключвана от тази категория до 2030 г. ⁽¹⁴⁾

⁽¹⁾ Вж. раздели 3.2 и 3.4.

⁽¹²⁾ „Общо енергийно потребление за всяко използване на енергия“.

⁽¹³⁾ „Крайно потребление на енергия“ означава определеното в Регламент (ЕО) № 1099/2008.

⁽¹⁴⁾ Вж. 2.2.1. Новата методика на Евростат е описана на адрес:

<https://ec.europa.eu/eurostat/documents/10186/6246844/Eurobase-changes-energy.pdf>

Все пак, макар в приложение III, точка 1, буква в) към Регламента относно управлението да се изисква като възприет източник да се използва наборът от данни на Евростат, държавите членки трябва да вземат предвид всички налични данни на национално ниво. Когато те се различават от данните на Евростат, държавите членки трябва да посочат своите национални източници, ако те са по-точни. Те трябва да ги включат в своето базово изчисление и да посочат и обяснят в своите НПЕК какви източници на данни са използвани, включително всички допълнителни официални или изчислени обеми на крайно енергийно потребление, които не са обхванати от набора от данни на Евростат.

2.3. Разпределяне на икономии на енергия за периода 2021—2030 г.

Според последната алинея на член 7, параграф 1 от ДЕЕ от държавите членки се изисква да „решават как да бъде разпределен изчисленият размер на новите икономии във [всеки период на задължения], при условие че в края на всеки период на задължения бъдат постигнати общите кумулативни икономии на енергия при крайното потребление“.

Примери

Една държава членка може да избере линейно увеличаване на икономии с течение на времето; друга може да реши да започне по-късно, но да изисква по-големи икономии към средата/края на втория период на задължения.

Друга държава членка може да реши да разпредели изискваното количество на кумулативните икономии при крайното потребление (напр. 44,0 Мтое), както е показано по-долу, стига кумулативно количеството на изискваните икономии да бъде достигнато между 2021 г. и 2030 г. (като се приема, че всички мерки имат трайни последици, осигуряващи икономии най-малко до 2030 г.):

Година	2021 г.	2022 г.	2023 г.	2024 г.	2025 г.	2026 г.	2027 г.	2028 г.	2029 г.	2030 г.	
Икономии на енергия при крайното потребление (Мтое)										0,8	Общо кумулативни икономии на енергия при крайното потребление (до 2030 г.)
									1,1	1,1	
								0,5	0,6	0,6	
							0,7	0,7	0,7	0,7	
						0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	
					0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	
				1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	
			1,2	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2	
		0,9	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9	
		0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	
Общо (Мтое)	0,4	1,3	2,5	3,5	4,3	4,9	5,6	6,1	7,3	8,1	44

Ако дадена държава членка въведе или поддържа схема за задължения за енергийна ефективност (схема за ЗЕЕ), тя не е задължена да докладва как ще разпредели усилията през периода на задължения. Препоръчва се обаче държавите членки да определят и да докладват как ще го постигнат. Според точка 3.1, буква б) от приложение III към Регламента относно управлението държавите членки трябва да съобщат очаквания кумулативен и годишен размер на икономии и продължителността на техните схеми.

Държавите членки, които въведат и поддържат алтернативни мерки на политиката по член 7б от ДЕЕ и/или национален фонд за енергийна ефективност (НФЕЕ) в съответствие с член 20, параграф 6 от ДЕЕ, разполагат с пълна свобода да разпределят изискваните кумулативни икономии на енергия при крайното потребление през втория период на задължения. Те могат, но не са задължени, да включат междинни периоди, които не е задължително да са с една и съща продължителност. Все пак според точка 3.2, буква в) от приложение III към Регламента за управлението от тях се изисква да съобщат „очаквана обща кумулативна и годишна сума на икономии за всяка тарка и/или сума на икономии през евентуални междинни периоди“.

3. ДРУГИ НАЧИНИ ЗА ИЗЧИСЛЯВАНЕ НА ИЗИСКВАНИЯТА ЗА ИКОНОМИИ

3.1. Съотношение и обхват

Вариантите в член 7, параграф 2 от ДЕЕ не засягат задължението за икономии на енергия по член 7, параграф 1, първа алинея, буква б) от ДЕЕ. Според член 7, параграфи 2 и 4 от ДЕЕ държавите членки могат да използват различни методи за изчисляване (напр. с оглед на някои национални особености), но това не трябва да води до намаляване на размера на изискваните икономии на енергия, т.е. държавите членки трябва да гарантират, че изчисляването по един или повече от методите в член 7, параграф 2 от ДЕЕ дава едни и същи кумулативни минимални икономии на енергия, както се изисква в член 7, параграф 1, първа алинея, буква б) от ДЕЕ.

Поради това, що се отнася до периода на задължения от 2021 г. до 2030 г., независимо дали държавите членки използват вариантите по член 7, параграф 2 и 4 от ДЕЕ, те трябва да гарантират, че до 31 декември 2030 г. ще бъде постигнат изискваният размер на кумулативни икономии на енергия при крайното потребление, еквивалентно на нови годишни икономии от най-малко 0,8 % ⁽¹⁵⁾. За да се гарантира, че възможностите за гъвкавост, прилагани в съответствие с член 7, параграфи 2 и 4 от ДЕЕ, не водят до намаляване на изчисления минимален нетен размер на нови икономии на енергия, които трябва да бъдат реализирани в крайното енергийно потребление през периода на задължения, собствените годишни проценти на икономии на държавите членки съответно трябва да бъдат по-високи от изискваните за постигането на кумулативните икономии на енергия, предвидени в член 7, параграф 1, първа алинея, буква б) от ДЕЕ ⁽¹⁶⁾. Държавите членки не са задължени да използват вариантите по член 7, параграф 2 от ДЕЕ.

3.2. Варианти по член 7, параграф 2 от ДЕЕ

Според член 7, параграф 2 от ДЕЕ се допуска държавите членки да изчисляват изисквания размер на икономии на енергия, като:

- прилагат процент на годишните икономии на енергия върху продажбите на енергия на крайни клиенти или върху крайното енергийно потребление, като средна стойност за периода 2016—2018 г., и/или
- изключват изцяло или частично от базовото изчисление енергията, използвана в транспорта, и/или
- използват всеки от вариантите, посочени в член 7, параграф 4 от ДЕЕ.

3.3. Собствен процент на годишните икономии и базово изчисление

Когато държавите членки използват един или повече от вариантите по член 7, параграф 3 от ДЕЕ, те трябва да определят:

- собствения си процент на годишни икономии — той ще бъде използван при изчисляване на кумулативните им икономии на енергия при крайното потребление, което гарантира, че размерът на изискваните икономии не е по-нисък от изисквания съгласно член 7, параграф 1, първа алинея, буква б) от ДЕЕ, както и
- собственото си базово изчисление, което може да изключва изцяло или частично енергията, използвана в транспорта ⁽¹⁷⁾.

Тези изисквания са в допълнение ⁽¹⁸⁾ към изчисленията на процента на новите годишни икономии и кумулативните икономии при крайното потребление в съответствие с член 7, параграф 1, първа алинея, буква б) от ДЕЕ.

В член 7, параграф 5, втора алинея от ДЕЕ е предвидено, че, независимо от това дали в базовите си изчисления държавите членки изключват изцяло или частично използваната в транспорта енергия или използват някой от вариантите, посочени в член 7, параграф 4 от ДЕЕ, те трябва да гарантират, че изчисленият нетен размер на нови икономии, който трябва да се постигне в крайното енергийно потребление в периода на задължения 2021—2030 г., е не по-малко от стойността, която се получава при прилагане на процента на годишните икономии, посочен в член 7, параграф 1, първа алинея, буква б), т.е. 0,8 % (0,24 % за Кипър и Малта).

3.4. Варианти по член 7, параграф 4 от ДЕЕ

За периода на задължения 2021—2030 г. държавите членки могат да използват един или повече от следните варианти (член 7, параграф 4 от ДЕЕ):

- б) пълно или частично изключване на промишлените отрасли, попадащи в схемата на ЕС за търговия с емисии (СТЕ);
- в) фотчитане на определени икономии на енергия от секторите на преобразуване и пренос на енергия;

⁽¹⁵⁾ 0,24 % за Кипър и Малта.

⁽¹⁶⁾ Вж. допълнение I и раздели 3.2, 3.3 и 3.4.

⁽¹⁷⁾ Вж. допълнение I.

⁽¹⁸⁾ Вж. приложение III, точка 2 към Регламента относно управлението.

- г) ранни действия след края на 2008 г., с помощта на които все още се осигуряват икономии след 2020 г.;
- д) отделни действия, осъществени между началото на 2018 г. и края на 2020 г., с помощта на които все още се осигуряват икономии след 2020 г.;
- е) изключване на 30 % от енергията за собствени нужди, генерирана върху или в сгради в резултат на мерки на политиката за насърчване на нови инсталации с технологии за енергия от възобновяеми източници; както и
- ж) отчитане на някои икономии на енергия, които надхвърлят изискваните за периода на задължения 2014—2020 г.

Според член 7, параграф 5, буква б) от ДЕЕ тези варианти могат да бъдат използвани само за постигане на „размера на икономии на енергия, изчислени в съответствие с член 7, параграфи 2 и 3“, и взети в съвкупност, те „не водят до намаляване с повече от 35 %“ на този размер.

От съществена важност е да се отбележи, че вариантите не могат да се използват за намаляване на общия размер на кумулативните икономии на енергия при крайното потребление, изисквани според член 7, параграф 1, първа алинея, буква б) от ДЕЕ. С други думи, независимо от това дали в базовите си изчисления държавите членки изключват изцяло или частично използваната в транспорта енергия или използват някой от вариантите, те трябва да гарантират, че изчисленият нетен размер на нови икономии, който трябва да се постигне в крайното енергийно потребление в периода на задължения 2021—2030 г., е не по-малко от стойността, която се получава при прилагане на процента на годишните икономии, посочени в член 7, параграф 1, първа алинея, буква б) от ДЕЕ⁽¹⁹⁾. За да се гарантира това, според член 7, параграф 5 от ДЕЕ от тях се изисква да изчисляват ефекта от използването на една или повече от вариантите за периода на задължения⁽²⁰⁾.

Вариантите, предвидени в член 7, параграф 4, букви б) и е) от ДЕЕ, могат да бъдат използвани само за собственото базово изчисление в съответствие с член 7, параграфи 2 и 3 от ДЕЕ. Размерите могат да бъдат приспаднати от това изчисление (при спазване на предвидените ограничения).

Вариантите, предвидени в букви в), г), д) и ж), се отнасят до икономии на енергия и могат да бъдат отчетени единствено спрямо изчисления размер на икономии, изисквани според член 7, параграфи 2 и 3 от ДЕЕ. Следователно те не могат да бъдат използвани за понижаване на размера на задължението за икономии на енергия по член 7, параграф 1, първа алинея, буква б) от ДЕЕ, но могат да бъдат използвани, за да се помогне за изпълнението му.

3.4.1. Подробно описание на вариантите

3.4.1.1. Пълно или частично изключване на промишлените отрасли, попадащи в СТЕ (член 7, параграф 4, буква б)

Ако държава членка използва само варианта за пълно или частично изключване на продажбите на използвана енергия в промишлените отрасли, попадащи в СТЕ (член 7, параграф 4, буква б) от ДЕЕ), тя трябва да определи какви обеми доставена или продадена на дребно енергия се използват за тези промишлени дейности. Изчислението се базира на използваната енергия за дейностите, изброени в приложение I към Директивата за СТЕ⁽²¹⁾.

След това от този размер се приспада енергията, използвана за „дейности в енергийния сектор“, които са посочени в това приложение (горивни инсталации с номинална топлинна мощност, превишаваща 20 MW (с изключение на инсталации за изгаряне на опасни или битови отпадъци), рафинерии за минерални масла и коксови пещи), и енергията, използвана във въздухоплаването⁽²²⁾.

⁽¹⁹⁾ В границите, определени в член 7, параграф 5, втора алинея.

⁽²⁰⁾ Вж. раздел 9.

⁽²¹⁾ Директива 2003/87/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 13 октомври 2003 г. за установяване на система за търговия с квоти за емисии на парникови газове в рамките на Съюза и за изменение на Директива 96/61/ЕО на Съвета, изменена с Директива 2009/29/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 23 април 2009 г. (ОВ L 275, 25.10.2003 г., стр. 32).

⁽²²⁾ Като алтернатива за определяне на количествата използвана енергия в промишлените отрасли, непопадащи в СТЕ, отчетената стойност на крайната използвана енергия за съответния промишлен сектор може да бъде умножена по коефициента на попадащите в СТЕ/непопадащите в СТЕ емисии на парникови газове, докладвани в инвентаризациите на парниковите газове.

3.4.1.2. Икономии на енергия от секторите на преобразуване и пренос на енергия (член 7, параграф 4, буква в)

С член 7, параграф 4, буква в) от ДЕЕ се допуска държавите членки да отчетат икономии на енергия, постигнати в секторите на преобразуване, разпределение и пренос на енергия, включително чрез ефективни районни отоплителни и охладителни системи, в резултат от изпълнението на изискванията по член 14, параграф 4, член 14, параграф 5, буква б), член 15, параграфи 1—6 и член 15, параграф 9 от ДЕЕ, спрямо размера на икономии на енергия, изчислявани в съответствие с член 7, параграфи 2 и 3 от ДЕЕ ⁽²³⁾.

3.4.1.3. Икономии на енергия от нови отделни действия, осъществени след 31 декември 2008 г. (член 7, параграф 4, буква г)

Ако държава членка отчита икономии на енергия от нови отделни действия, осъществени след 31 декември 2008 г., спрямо размера на изискваните икономии на енергия, изчислявани в съответствие с член 7, параграфи 2 и 3 от ДЕЕ, тези действия трябва да продължават да оказват въздействие след 2020 г. по отношение на периода на задължения 2021—2030 г., т.е. да осигуряват нови икономии на енергия след 31 декември 2020 г. В член 2, параграф 19 от ДЕЕ „отделно действие“ е определено като действие, което води до подлежащи на проверка и измерване или на преценка подобрения на енергийната ефективност и което се предприема в резултат на мярка на политиката. Освен това икономии на енергия трябва да бъдат измерени и проверени.

3.4.1.4. Отделни действия, осъществени между началото на 2018 г. и края на 2020 г. (член 7, параграф 4, буква д)

Според член 7, параграф 4, буква д) от ДЕЕ държава членка може да отчита икономии на енергия, постигнати в резултат на мерки на политиката, спрямо размера на икономии на енергия, изчислен в съответствие с член 7, параграфи 2 и 3 от ДЕЕ, при условие че докаже, че тези мерки са довели до отделни действия, осъществени между 1 януари 2018 г. и 31 декември 2020 г. и водят до икономии на енергия и след това.

Докато член 7, параграф 4, буква г) от ДЕЕ се отнася до осъществяването на отделни действия между 31 декември 2008 г. и 31 декември 2013 г., член 7, параграф 4, буква д) от ДЕЕ е приложим само за отделни действия, осъществени между 1 януари 2018 г. и 31 декември 2020 г. Тази разлика е важна, когато държавите членки трябва да разглеждат жизнения цикъл до 21 години на дадено действие, осъществено през 2008 г., и съответно жизнения цикъл до 12 години на действие, осъществено през 2018 г. На практика това означава, че първият случай е важен например за действия с продължителен жизнен цикъл, като например изолация на външната обвивка на сградата.

3.4.1.5. Енергия за собствени нужди, генерирана върху или в сгради от нови инсталации с технологии за енергия от възобновяеми източници (член 7, параграф 4, буква е)

С този вариант се допуска държавите членки да изключват проверим размер енергия, генерирана за собствени нужди от нови инсталации за енергия от възобновяеми източници върху или в сгради, от изчислението на икономии на енергия, изисквани в съответствие с член 7, параграфи 2 и 3 от ДЕЕ.

Използването на този вариант е ограничено в три аспекта:

- от базовото изчисление може да се изключи не повече от 30 % от енергията, генерирана за собствени нужди от нови инсталации за енергия от възобновяеми източници върху или в сгради,
- това не трябва да води до намаляване с повече от 35 % на изчисления размер в съответствие с член 7, параграфи 2 и 3 от ДЕЕ, както и
- размерът на тази енергия не трябва да бъде изключен от изчислението на задължението за икономии по член 7, параграф 1, първа алинея, буква б) от ДЕЕ.

В приложение V, точка 2, буква д) към ДЕЕ е посочено как икономии на енергия, постигнати чрез мерки за насърчаване на внедряването на технологии за възобновяема енергия от малък мащаб върху или в сгради, могат да бъдат отчетени спрямо икономии на енергия, изисквани в съответствие с член 7, параграф 1 от ДЕЕ ⁽²⁴⁾. Тук няма ограничения по отношение на обема.

⁽²³⁾ Вж. раздел 9.

⁽²⁴⁾ Вж. раздел 7.5 и допълнение X.

Тъй като в член 7, параграф 4, буква е) от ДЕЕ се споменава „проверимото количество енергия за собствени нужди, генерирана върху или във сгради“⁽²⁵⁾ (а не реално използваното количество), държавите членки трябва да определят и проверят обемите възобновяема енергия (в ктос, MW или еквивалент), които ще бъдат генерирани върху сгради за собствени нужди в резултат на политики, насърчаващи внедряването на нови инсталации през периода на задължения 2021—2030 г. Тъй като в разпоредбата се споменава „проверимото количество“, в това изчисление може да се вземе предвид приблизителният обем на възобновяемата енергия, която ще бъде генерирана за собствени нужди през периода 2021—2030 г. само от агрегати, инсталирани върху или в сгради след 31 декември 2020 г.

Според член 21, буква б), точка 3 от Регламента относно управлението държавите членки трябва да включат в своите интегрирани национални доклади за напредъка в областта на енергетиката и климата информация за изпълнението на националните схеми за ЗЕЕ и алтернативни мерки на политиката. Поради това, считано от 15 март 2021 г. (и на всеки две години след това), те трябва да предоставят информация за реалното количество енергия, генерирана за собствени нужди върху или в сгради от нови инсталации с технологии за енергия от възобновяеми източници.

Ориентиращ и неизчерпателен пример

Таблицата по-долу показва за неизчерпателен списък с технологии колко енергия може да бъде изключена от изчислението на изискването за икономии на енергия. Например инсталирането на котелен блок на слънчева топлинна енергия и газ може да доведе до генерирането на 1 000 kWh възобновяема енергия, от която 30 % (300 kWh) могат да се изключат от изчислението (при условие че не надвишава 35 % от изискваните икономии):

Вид на технологията	Крайно търсене на енергия (kWh)	Дял на възобновяемата енергия, генерирана върху сгради (%)	Генериране, вследствие на което е намален целевият размер на икономииите (kWh)	30 %, които могат да бъдат изключени от изискването за икономии (kWh)
(1) Газов кондензационен котел	10 526	0	0	
(2) Кондензационен котел на дърва	10 870	100	10 870	3 261
(3) Термопомпа (захранвана от електроенергийната мрежа)	2 857	0	0	
(4) Котелен блок на слънчева топлинна енергия и газ	10 474	~ 10	1 000	300
слънчева топлинна инсталация	1 000	100	1 000	300
газов кондензационен котел	9 474	0	0	
(5) Фотоволтаична инсталация	3 500	100	3 500	1 050

3.4.1.6. Икономии на енергия, които надхвърлят изискваните за първия период на задължения (член 7, параграф 4, буква ж)

Държавите членки могат да отчетат икономии на енергия, които надхвърлят изискваните икономии за първия период на задължения (2014—2020 г.), спрямо изчислените размери в съответствие с член 7, параграфи 2 и 3 от ДЕЕ, при условие че:

— те са осъществени чрез отделни действия според схема за ЗЕЕ или алтернативни мерки на политиката, както и

⁽²⁵⁾ В ДЕЕ не е дадено определение за „енергия за собствени нужди, генерирана върху или в сгради“. Това понятие обаче трябва да се разбира като осъществяване на дейност от страна на краен клиент върху или в неговата сграда, както е определена в член 2, параграф 1 от Директива 2010/31/ЕС относно енергийните характеристики на сградите, в резултат на която се генерира възобновяема енергия за негово собствено потребление, и който може да съхранява самостоятелно генерираната енергия в своите помещения, намиращи се в ограничено пространство. Понятието за „енергия за собствени нужди, генерирана върху или в сгради“ не включва самостоятелно генерираната енергия, която е продадена или подадена към електроенергийната мрежа. Когато се касае за небитов потребител на самостоятелно генерирана енергия, понятието изключва така също генерирането на енергия, представляващо основна търговска или професионална дейност.

— държавата членка е нотифицирала съответните мерки на политиката в своя НПДДЕ и ги е включила в своя доклад за напредъка по член 24, параграф 2 ⁽²⁶⁾.

4. ИЗБОР НА МЕРКИ НА ПОЛИТИКАТА ЗА ПОСТИГАНЕ НА ИЗИСКВАНИЯ РАЗМЕР НА КУМУЛАТИВНИ ИКОНОМИИ НА ЕНЕРГИЯ ПРИ КРАЙНОТО ПОТРЕБЛЕНИЕ

Според член 7, параграф 10 от ДДЕ държавите членки трябва да постигнат изискваните кумулативни икономии на енергия при крайното потребление чрез:

- създаване на схема за ЗЕЕ,
- приемане на алтернативни мерки на политиката, или
- комбинация от горните възможности.

В член 7 от ДДЕ се пояснява, че схемите за ЗЕЕ и алтернативните мерки на политиката са равностойни в това отношение. Държавите членки разполагат със значителна гъвкавост и широка свобода, за да изберат от различни видове схеми най-подходящата система за специфичните за тях ситуации и обстоятелства ⁽²⁷⁾.

Според член 7а, параграф 1 и член 7б, параграф 1 от ДДЕ се изисква всички мерки на политиката да бъдат предвидени за целите на изпълнението на задължението за икономии на енергия по член 7, параграф 1 от ДДЕ и да бъдат допустими да допринасят като „икономии на енергия при крайното потребление“, които са „при крайните клиенти“. Въпреки това няма да навреди, ако дадена мярка на политиката е насочена и към други цели и задачи (напр. по политики в областта на енергетиката в изпълнение на необходимостта от опазване, защита и подобряване на качеството на околната среда или за насърчаване на разумното и рационално използване на природните ресурси).

В член 2, параграф 18 от ДДЕ „мярка на политиката“ се определя като регулаторен, финансов, фискален или доброволен инструмент, или инструмент за предоставяне на информация, официално въведен и прилаган в държава членка с цел създаване на спомагателна рамка, изискване или стимул за участниците на пазара да предоставят и закупуват енергийни услуги и да предприемат други мерки за подобряване на енергийната ефективност. Мерки на политиката, предвидени да подкрепят само цели на политиката, различни от енергийна ефективност, които са предназначени само за предоставянето или закупуването на енергийни услуги или които водят до икономии при крайното потребление, които не са постигнати при крайните клиенти, не може да се считат за допустими по член 7 от ДДЕ. Във всички случаи държавите членки трябва да оценяват мерките внимателно и да доказват, че икономии на енергия са пряко относими към тях.

Независимо дали държавата членка решава да използва схема за ЗЕЕ или да приеме алтернативни мерки на политиката, тя трябва да се увери, че мерките на политиката са допустими за постигането на изискваните кумулативни икономии на енергия при крайното потребление до 31 декември 2030 г. (или през последващ период на икономии в зависимост от това кога са формулирани мерките).

Следният неизчерпателен списък с определения може да се използва, когато се определят мерки на политиката (те не са променени в изменената ДДЕ):

Член 2 от ДДЕ

- „4) „енергийна ефективност“ означава съотношението на изходното количество производителност, услуга, стока или енергия спрямо вложеното количество енергия;
- 5) „икономии на енергия“ означава количеството спестена енергия, определено чрез измерване и/или преценка за потреблението преди и след прилагането на мярка за повишаване на енергийната ефективност, като същевременно се осигурява нормализиране на външните условия, които оказват въздействие върху потреблението на енергия;
- 6) „подобряване на енергийната ефективност“ означава повишаване на енергийната ефективност в резултат на технологични, поведенчески и/или икономически промени;“

⁽²⁶⁾ Поради това мерките трябва да са били нотифицирани до 30 април 2017 г., тъй като член 24, параграф 2 е бил заличен на 24 декември 2018 г. в съответствие с член 59 и член 54, параграф 3, буква б) от Регламента относно управлението.

⁽²⁷⁾ Решение на Съда от 7 август 2018 г. по дело C-561/169 *Saras Energía* (EU:C:2018:633, точка 35) чрез препратка по аналогия към решение от 26 септември 2013 г. по дело C-195/12I *BV & Cie* (EU:C:2013:598, точки 62 и 70).

- „14) „задължена страна“ означава енергоразпределително предприятие или предприятие за продажба на енергия на дребно, което е обвързано от националните схеми за задължения за енергийна ефективност, посочени в член 7;
- 15) „изпълняваща страна“ означава правно образувание с правомощия, предоставени от правителствен или друг публичен орган, да разработва, управлява или оперира схема за финансиране от името на държавен или друг публичен орган;
- 16) „участваща страна“ означава предприятие или публичен орган, които са се ангажирали да постигнат определени цели по силата на доброволно споразумение или които попадат в обхвата на инструмент на националната регулаторна политика;
- 17) „изпълнителен публичен орган“ означава публичноправен орган, който отговаря за осъществяването или наблюдението на данъчното облагане на енергията или емисиите на въглероден диоксид, финансовите схеми и инструменти, фискалните стимули, стандарти и норми, схемите за етикетиране на енергийната ефективност, образованието или обучението;
- 18) „мярка на политиката“ означава регулаторен, финансов, фискален или доброволен инструмент, или инструмент за предоставяне на информация, официално въведен и прилаган в държава членка с цел създаване на спомагателна рамка, изискване или стимул за участниците на пазара да предоставят и закупуват енергийни услуги и да предприемат други мерки за подобряване на енергийната ефективност;
- 19) „отделно действие“ означава действие, което води до подлежащи на проверка и измерване или на преценка подобрения на енергийната ефективност и което се предприема в резултат на мярка на политиката;
- 20) „енергоразпределително предприятие“ означава физическо или юридическо лице, включително оператор на разпределителна система, отговарящо за транспортирането на енергия с оглед тя да бъде доставена на крайни клиенти или до разпределителни станции, продаващи енергия на крайни клиенти;
- 21) „оператор на разпределителна система“ означава „оператор на разпределителна система“ съгласно определението в Директива 2009/72/ЕО и съответно Директива 2009/73/ЕО;
- 22) „предприятие за продажба на енергия на дребно“ означава физическо или юридическо лице, което продава енергия на крайни клиенти;
- 23) „краен клиент“ означава физическо или юридическо лице, което купува енергия за свое собствено крайно потребление;
- 24) „доставчик на енергийни услуги“ означава физическо или юридическо лице, което предоставя енергийни услуги или други мерки за подобряване на енергийната ефективност в инсталация или помещения на краен клиент;“

За целите на член 7, параграф 10 от ДЧЕ държавите членки могат да отчетат икономии на енергия от нови мерки на политиката, приети през периода на задължения 2021—2030 г. Те могат да отчетат също така икономии на енергия от мерки на политиката, приети през периода на задължения 2014—2020 г. (или преди това), при условие че те отговарят на изискванията на член 7, 7а или 7б от ДЧЕ.

Държавите членки могат да отчетат икономии от мерките, приети до 31 декември 2020 г. или след това само ако тези мерки водят до нови отделни действия, които се осъществяват след 31 декември 2020 г. и преди 31 декември 2030 г.

Примери за мерки, действия и икономии

През 2010 г. е въведена програма за финансово подпомагане на енергийното обновяване на сгради. Докато програмата действа и осигурява нови обновявания през съответния период, икономии на енергия в резултат от тези нови обновявания могат да се отчетат спрямо икономии, които се изискват през втория период на задължения.

Преди 2021 г. е въведен данък върху горивото с цел да се стимулира промяна на поведението за постигане на икономии и повишаване ефективността на транспорта. Докато програмата действа и оказва подлежащо на измерване и проверка влияние върху поведението и предвид последните ценови еластичности, икономии на енергия в резултат на мярката могат да се отчетат спрямо икономии, изисквани през втория период на задължения.

4.1. Схеми за задължения за енергийна ефективност

Основните мотиви да се избере въвеждането на схема за ЗЕЕ за постигане на кумулативните икономии на енергия при крайното потребление, които се изискват съгласно член 7, параграф 1, първа алинея, буква б) от ДЕЕ, могат да са, че доставчиците на енергия, предприятията за продажба на енергия на дребно и енергоразпределителните предприятия най-добре биха могли да идентифицират икономии на енергия, постигнати от техните клиенти, и ще могат да постигнат икономии на енергия в бизнес модели за енергийни услуги. В този случай държавите членки трябва да определят една или повече задължени страни на национално ниво⁽²⁸⁾, които трябва да постигнат икономии на енергия при крайните клиенти⁽²⁹⁾. Определянето на задължена страна трябва да се основава на обективни и недискриминационни критерии, както е предвидено в член 7а, параграф 2 от ДЕЕ.

Когато определят задължените страни, обвързани от схемата за ЗЕЕ, държавите членки трябва да имат предвид решението на Съда на Европейския съюз по дело C-561/16. Съдът постанови, че държавите членки могат да „налага[т] задължения за енергийна ефективност само на определени предприятия от енергийния сектор, доколкото определянето на тези предприятия като задължени страни действително почива на изрично изложени обективни и недискриминационни критерии, което запитващата юрисдикция следва да провери“⁽³⁰⁾.

В допълнение държавите членки трябва да установят размера на икономии на енергия, които да бъдат постигнати от всяка (подкатегория на) задължена страна. След това тези количества трябва да бъдат възложени на всяка задължена страна, за да се проверява дали тя изпълнява задълженията си.

Според член 7а, параграф 4 държавите членки трябва да изразят размера на икономии на енергия, които се изискват от всяка задължена страна, или като крайно, или като първично енергийно потребление⁽³¹⁾, като се използват коефициентите на преобразуване, посочени в приложение IV.

Държавите членки могат също така да решат да разрешат или да изискат от задължените страни да изпълняват цялото или част от тяхното задължение съгласно националното право под формата на вноски в НФЕЕ⁽³²⁾. Те могат да разрешат на задължените страни да отчетат спрямо тяхното задължение икономии, постигнати от доставчиците на енергийни услуги⁽³³⁾ или от други трети страни. Според член 7а, параграф 6, буква а) от ДЕЕ от тях се изисква да гарантират, че сертифицирането на икономии на енергия следва процес на одобряване, който е ясен, прозрачен и открит за всички участници на пазара и с който се цели свеждане до минимум на разходите за сертифициране⁽³⁴⁾.

В член 7а, параграф 3 от ДЕЕ се пояснява, че държавите членки трябва да гарантират, че предприятията за продажба на енергия не създават никакви пречки на потребителите да преминават от един доставчик към друг.

Според член 7а, параграф 5 от ДЕЕ държавите членки трябва да въведат системи за измерване, контрол и проверка, с които да се извършва документирана проверка на поне една представителна извадка със статистически значим дял от мерките за подобряване на енергийната ефективност, реализирани от задължените страни⁽³⁵⁾.

Според член 7а, параграф 6, буква б) от ДЕЕ държавите членки могат да предвидят възможност за „спестяване и заемане“, т.е. да се даде възможност на задължените страни да отчетат икономии, постигнати през дадена година, като постигнати през всяка от 4-те предходни или 3-те следващи години. Следва да се отбележи, че тази гъвкавост:

- се прилага само за икономии на енергия, произтичащи от схеми за ЗЕЕ, въведени след 1 януари 2014 г., а не за алтернативни мерки на политиката, както и че
- е ограничена във времето — държавите членки могат да позволят на задължените страни да „спестяват или заемат“ само в рамките на периода на задължения.

⁽²⁸⁾ В член 2, параграф 14 „задължена страна“ се определя като енергоразпределително предприятие или предприятие за продажба на енергия на дребно, което е обвързано от националните схеми за ЗЕЕ. При разработването на схеми за ЗЕЕ държавите членки биха могли да вземат под внимание също така ролята на местните енергийни общности или общностите за възобновяема енергия.

⁽²⁹⁾ Вж. приложение I, точка 3.2, подточка v) към Регламента относно управлението.

⁽³⁰⁾ Решение по дело C-561/16 *Saras Energía* (ECLI:EU:C:2018:633, точка 56).

⁽³¹⁾ Според член 7а, параграф 4 избраният метод за изразяване на размера на изискваните икономии на енергия трябва да се използва и за изчисляване на декларираните от задължените страни икономии.

⁽³²⁾ Вж. съображение 17 от ДЕЕ и раздел 4.2.2.

⁽³³⁾ Според член 2, параграф 24 „доставчик на енергийни услуги“ се определя като физическо или юридическо лице, което предоставя енергийни услуги или други мерки за подобряване на енергийната ефективност в инсталация или помещения на краен клиент.

⁽³⁴⁾ Вж. раздел 8 и примери в допълнение XII.

⁽³⁵⁾ Вж. допълнение XII.

С други думи постигнатите икономии през периода между 2014 г. и 2020 г. не трябва да се „спестяват или заемат“ след 31 декември 2020 г. Постигнатите икономии през периода между 2021 г. и 2030 г. не трябва да се „спестяват или заемат“ преди 31 декември 2020 г. или след 31 декември 2030 г. Икономии, постигнати след 2010 г. и преди 1 януари 2014 г. не могат да се „спестяват или заемат“ за целите на член 7, параграф 1, първа алинея, буква б) от ДЕЕ.

Тъй като в член 7, параграф 8 от ДЕЕ е предвидена изрична дерогация, неговото прилагане е рестриктивно и ограничено до целите на член 7, параграф 1, първа алинея, буква а) от ДЕЕ.

Примери:

Икономии на енергия, постигнати през 2014 г. (в резултат на дадена схема за ЗЕЕ), могат да бъдат отчетени като постигнати през 2017 г.

Икономии на енергия, постигнати през 2014 г. (в резултат на дадена схема за ЗЕЕ) не могат да бъдат отчетени за 2021 г.

Икономии на енергия, постигнати през 2018 г. (в резултат на дадена схема за ЗЕЕ), могат да бъдат отчетени като постигнати през 2014 г.

В член 7а, параграф 6, втора алинея от ДЕЕ е предвидено, че държавите членки „оценяват и ако е целесъобразно предприемат мерки за свеждане до минимум на въздействието на преките и непреките разходи на схемите за задълженията за енергийна ефективност върху конкурентоспособността на енергоемките промишлени сектори, изложени на международна конкуренция“.

По принцип свързаните разходи са два вида:

- инвестиционни разходи, както и
- административни разходи (в това число наблюдение и докладване).

В своята оценка на въздействието ⁽³⁶⁾, изготвена на база на наличните доказателства, Комисията показва, че схемите за ЗЕЕ се характеризират с висока ефективност на разходите. Когато се прилагат такива схеми, задължените страни са длъжни да гарантират, че ще реализират икономии при крайното потребление с най-ниски (инвестиционни и административни) разходи, и по-специално ако разходите се прехвърлят на крайните клиенти. Това изискване е приложимо също така, ако задължените страни изберат да отчетат сертифицираните икономии на енергия, постигнати от доставчиците на енергия и други трети страни.

Според член 7а, параграф 7 от ДЕЕ държавите членки трябва да „публикуват икономии на енергия, постигнати от всяка задължена страна или всяка подкатегория задължена страна, както и общия размер на икономии на енергия в рамките на схемата“. Те могат да публикуват тази информация заедно с други данни, които трябва да оповестяват. Публикуването на такива данни от други страни, напр. Комисията, не ги освобождава от това задължение.

4.2. Алтернативни мерки на политиката

В ДЕЕ е пояснено, че държавите членки трябва да разполагат с висока степен на гъвкавост при разработването и прилагането на алтернативни мерки на политиката. Въпреки че в ДЕЕ вече не са изброени видове мерки, в определението на „мярка на политиката“ в член 2, параграф 18 от ДЕЕ е посочен неизчерпателен списък на възможни видове, т.е. „регулаторен, финансов, фискален или доброволен инструмент, или инструмент за предоставяне на информация, официално въведен и прилаган в държава членка с цел създаване на спомагателна рамка, изискване или стимул за участниците на пазара да предоставят и закупуват енергийни услуги и да предприемат други мерки за подобряване на енергийната ефективност“.

Държавите членки могат да помислят за насърчаване на ролята на местните общности за възобновяема енергия при осъществяването на принос в прилагането на алтернативни мерки на политиката ⁽³⁷⁾.

В приложение V, точка 3 от ДЕЕ са определени изискванията за разработването и управлението на алтернативни мерки на политиката:

- а) мерките на политиката и индивидуалните действия пораждат проверими икономии на енергия при крайното енергийно потребление;
- б) отговорността на всяка изпълняваща страна, участваща страна или изпълнителен публичен орган се определя ясно в зависимост от съответния случай;

⁽³⁶⁾ SWD(2016) 402 final, стр. 46 и 47.

⁽³⁷⁾ Вж. приложение I, точка 3.2, подточка v) към Регламента относно управлението.

- в) икономииите на енергия, които са постигнати или следва да бъдат постигнати, се определят по прозрачен начин;
- г) изискваният обем икономии на енергия или обемът на икономии, който трябва да бъде постигнат от дадена мярка на политиката, се изразява под формата или на крайно, или на първично енергийно потребление, като се използват коефициентите за преобразуване, посочени в приложение IV;
- д) изготвя се и се предоставя на обществеността ежегоден доклад относно икономииите на енергия, постигнати от изпълняващите страни, участващите страни и изпълнителните публични органи, придружен от данни за годишните тенденции на икономииите на енергия;
- е) резултатите се следят и се вземат подходящи мерки, ако напредъкът е незадоволителен;
- ж) икономииите на енергия от дадено отделно действие не са декларираны от повече от една страна;
- з) демонстрира се, че действията на съответната участваща страна, изпълняваща страна или изпълнителен публичен орган са причина за постигането на декларираните икономии.

Според член 76, параграф 2 от ДЕЕ държавите членки трябва да въведат системи за измерване, контрол и проверка, в рамките на които се извършва документирана проверка на поне една представителна извадка със статистически значим дял от алтернативните мерки за подобряване на енергийната ефективност (с изключение на данъчното облагане), реализирани от участващите или изпълняващите страни.

Следва да се обърне внимание, че:

- измерването, контролът и проверката по тази система се извършват независимо от тези страни ⁽³⁸⁾, както и
- „представителна извадка със статистически значим дял“ следва да се разбира като поднабор, отразяващ точно статистическата популация на мерките за икономии на енергия и съответно позволяващ да се достигне до основателно надеждни заключения по отношение на доверието в съвкупността от мерки.

4.2.1. Схеми и инструменти за финансиране и фискални стимули

Това са мерки на политиката, изготвени от държава членка, в рамките на които даден паричен и фискален стимул води до прилагането на технологии или техники за енергийна ефективност, чийто ефект е намаляване на крайното потребление на енергия ⁽³⁹⁾.

Следва да се обърне внимание, че:

- ефектите трябва да се измерват, контролират и проверяват независимо от участващите или изпълняващите страни ⁽⁴⁰⁾, както и че
- когато се касае за схеми или инструменти за финансиране, финансирането трябва да бъде от:
 - публични (европейски или национални) източници, или
 - съчетаване на публични (европейски или национални) източници и частни източници (напр. банки, инвестиционни фондове, пенсионни фондове), изрично насочено към осъществяването на отделни действия, водещи до икономии на енергия при крайното потребление.

4.2.2. Национален фонд за енергийна ефективност

Държавите членки могат да създадат НФЕЕ в съответствие с член 20, параграф 6 от ДЕЕ чрез алтернативна мярка на политиката или в рамките на дадена схема за ЗЕЕ, така че задължените страни да могат да изпълняват своите икономии, изцяло или частично, като вноска във фонда;

⁽³⁸⁾ Вж. допълнение XII.

⁽³⁹⁾ Вж. допълнение III.

⁽⁴⁰⁾ „Изпълняваща страна“ означава правно образувание с правомощия, предоставени от правителствен или друг публичен орган, да разработва, управлява или оперира схема за финансиране от негово име.

Ако държава членка въведе механизъм за ежегодно внасяне в НФЕЕ като основен метод за изпълнение на задълженията за енергийна ефективност, нейното национално законодателство трябва да гарантира, че:

- постигнатите икономии на енергия са еквивалентни на тези по схемите за ЗЕЕ, както и
- финансираните мерки отговарят на изискванията на член 76 и член 20, параграф 6 от ДЕЕ и приложение V, точка 3 към нея ⁽⁴¹⁾.

НФЕЕ може да бъде всеки фонд, създаден от държава членка с цел подпомагане на националните инициативи за енергийна ефективност. Той може да бъде създаден за финансирането на схеми за икономическо и финансово подпомагане, техническа помощ, обучение и информация или други мерки за повишаване на енергийната ефективност, за да се допринесе за постигането на целите на правото на ЕС ⁽⁴²⁾. По принцип може да се предвиди така също съчетаването на публични средства (напр. за преодоляване на неефективността на пазара — категории разходи или мерки, които обикновено не се включват в пазарни механизми) и частен капитал, за да се осигурят по-ефективни решения.

За да бъде отчетено за целите на член 7 от ДЕЕ, финансирането трябва да е осигурено от:

- публични (европейски или национални) източници, или
- съчетаване на публични (европейски или национални) източници и частни източници (напр. банки, инвестиционни фондове, пенсионни фондове, задължени страни), изрично насочено към осъществяването на отделни действия, водещи до икономии на енергия при крайното потребление.

4.2.3. *Нормативни разпоредби и доброволни споразумения*

Това са мерки на политиката, изготвени от дадена държава членка, които водят до прилагането на технологии или техники за енергийна ефективност, чийто ефект е намаляване на крайното потребление на енергия. Те могат да бъдат:

- правно обвързващи мерки, налагащи използването на конкретни технологии или техники, или
- доброволни споразумения, в съответствие с които фирми или местни органи се ангажират с определено действие ⁽⁴³⁾.

„Участваща страна“ включва „предприятие или публичен орган, които са се ангажирали да постигнат определени цели по силата на доброволно споразумение или които попадат в обхвата на инструмент на националната регулаторна политика“.

4.2.4. *Стандарти и норми*

Това са мерки на политиката, които са въведени от държава членка и с които се цели повишаване на енергийната ефективност (например) на продукти, услуги, сгради и превозни средства ⁽⁴⁴⁾. Страните по тези схеми са „изпълнителни публични органи“.

4.2.5. *Схеми за етикетиране на енергийната ефективност*

Това са схеми за етикетиране, създадени от държава членка, с изключение на задължителните по правото на ЕС (напр. не може да се отчитат икономии от прилагането на разпоредбите за енергийно етикетиране или Регламента за енергийно етикетиране ⁽⁴⁵⁾ ⁽⁴⁶⁾).

Други мерки на политиката, които се прилагат по същото време, също могат да окажат въздействие върху икономии на енергия, затова не всички промени, наблюдавани след въвеждането на оценяваната мярка, могат да бъдат отнесени единствено към въпросната мярка. Необходимо е внимателно отчитане на въздействието на дадена схема за етикетиране, за да се определи връзката с отделното действие, водещо до икономии, които могат да бъдат обяснени с тази схема.

⁽⁴¹⁾ Решение по дело C-561/16 *Saras Energía* (EU:C:2018:633, точка 37 относно членове 7 и 20 от ДЕЕ).

⁽⁴²⁾ Вж. също така решението на Съда по дело C-561/169 *Saras Energía* (EU:C:2018:633, точки 30—33).

⁽⁴³⁾ Допълнение III

⁽⁴⁴⁾ Допълнение III.

⁽⁴⁵⁾ Регламент (ЕС) 2017/1369 на Европейския парламент и на Съвета от 4 юли 2017 г. за определяне на нормативна рамка за енергийно етикетиране и за отмяна на Директива 2010/30/ЕС (ОВ L 198, 28.7.2017 г., стр. 1).

⁽⁴⁶⁾ Допълнение III.

4.2.6. Образование и обучение, включително консултантски програми в областта на енергетиката

Това са мерки на политиката, изготвени от държава членка, които водят до прилагането на технологии или техники за енергийна ефективност, чийто ефект е намаляване на крайното потребление на енергия, например посредством програми за обучение на лица, извършващи енергийни обследвания, образователни програми за енергийни мениджъри или консултантски програми в областта на енергетиката за домакинствата.

Следва да се обърне внимание, че:

- такива мерки трябва да се наблюдават от „изпълнителен публичен орган“, както и
- необходимо е внимателно отчитане на тяхното въздействие, за да се определи:
 - връзката между дейността за обучение или образование и отделното действие, което може да се отнесе към мярката, както и
 - периодът, в рамките на който програмите могат да продължат да пораждат даден ефект ⁽⁴⁷⁾.

4.2.7. Други алтернативни мерки

Списъкът с алтернативни мерки на политиката не е изчерпателен и могат да бъдат прилагани и други мерки на политиката. Държавите членки обаче трябва да обяснят в нотификацията си до Комисията по какъв начин се постига еквивалентният размер на икономии, наблюдение и проверка ⁽⁴⁸⁾.

Намаляването на енергийното потребление и използването на енергия от възобновяеми източници в сградите представляват важни мерки за намаляване на енергийната зависимост на Съюза и на емисиите на парникови газове, особено с оглед на амбициозните цели на ЕС в областта на климата и енергетиката за 2030 г., както и на поетия глобален ангажимент в контекста на Парижкото споразумение. Затова може да се счита, че мерки на политиката за насърчаване на малки инсталации с технологии за възобновяема енергия върху или в сгради също изпълняват задължението за икономии на енергия ⁽⁴⁹⁾.

Мерките трябва да бъдат разработени по такъв начин, че генерираните икономии на енергия при крайното потребление да бъдат съизмерими с технологиите, които заместват. Например такива икономии могат да бъдат заявени при преминаването към по-ефективни системи за отопление или охлаждане или технологии за осигуряване на топла вода в сгради, независимо дали са свързани с възобновяема енергия или не. Тези икономии са допустими дори ако алтернативната мярка на политиката не е разработена основно за повишаване на енергийната ефективност, при условие че държавата членка може да докаже, че те са допълнителни и подлежат на измерване и проверка в съответствие с методите и принципите в приложение V към ДЕЕ.

4.2.8. Енергийни данъци или данъци за CO₂

Данъчните мерки на държавите членки могат да бъдат допустими за намаляване на крайното потребление на енергия. Държавите членки могат също така да комбинират данъчни мерки с други мерки като субсидии ⁽⁵⁰⁾.

Основната цел на данъчното облагане за целите на енергийната ефективност е да се преодолее пазарната неефективност, причинена от енергийното потребление, като се наложи данък или налог върху определени видове енергийни източници или типове енергопотребление. Данъците, обвързани с CO₂ или въглеродните емисии, също могат да са стимул за отделни действия, разработени с цел преминаването към енергийни източници с по-ниски емисии на CO₂. Следва да се отбележи обаче, че подобен контрол на източниците не води непременно до подобрения в енергийната ефективност.

Целта на данъчните мерки е да накарат потребителите и производителите да заплатят социалната цена на това благо (включително под формата на въглеродни емисии и парников ефект).

На практика мерките ⁽⁵¹⁾ обикновено включват:

- преки мерки — те включват такси, които са пряко свързани с „външния ефект“, т.е. дейността, която оказва въздействие върху дадена несвързана трета страна. При този тип мерки се приема по презумпция, че неефективността на пазара може да бъде наблюдавана и количествено определена. Пример за това са данъците върху въглеродните емисии, както и

⁽⁴⁷⁾ Допълнение III.

⁽⁴⁸⁾ Допълнение XII.

⁽⁴⁹⁾ Допълнение X.

⁽⁵⁰⁾ Вж. допълнение IV.

⁽⁵¹⁾ Вж. допълнение IV.

— непреки мерки — това са данъци, свързани с консуматива, който поражда външния ефект (напр. горивата, които генерират въглеродни емисии), или предметите за потребление, свързани с него (напр. автомобилите, които използват такива горива).

Държавите членки могат да въвеждат нови данъчни мерки за целите на задължението за икономии на енергия за новия период (2021—2030 г.) и/или да продължат да прилагат съществуващите мерки от първия период (2014—2020 г.).

Що се отнася до определянето на икономии на енергия, които могат да бъдат декларирани като допълнителни ⁽⁵²⁾, в приложение V точка 2, буква а) е предвидено, че „държавите членки вземат предвид как би се изменяло потреблението и търсенето на енергия в отсъствие на съответната мярка на политиката, като отчитат най-малко следните фактори: тенденциите на потреблението на енергия, промените в поведението на потребителите, технологичния напредък и изменението, предизвикани от други мерки на равнището на Съюза и на национално равнище“.

В допълнение държавите членки трябва да вземат предвид изискванията на приложение V, точка 4, когато изчисляват ефекта на данъчните мерки:

- а) кредит за постигнати икономии на енергия се предоставя само за икономии на енергия, постигнати в резултат на данъчни мерки, надхвърлящи приложимите за горивата минимални равнища на данъчно облагане, изисквани съгласно Директива 2003/96/ЕО или 2006/112/ЕО на Съвета;
- б) еластичностите на цените, използвани при изчислението на въздействието на (енергийните) данъчни мерки, изразяват реакцията на търсенето на енергия спрямо измененията на цените и се оценяват на базата на неотдавнашни и представителни данни от официални източници;
- в) икономии на енергия, дължащи се на придружаващи инструменти на данъчната политика, включително фискални стимули или плащания във фонд, се отчитат отделно.

Държавите членки трябва да прилагат мерки, с които се цели да се надвишат минималните нива според правото на ЕС, в това число:

- минимални нива за данъчното облагане на енергийните продукти и електроенергията ⁽⁵³⁾, както и
- разпоредби относно общата система на ДДС ⁽⁵⁴⁾ във връзка с енергоемките продукти и стоки.

Когато изчисляват въздействието на своите (енергийни) данъчни мерки, държавите членки трябва да вземат предвид еластичностите на цените (което представлява реакцията на енергийното търсене спрямо промени в цените), които се изчисляват въз основа на скоросни и представителни официални източници на данни ⁽⁵⁵⁾. Според точка 3.3, буква е) от приложение III към Регламента относно управлението държавите членки трябва да предоставят информация за своята методология на изчисляване, включително ценовите еластичности, които са използвали, и как те са били определени в съответствие с точка 4 от приложение V към ДДЕ.

За целите на приложение V, точка 4, буква в) към ДДЕ е важно да се оцени как данъчните мерки си взаимодействат с други мерки на политиката. Когато се изчисляват въздействията на данъчните мерки, използвани в съчетание с други мерки, се препоръчва държавите членки да използват:

- само краткосрочни еластичности, или
- краткосрочни и дългосрочни еластичности, но без да декларират икономии на енергия за другите мерки (т.е. да третираат данъчните мерки като основната мярка на политиката в дадения пакет).

⁽⁵²⁾ Вж. допълнение IV.

⁽⁵³⁾ Директива 2003/96/ЕО на Съвета от 27 октомври 2003 г. относно реструктурирането на правната рамката на Общността за данъчно облагане на енергийните продукти и електроенергията (ОВ L 283, 31.10.2003 г., стр. 51).

⁽⁵⁴⁾ Директива 2006/112/ЕО на Съвета от 28 ноември 2006 г. относно общата система на данъка върху добавената стойност (ОВ L 347, 11.12.2006 г., стр. 1).

⁽⁵⁵⁾ Вж. допълнение IV.

За данъчни мерки, въведени преди периода на задължения 2021—2030 г., държавите членки трябва да обърнат особено внимание на член 7, параграф 1, втора алинея от ДЕЕ: „Държавите членки могат да отчитат икономите на енергия, които произтичат от мерки на политиката, независимо дали са въведени до 31 декември 2020 г. или след тази дата, при условие че тези мерки водят до нови отделни действия, осъществени след 31 декември 2020 г.“

Ако държава членка въведе комбинация от данъчни мерки и мерки за субсидиране, тя трябва да води отделна отчетност за икономите на енергия от данъчните мерки и от придружаващите мерки на политиката (включително фискалните стимули).

Ако през целия целеви период се използват оценки на краткосрочни еластичности, вероятността от двойно отчитане на икономите ще е по-малка.

4.3. Мерки на политиката за намаляване на енергийната бедност

Според член 7, параграф 11 от ДЕЕ, когато държавите членки разработват мерки на политиката с оглед на изпълнението на своите задължения за икономии на енергия, те трябва да вземат предвид необходимостта от намаляване на енергийната бедност, като изискват, доколкото е целесъобразно, част от мерките за енергийна ефективност в техните национални схеми за ЗЕЕ, алтернативните мерки на политиката или програмите/мерките, финансирани по НФЕЕ, да се прилагат приоритетно сред уязвими домакинства, включително сред засегнатите от енергийна бедност, и ако е целесъобразно, в социалните жилища ⁽⁵⁶⁾.

За целите на НПЕК държавите членки трябва да направят оценка на броя на домакинствата, които са в положение на енергийна бедност, в съответствие с изискването по член 3, параграф 3, буква г) от Регламента относно управлението ⁽⁵⁷⁾.

Като вземат предвид съществуващите си практики, държавите членки трябва да определят в своите мерки на политиката критерии по отношение на начините за преодоляване на енергийната бедност. Дългосрочните мерки, свързани със саниране и подобряване на енергийните характеристики на сградите, изисквани според Директивата относно енергийните характеристики на сградите (ДЕХС) ⁽⁵⁸⁾, също ще са от полза за лицата, засегнати от енергийна бедност. Според член 2а от ДЕХС държавите членки трябва да създадат дългосрочни стратегии за саниране в подкрепа на санирането на националния сграден фонд от жилищни и нежилищни сгради, както обществени, така и частни, за постигане на високо енергийно ефективен и декарбонизиран сграден фонд до 2050 г.

Те трябва да:

- улесняват разходно ефективната трансформация на съществуващите сгради в сгради с близко до нулево нетно потребление на енергия, както и
- да включват очертаване на имащите отношение действия на национално равнище, които допринасят за намаляване на енергийната бедност ⁽⁵⁹⁾.

Считано от влизането в сила и транспонирането/прилагането в националното право на това изискване за отчитане на необходимостта да се намали енергийната бедност, то е приложимо за мерките, които се вземат по схемите за ЗЕЕ, както и за алтернативните мерки на политиката. Държавите членки свободно могат да решават какъв вид мерки на политиката да използват, тъй като и двете са равностойни. Избраните мерки обаче трябва да бъдат насочени към намаляване на енергийната бедност.

⁽⁵⁶⁾ Допълнение V.

⁽⁵⁷⁾ Когато изготвят своите НПЕК, държавите членки следва да правят оценка на броя на домакинствата в положение на енергийна бедност, като се вземат предвид необходимите вътрешни енергийни услуги, необходими за гарантиране на основни стандарти на живот в съответния национален контекст, съществуващата социална политика и други относими политики, както и индикативните насоки на Комисията относно относимите показатели, включително географско разпределение, основани върху общ подход спрямо енергийната бедност. Ако дадена държава членка констатира, че разполага със значителен брой домакинства в положение на енергийна бедност, тя следва да включи в своя план национална индикативна цел за намаляване на енергийната бедност.

⁽⁵⁸⁾ Директива 2010/31/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 19 май 2010 г. относно енергийните характеристики на сградите (ОВ L 153, 18.6.2010 г., стр. 13).

⁽⁵⁹⁾ В съображение 11 от Директива (ЕС) 2018/844 на Европейския парламент и на Съвета (ОВ L 156, 19.6.2018 г., стр. 75), която изменя ДЕХС и ДЕЕ, се казва, че „[с]ледва да се вземе предвид необходимостта да се намали енергийната бедност в съответствие с критериите, определени от държавите членки. При очертаване в стратегиите за саниране на националните действия, които допринасят за намаляване на енергийната бедност, държавите членки имат правото да определят какви действия считат за подходящи“.

Обсерваторията на ЕС на енергийната бедност е инициатива на Комисията, която цели да се помогне на държавите членки да подобрят измерването, наблюдението и споделянето на знания и най-добри практики във връзка с енергийната бедност. Нейната цел е да се окаже съдействие на държавите членки при разработването на мерки на политиката. В секция „Политики и мерки“ на уебсайта на Обсерваторията⁽⁶⁰⁾ са дадени примери за конкретни видове политики и мерки.

4.4. Избор на сектори

Държавите членки разполагат с гъвкавостта да се насочат към един или повече конкретни сектори, за да изпълнят задължението за икономии на енергия, като въведат мерки на политиката в съответствие с членове 7а или 7б от ДЕЕ⁽⁶¹⁾. Според точки 3.1, 3.2 и 3.3 от приложение III към Регламента относно управлението, те трябва да предоставят информация относно сектора(ите), а ако се касае за данъчно облагане — относно сегмента на данъчнозадължените лица, към които е насочена всяка мярка. Според приложение V, точка 2, буква г) от ДЕЕ са разрешени мерки за повишаване на енергийната ефективност на продукти, съоръжения, транспортни системи, превозни средства и горива, сгради и сградни компоненти⁽⁶²⁾, процеси или пазари.

Ако е целесъобразно, тези мерки трябва да бъдат съгласувани с националните рамки на политиката, създадени в съответствие с Директива 2014/94/ЕС на Европейския парламент и на Съвета⁽⁶³⁾. Държавите членки могат да изберат например сградите или промишления сектор.

Според оценките на постигнатите и очакваните икономии на енергия, които държавите членки са нотифицирали в своите годишни доклади и национални планове за действие за енергийна ефективност (НПДЕЕ) в съответствие с член 24 от ДЕЕ, се очаква, че:

- по принцип най-големият дял от икономии ще бъде генериран от мерки за сгради (с подпомагане например от схеми за финансиране на санирането),
- вторият и третият по големина дял ще бъдат от промишлеността и транспорта, както и
- схемата за ЗЕЕ (междусекторна политика) ще генерира най-висок дял икономии на мярка на политиката; тя също е насочена към сгради чрез мерки за насърчаване на замяната на системи за отопление и т.н.⁽⁶⁴⁾. За постигане на задължението за икономии на енергия за периода 2021—2030 г. могат да допринесат и други сектори с неоползотворен потенциал за икономии на енергия (напр. транспорт и вода).

4.4.1. Транспортен сектор

Въз основа на доклади от държавите членки Комисията стигна до заключението в своята оценка на въздействието от 2016 г., че 6 % от икономии на енергия по член 7 могат да бъдат свързани с мерки, насочени към транспортния сектор⁽⁶⁵⁾.

След първите НПДЕЕ през 2014 г. и последно в своите НПДЕЕ за 2017 г. държавите членки са актуализирали своите списъци на схеми за ЗЕЕ и алтернативни мерки на политиката и са нотифицирали още транспортни мерки. Тези тенденции показват, че (потенциалният) дял на икономии на енергия, които са постигнати в транспортния сектор през периода 2014—2020 г., може да се окаже дори по-висок от предвиденото в оценката на въздействието.

Като се има предвид, че крайното енергийно потребление в транспорта е включено в базовото изчисление, този сектор очевидно може да допринесе за постигането на задължението за икономии за периода 2021—2030 г.

⁽⁶⁰⁾ <https://www.energypoverty.eu/policies-measures>.

⁽⁶¹⁾ Вж. допълнения II и III.

⁽⁶²⁾ В член 2, параграф 9 от ДЕХС „сграден компонент“ се определя като техническа сградна инсталация или компонент от външните ограждащи елементи на сградата.

⁽⁶³⁾ Директива 2014/94/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 22 октомври 2014 г. за разгръщането на инфраструктура за алтернативни горива (ОВ L 307, 28.10.2014 г., стр. 1).

⁽⁶⁴⁾ Вж. Economidou et al., 2018 г. Assessment of the Second National Energy Efficiency Action Plans under the Energy Efficiency Directive (Оценка на вторите национални планове за действие за енергийна ефективност в съответствие с Директивата относно енергийната ефективност), EUR 29272 EN, Служба за публикации на Европейския съюз, Люксембург, 2018 г., ISBN 978-92-79-87946-3, doi:10.2760/780472, JRC110304 (докладът е на разположение на адрес <https://ec.europa.eu/jrc/en/publication/eur-scientific-and-technical-research-reports/assessment-second-national-energy-efficiency-action-plans-under-energy-efficiency-directive>), както и Tsemekidi-Tzeiranaki et al., 2019 г., Analysis of the Annual Reports 2019 under the Energy Efficiency Directive (Анализ на годишните доклади за 2018 г. в съответствие с Директивата относно енергийната ефективност), EUR 29667 EN, Публикации.

⁽⁶⁵⁾ Допълнение VII.

Примери

Мерките на политиката могат да насърчат използването на по-ефективни превозни средства (надвишаващи минималните нива, определени в регламенти (ЕО) № 443/2009⁽⁶⁶⁾, (ЕС) № 510/2011⁽⁶⁷⁾ или (ЕС) 2019/631 на Европейския парламент и на Съвета⁽⁶⁸⁾ или преразгледаната Директива за чисти превозни средства⁽⁶⁹⁾, преминаването към други начини на придвижване като колоездене, ходене пеша и колективен транспорт или планиране на мобилността и градоустройството по такъв начин, че да се намали търсенето на транспорт.

Ако са изпълнени изискванията за същественост и допълнителност (вж. Приложение V, точка 2), може да са допустими така също мерки, които ускоряват внедряването на нови, по-ефективни превозни средства или политики, насърчаващи преминаването към горива с по-добри показатели, които намаляват енергопотреблението на километър.

4.4.2. Воден сектор

В рамките на икономическия живот енергията и водата са в тясна връзка на много равнища („връзка между водата и енергията“). Водата е необходима за целите на енергията, напр. за охлаждане, съхранение, биогорива или енергия от водни източници. Енергията е необходима за целите на водата, напр. за изпомпване, пречистване и обезсоляване⁽⁷⁰⁾.

Секторът на производство на енергия е най-големият потребител на вода, отчитащ 44 % от потреблението⁽⁷¹⁾. На секторите водоснабдяване и отпадъчни води се дължат 3,5 % от потреблението на електроенергия в ЕС, като се очаква този дял да нарасне⁽⁷²⁾. В същото време течовете представляват 24 % от общото потребление на вода в ЕС, което е съществено разхищение и загуба от гледна точка на прехосаните водни ресурси и енергия, използвана за третирането на тези ресурси.

С влизането в сила на Регламента относно управлението и изменената ДЕЕ се прилага принципът „енергийната ефективност на първо място“. Водният сектор може да е сред бенефициерите на този принцип.

Ефективното и енергийно ефективно управление на водите може да допринесе за значителни икономии на енергия. Според Международната агенция по енергетика (IEA) 10 % от глобалното водочерпене е свързано с производството на енергия и се очаква този процент значително да се повиши предвид насърчаването на различни нисковъглеродни, но водоемки процеси, включително генериране на електроенергия, производство на биогорива и улавяне и съхранение на въглероден диоксид⁽⁷³⁾. Затова държавите членки могат да проучат потенциала за икономии на енергия посредством използването на интелигентни технологии и процеси.

Ако проучат пълния потенциал за икономии на енергия чрез използването на интелигентни технологии и процеси, чието използване се поощрява с ДЕЕ⁽⁷⁴⁾, държавите членки могат да намерят решения за прекъсване на връзката между енергопотреблението и потреблението на вода.

Държавите членки биха могли например да оценят потенциала за изграждане на двустепенната система, необходима за отделното пречистване на дъждовна вода и битова отпадъчна вода. По този начин може да се избегне необходимостта от допълнителен капацитет за пречистване на вода, за който може да е необходимо по-голямо енергопотребление.

Държавите членки са нотифицирали ограничен брой мерки, свързани с вода, за изпълнение на задължението за икономии на енергия по член 7. Най-честата от тях е производството на гореща вода от слънчеви колектори (заместване на производството на гореща вода на базата на невъзобновяеми източници) или по-ефективни газови котли, но тези мерки са свързани по-скоро с генерирането на топлинна енергия, а не с производството на вода.

⁽⁶⁶⁾ Регламент (ЕО) № 443/2009 на Европейския парламент и на Съвета от 23 април 2009 г. за определяне на стандарти за емисиите от нови леки пътнически автомобили като част от цялостния подход на Общността за намаляване на емисиите на CO₂ от лекотоварните превозни средства (ОВ L 140, 5.6.2009 г., стр. 1).

⁽⁶⁷⁾ Регламент (ЕС) № 510/2011 на Европейския парламент и на Съвета от 11 май 2011 г. за определяне на стандарти за емисиите от нови леки търговски превозни средства като част от цялостния подход на Съюза за намаляване на емисиите на CO₂ от лекотоварните превозни средства (ОВ L 145, 31.5.2011 г., стр. 1).

⁽⁶⁸⁾ Регламент (ЕС) 2019/631 на Европейския парламент и на Съвета от 17 април 2019 г. за определяне на стандарти за емисиите на CO₂ от нови леки пътнически автомобили и от нови леки търговски превозни средства и за отмяна на регламенти (ЕО) № 443/2009 и (ЕС) № 510/2011 (ОВ L 111, 25.4.2019 г., стр. 13).

⁽⁶⁹⁾ Директива на Европейския парламент и на Съвета за изменение на Директива 2009/33/ЕО за насърчаването на чисти и енергийно ефективни пътни превозни средства. Все още непубликувана в Официален вестник.

⁽⁷⁰⁾ За допълнителна информация вж. Water – Energy Nexus in Europe (Връзка между водата и енергията в Европа) на JRC, 2019 г., <http://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC115853>.

⁽⁷¹⁾ Вж. съображение 22.

⁽⁷²⁾ Вж. съображение 22.

⁽⁷³⁾ За допълнителна информация вж. Световна енергийна прогноза (World Energy Outlook) на IEA за 2018 г.; <https://www.iea.org/weo/water/>.

⁽⁷⁴⁾ Вж. съображение 22.

По цялата верига на доставки (разпространение, потребление и пречистване на отпадъчна вода) могат да бъдат разгледани мерки на политиката, свързани с енергийно-ефективното производство на питейна вода. До момента основните национални цели са били преодоляването на проблема с недостига на вода и подобряването на качеството на водата. Наред с инсталирането на по-ефективни помпи, нотифицираното действие индиректно води до икономии на енергия вследствие на намаленото търсене на вода и повторното използване на вода.

Потенциалът за икономии на енергия във водния сектор се корени в:

- намаляване на количеството на енергията, използвана за производството и пречистването на различни видове вода, както и
- намаляване на търсенето на вода и на загубите по мрежата, което означава и намаляване на необходимостта от енергия за изпомпване и пречистване.

Икономии на енергия във водния сектор могат да облекчат общинските бюджети. Особено когато общините притежават водоснабдителното дружество, енергопотреблението на пречиствателните станции за (отпадъчна) вода може да е значителен дял от техните разходи за електроенергия. Тъй като например осведомеността, опитът и капацитетът могат да се различават в широки граници между отделните общини, за улесняване на споделянето на опит може да са полезни регионални или национални програми, а технологичното подпомагане и финансовите помощи биха могли да повишат потенциала за икономии на енергия.

Ориентировъчни неизчерпателни примери

Държавите членки биха могли да предприемат мерки за икономии на енергия при производството, потреблението и отвеждането на водата във всички нейни форми по цялата верига на доставки:

- производството на питейна вода (изпомпване, пречистване на подземна или повърхностна вода, обезсоляване на морска вода),
- намаляване на загубите на вода по водоснабдителната мрежа,
- намаляване на потреблението на вода от крайните потребители (в това число потреблението за промишлени процеси, напояване, домакинства),
- намаляване на потреблението на вода чрез рецикулация на битова вода,
- пречистване на отпадъчна вода за повторно използване или заустване (изпомпване, процеси на пречистване на отпадъчна вода, оползотворяване на топлина), както и
- намаляване на потреблението на енергия от пречистването на дъждовна вода (намаляване на тежестта върху системите за дъждовна вода във връзка с пречистването).

5. ВЪЗДЕЙСТВИЕ НА ПРЕРАЗГЛЕЖДАНЕТО ВЪРХУ ПЪРВИЯ ПЕРИОД НА ЗАДЪЛЖЕНИЯ

Държавите членки трябва да въведат в сила законовите, подзаконовите и административните разпоредби, необходими за постигане на съответствие с измененото задължение за икономии на енергия, най-късно до 18 месеца след влизането в сила на ДЧЕ, т.е. 25 юни 2020 г.

Държавите членки трябва да спазват:

- общите методи и принципи за изчисляване на въздействието на схемите за ЗЕЕ или други мерки на политиката (приложение V към ДЧЕ),
- изискването да вземат предвид необходимостта от намаляване на енергийната бедност, когато разработват мерки на политиката (схема за ЗЕЕ и алтернативни мерки на политиката), макар че може да се вземат различни мерки за определяне на домакинствата в положение на енергийна бедност (член 7, параграф 11 от ДЧЕ),
- разпоредбата, че икономии, дължащи се на прилагането на правото на ЕС, не могат да бъдат декларирани, с изключение на мерките за саниране и преждевременното преминаване към по-ефективни уреди и превозни средства (приложение V, точка 2, буква б) към ДЧЕ),
- изискването, че при изчисляване на икономии на енергия трябва да се взема предвид жизненият цикъл на мерките и темпът, с който ефектът на икономии намалява с течение на времето (приложение V, точка 2, буква ж) към ДЧЕ — считано от влизането в сила), както и

- изискването, че при изпълнение на задълженията си за икономии предприятията за продажба на енергия на дребно (в съответствие с дадена схема за ЗЕЕ) не създават пречки на потребителите да преминават от един доставчик към друг (член 7а, параграф 3 от ДЕЕ).

Държавите членки могат да транспонират и прилагат изменената ДЕЕ преди крайния срок. В такива случаи, за останалата част от времето преди края на първия период на задължения, те могат да:

- използват дерогацията, посочена в член 7, параграф 8 от ДЕЕ,
- използват дерогацията, посочена в приложение V, точка 2, буква б) към ДЕЕ, както и
- решат, че задължените страни ще изпълняват задължението за икономии, изцяло или частично, под формата на вноски в НФЕЕ (член 20, параграф 6 от ДЕЕ).

Държавите членки, които използват член 7, параграф 4, букви а) — г) от ДЕЕ за изчисляването на размера на икономии на енергия, изисквани за първия период на задължения, трябва отделно да прилагат и изчисляват ефекта на избраните варианти за първия период в съответствие с член 7, параграф 5, буква а) от ДЕЕ.

6. ОТЧИТАНЕ СПРЯМО ЗАДЪЛЖЕНИЕТО ЗА ИКОНОМИИ НА ЕНЕРГИЯ

В член 7, параграф 1 от ДЕЕ е предвидено, че двата периода на задължения (2014—2020 г., както е посочено в член 7, параграф 1, първа алинея, буква а) от ДЕЕ, и 2021—2030 г., както е посочено в буква б) са два отделни периода.

По принцип, както вече е предвидено за първия период, единствено икономии на енергия, постигнати в рамките на даления период, се отчитат спрямо задължението за въпросния период, освен ако в ДЕЕ е предвидено друго.

Държавите членки не могат да отчитат икономии на енергия със задна дата, т.е. според член 7, параграф 7 от ДЕЕ икономии, постигнати след 31 декември 2020 г., не могат да бъдат отчитани спрямо изисквания размер на икономии за периода 2014—2020 г.

В съответствие с член 7, параграф 1, втора алинея от ДЕЕ държавите членки имат право да отчитат икономии, произтичащи от мерки на политиката, които са въведени преди или след 31 декември 2020 г., спрямо изисквания размер за периода 2021—2030 г., при условие че мерките водят до нови отделни действия след 31 декември 2020 г.⁽⁷⁵⁾

По принцип държавите членки могат да отчитат икономии на енергия, постигнати през определена година, само за въпросната година. Все пак според член 7а, параграф 6, буква б) от ДЕЕ се допуска държавите членки със схема за ЗЕЕ да разрешават на задължените страни да отчитат икономии, постигнати в определена година, като икономии, постигнати през всяка от 4-те предходни или 3-те следващи години, при условие че те попадат в рамките на съответния период на задължения, установен в член 7, параграф 1 от ДЕЕ.

Ориентираща прилика

Икономии, постигнати през 2014 г., могат да бъдат отчетени за 2017 г. (три години по-късно), но икономии, постигнати през 2024 г., не могат да бъдат отчетени за 2020 г., въпреки че това е една от 4-те предходни години, тъй като се касае за друг период на задължения.

В член 7, параграф 8 от ДЕЕ е предвидена специална дерогация от принципа. Ако според схемата за ЗЕЕ, която е в сила в даден момент между 31 декември 2009 г. и 31 декември 2014 г., е било разрешено дадена задължена страна да използва „слестяване и заемане“ (член 7а, параграф 6, буква б) от ДЕЕ), въпросната държава членка може да отчете икономии на енергия, постигнати през всяка отделна година след 2010 г. и преди 1 януари 2014 г., като постигнати след 31 декември 2013 г. и преди 1 януари 2021 г., при условие че са изпълнени всички изисквания по член 7, параграф 8 от ДЕЕ:

- а) схемата за ЗЕЕ е била в сила във всеки момент между 31 декември 2009 г. и 31 декември 2014 г. и е била включена в първия НПДЕЕ на държавата членка, представен съгласно член 24, параграф 2;
- б) икономии са били генерирани по схемата за ЗЕЕ;

⁽⁷⁵⁾ Вж. дадените определения в раздел 4.

- в) икономии са били изчислени в съответствие с приложение V; както и
- г) годините, за които тези икономии са отчетени като реализирани, са били докладвани в НПДДЕ.

7. ОБЩИ МЕТОДИ И ПРИНЦИПИ ЗА ИЗЧИСЛЯВАНЕ НА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО НА СХЕМИТЕ ЗА ЗАДЪЛЖЕНИЯ ЗА ЕНЕРГИЙНА ЕФЕКТИВНОСТ ИЛИ НА ДРУГИ МЕРКИ НА ПОЛИТИКАТА СЪГЛАСНО ЧЛЕНОВЕ 7, 7А И 7Б И ЧЛЕН 20, ПАРАГРАФ 6

Според член 7, параграф 9 от ДДЕ държавите членки гарантират, че икономии на енергия в резултат на мерките на политиката, посочени в членове 7а и б и член 20, параграф 6, са изчислени в съответствие с приложение V от ДДЕ.

7.1. **Методи на измерване**

7.1.1. *Методи на измерване за мерки на политиката, различни от данъчните мерки*

В част 1 от приложение V към ДДЕ са определени методи за изчисляване на икономии на енергия, които не се дължат на данъчни мерки, за целите по членове 7, 7а и 7б и член 20, параграф 6 от ДДЕ.

Задължените, участващите или изпълняващите страни и изпълнителните публични органи могат да използват следните методи за изчисляване на икономии на енергия:

- а) предполагаеми икономии на енергия в съответствие с резултатите от независим мониторинг на предходни енергийни подобрения в сходни инсталации. Този вид подход се нарича „ex ante“;
- б) измерени икономии на енергия, при които икономии от прилагането на дадена мярка или на пакет от мерки се определя чрез регистриране на действителното намаление на потреблението на енергия, като се вземат предвид такива фактори като допълнителност, обитаване, обем на продукцията и метеорологични условия, които могат да влияят върху потреблението. Този вид подход се нарича „ex post“;
- в) претеглени икономии, при които се използват инженерни оценки на икономии. Този подход може да се използва само когато установяването на стабилни измервани данни за конкретна инсталация е трудно или несъразмерно скъпо, например при замената на компресор или електродвигател с консумация в kWh, различна от тази на съоръжение, за което са измерени независими данни относно икономии на енергия, или когато тези оценки се правят въз основа на установени в национален мащаб методики и базови стойности за сравнение от квалифицирани или акредитирани експерти, които са независими от задължените, участващите или изпълняващите страни;
- г) наблюдавани икономии на енергия, при които се определя потребителската реакция спрямо съвети, информационни кампании, схеми за етикетиране или сертифициране, или използване на интелигентни измервателни уреди. Този подход може да се използва само за икономии на енергия, които произтичат от промени в поведението на потребителите. Той не се използва за икономии на енергия, които произтичат от прилагането на физически мерки.

7.1.2. *Методи на измерване за данъчни мерки*

За определяне на икономии на енергия, дължащи се на свързани с данъчното облагане мерки на политиката, въведени в съответствие с член 7б от ДДЕ ⁽⁷⁶⁾, се прилагат принципите от приложение V, точка 4 към ДДЕ:

- „а) кредит за постигнати икономии на енергия се предоставя само за икономии на енергия, постигнати в резултат на данъчни мерки, надхвърлящи приложимите за горивата минимални равнища на данъчно облагане, изисквани съгласно Директива 2003/96/ЕО или 2006/112/ЕО на Съвета;
- б) еластичностите на цените, използвани при изчислението на въздействието на (енергийните) данъчни мерки, изразяват реакцията на търсенето на енергия спрямо измененията на цените и се оценяват на базата на неотдавнашни и представителни данни от официални източници;
- в) икономии на енергия, дължащи се на придружаващи инструменти на данъчната политика, включително фискални стимули или плащания във фонд, се отчитат отделно.“

⁽⁷⁶⁾ Вж. допълнение IV.

7.2. Жизнен цикъл на мерките и темп на намаляване на ефекта в рамките на жизнения цикъл

В приложение V, точка 2, буква и) към ДЕЕ е предвидено, че „при изчислението на икономии на енергия се отчита жизненият цикъл на мерките и темпът, с който ефектът на икономии намалява с течение на времето. Това изчисление отчита икономии, които ще се постигнат от всяко отделно действие през периода от датата на неговата реализация и 31 декември 2020 г. или 31 декември 2030 г., според случая. Като алтернативна възможност държавите членки могат да възприемат друг метод, за който се счита, че ще даде поне същия общ размер на икономии. Когато използват други методи, държавите членки гарантират, че общият размер на икономии на енергия, изчислен по тези други методи, не надхвърля размера на спестена енергия, който би се получил в резултат от изчисление с отчитане на икономии от всяко отделно действие през периода от датата на неговата реализация до 31 декември 2020 г. или 31 декември 2030 г., според случая.“

Понятието „жизнен цикъл“ на отделно действие за икономии на енергия се отнася до факта, че икономии могат да бъдат постигнати не само в рамките на годината на прилагане, но също така през бъдещи години. Поради това „жизненият цикъл“ е периодът, в рамките на който действието ще продължи да осигурява измерими икономии.

При изчисляването на икономии на енергия в рамките на жизнения цикъл на едно действие, държавите членки могат:

— да отнесат към всяко действие „реалните“ икономии, които ще бъдат постигнати между годината на неговото прилагане и края на втория период на задължения (т.е. 31 декември 2030 г.) — това е „обикновеният“ метод ⁽⁷⁷⁾.

Не се разрешава отнасяне на икономии за периоди след 2030 г. Държавите членки могат да отчитат икономии от мерки на политиката, въведени преди 2030 г., в размера на задължението за икономии на енергия след 2030 г. само ако тези мерки водят до ново отделно действие през последващия период на задължения,

— да приложат към всяко действие „стойност на индекса“, отразяваща очаквания жизнен цикъл ⁽⁷⁸⁾,

— да поставят „горна граница“ на жизнените цикли, определени за отделните действия ⁽⁷⁹⁾ — например държавите членки могат да поставят „горна граница“ от 5 години на жизнения цикъл. Държавите членки, които използват този метод, трябва да гарантират, че резултатът не надвишава този, постигнат чрез „обикновения“ подход, или

— да използват пълните жизненни цикли, но да извадят икономии за бъдещи години ⁽⁸⁰⁾ — по този метод държавата членка може да приспада икономии през последващите години в размер на 10 % годишно, ако е целесъобразно. Отново тя трябва да гарантира, че резултатът не надвишава този, постигнат чрез „обикновения“ подход.

Когато държавите членки отчитат икономии спрямо размера на изискваните кумулативни икономии на енергия при крайното потребление от която и да било мярка на политиката, те трябва да вземат предвид:

- i) кога е въведена мярката;
- ii) размера на годишните икономии на енергия; както и
- iii) дали мярката все още ще осигурява икономии на енергия през 2030 г. ⁽⁸¹⁾

Що се отнася до мерките на политиката, насочени към сгради, стандартът на EC EN 15459-1:2017 ⁽⁸²⁾ вече предоставя насоки за оценка на жизнения цикъл.

⁽⁷⁷⁾ SWD(2013) 451 final, съображения 47 и 49—52.

⁽⁷⁸⁾ SWD(2013) 451 final, съображение 53.

⁽⁷⁹⁾ SWD(2013) 451 final, съображение 54.

⁽⁸⁰⁾ SWD(2013) 451 final, съображение 55.

⁽⁸¹⁾ Lees, E. и Bayer, E. (февруари 2016 г.), *Toolkit for energy efficiency obligations* (Наръчник относно задълженията за енергийна ефективност) (Проект за регулаторно съдействие); <http://www.raponline.org/document/download/id/8029>.

⁽⁸²⁾ Енергийни характеристики на сградите — Процедура за икономическа оценка на енергийни системи в сгради — част 1: Изчислителни процедури; <https://www.en-standard.eu/din-en-15459-1-energy-performance-of-buildings-economic-evaluation-procedure-for-energy-systems-in-buildings-part-1-calculation-procedures-module-m1-14/>

Особено много трябва да се внимава, когато се декларират жизнени цикли за мерки, които са свързани с поведението, но не са свързани с прилагането на физически мерки⁽⁸³⁾. Мерките, свързани с поведението, са бързо обратими, тъй като периодът, през който ще бъде поддържано ефективно поведение, може да зависи от множество фактори. Ако например насърчаваното ефективно поведение е екологосъобразно шофиране, в зависимост от водачите и от вида на обучението за екологосъобразно шофиране, ефектът от обучението за екологосъобразно шофиране може да трае само няколко дни, но също така и няколко години.

Примери как да се отчита жизненият цикъл на мерките

1. „Обикновен“ метод

Отделно действие (напр. подмяна на прозорец) спестява 1 тое потребление на енергия годишно и продължава да осигурява тази икономия година след година. Ако действието се осъществи през 2021 г., то ще спести 1 тое през 2021 г. и по 1 тое през всяка следваща година до 2030 г., т.е. общият размер на икономии ще бъде 10 тое до 2030 г.). Ако действието се осъществи през 2022 г., то ще спестява по 1 тое всяка година от 2022 г. до 2030 г., т.е. общият размер на икономии ще бъде 9 тое. Ако действието се осъществи през 2030 г., то ще допринесе към изискването само за тази година, т.е. общо 1 тое.

Държава членка трябва да спести 65 Мтое за периода и очаква да постигне това с провеждането на една информационна кампания годишно, осигуряваща например един милион действия (резултатите от едно проучване показват, че ефективността на всяко действие е 1 тое) и подмяна на 1 милион прозорци годишно (предполагамата стойност на всяка подмяна се оценява на 1 тое). Всяка от информационните кампании би осигурила 1 Мтое през годината, през която е проведена, а 10 кампании — общо **10 Мтое** за периода от 10 години до 31 декември 2030 г. Постигнатите икономии ще бъдат равни на 10 Мтое за един милион прозорци, подменени през първата година, 9 Мтое за един милион прозорци, подменени през втората година, 8 Мтое за третата, 7 Мтое за четвъртата, 6 Мтое за петата, 5 Мтое за шестата, 4 Мтое за седмата, 3 Мтое за осмата, 2 Мтое за деветата и 1 Мтое за десетата година, т.е. общо **55 Мтое** до 31 декември 2030 г. Следователно икономии от информационни кампании и подмяна на прозорци са 10 Мтое + 55 Мтое = **65 Мтое**.

От друга страна, по-краткотрайно действие (напр. информационна кампания) може да спести 1 тое през годината на изпълнението, а след това нищо. Която и да е годината на провеждане между 2021 и 2030 г., нейният принос ще бъде 1 тое.

Ако държавата членка провежда предимно отделни действия с кратък жизнен цикъл в началото на 10-годишния период на задължения, тя ще трябва да предприеме допълнителни мерки, за да постигне икономии, които се изискват според член 7, параграф 1, първа алинея, буква б).

„Обикновеният“ метод ясно изпълнява условието методът на изчисление да води до действително постигане на изисквания размер икономии. Държавите членки обаче могат да решат, че има по-подходящи алтернативни методи.

2. Метод с определяне на „коефициент“

Една от алтернативите е на всяко действие да се даде „коефициент“, който да отразява очаквания жизнен цикъл на действието. За информационна кампания може да бъде определен коефициент 0,25, а за подмяна на прозорци може да бъде определен коефициент 6. Ако всяко от тези действия спестява 1 тое годишно, тогава отнесените към информационната кампания икономии ще възлизат на $(1 \times 0,25 \text{ тое}) = 0,25 \text{ тое}$. Отнесените към подмяната на прозорци икономии за която и да е година на осъществяване ще възлизат на $(1 \times 6 \text{ тое}) = 6 \text{ тое}$.

По този начин ще се счита, че информационните кампании осигуряват икономии в размер на 0,25 Мтое през годината на провеждането им, или общо **2,5 Мтое** за 10 кампании, проведени през 10-те години до края на 2030 г. Ако през периода бъдат подменени 7 милиона прозорци, постигнатите икономии ще бъдат 7 Мтое, умножени по коефициент 6, което е равно на **42 Мтое**. Следователно икономии от информационни кампании и подмяна на прозорци са 2,5 Мтое + 42 Мтое = **44,5 Мтое**.

Държавата членка, която използва този метод, трябва да гарантира, че резултатът не надвишава този, постигнат чрез „обикновения“ подход.

3. Метод с поставяне на „горна граница“

Друга алтернатива е да бъде поставена „горна граница“ на жизнения цикъл, определен за отделните действия. Например може да се избере „горна граница“ от 5 години. Икономии, които са свързани с информационна кампания, биха били **1,25 Мтое**, напр. 0,25 Мтое през 2022 г., 0,25 Мтое през 2023 г., 0,25 Мтое през 2024 г., 0,25 Мтое през 2025 г. и 0,25 Мтое през 2026 г. Икономии, които са свързани с подмяна на прозорци за която и да е година на осъществяване, биха били $(1 \times 5) = 5 \text{ Мтое}$, напр. 1 Мтое през 2022 г., 1 Мтое през 2023 г., 1 Мтое през 2024 г., 1 Мтое през 2025 г. и 1 Мтое през 2026 г.

⁽⁸³⁾ Вж. също така допълнение VI и допълнение VIII.

Отново държавата членка, която използва този метод, трябва да гарантира, че резултатът не надвишава този, постигнат чрез „обикновения“ подход.

За да се отрази пълната стойност на дадена мярка на политиката за енергийна ефективност, според приложение V, точка 2, буква и) към ДЕЕ държавите членки трябва да вземат предвид темпа, с който ефектът на икономии на енергия намалява в рамките на жизнения цикъл на всяка мярка⁽⁸⁴⁾. Целта е да се гарантира реалистичното отчитане на икономии на енергия след няколко години ползване⁽⁸⁵⁾. Поради това държавите членки трябва да вземат предвид този факт в своите методики. Темпът на намаляване на ефекта може да варира според вида на мярката на политиката и трябва да бъде нотифициран и обяснен от всяка държава членка в съответствие с приложение V точка 2, буква и) към ДЕЕ⁽⁸⁶⁾.

7.3. Допълнителност

Изискването за допълнителност трябва да се взема предвид, когато се определят икономии на енергия за всички видове мерки на политиката. Основните принципи са определени в приложение V точка 2, букви а) и б) към ДЕЕ:

- „а) За икономии се посочва, че са допълнителни спрямо икономии, които при всички случаи биха се реализирали и без дейността на задължените, участващите или изпълняващите страни или на изпълнителните публични органи. За да определят икономии, които могат да бъдат декларирани като допълнителни, държавите членки вземат предвид как би се изменяло потреблението и търсенето на енергия в отсъствие на съответната мярка на политиката, като отчитат най-малко следните фактори: тенденциите на потреблението на енергия, промените в поведението на потребителите, технологичния напредък и измененията, предизвикани от други мерки на равнището на Съюза и на национално равнище.
- б) Икономии, дължащи се на прилагането на задължителното право на Съюза, се считат за икономии на енергия, които при всички случаи биха се реализирали, и поради това не могат да се декларират като икономии на енергия за целите на член 7, параграф 1 ...“

Това означава, че ако според правото на ЕС се изисква държавите членки да постигнат определен размер или степен на икономии, те могат да декларират само икономии над това ниво, при условие че са изпълнени останалите изисквания, напр. може да се докаже и провери, че икономии се дължат на въпросното/ата действие/мярка.

Според приложение V, точка 2, буква а) към ДЕЕ от държавите членки се изисква също така да следят текущите пазарни тенденции и да определят основен сценарий. Това е особено важно, за да се избегне отчитането на недобросъвестни участия с цел извличане на облага, които са обичайни в контекста на задълженията на доставчиците и схемите за финансово подпомагане. Ако например по линия на национална схема за подпомагане за санирането на сгради се подпомагат 100 отделни действия през дадена година, някои от тези действия биха били реализирани при всички случаи (и без схемата) и трябва да бъдат извадени.

Аналогично, когато дадена политика се провежда от много години, има голяма вероятност тя да доведе до пазарна трансформация. Например частните заинтересовани страни ще я вземат предвид в собствените си стратегии за разработване на продукти, услуги и т.н. Това означава например, че настоящите тенденции на средните пазарни показатели могат отчасти да се дължат на ефекти от политика от предходни години. Поради това, ако се проведе проучване за оценка на ефектите от „недобросъвестно участие с цел извличане на облага“, има вероятност някои от тези ефекти днес също да са разпространени ефекти от предходни години. В приложение V, точка 2, букви б) и в) от ДЕЕ са предвидени дерогации от тези основни принципи:

„... Чрез дерогация от това изискване икономии, свързани със санирането на съществуващи сгради, могат да се декларират като икономии на енергия за целите на член 7, параграф 1, при условие че е осигурено съответствие с критерия за същественост по точка 3, буква з) от приложение V. Икономии, дължащи се на изпълнението на националните минимални изисквания за новите сгради, въведени преди транспонирането на Директива 2010/31/ЕС, могат да се декларират като икономии на енергия за целите на член 7, параграф 1, буква а), при условие че е осигурено съответствие с критерия за същественост по точка 3, буква з) от настоящото приложение и тези икономии са обявени от държавите членки в националните им планове за действие за енергийна ефективност в съответствие с член 24, параграф 2.

в) Кредит може да се предоставя само за икономии, надхвърлящи следните равнища:

- i) стандартите на Съюза за емисиите от нови леки пътнически автомобили и нови леки търговски превозни средства, произтичащи от прилагането на регламенти (ЕО) № 443/2009 и (ЕС) № 510/2011 на Европейския парламент и на Съвета;
- ii) изискванията на Съюза за оттегляне от пазара на някои продукти, свързани с потреблението на енергия, в съответствие с изпълнението на мерки за прилагане съгласно Директива 2009/125/ЕО.“

⁽⁸⁴⁾ За повече обяснения и примери вж. допълнение VIII.

⁽⁸⁵⁾ За повече обяснения и примери вж. допълнение VIII.

⁽⁸⁶⁾ Вж. също приложение VIII.

Освен това в националните закони на държавите членки трябва да се вземат предвид и да се надвишат нивата, определени в Регламент (ЕС) 2019/631, както и минималните цели за обществените поръчки за чисти превозни средства с нулеви емисии за някои пътни транспортни средства след прилагането на преразгледаната Директива за чистите превозни средства.

7.3.1. Допълнителност във връзка с мерки за саниране на сгради ⁽⁸⁷⁾

Като общ принцип в приложение V, точка 2, буква б) от ДЕЕ е предвидено, че икономии на енергия, дължащи се на прилагането на задължителното право на ЕС, се считат за икономии, които при всички случаи биха се реализирали, и поради това не могат да се декларираат.

По принцип строителните норми, свързани с енергийните характеристики на сградите, определят задължителни изисквания съгласно правото на ЕС (ДЕХС) и са част от обичайната практика.

Чрез дерогация държавите членки могат да отчитат изцяло икономии от санирането на сгради, при условие че е изпълнен критерият за същественост, предвиден в приложение V, точка 3, буква з) от ДЕЕ, и всички икономии на енергия произтичат от мерки на политиката за насърчаване на санирането. Те трябва да докажат също така, че декларираните икономии от мерките надвишават икономии, които биха се реализирали и без мерките. Те трябва да демонстрират, че задължената, участващата или изпълняващата, страна е допринесла за постигането на декларираните икономии ⁽⁸⁸⁾.

Отправната точка за изчисляване на икономии е да се измери потреблението на сградата преди и след санирането. Държавите членки могат да използват тази дерогация и през двата периода на задължения, считано от влизането в сила на Директивата за изменение (Директива (ЕС) 2018/2002), т.е. от 24 декември 2018 г. нататък.

Пример

Според националните строителни норми сградите, на които се извършва основен ремонт, трябва да бъдат подобрени най-малко до клас Б на енергийните характеристики. Съответната държава членка не може да декларира реализираните икономии за целите на член 7.

Тя обаче може да декларира икономии, ако е предприела мярка за насърчаване на санирането (напр. ако предоставя субсидия на домакинствата за саниране, което в противен случай те не биха извършили). В такъв случай всички икономии, произтичащи от тази мярка, могат да бъдат декларирани, независимо от енергийния клас на подобряването (т.е. всички икономии могат да бъдат декларирани за енергийно подобряване от клас Г до В, от Г до Б или от Г до А и т.н.).

Проектите за саниране трябва да отговарят на националните минимални изисквания за енергийни характеристики, които са установени в съответствие с ДЕХС. Може да се насърчават мерки, чрез които се подкрепя постигането на по-амбициозна нива, т.е. енергийни характеристики, надхвърлящи изискваното.

7.3.2. Допълнителност във връзка с мерки за строителство на нови сгради

Считано от влизането в сила на изменената ДЕЕ и ако е необходимо, от националното транспониране или прилагане, държавите членки могат да отчитат икономии на енергия, произтичащи от прилагането на националните минимални изисквания, които са определени за нови сгради, само спрямо икономии, изисквани за първия период на задължения (2014—2020 г.), при условие че:

- i) те отговарят на националните минимални изисквания, установени преди транспонирането на ДЕХС, т.е. до 9 юли 2012 г. (вж. член 28, параграф 1 от ДЕХС);

⁽⁸⁷⁾ В член 7, параграф 1 от ДЕХС се посочва, че „[д]ържавите членки предприемат необходимите мерки, за да гарантират, че когато се извършва основен ремонт на сгради, енергийните характеристики на съответната сграда или на ремонтираната част от нея се подобряват, така че да съответстват на минималните изисквания за енергийните характеристики, определени съгласно член 4, доколкото това е технически, функционално и икономически осъществимо“.

В член 2, параграф 10 от ДЕХС „основен ремонт“ се определя като ремонт на сграда, при който:

- а) общите разходи за ремонта, свързан с корпуса на сградата или техническите сградни инсталации, са над 25 % от стойността на сградата, без стойността на земята, върху която е разположена сградата; или
- б) ремонтът обхваща над 25 % от площта на външните ограждащи елементи на сградата.

Държавите членки имат право на избор дали да прилагат вариант а) или б).

⁽⁸⁸⁾ Вж. съображение 41 от ДЕЕ.

ii) те са „съществени“; както и

iii) те са били нотифицирани в НПДДЕ до 30 април 2017 г. (вж. член 24, параграф 2 от ДДЕ).

Икономии на енергия могат да се декларират само от датата на влизане в сила на изменената ДДЕ и само спрямо кумулативните икономии при крайното потребление, изисквани до 31 декември 2020 г. Държавите членки трябва да докажат, че прилагането на националните минимални изисквания е довело до подлежащи на измерване икономии, които в противен случай не биха били постигнати. Ако са необходими някакви национални мерки за транспониране или прилагане, за да бъде разрешено декларирането на тези мерки, те трябва да бъдат приети и въведени преди декларирането на икономииите.

Ако държава членка използва дерогацията, тя внимателно трябва да оцени възможното взаимодействие с освобождаването, предвидено в член 7, параграф 4, буква г) от ДДЕ („ранно действие“), и да гарантира избягването на двойно отчитане.

Строителните проекти на сградата трябва да отговарят на националните минимални изисквания за енергийни характеристики. Може да се насърчават мерки, чрез които се подкрепя постигането на по-амбициозни нива, т.е. енергийни характеристики, надхвърлящи изискването.

7.3.3. Допълнителност във връзка със сградите на публичните органи

По принцип дерогацията от принципа на допълнителност в приложение V точка 2, буква б) към ДДЕ е приложима също така за икономии на енергия, свързани със санирането на сгради на публичните органи, тъй като тези икономии са „свързани със санирането на съществуващи сгради“ (вж. второто изречение в приложение V точка 2, буква б) към ДДЕ).

Целта на дерогацията е да се позволи на държавите членки, считано от влизането в сила на Директивата за изменение, да декларират всички икономии на енергия за целите на член 7, параграф 1 от ДДЕ, реализирани например чрез мерки, които са предприети за постигането на процент на саниране от 3 % от застроената площ на отопляваните и/или охлаждаемите сгради, притежавани или ползвани от тяхната централна администрация (вж. член 5).

Държавите членки обаче трябва да докажат, че всички деклариращи икономии са реализирани благодарение на мерки на политиката, които са приложени за санирането на сгради на публичните органи⁽⁸⁹⁾. Те не могат да отчетат икономии на енергия, които биха се реализирали и без мярката на политиката. Следователно държавите членки трябва да докажат същественост. Ако са необходими някакви национални мерки за транспониране или прилагане, за да бъде разрешено декларирането на тези мерки, те трябва да бъдат въведени преди декларирането на икономииите.

Държавите членки трябва да изчислят деклариращите икономии на енергия от мерките на политиката, които са приложени за санирането на сгради на публичните органи в съответствие с приложение V. Размерът на икономииите на енергия, които са отчетени спрямо изискваните икономии на енергия при крайното потребление в съответствие с член 7, параграф 1 от ДДЕ, трябва да се изрази в крайно енергийно потребление. Ако размерът на икономииите на енергия бъде изразен в първична енергия, държавите членки трябва да използват коефициентите на преобразуване, посочени в приложение IV към ДДЕ.

7.3.4. Допълнителност във връзка с прилагането на мерки в съответствие с Директивата за екопроектиране⁽⁹⁰⁾

Подмяната на котли сама по себе си не се счита за мярка за саниране в съответствие със специалната разпоредба в приложение V точка 2, буква в) от ДДЕ. Следователно отправната точка винаги ще бъдат минималните изисквания в съответствие със специалните разпоредби за екопроектиране⁽⁹¹⁾. Икономииите на енергия, реализирани от подмяната на уреди, уредени в законодателството за екопроектиране, например отоплителни печки, могат да бъдат отчетени, само ако надвишават минималните изисквания за екопроектиране, освен в случай на преждевременна подмяна (вж. приложение V точка 2, буква д) от ДДЕ).

Ако държавите членки предоставят стимули или субсидии за продукти, обхванати от регламентите на ЕС за енергийно етикетироване, се препоръчва те да са насочени към по-високите класове на енергийна ефективност. Например стимул или субсидия за насърчаване на инсталирането на нови котли с по-висока енергийна ефективност би обхванало единствено котлите в двата най-високи и многочислени класа на енергийния етикет за котли въз основа на пазарните данни за въпросния период.

⁽⁸⁹⁾ Вж. съображение 41 от ДДЕ.

⁽⁹⁰⁾ Директива 2009/125/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 21 октомври 2009 г. за създаване на рамка за определяне на изискванията за екодизайн към продукти, свързани с енергопотреблението (ОВ L 285, 31.10.2009 г., стр. 10).

⁽⁹¹⁾ За списък на регламентите по категория продукти вж.:

https://ec.europa.eu/info/energy-climate-change-environment/standards-tools-and-labels/products-labelling-rules-and-requirements/energy-label-and-ecodesign/energy-efficient-products_en

7.3.5. Допълнителност във връзка с енергийните обследвания в съответствие с член 8

Според член 8, параграф 4 от държавите членки се изисква да гарантират, че големите предприятия (т.е. фирми, които не са МСП) са подложени на енергийно обследване на всеки 4 години; това само по себе си не води до икономии на енергия.

Мерките за насърчаване или подпомагане на изпълнението на препоръките от дадено обследване надхвърлят минималните, изисквани по член 8 — в член 8, параграф 7, втора алинея е предвидено, че Държавите членки „могат да прилагат схеми за стимулиране и подпомагане“. Поради това икономии на енергия, реализирани от такива мерки, могат да се отчитат, тъй като иначе те не биха били реализирани, при условие че е изпълнен критерият за същественост. Същото важи за икономии, произтичащи от мерки за МСП.

7.4. Същественост и допустимост

В допълнение към принципа за допълнителност държавите членки трябва да изпълнят така също критерия за „същественост“. Автоматичното прилагане на законодателството на ЕС или автономни подобрения, дължащи се на пазарни сили или на технологичното развитие (например), не могат да се вземат предвид, тъй като държавите членки не могат да отчитат действия, които биха се реализирали при всички случаи.

Дейностите на националните публични органи по прилагането на мярката на политиката трябва да бъдат „съществени“ за постигане на декларираните икономии на енергия; с други думи:

- те трябва да са допринесли за въпросното отделно действие, както и
- субсидията или участието на задължената, участващата или изпълняващата страна трябва ясно да е оказало повече от минимален ефект за решението на крайния потребител да извърши инвестицията за енергийна ефективност.

Поради това държавите членки трябва да докажат, че икономии са постигнати чрез мярка на политиката, която е създадена за реализирането на икономии на енергия при крайното потребление⁽⁹²⁾. Мерките, които се предприемат в съответствие с Регламент (ЕС) 2018/842 на Европейския парламент и на Съвета⁽⁹³⁾, могат да бъдат считани за съществени, но държавите членки трябва да покажат, че те водят до подлежащи на проверка и измерване или на оценка подобрения на енергийната ефективност.

При схемите за финансиране например не е достатъчно да се укаже размерът на субсидията, за да се демонстрира същественост, тъй като това само по себе си не доказва, че субсидиите са повлияли върху инвестиционните решения на крайните потребители. По принцип ролята на участващите в действията може да бъде доказана и без субсидията като базова стойност за сравнение; важен показател за същественост могат да бъдат стандартизираните действия (напр. създаване на стандарти за инсталирането на продукти, енергийни съвети и енергийни обследвания, последвани от годишни действия за прилагане).

За да осигурят съответствието, държавите членки биха могли да определят общи изисквания за същественост по дадена схема за ЗЕЕ или алтернативни мерки и да ги проверят на база отделен проект⁽⁹⁴⁾. В тях може да бъде установено, че страните (напр. когато кандидатстват за „бяло удостоверение“⁽⁹⁵⁾) трябва да документират и докажат пряк принос към изпълнението на действието.

От задължените страни може да се изиска да докажат:

- дали приносът е бил пряк или непряк (т.е. чрез посредници), както и
- дали е бил решен преди въвеждане на действието.

Държавите членки биха могли да изискат също така например:

- да бъде сключен договор между операторите на системата за разпределение (т.е. задължените страни) и трети страни,

⁽⁹²⁾ Относно критериите за доказване на същественост в НПДДЕ и нотификации по член 7 вж. допълнение IX.

⁽⁹³⁾ Регламент (ЕС) 2018/842 на Европейския парламент и на Съвета от 30 май 2018 г. за задължителните годишни намаления на емисиите на парникови газове за държавите членки през периода 2021—2030 г., допринасящи за действията в областта на климата в изпълнение на задълженията, поети по Парижкото споразумение, и за изменение на Регламент (ЕС) № 525/2013 (ОВ L 156, 19.6.2018 г., стр. 26).

⁽⁹⁴⁾ Вж. допълнение XII.

⁽⁹⁵⁾ Правен инструмент, издаден от разрешаващ орган, с който се гарантира, че е било постигнато определено количество икономии на енергия. Всеки сертификат е уникален и проследим документ, който осигурява право на собственост върху определено количество допълнителни икономии на енергия и гарантира, че ползата от тези икономии не е отчетена другаде.

- икономите на енергия да не са генерирани преди сключването на договора,
- страните да могат да отчетат икономите само ако са били пряко свързани с изпълнението на мярката (напр. като осигурят енергийни обследвания, субсидии и т.н.), както и
- да бъдат изготвени споразумения, обхващащи цялата верига от задължените участници до крайните потребители на енергията.

7.5. Мерки за насърчаване на внедряването на технологии за възобновяема енергия в малък мащаб за собствени нужди върху или в сгради

Важно е да се прави разлика между:

- предвидената възможност в член 7, параграф 4, буква е) от ДЕЕ, която се отнася до количество енергия за собствени нужди, генерирано върху или в сгради, което може да бъде изключено от икономите на енергия, изчислени в съответствие с член 7, параграфи 2 и 3 от ДЕЕ, както и
- пояснението в приложение V, точка 2, буква д) към ДЕЕ, според което икономите, постигнати чрез мерки, насърчаващи внедряването на технологии за възобновяема енергия от малък мащаб върху или в сгради, по принцип могат да бъдат отчетени спрямо икономите, изисквани в съответствие с член 7, параграф 1.

Това също е обяснено в съображение 43 от ДЕЕ.

Според приложение V, точка 2, буква д) към ДЕЕ държавите членки могат да отчетат икономии на енергия, произтичащи от мерки, насърчаващи внедряването на технологии за възобновяема енергия от малък мащаб за собствени нужди върху или в сгради, спрямо изискваното количество икономии на енергия по член 7, параграф 1 от ДЕЕ, при условие че тези мерки водят до проверими и измерими или оценими икономии на енергия при крайното потребление и са изчислени в съответствие с приложение V към ДЕЕ ⁽⁹⁶⁾.

Следователно се прилагат също така изискванията за допълнителност и същественост и установените правила на държавата членка за наблюдение и проверка.

Държавите членки трябва да докажат, че тези мерки водят до икономии на енергия при крайното потребление, които се дължат на преминаването към друга технология. Например икономите от преминаването към по-ефективни технологии за отопление и гореща вода в сгради, включително технологии за енергия от възобновяеми източници, са напълно допустими, ако държавите членки могат да гарантират, че те са допълнителни, измерими и проверими в съответствие с методите и принципите, посочени в приложение V ⁽⁹⁷⁾.

Това е пояснено в приложение V, точка 2, буква д) от ДЕЕ и е съобразено с общата цел на член 7, параграф 1 от ДЕЕ, т.е. да се реализират икономии на енергия при крайното потребление, независимо от технологията (било то мярка за насърчаване на технология за енергия от възобновяеми или от изкопаеми източници, водеща до намалено реално енергопотребление в сградите, транспорта или промишлеността).

В приложение V, точка 2, буква д) от ДЕЕ изрично се посочва задължението за икономии на енергия по член 7, параграф 1, според което държавите членки трябва да постигнат кумулативни икономии на енергия при крайното потребление и се цели действително намаление на потреблението на енергия от физическо или юридическо лице (в съответствие с приложение V точка 1, буква б). В член 2, параграф 5 „икономии на енергия“ се определя като количеството спестена енергия, определено чрез измерване и/или преценка за потреблението преди и след прилагането на мярка за повишаване на енергийната ефективност, като същевременно се осигурява нормализиране на външните условия, които оказват въздействие върху потреблението на енергия. Като се има предвид, че целта на член 7 от ДЕЕ е да се постигне действително намаляване на крайното потребление на енергия, може да се заключи, че според приложение V точка 2, буква д) се изисква да се докаже, че мерките, насърчаващи внедряването на технологии за възобновяема енергия в малък мащаб върху и в сгради, водят до икономии на енергия, т.е. действително намаляване на крайното потребление на енергия.

⁽⁹⁶⁾ За мерки за насърчаване на внедряването на малки инсталации с технологии за енергия от възобновяеми източници върху или в сгради вж. допълнение X.

⁽⁹⁷⁾ Вж. допълнение X.

Държавите членки разполагат с гъвкавостта да изразяват икономии на енергия като крайно или като първично енергийно потребление, както е посочено в приложение V, точка 3, буква г) (алтернативни мерки на политиката) и в член 7а, параграф 4 (схеми за ЗЕЕ). Тази гъвкавост не променя задължението за кумулативни икономии на енергия от гледна точка на продажбите на енергия (през периода до 2020 г.) и крайното потребление на енергия (2021—2030 г.).

7.6. Мерки за насърчаване на използването на по-ефективни продукти и превозни средства

Мерките на държавите членки за подобряване на енергийната ефективност в транспорта са допустими за вземане предвид в изпълнението на тяхното задължение за икономии на енергия при крайното потребление⁽⁹⁸⁾. Тези мерки включват:

- политики за насърчаване на по-ефективни превозни средства или за преминаване към други начини на придвижване като колоездене, ходене пеша или колективен транспорт, както и
- планиране на мобилността и градоустройството по такъв начин, че да се намали търсенето на транспорт.

Обществените поръчки за чисти превозни средства и такива с нулеви емисии са допустими, ако е спазено условието за допълнителност спрямо минималните преразгледани изисквания за чистите превозни средства.

Ако са изпълнени изискванията за същественост и допълнителност⁽⁹⁹⁾, са допустими така също схеми, които ускоряват внедряването на нови, по-ефективни превозни средства или политики, насърчаващи преминаването към горива с по-добри показатели, които намаляват енергопотреблението на километър.

В приложение V, точка 2, буква е) се пояснява, че е възможно да се поиска пълен кредит за политики, ускоряващи внедряването на по-ефективни продукти и превозни средства, при условие че се демонстрира:

- че това внедряване се реализира преди изтичането на средния очакван жизнен цикъл на продукта или превозното средство, или преди продуктът или превозното средство да бъдат заменени според обичайната практика, както и
- икономии се декларират в пълен размер само за периода до изтичането на средния очакван жизнен цикъл на продукта или превозното средство, които се заменят⁽¹⁰⁰⁾.

Ако е целесъобразно, тези мерки трябва да бъдат съгласувани с националните рамки за политиката на държавите членки, създадени в съответствие с Директива 2014/94/ЕС за разгръщането на инфраструктура за алтернативни горива.

7.7. Гарантиране, че стандартите за качество се съблюдают

В приложение V, точка 2, буква ж) от ДЕЕ се пояснява, че насърчаването на мерки за енергийна ефективност не трябва да води до занижаване на стандартите за качество на продукти, услуги и внедряването на мерки. Държавите членки трябва да гарантират, че стандартите за качество се поддържат или че такива се въвеждат в случаите, когато не съществуват.

7.8. Отчитане на климатичните различия

С приложение V, точка 2, буква з) към ДЕЕ на държавите членки се разрешава да адаптират икономии на енергия, за да бъдат отчетени различията в климата между регионите. В разпоредбата са посочени две възможности:

- i) адаптиране към стандартна стойност; или
- ii) определяне на различни икономии на енергия в съответствие с различните температури.

7.9. Избягване на двойно отчитане

Според член 7, параграф 12 от ДЕЕ държавите членки трябва да докажат, че не се извършва двойно отчитане на икономии на енергия в случаите на припокриване на въздействието на мерки на политиката или отделни действия. Като се има предвид богатото многообразие от инструменти, които държавите членки нотифицират, и голямата вероятност от припокриване на политики вследствие на използването на съчетания от схеми за ЗЕЕ и алтернативни мерки (напр. взаимодействие между енергийното данъчно облагане и субсидиите за домакинствата за подмяна на прозорци или отоплителни уреди), от съществена важност е да се избегнат рисковете от двойно отчитане.

⁽⁹⁸⁾ Вж. допълнение VII.

⁽⁹⁹⁾ Съображение 15 от ДЕЕ.

⁽¹⁰⁰⁾ Вж. допълнение VII.

Националната база данни може да е ефективен инструмент в това отношение. Например в базата данни може да се регистрира, че на определени домакинства е платена субсидия за насърчаване на подмяната на стари котли, и потребителят да се предупреждава, ако същото домакинство отново кандидатства.

Използването на няколко мерки на политиката в комбинация усложнява задачата на държавите членки от гледна точка на:

- по-големите усилия, свързани с изпълнението, напр. изчисляване на икономии на енергия, и (което е по-важно)
- гарантирането:
 - на правоприлагането, особено когато отделните инструменти са с широк обхват, както и
 - на проверката на въздействието без двойно отчитане.

Според член 7, параграф 12 от ДЕЕ се забранява двойно отчитане така също, когато политиките се припокриват, т.е. държавите членки трябва да вземат предвид факта, че други мерки на политиката, осъществени в рамките на същия времеви интервал, могат да окажат въздействие върху икономии на енергия и съответно не всички промени, наблюдавани след въвеждането на определена мярка на политиката, могат да бъдат отнесени само към въпросната мярка.

8. ИЗМЕРВАНЕ, НАБЛЮДЕНИЕ, КОНТРОЛ, КАЧЕСТВО И ПРОВЕРКА

В ДЕЕ се подчертава важноста на правилата за наблюдение и проверка за прилагането на схеми за ЗЕЕ и алтернативни мерки на политиката, включително изискването за проверка на представителна извадка със статистически значим дял от мерките.

За целите на избора на представителна извадка със статистически значим дял от мерките за подобряване на енергийната ефективност е необходимо в рамките на всяка мярка да се определи поднабор на статистическата популация от действия за енергийна ефективност, който точно отразява цялата популация от всички действия за икономии на енергия и съответно дава възможност за достигането до заключения, които са надеждни в разумна степен, относно доверието в съвкупността от мерките ⁽¹⁰¹⁾.

Член 7а, параграф 5 от ДЕЕ (за схеми за ЗЕЕ)

„Държавите членки въвеждат системи за измерване, контрол и проверка, в рамките на които се извършва документирана проверка на поне една представителна извадка със статистически значим дял от мерките за подобряване на енергийната ефективност, реализирани от задължените страни. Измерването, контролът и проверката по тази система се извършват независимо от задължените страни.“

Член 7б, параграф 2 от ДЕЕ (за алтернативни мерки на политиката)

„За всички мерки с изключение на свързаните с данъчното облагане държавите членки въвеждат системи за измерване, контрол и проверка, в рамките на които се извършва документирана проверка на поне една представителна извадка със статистически значим дял от мерките за подобряване на енергийната ефективност, въведени от участващите или изпълняващите страни. Измерването, контролът и проверката се извършват независимо от участващите или изпълняващите страни.“

Системите за измерване, контрол и проверка трябва да гарантират проверката на изчисленията на икономии на енергия чрез представителна извадка със статистически значим дял от мерките за подобряване на енергийната ефективност.

Тези изисквания могат да бъдат изпълнени, *inter alia*, чрез:

- автоматизирани компютърни проверки или настолен преглед на данните и изчисленията, които са докладвани от задължените, участващите или изпълняващите страни или от бенефициерите (когато бенефициерите докладват данните направо на публичния орган),
- оценяване на измерените икономии на енергия в представителната извадка със статистически значим дял от мерките или бенефициерите,
- проверки, извършени в рамките на схема за регулиране, квалификация, акредитиране или сертифициране, напр. когато докладваните икономии на енергия се базират на енергийни обследвания или на удостоверения за енергийни характеристики (претеглени икономии).

⁽¹⁰¹⁾ Вж. допълнение XII.

В документацията за мярката на политиката трябва да се обясни по какъв начин изискванията на тази друга схема гарантират извършването на контрол или проверки на представителна извадка със статистически значим набор от енергийните обследвания или други оценки на икономииите.

Системата за наблюдение и проверка може да бъде организирана на различни стъпки или нива. Инспекциите на място могат да са част от подхода, като втори етап на проверка на подизвадки от отделни действия, за които се смята, че представляват риск от неизпълнение на изискванията на мерките. Когато те не са технически или икономически осъществими, това може да бъде обяснено в документацията за мярката.

Държавите членки трябва да обяснят по какъв начин използват базовите стойности за сравнение, за да проверяват предполагаемите или претеглените икономии (приложение V, точка 5, буква ж) към ДЕЕ).

Независимостта на измерването, контрола и системите (вж. приложение V, точка 5, буква й) към ДЕЕ) може да бъде документирана на база на това, че проверяващият орган (неизчерпателен списък с критерии):

- е публичен орган със законоустановена независимост, или
- няма финансова връзка със задължените, участващите или изпълняващите страни (т.е. не е частично или изцяло притежаван нито платен от посочените страни), или
- договор с него могат да сключат задължените, участващите или изпълняващите страни, но в такъв случай подлежи на контрол от публичния орган или квалификационен, акредитиращ или сертифициращ орган.

Проверяващият орган може:

- да отговаря пряко за проверката на мерките за подобряване на енергийната ефективност или изчисленията на икономииите на енергия, или
- да отговаря за контрола на процесите на проверка и на проверките при формирането на извадките, извършвани от други организации, включително задължените, участващите или изпълняващите страни.

9. ЗАДЪЛЖЕНИЯ ЗА ПЛАНИРАНЕ И ДОКЛАДВАНЕ

9.1. Първи период на задължения

За периода на задължения 2014—2020 г. държавите членки трябва да представят годишни доклади до 30 април 2019 г. и 2020 г. (член 24, параграф 1 и приложение XIV, част 2)⁽¹⁰²⁾. В този контекст те докладват, *inter alia*, относно постигнатия напредък спрямо целта за икономии на енергия и мерките на политиката, които са приети или планирани в съответствие с приложение XIV, част 2. Това ще бъде оценено от Комисията.

Според член 27 от Регламента относно управлението до 30 април 2022 г. всяка държава членка докладва на Комисията относно постигането на нейната национална цел за енергийна ефективност за 2020 г. (определена съобразно член 3, параграф 1 от ДЕЕ), като предоставя информацията, посочена в приложение IX, част 2 към Регламента относно управлението.

9.2. Втори период на задължения и след това

За периода на задължения 2021—2030 г. и след това са приложими следните основни задължения за планиране и докладване (членове 7, 7а и 7б от ДЕЕ и приложение V към ДЕЕ):

- в своите интегрирани НПЕК (проекти и окончателни) (приложение III към Регламента относно управлението) държавите членки трябва да покажат своето изчисление на размера на икономииите на енергия, който трябва да се постигне през периода 2021—2030 г., както е посочено в член 7, параграф 1, първа алинея, буква б) (вж. член 7, параграф 6 от ДЕЕ),
- тъй като някои данни (напр. годишното крайно енергийно потребление, осреднено за периода 2016—2018 г. (в ktoe), може да не са били на разположение за нотифициране в *първия проект на НПЕК*⁽¹⁰³⁾, може да не е било възможно да се покаже горното изчисление. Държавите членки обаче трябва да покажат в своите *първи окончателни и последващи проекти и окончателни НПЕК* как са взели предвид елементите, посочени в приложение III към Регламента относно управлението,

⁽¹⁰²⁾ Според член 59, втора алинея от Регламента относно управлението, член 24, параграф 1 се заличава, считано от 1 януари 2021 г.

⁽¹⁰³⁾ Те трябваше да бъдат представени до 31 декември 2018 г. (член 9, параграф 1 от Регламента относно управлението).

- в допълнение към годното и когато е уместно, държавите членки трябва да обяснят в своите НПЕК (проекти и окончателни) как са определили процента на годишните икономии и базата за изчисление по член 7, параграфи 2 и 3 от ДЕЕ, както и как и до каква степен са приложили възможностите, които са предвидени в член 7, параграф 4 (вж. член 7, параграф 6 от ДЕЕ),
- ако държава членка реши да приложи една или повече от вариантите по член 7, параграф 4 от ДЕЕ, тя трябва да приложи и изчисли ефекта за периода на задължения (вж. член 7, параграф 5 от ДЕЕ), както и
- ако държава членка използва опцията по член 7, параграф 4, буква в) от ДЕЕ за периода 2021—2030 г., тя трябва да уведоми Комисията за предвидените мерки на политиката в своя (проект и окончателен) НПЕК. Тя трябва да изчисли въздействието на мерките в съответствие с приложение V от ДЕЕ и да го включи в НПЕК (вж. член 7, параграф 4, буква в). Държавата членка трябва да представи тази информация за първи път в първия окончателен НПЕК (до 31 декември 2019 г.).

Освен това държавите членки трябва да:

- включат информация за резултата от мерките за намаляване на енергийната бедност в контекста на ДЕЕ в своите национални доклади за напредъка в областта на енергетиката и климата по член 17 от Регламента относно управлението (вж. член 7, параграф 11 от ДЕЕ),
- публикуват на годишна база икономии на енергия, които са постигнати от всяка (подкатегория на) задължена страна и общо по схемата (вж. член 7а, параграф 7 от ДЕЕ), както и да
- опишат подробно в своите НПЕК алтернативния метод и разпоредбите, за да се гарантира, че те отговарят на изискването по приложение V, точка 2, буква и) към ДЕЕ, т.е. че в изчислението на икономии на енергия са взети предвид жизненият цикъл на мерките и темпът, с който ефектът на икономии намалява с течение на времето.

Като алтернативна възможност държавите членки могат да възприемат друг метод, за който се счита, че ще даде поне същия общ размер на икономии. В такъв случай те трябва да гарантират, че размерът, изчислен чрез този метод, не надвишава размера от изчисление, при което са отчетени икономии, които ще бъдат реализирани от всяко отделно действие през периода, считано от датата на неговото прилагане до 31 декември 2020 г. или 2030 г., което е целесъобразно.

В заключението следните задължения за планиране и докладване според Регламента относно управлението също са приложими за изпълнението и напредъка на задължението за икономии на енергия по членове 7, 7а и 7б от ДЕЕ и приложение V към нея:

Срок

31 декември 2018 г. (впоследствие 1 януари 2028 г. и след това на всеки 10 години)	Представяне на проект на НПЕК (член 9, параграф 1 и членове 4 и 6 от Регламента относно управлението и приложения I и III към него)
6 месеца преди окончателния НПЕК	Комисията може да отправи препоръки към държавите членки, чийто принос (включително приноса към задължението за икономии на енергия по член 3, параграф 5 от ДЕЕ) счита за недостатъчен (член 31, параграф 1 от Регламента относно управлението)
31 декември 2019 г. (впоследствие 1 януари 2029 г. и след това на всеки 10 години)	Представяне на окончателен НПЕК (член 3, параграф 1 и членове 4 и 6 от Регламента относно управлението и приложения I и III към него)
10 март 2020 г.	Представяне на първата дългосрочна стратегия за саниране (член 2а, параграф 8 от ДЕХС)

<p>До 31 октомври 2021 г. (и след това на всеки 2 години)</p>	<p>Оценка от Комисията на напредъка по постигането на целите на ЕС, и по-специално въз основа на интегрираните национални доклади за напредъка в областта на енергетиката и климата (член 29 от Регламента относно управлението).</p> <p>По отношение на задължението за икономии на енергия от значение са членове 29, 21 (интегрирано докладване относно енергийната ефективност) и 24 (интегрирано докладване относно енергийната бедност) от Регламента относно управлението.</p> <p>Ако някоя държава членка не е постигнала достатъчен напредък, Комисията ще издаде препоръки (член 32, параграф 1 от Регламента относно управлението)</p>
<p>До 30 април 2022 г.</p>	<p>Доклад относно постигането на целите за енергийна ефективност за 2020 г. от всяка държава членка (член 27 и приложение IX, част 2 от Регламента относно управлението)</p>
<p>До 15 март 2023 г. (и след това на всеки 2 години)</p>	<p>Доклад относно изпълнението на НПЕК („интегриран национален доклад за напредъка в областта на енергетиката и климата“) (член 17 от Регламента относно управлението)</p>
<p>30 юни 2023 г. (впоследствие 1 януари 2033 г. и след това на всеки 10 години)</p>	<p>Подаване на проект за актуализация на НПЕК (член 14, параграф 1 от Регламента относно управлението)</p>
<p>30 юни 2024 г. (впоследствие 1 януари 2034 г. и след това на всеки 10 години)</p>	<p>Подаване на окончателна актуализация на НПЕК (член 14, параграф 2 от Регламента относно управлението)</p>

9.3. Нотифициране на схеми за ЗЕЕ и алтернативни мерки (с изключение на данъчно облагане)

Според приложение V, точка 5 към ДЕЕ и приложение III към Регламента относно управлението държавите членки трябва да нотифицират Комисията за своите предложени подробни методики за действието на мерките на политиката, както е посочено в членове 7а и 7б и член 20, параграф 6 от ДЕЕ. Освен в случай на данъчно облагане (вж. раздел 9.4), нотификацията трябва да включва подробности за:

- а) размера на икономии на енергия, изисквани съгласно член 7, параграф 1, първа алинея, буква б), или на икономии, които се очаква да бъдат постигнати през целия период 2021—2030 г.;
- б) задължените, участващите или изпълняващите страни или изпълнителните публични органи;
- в) целевите сектори;
- г) мерките на политиката и отделните действия, включително очаквания общ размер на кумулативни икономии на енергия по всяка мярка;
- д) продължителността на периода на задължения за схемата за ЗЕЕ;
- е) действията, предвидени съгласно мерките на политиката;
- ж) изчислителната методика, включително начина, по който са определени допълнителността и съществеността, както и методиките и базовите стойности за сравнение, използвани за предполагаемите и претеглените икономии;
- з) жизненият цикъл на мерките, как е изчислен и на какво се базира;

- и) подходът, използван за отчитане на климатичните различия в рамките на съответната държава членка; както и
- й) системите за наблюдение и проверка за мерките по член 7а и член 7б и как се осигурява тяхната независимост от задължените, участващите или изпълняващите страни;

В допълнение според точки 3.1 и 3.2 от приложение III към Регламента относно управлението държавите членки трябва да нотифицират следната информация:

„3.1. Схеми за ЗЕЕ, както е посочено в член 7а от Директива 2012/27/ЕС:

- а) описание на схемата за ЗЕЕ;
- б) очаквани кумулативни и годишни размери на икономии и продължителност на периода(ите) на задължения;
- в) задължени страни и техните отговорности;
- г) целеви сектори;
- д) отговарящи на условията действия, предвидени съгласно мярката;
- е) информация за прилагането на следните разпоредби от Директива 2012/27/ЕС:
 - i) когато е приложимо, конкретни действия и дял от икономии, които трябва да се постигнат в домакинствата, засегнати от енергийна бедност, в съответствие с член 7, параграф 11;
 - ii) икономии, постигнати от доставчици на енергийни услуги или други трети страни (член 7а, параграф 6, буква а); както и
 - iii) „спестяване и заемане“ (член 7а, параграф 6, буква б); както и
- ж) по целесъобразност информация за търговията с икономии на енергия.

3.2. Алтернативни мерки, както е посочено в член 7б и член 20, параграф 6 от Директива 2012/27/ЕС (с изключение на данъчно облагане):

- а) видове мерки на политиката;
- б) кратко описание, включително характеристики на проекта, за всяка нотифицирана мярка;
- в) очаквана обща кумулативна и годишна сума на икономии за всяка мярка и/или сума на икономии през евентуални междинни периоди;
- г) изпълнителни публични органи, участващи или изпълняващи страни и техните отговорности за изпълнение на мярката/мерките на политиката;
- д) целеви сектори;
- е) отговарящи на условията действия, предвидени съгласно мярката; както и
- ж) когато е приложимо, конкретни мерки на политиката или индивидуални действия срещу енергийната бедност.“

9.4. Данъчни мерки

Според приложение V, точка 5, буква к) към ДЗЕ държавите членки трябва (в съответствие с Регламента относно управлението) да нотифицират Комисията за своята методика за действието на мерките за данъчно облагане. По-специално те трябва да нотифицират следните подробности:

- i) целевите сектори и сегмента на данъчнозадължените лица;
- ii) изпълнителния публичен орган;
- iii) очакваните икономии, които трябва да бъдат постигнати;

- iv) срокът на действие на данъчната мярка; както и
- v) изчислителната методика, включително какви ценови еластичности са използвани и как са били определени.

В допълнение според точка 3.3 от приложение III към Регламента относно управлението държавите членки трябва да нотифицират следната информация относно данъчните мерки:

- a) кратко описание на мерките;
- б) срок на действие на мерките;
- в) изпълнителен публичен орган;
- г) очаквана кумулативна и годишна сума на икономии за всяка мярка;
- д) целеви сектори и сегмент на данъчнозадължените лица;
- е) изчислителната методика, включително кои еластичности на цени са използвани и как те са определени в съответствие с точка 4 от приложение V към Директива 2012/27/ЕС.

Държавите членки трябва да покажат как са изчислили еластичностите и кои скоршни и представителни официални източници на данни са използвали ⁽¹⁰⁴⁾.

10. ПЕРИОД НА ЗАДЪЛЖЕНИЯ ЗА ИКОНОМИИ НА ЕНЕРГИЯ СПЕД 2030 Г.

Според член 7, параграф 1, втора алинея от ДЕЕ държавите членки трябва да продължат да постигат нови годишни икономии в съответствие с първа алинея, буква б) за десетгодишни периоди след 2030 г., освен ако прегледите от страна на Комисията до 2027 г. и на всеки десет години след това не покажат, че това не е необходимо за постигане на дългосрочните цели на Съюза в областта на енергетиката и климата за 2050 г.

⁽¹⁰⁴⁾ За допълнителни предложения относно еластичностите, които трябва да се използват за отчитане на реакцията на търсенето, вж. допълнение IV.

ДОПЪЛНЕНИЕ I

Примери за илюстриране на процента на годишни икономии, ако се прилагат вариантите по член 7, параграфи 2—4 ⁽¹⁾

	Mtoe	Процент на годишните икономии (%)	Обяснение
База (средно крайно енергийно потребление)	100		Средно крайно енергийно потребление
Самостоятелно генериране на енергия за собствени нужди	5		
Крайно енергийно потребление в транспорта	33		
Адаптирана база	62		
Процент на минимални икономии (член 7, параграф 1, буква б)		0,8 %	Средното крайно енергийно потребление (100) се умножава по 0,8 % и се събира с натрупване за 10 години (което дава 44 Mtoe общи икономии, които трябва да бъдат постигнати през периода на задължения).
Опция 1: пълно използване на освобождаванията (35 %)			
Процент на собствени икономии, изисквани преди прилагането на освобождаванията		1,2 %	Процент на собствени икономии, който държавата членка ще трябва да приложи, ако реши да използва вариантите по параграф 4 в пълна степен (35 %); това означава, че освобождаването ще трябва да бъде приложено за кумулативни икономии от 68 Mtoe.
Опция 2: изключване на транспорта и собственото потребление			
Икономии след изключване от базовото изчисление	27,3		Това са кумулативните икономии, които са останали, когато се прилага процент на икономии от 0,8 % върху потреблението след всички изключения.
Необходими допълнителни икономии	16,7		Това са икономии, необходими за постигането на изисквания минимум (44 Mtoe).

	Mtoe	Процент на годишните икономии (%)	Обяснение
Изискван процент на собствени икономии, използван преди изключването от базовото изчисление		1,3 %	Процент на собствени икономии, който държавата членка ще трябва да приложи, ако реши да изключи енергийното потребление в транспорта и самостоятелното генериране на енергия от базовото изчисление.
Опция 3: пълно използване от освобождаванията и изключенията от базовото изчисление			
Икономии след изключванията от базовото изчисление	27,3		Това са икономии, които са останали, когато се прилагат всички изключения от базовото изчисление.
Икономии след прилагане на максималните освобождавания	17,7		Това са икономии, които са останали, когато се прилагат всички изключения и опции по член 7, параграфи 2—4.
Необходими допълнителни икономии	26,3		Това са икономии, необходими за постигането на изисквания минимум (44 Mtoe)
Изискван процент на собствени икономии, използван преди изключването от базовото изчисление и освобождаванията		2 %	Процент на собствени икономии, който държавата членка ще трябва да приложи, ако реши да изключи транспорта и самостоятелното генериране на енергия от базовото изчисление и да използва вариантите по параграф 4 в пълна степен (35 %).

(¹) Данните в таблицата не се отнасят до конкретна държава членка. Целта на този пример е да се покажат възможните последици, когато се използват различните варианти по член 7, параграфи 2—4 и техният ефект върху икономии на енергия, които следва да бъдат постигнати. Изчисленият размер на икономии ще бъде различен за всяка конкретна държава членка.

ДОПЪЛНЕНИЕ II

СХЕМИ ЗА ЗАДЪЛЖЕНИЯ ЗА ЕНЕРГИЙНА ЕФЕКТИВНОСТ

Държавите членки трябва да вземат предвид най-малко следните аспекти, когато разработват и прилагат дадена схема за ЗЕЕ⁽¹⁾:

1. Цели на политиката

Държавите членки трябва да формулират прости и ясни цели на политиката за схемата за ЗЕЕ, които да са съсредоточени върху постигането на икономии на енергия като отчитат кой сектор при крайното потребление има най-голям потенциал за реализирането на икономии на енергия и къде схемата най-добре би могла да помогне за преодоляването на пречките пред инвестициите за енергийна ефективност.

Ако схемата преследва множество цели, следва да се гарантира, че постигането на целите, които не са свързани с енергопотреблението, не възпрепятства осъществяването на целта за реализиране на икономии на енергия.

Когато държавите членки разработват схемата, те трябва (член 7, параграф 11 от ДЗЕ) да вземат предвид необходимостта от намаляване на енергийната бедност (освен ако не е взето решение, че тя ще бъде обект на алтернативни мерки на политиката). Например в схемата за ЗЕЕ може да се включи конкретна цел, свързана с енергийната бедност (напр. минимален дял или размер на икономии на енергия да бъде постигнат от действия за домакинствата с ниски доходи), или премиен коефициент за действия, осъществявани за домакинства с ниски доходи. Като алтернатива задължените страни биха могли да правят вноски във фонд, от който да се финансират програми за енергийна ефективност за домакинства с ниски доходи⁽²⁾.

2. Правно основание

За създаването и функционирането на схема за ЗЕЕ следва да се използва внимателно подбрана комбинация от закони, разпоредби и министерски и административни процедури. Формулирането на проекта на схемата за ЗЕЕ в широки граници съгласно улесняващо законодателство ще даде сигурност на заинтересованите страни по отношение на правния статут на схемата. Разработването на подробни процедури за прилагане по силата на нормативни разпоредби позволява детайлите на схемата да се изменят според опита.

Преди схемата за ЗЕЕ да стане напълно функционална, може да минат няколко години (3 до 4 според проекта на схемата и правния контекст в държавата членка), за да се оцени потенциалът, да се планира и разработи политиката и да се изпита на пазара.

3. Обхванати горива

Нужно е да се вземе решение за обхванатите горива в схемата за ЗЕЕ в съответствие с общите цели на политиката и прогнозите за потенциалната енергийна ефективност на различните горива. Схемата за ЗЕЕ, създадена за изпълнение на задължението за икономии на енергия по член 7, може да обхваща широк диапазон от горива. Редица успешни програми обаче в началото са включвали един или два вида горива, а след това са били разширени като са включени и други горива на основата на опита.

При определянето на обхванатите горива трябва да се вземат предвид също така рисковете от нарушаване на пазара, когато различни видове енергия могат да се конкурират за предоставянето на една и съща енергийна услуга (напр. за отопление).

4. Обхванати сектори и съоръжения

Нужно е да се вземе решение за обхванатите сектори и съоръжения при крайното потребление в схемата за ЗЕЕ в съответствие с общите цели на политиката и прогнозите за потенциалната енергийна ефективност на различните сектори и съоръжения. Ако намерението е силно да бъдат ограничени обхванатите сектори и съоръжения, следва да се прецени дали оценката на съответствие няма да стане твърде обременяваща.

В юрисдикции с енергоемки отрасли, които са обект на търговия (напр. производство на алуминий), правителствата могат да решат да изключат (или „извадят“) тези отрасли от схемата за ЗЕЕ с мотива, че конкурентоспособността им на международните пазари може да бъде засегната неблагоприятно.

⁽¹⁾ Адаптирано от RAP (2014 г.), *Best practices in designing and implementing energy efficiency obligation schemes (Най-добри практики в разработването и прилагането на схеми за задължения за енергийна ефективност)* (<https://www.raponline.org/knowledge-center/best-practices-in-designing-and-implementing-energy-efficiency-obligation-schemes/>), в това число извлечените поуки от проекта ENSPOL (<http://enspol.eu/>); RAP (Lees, E., Bayer, E.), *Toolkit for energy efficiency obligations (Пакет от средства за постигане на задълженията за енергийна ефективност)* (2016 г.) (<https://www.raponline.org/wp-content/uploads/2016/05/rap-leesbayer-eeotoolkit-2016-feb.pdf>).

⁽²⁾ Вж. допълнение V за допълнителни предложения за мерки за намаляване на енергийната бедност.

5. Цел за икономии на енергия

Размерът на целта за икономии на енергия за схемата за ЗЕЕ се определя в съответствие с общите цели на политиката и стремежа да се постигне баланс между реализирането на напредък, разходите за потребителите по постигането на целта и практически възможното на база на оценка на потенциала за енергийна ефективност.

Целта се определя с оглед на крайната енергия (т.е. количествата енергия, доставени до потребителите и използвани от тях), освен ако схемата не обхваща няколко различни горива, в който случай първичната енергия може да е по-подходяща.

Целта се изразява в единици енергия, освен ако схемата има цел на политиката, която се отнася до друга цел (напр. намаляване на емисиите на парникови газове), в който случай може да се използват единици еквивалент на CO₂.

Определя се относително дълъг срок на действие за целта, за предпочитане между 10 и 20 години. Ако имат ясен сигнал за повишаване (или запазване) на целта с течение на времето, задължените страни могат да адаптират своите бизнес модели, като започнат с мерки, свързани с поведението, през първия период и преминават към по-сложни енергоспестяващи технологии през по-късните периоди.

За всяка мярка за енергийна ефективност следва да бъдат изчислени допустимите икономии на енергия през предвидения жизнен цикъл.

Когато схемата има цели на политиката, които не са свързани единствено с постигането на икономии на енергия, следва да се помисли за определянето на подцели.

6. Задължени страни

Задължените страни в схемата за ЗЕЕ се определят в съответствие с обхванатите горива по схемата и вида на доставчика на енергията, който разполага с инфраструктурата и капацитета да управлява доставките и/или обществените поръчки във връзка с допустими икономии на енергия, като се има предвид изискването (член 7а, параграф 2 от ДЕЕ), че определянето на задължените страни трябва да се базира на обективни и недискриминационни критерии.

Следва да се помисли за ограничаване на задължението до по-големите доставчици на енергия, които обикновено могат самостоятелно да изпълняват проекти за енергийна ефективност на съоръжения на клиенти или да наемат трети страни за това. На неинтегрираните пазари на енергия и природен газ, задължения могат да бъдат наложени на предприятията за продажба на енергия на дребно и/или операторите на преносни и разпределителни системи. Ще трябва да се реши кой вид доставчик на енергия ще бъде задължен. Възможно е съществуващите отношения на предприятията за продажба на енергия на дребно с крайните клиенти да улеснят въвеждането на схемата. Операторите на преносни и разпределителни системи са по-отдалечени от крайния потребител, но стимулите им (в качеството им на регулирани монополни дружества) по-лесно биха могли да се хармонизират с целите на схемата за ЗЕЕ.

Следва да се определят отделни цели за икономии на енергия за всяка задължена страна въз основа на пазарния дял на нейните продажби на енергия. Ако има изключения за енергоемки отрасли, които са обект на търговия, и/или други специфични групи крайни потребители, продажбите на тези крайни потребители могат да бъдат изключени от изчислението на пазарните дялове.

7. Механизъм за обезпечаване на съответствие

Като неразделна част от схемата за ЗЕЕ следва да се създаде процедура, чрез която задължените страни да докладват декларираните допустими икономии на енергия на подходящ орган, и процес за обследване и проверка на тези икономии.

Следва да се определи глоба, която да се налага на задължени страни, които не изпълняват индивидуалните си цели за икономии на енергия. Размерът на глобата трябва да бъде достатъчно висок, за да стимулира доставчиците на енергия да изпълняват своите цели.

Нужно е да се прецени дали освен плащането на глоба доставчиците на енергия трябва да бъдат задължени да наваксват недостига в икономии на енергия ⁽³⁾.

8. Стимули за изпълнение

Необходимо е да се прецени дали в схемата за ЗЕЕ да се включат стимули за изпълнение, които да се предоставят на задължените страни, надвишили техните цели за икономии на енергия. Когато доставчиците на енергия, които преизпълняват целите си, получават сериозни доходи от плащания за стимулиране на изпълнението, е важно да бъдат въведени надеждни процедури за измерване, проверка и докладване, за да се гарантира, че плащанията за стимулиране са основателни.

⁽³⁾ Вж. също допълнение IX относно съществеността и допълнение XII относно наблюдението и проверката.

9. Допустими икономии на енергия

Доставчиците на услуги следва да имат възможност да осъществяват проекти за енергийна ефективност, за да бъдат реализирани допустими икономии на енергия. Тогава задължените страни могат да успеят да:

- наемат специализирани фирми, като например дружества за енергийни услуги, които да осъществяват проекти от тяхно име,
- правят вноски в НФЕЕ, с което се подпомага осъществяването на проекти за енергийна ефективност, или
- когато се касае за „бели удостоверения“ (вж. раздела относно търговията по-долу), купят проверени допустими икономии на енергия, постигнати от акредитирани незадължени страни.

10. Премахване на пречките пред постигането на икономии на енергия

Не бива да се създават или поддържат регулаторни или нерегулаторни пречки пред постигането на подобрения в енергийната ефективност.

Следва да се осигурят стимули за проекти за енергийна ефективност или за мерки на политиката, които могат да бъдат приложени с оглед на постигането на допустими икономии на енергия, като в същото време се осигурява възможност за проверяване на икономииите.

Пречките се премахват например чрез:

- предоставяне на стимули,
- отмяна или изменение на правни или регулаторни разпоредби,
- приемане на насоки и тълкувателни съобщения, и/или
- опростяване на административните процедури

Това може да се съчетае с осигуряване на образование, обучение и специфична информация, както и техническо съдействие в областта на енергийната ефективност.

Следва да се направи оценка на пречките и на действията, предприети за преодоляване на пречките, за резултатите да се информира Комисията и да се споделят националните най-добри практики в това отношение.

11. Допустими мерки за енергийна ефективност

В схемата за ЗЕЕ се включва разширен, неизчерпателен списък с одобрени мерки за енергийна ефективност с прогнозни стойности на енергийна ефективност (за възможно най-много сектори, в зависимост от целта на схемата, за да може да се задейства пазарът на енергийни услуги).

Следва да се даде право за приемане на мерки, които не са включени в списъка, така че да се насърчат иновациите сред задължените страни и дружествата за енергийни услуги за постигането на целите на политиката.

12. Взаимодействие с други мерки на политиката

Следва да се разгледат възможности за положително взаимодействие на схемата за ЗЕЕ с други мерки на политиката, например мерки за информиране и финансиране, като и двата вида мерки могат да спомогнат за участието на потребителите във внедряването на мерки за енергийна ефективност. По този начин могат да се намалят разходите за задължените страни, свързани с изпълнението на техните задължения, и да се осигури възможност за определянето на по-амбициозни цели.

Следва да се гарантира избягване на двойното отчитане на икономии на енергия, когато се докладват въздействията.

Избягва се прилагането на същите мерки за енергийна ефективност с други сходни мерки на политиката като търгове за енергийна ефективност. Това води до конкуренция между мерките за наличните възможности за енергийна ефективност, което повишава разходите за задължените страни или за участниците в търга.

13. Оценяване, измерване, проверяване и докладване

Като неразделна част от схемата за ЗЕЕ се създава надеждна система за измерване, проверка и докладване на икономииите на енергия и другите дейности, допринасящи за постигането на целите на схемата.

Създават се процедури за оценяване дали икономииите са допълнителни спрямо това, което би се реализирало без схема за ЗЕЕ.

Следва да се гарантира, че са въведени процеси за наблюдение и проверка, които са независими от ангажираните страни, и че инспекциите на място се използват като средство за проверка наред с настолните проверки⁽⁴⁾.

14. Търговия с икономии на енергия

Следва да се обмисли даването на възможност за търговия с икономии на енергия сред задължените страни и трети страни. Целта на търговията е да се разшири диапазонът от възможности да се реализират допустими икономии на енергия и да могат пазарните сили да идентифицират икономически най-ефективните възможности.

Икономии на енергия могат да бъдат търгувани двустранно или чрез пазар, създаден от маркет-мейкър (който може да е администраторът на схемата, но обикновено не е) или по-често трета страна.

За някои схеми за ЗЕЕ е нужно оповестяване на цените, докато при други това е доброволно.

Икономии на енергия често се търгуват чрез създаването и продажбата на „бели удостоверения“, но те могат да се търгуват и двустранно, без нужда от удостоверения.

15. Финансиране

Необходимо е да се въведе подходящ механизъм в схемата за ЗЕЕ, за да се осигури възстановяването на разходите, които задължените страни правят за изпълнението на своите индивидуални цели за икономии на енергия.

16. Администриране на схемата

Администрирането на схемата за ЗЕЕ следва да включва най-малко:

- разпределяне на целта за икономии на енергия между задължените страни,
- одобряване на допустими мерки за енергийна ефективност и (ако е необходимо) определяне на предполагаеми стойности на икономии на енергия за тези мерки,
- наблюдение, измерване и проверка на реалните икономии на енергия, включително одит на резултатите от проекти за енергийна ефективност,
- осигуряване на изпълнението на задължението, *inter alia*, чрез преглед на постигането на целите от страна на задължените страни и администриране на глобите,
- ако е приложимо, изискване на доклади от задължените страни:
 - обобщена статистическа информация за крайните им клиенти (с посочване на значителни промени в сравнение с подадена по-рано информация), както и
 - актуална информация относно потреблението на крайните клиенти, включително, ако е приложимо (като се опазва целостта и поверителността на частна и чувствителна търговска информация в съответствие с правото на ЕС):
 - профили на натоварване,
 - сегментиране, както и
 - географско разположение,
- регистриране на издаването и собствеността на „бели удостоверения“ (ако се изискват), както и
- създаване и управление на пазар за търговия с икономии на енергия (ако се изисква).

17. Резултати от схемата

Ключов въпрос за установяването на схема за ЗЕЕ е по какъв начин ще се докладват резултатите от схемата. Това може да се постигне чрез публикуването на годишни доклади за функционирането на схемата, включващи най-малко информация за:

- изменения в схемата през годината,
- спазването на изискванията от задължените страни,
- резултати спрямо общата цел за икономии на енергия чрез схемата, включително разбивка на икономии по вид на мярката за енергийна ефективност,
- резултати спрямо подцели на схемата и изисквания на портфейла,

⁽⁴⁾ Вж. също допълнение IX относно съществеността и допълнение XII относно наблюдението и проверката.

- резултати, свързани с търговията на икономии на енергия,
- приблизителни разходи на задължените страни за постигането на съответствие, както и
- разходи за администриране на схемата.

18. Области, в които са необходими подобрения

В рамките на ефективните схеми за ЗЕЕ се въвеждат процеси за непрекъснато подобряване на функционирането и администрирането. Като част от непрекъснатия цикъл на оценка и разработване на политики, това включва разглеждане на начини за установяване на областите за подобрения и как ще бъдат предприемани конкретни действия за подобрене.

19. „Спестяване и заемане“

Според член 7а, параграф 6, буква б) схемата за ЗЕЕ може да включва възможност задължените страни да отчитат икономии, постигнати през дадена година, като постигнати през всяка от 4-те предходни или 3-те следващи години. В зависимост от срока на целите или периодите на схемата за ЗЕЕ, тази гъвкавост може да се използва, за да се даде възможност на задължените страни да преизпълняват тяхната бъдеща цел, за да се компенсира недостатъчното изпълнение на текущата цел (заемане), или обратно.

Например може да е полезно да се преодолеят неопределеностите в успеваемостта на стратегиите, изпълнявани от задължените страни, което е от значение, *inter alia*, за избягването на глобите, налагани от държавите членки по член 13.

Трябва да се внимава, за да се избегнат цикли от типа „спри — тръгни“ (в случай на прекомерно спестяване) или за да не се застраши постигането на бъдещи цели (в случай на прекомерно заемане). Това може да се избегне чрез определянето на максимални дялове от целите или икономии, които могат да бъдат зети или спестени, и максимални срокове, в рамките на които може да се прави това.

ДОПЪЛНЕНИЕ III

АЛТЕРНАТИВНИ МЕРКИ НА ПОЛИТИКАТА

Според член 76 от ДЕЕ държавите членки имат право да постигнат своите цели за икономии на енергия чрез прилагането на алтернативни мерки на политиката. Когато държавите членки решат да направят това, те трябва да гарантират, без да се засяга член 7, параграфи 4 и 5 от ДЕЕ, постигането на икономии, изисквани съгласно член 7, параграф 1 от ДЕЕ, при крайните потребителите и изпълнението на изискванията според приложение V към ДЕЕ (и по-специално точка 3).

Без да се засягат правните изисквания и оценката от страна на Комисията на планираните и съществуващите алтернативни мерки на политиката, нотифицирани от държавите членки, следният ориентиран и неизчерпателен списък с основни характеристики може да помогне на държавите членки да формулират алтернативни мерки (освен в транспортния сектор ⁽¹⁾):

1. Схеми и инструменти за финансиране и фискални стимули

1.1. Субсидии за саниране на сгради

Държавите членки биха могли да предлагат субсидии за саниране на сгради, напр. за подобряване на енергийната ефективност на съществуващи жилищни сгради и за модернизиране на техните отоплителни и охладителни системи.

Размерът на субсидията може да зависи от:

- енергийните характеристики, които ще бъдат постигнати (напр. специален клас енергийни характеристики),
- постигнатите икономии на енергия, или
- ефективността на отоплителната/охладителната система ⁽²⁾.

Субсидията може да се предоставя под формата на безвъзмездна помощ или субсидиран заем.

МСП могат да бъдат подходяща цел за такива субсидии. Във всеки случай субсидиите трябва да бъдат съобразени с правилата за държавна помощ.

1.2. Сключване на договори

Държавите членки могат да насърчават сключването на договори за енергоспестяване с гарантиран резултат — форма на пазарна енергийна услуга, целяща прилагането на мерки за енергийна ефективност.

Дружествата предоставят услуги за енергийна ефективност като:

- подобряване на енергийните характеристики на сградите,
- модернизиране на отоплителните системи или подмяна на потенциално неефективни уреди, или
- взаимосвързани технологии в промишлеността (електродвигатели и т.н.).

Дружествата гарантират, че икономии на енергия и/или средства, реализирани чрез мерките, и възнаграждението на изпълнителя са обвързани с изпълнението на приложените мерки.

1.3. Намаляване на ДДС за мерки за енергийна ефективност

Държавите членки могат да въведат намален процент на ДДС за някои продукти, материали или услуги, за да насърчат прилагането на мерки за енергийна ефективност.

При прилагането на такива мерки, трябва да се обърща специално внимание, *inter alia*, на изискванията на Директива 2006/112/ЕО относно намаления размер на ДДС за някои продукти и услуги.

⁽¹⁾ Вж. допълнение VII за допълнителни предложения за транспортния сектор.

⁽²⁾ Според член 10, параграф 6 от ДЕХС държавите членки трябва да обвържат своите финансови мерки за подобряване на енергийната ефективност при саниране на сградите с целевите или постигнатите енергоспестявания, определени от един или няколко метода като:

- енергийните характеристики на оборудването или материалите, използвани при санирането,
- стандартни стойности за изчисляване на енергоспестяванията в сградите,
- сертификати за енергийни характеристики, издадени преди и след санирането,
- резултатите от енергийно обследване, както и
- всеки друг подходящ, прозрачен и пропорционален метод.

1.4. Ускорена амортизация на мерките за ефективност

Държавите членки могат да предоставят данъчно облекчение, с което да се предвижда ускорена амортизация за инвестициите в енергийно ефективни продукти на данъчнозадължените дружества. Този вид мярка може да е подходяща за увеличаване на използването на енергийно ефективно оборудване, напр. в промишления сектор.

Може да се състави списък с допустими продукти на база на специфични технологични критерии, в който да се включат само продуктите с най-висока енергийна ефективност, предлагани на пазара. Този списък трябва постоянно да се актуализира, за да отразява технологичните и пазарни тенденции и да включва последните технологии.

2. Национален фонд за енергийна ефективност

Държавите членки могат да създадат НФЕЕ, в които да бъдат обединени различни типове мерки на политиката. Мерките в рамките на НФЕЕ могат да включват безвъзмездни средства и субсидии за мерки за енергийна ефективност в различни сектори (напр. предприятия, домакинства и общини) и информационни кампании като придружаващи мерки.

За да се гарантира голям мултиплициращ ефект, целият процес по предоставяне на средства трябва да бъде възможно най-ефективно планиран. Сътрудничеството между правителството и банките може да е ефективен начин за постигането на това. За да отговаря на условията по член 7, финансирането на тези НФЕЕ трябва да идва или от публични източници или от комбинация между публични източници и частни източници (напр. банки).

При прилагането на НФЕЕ трябва да се обръща специално внимание, за да се избегнат възможни припокривания и двойно отчитане на икономии с други финансови схеми.

Задължените страни по схемата за ЗЕЕ могат да правят вноски в НФЕЕ, за да изпълнят цялото или част от тяхното задължение за икономии.

3. Нормативни разпоредби и доброволни споразумения

Държавите членки могат да насърчават доброволни или нормативно уредени споразумения между правителството и участници в различни сектори. Това може да се прави с цел подобряване на доброволното или задължително прилагане на някои технологични или организационни мерки като подмяната на неефективни технологии.

4. Минимални стандарти за ефективност на промишлените процеси

Минималните стандарти за ефективност могат да бъдат подходящи средства за намаляване на търсенето на енергия от страна на промишлеността, тъй като те са насочени към преодоляването на основните пречки пред внедряването на икономически ефективни мерки за енергийна ефективност в промишлеността: нежелание за поемане на рискове и неопределеност.

Тъй като обаче промишлените процеси могат да бъдат твърде специфични в отделните (под)сектори, формулирането на стандарти може да се окаже трудно. Освен това, за да се гарантира ефективността на инструментите на политиката, предназначени за енергоемки отрасли, при разработването им трябва да се имат предвид възможните взаимодействия или припокривания със схемата на ЕС за търговия с емисии.

5. Схеми за етикетиране на енергийната ефективност

Енергийното етикетиране трябва да бъде допълнително към изискването съобразно правото на ЕС, с което се дава възможност на клиентите да правят информиран избор въз основа на потреблението на енергия на продукти, свързани с енергопотреблението. Поради това има ограничени възможности за добавянето на каквото и да било към изискваните етикети за уредите според Регламента за енергийното етикетиране или за сградите чрез сертификатите за енергийни характеристики (CEX).

Затова акцентът е върху крайното потребление, което не е обхванато от Регламента за енергийното етикетиране или за старите продукти, свързани с енергопотреблението (напр. вж. следващия раздел), тъй като споменатият регламент обхваща енергийното етикетиране за продуктите, свързани с енергопотреблението, които са на пазара.

6. Етикетиране на стари отоплителни системи

С тази мярка се въвежда етикет за ефективността на стари отоплителни системи, оборудвани с отоплителен котел над определена възраст. Потребителите се информират за ефективността на техния отоплителен уред и могат да потърсят енергийни съвети, оферти и субсидии. Етикетирането е предназначено за повишаване на процента на подмяна на старите отоплителни уреди и за стимулиране на потребителите да пестят енергия.

В допълнение към етикетирането на нови отоплителни уреди, тази мярка трябва да ускори подмяната на неефективни стари отоплителни системи.

7. **Образование и обучение, включително консултантски програми в областта на енергетиката**

Тези програми обикновено са придружаващи мерки, които предоставят благоприятни условия за успешното реализиране на други алтернативни мерки (напр. схеми за финансиране). За да се избегне двойно отчитане, обичайна практика е икономите на енергия да се докладват само за алтернативните мерки, при които е възможно пряко наблюдение на участниците (напр. чрез процеса на одобряване за финансови помощи). Когато се докладват икономии на енергия направо за програми за обучение и образование, трябва да се внимава особено много за обосноваване на съществеността ⁽³⁾.

8. **Програми за енергийни обследвания за МСП**

Енергийните обследвания са важен инструмент за идентифициране на мерки за повишаване на енергийната ефективност и за намаляване на разходите за енергия. Благодарение на това, че се определя колко енергия се консумира и от кои части на дадено дружество, чрез тези обследвания се установява къде могат да бъдат реализирани потенциални икономии на енергия и поради това от тях може да има значителна икономическа полза.

Въпреки че енергийните обследвания могат да предложат голям потенциал за икономии, обикновено те не се правят в МСП. Могат да бъдат предприети различни мерки (напр. информационни кампании, субсидии или данъчни облекчения за тези услуги), за да станат по-привлекателни за МСП.

9. **Мрежи за обучение в областта на енергийната ефективност**

Този вид мярка предвижда създаването на мрежи по направления, за да се подпомогне прилагането на мерки за енергийна ефективност в предприятията и да се създаде трайно сътрудничество и обмен на информация между участниците. В много случаи сътрудничеството продължава и след приключване на финансирането, а това оказва влияние върху общите тенденции за енергийна ефективност в предприятията.

10. **Други алтернативни мерки**

10.1. *Търгове за енергийна ефективност*

Тази мярка предвижда отпускането на безвъзмездни средства за проекти за енергийна ефективност въз основа на технически и икономически критерии (напр. големина на проекта, икономисана енергия или намалена мощност) в рамките на механизъм, включващ търг с намаляване на цената.

Търговете могат да бъдат отворени (с посочване само на размера на икономите) или затворени (с посочване на определен вид технология). Може да е необходимо от участниците да се изиска да преминат енергийно обследване и/или да наблюдават икономите след изпълнението. Посредством специални изисквания към доставчиците може да се помогне за насочване към домакинства с ниски доходи.

10.2. *Национална СТЕ за сектори извън СТЕ*

При тази мярка се създава специална схема за търговия с емисии (СТЕ) нагоре по веригата за части от някои сектори (напр. транспорт и отопление на сгради) или за всички сектори, които все още не са включени в СТЕ на ЕС.

За разлика от СТЕ надолу по веригата като СТЕ на ЕС, СТЕ нагоре по веригата обхваща емисии в горната част на веригата на стойността, т.е. първични енергийни източници като природен газ, нефт или неговите деривати като петрол или дизел.

Ефектът се постига със същите механизми като използваните в система надолу по веригата: определянето на максимално количество емисии и годишните намаления на този таван поражда политически създаден недостиг, от който се формират цените на CO₂. По този начин се стимулират мерки за намаляване на емисиите.

10.3. *Енергийни данъци и данъци за CO₂ ⁽⁴⁾*

Информацията относно други видове алтернативни мерки може да се намери в „механизма за успешни мерки“ в рамките на проекта ODYSSEE-MURE ⁽⁵⁾. Помощ във връзка с прилагането и преразглеждането на надеждни алтернативни мерки на политиката може да се намери в проекта ENSPOL ⁽⁶⁾. Базата данни на Международната агенция по енергетика (МАЕ) ⁽⁷⁾ и базата данни на Европейската агенция за околната среда (ЕАОС) ⁽⁸⁾ съдържат по-обща информацията относно мерките за енергийна ефективност.

⁽³⁾ Вж. също допълнение IX.

⁽⁴⁾ Вж. също допълнение III за допълнителни подробности относно този вид алтернативна мярка.

⁽⁵⁾ База данни с успешни мерки MURE;

<http://www.measures-odyssee-mure.eu/successful-measures-energy-efficiency-policy.asp>

⁽⁶⁾ <http://enspol.eu/>

⁽⁷⁾ <https://www.iea.org/policiesandmeasures/energyefficiency/>

⁽⁸⁾ <https://www.eea.europa.eu/themes/climate/national-policies-and-measures/policies-and-measures>

Като се има предвид изискването за допълнителност, съществено важно е да се отчете взаимодействието между някои типове мерки, за да се избегне двойното отчитане. „Механизъмът за взаимодействие между политиките“ в рамките на проекта ODYSSEE-MURE ⁽¹⁾ предлага преглед на това взаимодействие и на неговия ефект на намаляване или на увеличаване. Това може да помогне при оценяването на въздействията в случай на комбиниране на алтернативни мерки на политиката.

Проучването на МАЕ ⁽²⁾ предоставя полезна информация за възможните начини за финансиране на прилагането на алтернативни мерки на политиката, в това число публично-частни подходи.

⁽¹⁾ <http://www.odyssee-mure.eu/>

⁽²⁾ <https://www.iea.org/publications/freepublications/publication/finance.pdf>

ДОПЪЛНЕНИЕ IV

ДАНЪЧНИ МЕРКИ

ЕНЕРГИЙНИ ДАНЪЦИ ИЛИ ДАНЪЦИ ЗА CO₂, ВКЛЮЧИТЕЛНО ЕЛАСТИЧНОСТИ ЗА ОТЧИТАНЕ НА РЕАКЦИЯТА НА ТЪРСЕНЕТО

Независимо дали прилагат съществуващи данъчни мерки (приети преди някой от периодите на задължения) или нови данъчни мерки (въведени по време на периода), държавите членки трябва да спазват всички изисквания на приложение V, точка 2, буква а) и точка 4 към ДЕЕ).

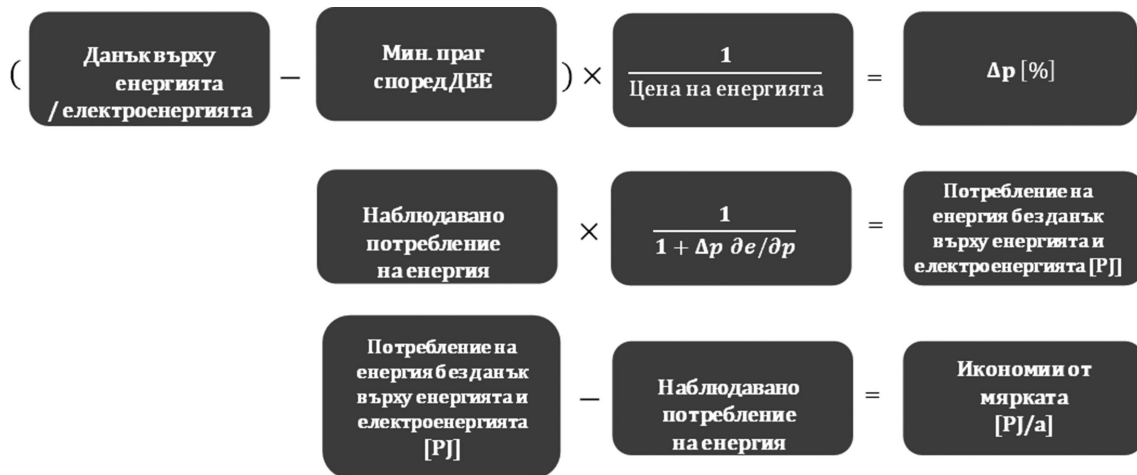
При изчисляването на икономии на енергия от данъчни мерки, приложени като алтернативни мерки на политиката съгласно член 76 от ДЕЕ, те трябва да имат предвид следното:

1. Базово изчисление за всяка година, за която се прилага данъчната мярка

За да изчислят въздействието върху потреблението на енергия от отделните действия, които са предприети през периода на задължения, държавите членки трябва да анализират потреблението без енергиен данък или данък за CO₂ (съпоставителен анализ на потреблението на енергия).

Както е посочено в приложение V, точка 4, буква б) към ДЕЕ, държавите членки трябва да прилагат еластичности на цените, представляващи реакцията на търсенето на енергия спрямо промените в цените (вж. раздел 3 по-долу). Препоръчва се ежегодно прилагане на еластичности на цените въз основа на наблюдаваното потребление на енергия, за да се определи сравнителното потребление на енергия, като се имат предвид реалните процентни изменения в цените за крайните потребители, предизвикани от данъчната мярка (вж. раздел 2).

След това сравнителното потребление на енергия трябва да се съпостави с полученото наблюдавано потребление на енергия, за да се определи намалението в потреблението на енергия, което се реализира благодарение на данъчната мярка всяка година (вж. фигурата по-долу):

Забележка: Δp = промяна в цената; $\partial e / \partial p$ = ценова еластичност на търсенето.

Източник: Europe Economics, 2016 г.

Ако за различните групи крайни потребители или видове гориво се прилагат различни данъчни ставки или освобождавания, сравнителното потребление на енергия трябва да се изчислява отделно за всяка група или вид.

2. Изчисляване на процентните промени в цените за крайните потребители

Разликата (или делта) между размера на данъчното облагане в държавата членка и минималните равнища според правото на ЕС определя допустимия размер на данъка за единица енергия за отчитането на икономии на енергия. Трябва да се положат усилия, за да се определи и обоснове степента, в която данъкът се прехвърля на крайните потребители, и освобождаванията или разликите в данъчните ставки за определени групи крайни потребители или вид енергия, като се вземат предвид също така евентуални паралелни субсидии.

Ако ставките варират, трябва да се направят отделни анализи за всяка група и вид енергия. Въздействието върху цените за крайните потребители трябва да бъде изразено като процентно изменение спрямо цената на енергията с включения данък.

Ако има обезщетение за домакинства с ниски доходи (за да се намали въздействието на увеличаване на данъка), трябва да се определи претегленото увеличение на данъка, което се прехвърля на крайните потребители. Например ако увеличението на цените на енергията поради налагането на данък е равно на 1 EUR/kWh и 30 % от засегнатите потребители получават обезщетение в размер на 0,2 EUR/kWh, претегленото увеличение ще бъде в размер на:

$$1 \text{ EUR/kWh} \times 70 \% + ((1 \text{ EUR/kWh} - 0,2 \text{ EUR/kWh}) \times 30 \%) = 0,94 \text{ EUR/kWh}$$

Тези изчисления могат да се направят въз основа на национални проучвания на промените в цените на енергията поради данъци, субсидии, освобождавания от данъци или цени на първичната енергия (гориво) през цялата съответна година.

3. Изчисляване на еластичностите на цените

Съответните еластичности на цените се изчисляват чрез иконометрично моделиране на променливите, които засягат търсенето на енергия, за да се изолира въздействието на промените в цените на енергията. Нужни са достатъчно дълги динамични редове (най-малко 15—20 години, използвани за изчисляването на дългосрочните еластичности) или голямо напречно сечение от държави членки, за да се гарантира, че оценките имат добри статистически характеристики и че в рамката на моделирането са включени всички съответни променливи с обяснителна цел. За краткосрочни еластичности, които описват краткосрочна поведенческа промяна, е подходящо да се използва период на наблюдение от 2—3 години.

Съответните променливи с обяснителна цел зависят от сектора, който е обект на данъчната мярка. В жилищния сектор например моделът ще трябва да отчита:

- доходите (ако е целесъобразно, с разбивка по групи според региона или доходите),
- населението,
- застроената площ,
- технологичните развития,
- процент на самостоятелни подобрения за енергийната ефективност, както и
- необходимостта от отопление и охлаждане (чрез температурна променлива).

Включването на други мерки на политиката в анализа ще позволи да се оцени потенциалното припокриване и да се разграничи самостоятелният им принос за постигнатите икономии на енергия (вж. раздел 4).

Изчислените еластичности на цената ще варират с течение на времето. В краткосрочен план в началото на периода на задължения 2021—2030 г. или в момента, когато бъде въведена нова мярка на политиката, те ще бъдат по-малки. Това отразява ограничените варианти (напр. ориентируващи поведенчески мерки или решения за замяна на гориво), пред които са изправени потребителите, тъй като те се адаптират спрямо промените в цените. С течение на времето еластичностите стават по-големи, тъй като все повече потребители вземат решения за инвестиции въз основа на по-високите цени, които предлагат по-добра възвращаемост на инвестициите в по-ефективни стоки и услуги.

Що се отнася до съществуващите данъчни мерки, въздействията на мерките за енергийна ефективност през периода на задължения трябва да бъдат изолирани от въздействията на действия, които са предприети през предходни периоди. По-специално решенията за инвестиции през периода 2014—2020 г., които са били основани на повишаването на цените на енергията вследствие на налагането на даден данък, трябва да бъдат извадени от декларираните икономии на енергия през периода 2021—2030 г.

Когато данъчните ставки се различават за различните видове горива, трябва да се изчисли еластичността на кръстосаните цени (измерване на ефектите от дадена цена върху търсенето на друго гориво), за да се вземе предвид замяната на видове гориво, които са станали относително скъпи (следствие на данъчното облагане), с такива, които не са. Пример за еластичност на кръстосани цени би било измерването на реакцията на дизеловото гориво спрямо промени в цената на петрола.

4. Припокриване с други мерки на политиката

Еластичността се изчислява в продължение на дълги периоди, за да се интегрират ефектите от данъчната мярка и тези от други мерки на политиката от миналото. Освен това данъчни и други мерки често взаимно се допълват; например програмите за субсидиране улесняват адаптирането на крайните потребители към по-високите цени, а данъчните мерки повишават привлекателността на програмите за субсидиране за крайните потребители.

Това означава, че в еластичностите в по-дългосрочен план се интегрират резултатите от помощни мерки на политиката, които са приложени през изчислителния период, т.е. колкото по-амбициозни и ефективни са другите мерки, толкова по-големи ще са еластичностите.

Като се има предвид високата степен на припокриване между данъчни и други мерки на политиката, се препоръчва да се използва един от следните подходи:

- да се направи оценка на въздействието на мярката за енергийни данъци или данъци за CO₂, като се използват само краткосрочни еластичности през целия период на задължения (напр. 2021—2030 г.) и като се изчислят отделно въздействията на други мерки на политиката чрез подходи „от долу нагоре“, или
- да се оцени въздействието на мярката за енергийни данъци или за данъци за CO₂, като се използват краткосрочни еластичности през 2021 г. (или ако мярката е въведена след 2021 г., от момента, в който е била въведена) и се премине към категория дългосрочни еластичности до 2030 г. В такъв случай трябва да бъдат извадени икономии на енергия от други мерки на политиката, засягащи крайното енергийно потребление, което се облага с данък, тъй като са получени чрез подходи „от долу нагоре“ в съответствие с техническите изисквания на ДЧЕ, включително самостоятелни отделни действия (вж. фигурата по-долу):

Същите подходи могат да се използват за периода на задължения 2014—2020 г.

5. Припокривания с правото на ЕС

- 5.1. *Припокривания със стандарти за емисиите от нови леки пътнически автомобили и нови леки търговски превозни средства (регламенти (ЕО) № 443/2009 и (ЕС) № 510/2011)*

Въздействията на мерките за енергийни данъци или данъци за CO₂ върху потреблението на енергия от леки пътнически автомобили и леки търговски превозни средства могат да бъдат изчислени, като се използва регресионен анализ, при който цените на енергията (включително ефектът от увеличението на данъците) се обвързва с продажбите на нови леки пътнически автомобили и нови леки търговски превозни средства, надвишаващи минималните стандарти на ЕС за емисии. В регресионния анализ трябва да се използват национални стойности. В рамките на национално проучване може да се определи процентът от продажбите, съответстващ на ефекта от данъчното облагане, а икономии на енергия могат да бъдат определени от долу нагоре, като се вземе предвид критерият за допълнителност.

- 5.2. *Припокривания с изискванията за претрахане от пазара на някои продукти, свързани с енергопотреблението (мерки за изпълнение според Директивата за екопроектиране)*

Въздействията на мерки според Директивата за екопроектиране могат да бъдат изчислени чрез регресионен анализ, при който цените на енергията (включително ефектът от увеличението на данъците) се обвързва с продажби на продукти, надвишаващи минималните стандарти според директивата. С този подход, основан на динамични редове, могат да бъдат въведени така също фиктивни променливи, за да бъдат отразени въздействията от продуктите стандарти върху потреблението на енергия. Във всеки случай изчисляването от долу нагоре на икономии на енергия трябва да гарантира, че допълнителността е взета предвид.

6. Изисквания по отношение на ресурсите

За изчисляване на еластичностите са необходими експертни знания в областта на моделирането. Ако държавите членки не разполагат с вътрешни екипи за моделиране с необходимите способности, те трябва да осигурят извършването на методически издържани и прозрачни проучвания, за да се получат данни въз основа на скоросни и представителни официални източници на данни. Те трябва също така да гарантират, че имат достъп до всички необходими данни, допускания и методики, които са използвани, за да се спазят изискванията за докладване според приложение V, точка 5, буква κ).

Когато няма на разположение достатъчно данни, за да се направят надеждни изчисления на еластичността, може да се използват резултатите от подобно моделиране, извършено с целевите групи крайни потребители или видове гориво, за да се получат приблизителни данни. Изборът на сравними изчисления трябва да бъде добре обоснован и може да бъде получен, *inter alia*, от:

- резултати от академичната литература, публикувани в признато и рецензирано списание, за които са използвани скорошни данни и модели, отразяващи текущата обстановка в политиката, както и
- регресионни резултати за конкретен сектор в подобна държава членка (изборът на държава членка трябва да бъде ясно обоснован).

Като последен вариант и само ако може да се документира, че горепосочените варианти не са възможни, резултатите от един сектор могат да се използват за други сектори, когато е целесъобразно. Отново трябва да се направи ясна обосновка.

ДОПЪЛНЕНИЕ V

НАМАЛЯВАНЕ НА ЕНЕРГИЙНАТА БЕДНОСТ

ОРИЕНТИРОВЪЧНИ, НЕИЗКЛЮЧИТЕЛНИ ПРИМЕРИ ЗА МЕРКИ НА ПОЛИТИКАТА ЗА НАМАЛЯВАНЕ НА ЕНЕРГИЙНАТА БЕДНОСТ

Повечето държави членки са въвели политики за намаляване на енергийната бедност. Те могат да се характеризират като мерки на политиката, насочени към потреблението на енергия на конкретна целева група, т.е. уязвими домакинства, домакинства, засегнати от енергийна бедност, или такива в социални жилища. Те попадат в две групи по отношение на тяхната връзка към изискванията по член 7, параграф 1 и член 7, параграф 11, втора алинея от ДЧЕ:

- социални политики, насочени към потреблението на енергия — с тях се цели бързо намаляване на ефектите от енергийна бедност, но не се отнасят до енергийната ефективност. Примери за това са освобождаване от плащането на сметки за енергия, преки плащания, по-ниски тарифи и плащания за социална сигурност. Такива политики не са относими в контекста на член 7, параграф 11 от ДЧЕ, по който са допустими само мерки на политиката, които са приложени в изпълнение на задължението за икономии на енергия (напр. като се намалява потреблението на енергия), както и
- политики за енергийна ефективност, специално насочени към домакинства с ниски доходи, независимо дали чрез специален компонент или само чрез съсредоточаване върху тази група — те са относими в контекста на член 7, параграф 11 от ДЧЕ, тъй като тяхната цел е да се премахнат пречките и да се стимулират инвестиции за енергийна ефективност, както и да се намали енергийната бедност.

В таблицата по-долу е представен преглед на някои видове политика за енергийна ефективност, насочени към домакинства с ниски доходи, които вече са приложени в няколко държави членки; примерите са ориентировъчни и неизчерпателни:

Ориентировъчни примери за политики за намаляване на енергийната бедност ⁽¹⁾

Вид политика	Политика за енергийна ефективност, насочена към домакинства с ниски доходи	Участващи държави членки ⁽²⁾
--------------	--	---

Предприети мерки по схемите за ЗЕЕ (член 7а от ДЧЕ)

Пазарен инструмент	Специфична цел, насочена към енергийната бедност (или домакинствата с ниски доходи) или премиен коефициент за действия, осъществени за домакинства с ниски доходи	AT, FR, IE, UK
--------------------	---	----------------

Предприети мерки по алтернативни мерки на политиката (член 7б от ДЧЕ)

Схеми и инструменти за финансиране	Стимули за саниране на сгради за енергийна ефективност, напр. съсредоточени върху домакинства с ниски доходи или жилища с най-нисък енергиен клас (напр. G и F) или предлагане на по-високи стимулиращи проценти в съответствие с доходни или социални критерии	BE, BG, CY, DE, DK, EL, ES, FR, IE, LT, LV, MT, NL, RO, SI, UK
Схеми и инструменти за финансиране	Стимули за подмяна на уреди, напр. съсредоточени върху домакинства с ниски доходи или предлагащи по-високи стимулиращи проценти в съответствие с доходни или социални критерии	AT, BE, DE, HU
Фискални стимули	Кредит/намаление на данъка върху доходите, напр. предлагане на стимулиращи проценти в съответствие с доходни или социални критерии	EL, FR, IT

Вид политика	Политика за енергийна ефективност, насочена към домакинства с ниски доходи	Участващи държави членки (²)
Обучение и образование	Информационни кампании и информационни центрове	AT, DE, FR, IE, HU, MT, SI, UK
Обучение и образование	Енергийни обследвания (³)	BE, DE, FR, IE, LV, SI

(¹) Ugarte, S. et al., *Energy efficiency for low-income households* (Енергийна ефективност за домакинства с ниски доходи) (проучване за Комисията по промишленост, изследвания и енергетика (ITRE), 2016 г.); [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2016/595339/IPOL_STU\(2016\)595339_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2016/595339/IPOL_STU(2016)595339_EN.pdf)

(²) Състояние към средата на 2016 г.

(³) Видът политика „Обучение и образование“ е общ вид политическа интервенция. Видът политика за енергийна ефективност „енергийни обследвания“ е един възможен подвид за тази категория. С енергийните обследвания за домакинства с ниски доходи например действително се цели те да бъдат информирани за източниците на потребление на енергия и да се обучат как ефективно могат да ги оптимизират или намалят. Освен това някои от тези програми включват също така обучение на безработни лица, за да станат енергийни консултанти (в случая с програма Caritas в Германия например).

Тези политики се прилагат като специален компонент в рамките на схемата за ЗЕЕ и като избрани видове алтернативни мерки на политиката (³). Финансовите инструменти, включващи заеми и безвъзмездни средства за саниране на сгради, са най-широко използваните мерки за насърчаване на енергийната ефективност в домакинства с ниски доходи. Съществуват така също политики за подмяна на уреди и информационни мерки, но само в малко на брой държави членки. Освен това някои държави членки са въвели специални програми за енергийно обследване, насочени към домакинства с ниски доходи.

За по-подробни примери за политики за енергийна ефективност, насочени към домакинства с ниски доходи, може да се правят справки в следните източници:

— Обсерватория на ЕС на енергийната бедност:

<https://www.energypoverity.eu/policies-measures>

— База данни MURE по проекта ODYSSEE-MURE в рамките на програма „Хоризонт 2020“:

<http://www.measures-odyssee-mure.eu/>

— *Energy efficiency for low-income households* (Енергийна ефективност за домакинства с ниски доходи) (проучване за Комисията по промишленост, изследвания и енергетика на Европейския парламент):

[http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2016/595339/IPOL_STU\(2016\)595339_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2016/595339/IPOL_STU(2016)595339_EN.pdf)

(³) Поради това в този случай също са релевантни общите обяснения в допълнения II (схеми за ЗЕЕ) и III (алтернативни мерки на политиката).

ДОПЪЛНЕНИЕ VI

ИЗЧИСЛЯВАНЕ НА ИКОНОМИИТЕ НА ЕНЕРГИЯ ОТ МЕРКИ, СВЪРЗАНИ С ПОВЕДЕНИЕТО

„Поведенческите мерки“ обхващат всеки вид мерки на политиката или интервенция, целящи да се реализират икономии на енергия чрез промяна на поведението на крайните потребители, т.е. начинът, по който те използват енергията, продуктите, които консумират енергия (напр. уреди, технически устройства, превозни средства) или системи (напр. жилищни и нежилищни сгради). Такива мерки могат да включват енергийни съвети, целеви информационни кампании, показване или обратна връзка за потреблението на енергия в реално време, обучение за екологосъобразно шофиране, кампании за икономии на енергия на работното място и т.н.

Поведенческите мерки изискват специфична оценка, тъй като съществеността на дадена промяна в поведението се доказва по-трудно, отколкото например инсталирането на някакво техническо решение. Също така промените в поведението могат да бъдат във висока степен обратими и затова е по-трудно да се определи жизненият цикъл на мерките и размерът на икономии с течение на времето.

1. Подходи за оценка

1.1. Рандомизирани контролирани опити

За да преодолеят горепосочените трудности, на държавите членки се препоръчва да използват, когато е целесъобразно, подхода с рандомизирани контролирани опити (РКО) ⁽¹⁾, който включва събирането на данни за измереното или наблюдаваното потребление на енергия преди и след интервенцията(ите). Чрез съпоставяне на положението (преди/след) промените в потреблението на енергия между експерименталната и контролната група може да се провери дали реалните икономии на енергия се приближават до очакваните.

Препоръчва се с този подход да се проведат опити, преди да се внедри в пълен мащаб, за да се позволи извършването на:

- съпоставка между варианти,
- подобрения в проекта и ефективността, както и
- надеждна оценка на ефектите.

1.2. Квази-експериментален подход

Когато не е възможно да се използва подход на РКО, една алтернативна възможност е квази-експерименталният подход ⁽²⁾, при който дадена експериментална група се съпоставя със сравнителна група. Основната разлика от РКО се състои в това, че лицата не се разпределят на случаен принцип по групите. Поради това е необходимо да се контролира или сведе до минимум евентуалната субективност при формирането на извадки или подбора, напр. чрез методи на съпоставяне. Важно е също така да се документират статистическите изпитвания, използвани за проверка на валидността и значимостта на резултатите.

⁽¹⁾ Подходът с РКО, който се използва често в областта на здравните дисциплини, представлява разпределяне на случаен принцип на лицата (от цялата целева популация) в експериментални групи или контролна група. Експерименталните групи ще бъдат подложени на интервенцията (лечението), което е предмет на оценка, а контролната група не. Счита се, че разпределянето на лицата на случаен принцип осигурява надеждни условия за съпоставяне, когато единствената статистически значима разлика между групите е дали те получават лечение или не. Може да се използват различни експериментални групи, когато целта е да се съпоставят различни типове интервенции.

За подробни насоки относно подхода на РКО вж. например:

- Vine, E., Sullivan, M., Lutzenhiser, L., Blumstein, C. и Miller, B. (2014 г.), „Experimentation and the evaluation of energy efficiency programs“ („Експериментирание и оценяване на програми за енергийна ефективност“), *Energy Efficiency*, 7(4), 627-640;
- Frederiks, E. R., Stenner, K., Hobman, E. V. и Fischle, M. (2016 г.), „Evaluating energy behavior change programs using randomised controlled trials: Best practice guidelines for policymakers“ („Оценяване на програми за промяна в поведението към енергопотреблението чрез рандомизирани контролирани опити: насоки за най-добри практики за лица, отговорни за изработването на политиката“), *Energy research & social science*, 22, 147-164.

⁽²⁾ За повече информация относно квази-експерименталния подход вж. например:

- Hannigan, E. и Cook, J. (2015 г.), „Matching and VIA: quasi-experimental methods in a world of imperfect data“ („Съпоставяне и VIA: квази-експериментални методи в един свят с несвършени данни“), *Proceedings of IEPES, 2015 г.* (https://www.iepec.org/wp-content/uploads/2018/02/2015paper_hannigan_cook-1.pdf);
- Voswinkel, F., Broc, J.S., Breitschopf, B. и Schlomann, B. (2018 г.), *Evaluating net energy savings – a topical case study of the EPATEE project* (Оценяване на нетните икономии на енергия — тематично проучване по проекта EPATEE), финансирано по програма „Хоризонт 2020“ (https://epatee.eu/sites/default/files/files/epatee_topical_case_study_evaluating_net_energy_savings.pdf).

1.3. Измерване или наблюдение на потреблението на енергия

Когато не е възможно да се използва никой от горните подходи, икономите на енергия могат да бъдат оценени чрез измерване или наблюдение на потреблението на енергия от участниците преди и след интервенцията. Този подход се прилага по-лесно, но се характеризира с много по-голяма неопределеност, тъй като е трудно да се изолират промените, дължащи се на интервенцията, от промените вследствие на други фактори. Поради това е необходимо да се обясни как са били взети предвид другите фактори (напр. чрез нормализиране на потреблението на енергия спрямо атмосферните условия) и как са отстранени неопределеностите (напр. чрез използването на консервативни допускания).

2. Метод на „предполагаемите икономии на енергия“ за изчисляване на въздействието

Оценките посредством един от горните подходи предоставят резултати, които след това могат да се използват като базова стойност за сравнение за „предполагаемите икономии“ (вж. приложение V, точка 1, буква а), при условие че тези икономии се използват за същия вид интервенция (същите условия на прилагане) и сходни целеви групи. Резултатите от поведенческите мерки могат да се различават в широки граници според вида на интервенцията (и условията на прилагане) и вида на целевата група, затова резултатите, които са получени при определен вид интервенция за дадена целева група, не могат да се екстраполират за друг вид интервенция или друга група.

По-долу е даден пример за обща формула за изчисление въз основа на предполагаемите икономии, реализирани чрез поведенчески мерки:

Общи крайни икономии на енергия =

$$\sum_{\text{брой на участниците}} (\text{крайно потребление на единица} \times \text{съотношение на предполагаемите икономии} \times \text{коэффициент на двойно отчитане})$$

Броят на участниците може да се получи:

- направо чрез система за наблюдение (напр. когато участниците се регистрират за програмата или докладват своите действия), или
- чрез проучвания на цялата целева популация, при което методът на формиране на извадките трябва да обяснява как се гарантира представителността на извадката, за да може да се направи екстраполация към цялата популация.

„Крайното енергийно потребление на единица“ (т.е. на участник) може да се получи:

- направо от данни, докладвани от участниците (напр. сметки за енергия, самостоятелно измерване), или
- чрез изчисляване на средното потребление на енергия на участник за целевата група (напр. на база на национални статистически данни или предходни проучвания), като в такъв случай е необходимо да се обясни как се гарантира представителността на средното потребление на енергия, що се отнася до потреблението на енергия в целевата група.

„Съотношението на предполагаемите икономии“ е процентът на спестената енергия въз основа на предишни оценки (вж. горните подходи). Необходимо е да се обясни как се гарантира, че условията на интервенцията, за която се използва съотношението, са аналогични с тези, при които е получена базовата стойност за сравнение.

„Коефициентът на двойно отчитане“ (в проценти) се използва, когато мярката на политиката се прилага многократно и е насочена към една и съща група, без да има пряко наблюдение на участниците. Така се отчита фактът, че част от засегнатите от мярката на политиката вече са били засегнати предния(те) път(и) (припокриване на ефектите).

В случай на мярка на политиката с целенасочен подход и пряко наблюдение на участниците (напр. схема за обучение), двойното отчитане на участниците може да се установи директно и съответно може да няма нужда от прилагане на коефициента на двойно отчитане.

Аналогично, ако за жизнен цикъл на икономите на енергия се приеме продължителността от време между две приложения на мярката на политиката (напр. две комуникационни кампании), тогава няма риск от двойно отчитане⁽³⁾.

⁽³⁾ Вж. допълнение VIII за допълнителни подробности по въпроса за жизнения цикъл.

ДОПЪЛНЕНИЕ VII

ПОЛИТИКИ ЗА ТРАНСПОРТНИЯ СЕКТОР, НАДХВЪРЛЯЩИ ИЗИСКВАНИЯТА СПОРЕД ПРАВОТО НА ЕС

В транспортния сектор икономии на енергия могат да се реализират чрез национални, регионални и местни политики (в допълнение към мерките за енергийни данъци/данъци за CO₂), като:

- се намали необходимостта от пътуване,
- се премине към варианти на пътуване с по-висока енергийна ефективност, и/или
- се подобри ефективността на видовете транспорт.

1. Мерки за насърчаване на повече енергийно ефективни пътни превозни средства**1.1. Повишаване на средната ефективност на нови автопаркове**

Мерките на политиката, насърчаващи купуването на по-ефективни нови превозни средства, включват:

- финансови стимули или разпоредби за закупуване на електрически или други енергийно ефективни превозни средства,
- други стимули като преференциални тарифи за използване на пътищата или за паркиране, както и
- данъчно облагане на превозните средства въз основа на емисиите на CO₂ или критерии за енергийна ефективност.

Вероятно обаче икономии на енергия ще бъдат ограничени до превозни средства, които не са обхванати от стандартите на ЕС за емисиите, а икономии на енергия от обществени поръчки трябва да са допълнителни към изискваните съгласно преразгледаната Директива за чисти превозни средства.

Преразгледаната Директива за чистите превозни средства изисква от държавите членки да гарантират, че обществените поръчки за някои пътни транспортни средства отговарят на минимални цели за обществени поръчки за чисти превозни средства и нулеви емисии в рамките на два референтни периода (от влизането в сила до 31 декември 2025 г. и от 1 януари 2026 г. до 31 декември 2030 г.). Що се отнася до икономии на енергия от мерки на политиката, с които се цели насърчаване на обществени поръчки за по-ефективни превозни средства, държавите членки ще трябва да демонстрират допълнителността на тези икономии спрямо реализираните по силата на изискванията на Директивата за чисти превозни средства; такъв може да е случаят например, ако мерки на политиката водят до по-висок процент чисти превозни средства в обществените поръчки в сравнение с изисквания според Директивата. Тъй като минималните цели за обществени поръчки според Директивата за чисти превозни средства не са дефинирани по отделни години, а за многогодишен период, икономии от този вид мярка трябва да се отчетат през последната година от всеки период, за да може да се направи смислена оценка на допълнителността им и да се зачете гъвкавостта, предвидена за отделните публични органи според Директивата за чисти превозни средства ⁽¹⁾.

Тъй като според приложение V, точка 2, буква б) към ДЕЕ се изисква икономии на енергия да са допълнителни към произтичащите от прилагане на задължителното право на ЕС и по отношение на съществуващите стандарти за емисии, държавите членки трябва внимателно да оценяват съществуващото право на ЕС, включително регламенти (ЕО) № 443/2009 и (ЕС) № 510/2011 и Регламент (ЕС) 2019/631 (стандарти за емисиите от нови леки пътнически автомобили и нови леки търговски превозни средства).

Според регламенти (ЕО) № 443/2009 и (ЕС) № 510/2011 производителите съответно на леки пътнически автомобили и леки търговски превозни средства трябва да гарантират, че средните специфични емисии на CO₂ от техните превозни средства не надвишават тяхната цел за специфични емисии, определена в съответствие с приложение I към регламентите или съгласно дерогация, която им е била предоставена. Според Регламент (ЕС) 2019/631 всеки производител на леки пътнически автомобили и/или леки търговски превозни средства трябва да гарантира, че неговите средни специфични емисии на CO₂ не надвишават неговите цели за специфични емисии от 2025 г. и от 2030 г., определени в съответствие с приложение I към посочения регламент, или ако на производителя е предоставена дерогация, в съответствие с тази дерогация.

И трите регламента позволяват на производителите да решават как да изпълнят техните цели и да осредняват емисиите за целия автопарк от нови превозни средства, вместо да спазват целите за CO₂ за всяко превозно средство. Също така производителите могат да се обединяват в група на открита, прозрачна и недискриминационна основа. Целите на отделните производители се заместват със съвместна цел, която трябва да бъде постигната заедно от членовете на групата.

⁽¹⁾ Вж. http://www.europarl.europa.eu/thinktank/bg/document.html?reference=EPRS_BRI%282018%29614690; и https://ec.europa.eu/transport/themes/sustainable/consultations/2016-clean-vehicles_en

Ако държава членка въведе национални мерки на политиката, от производителите ще се очаква да адаптират техните ценови стратегии на всички пазари на ЕС, за да изпълнят техните цели на равнище ЕС. Държавите членки ще трябва да покажат, че икономии на енергия, които са отнесени към тези мерки, не просто са заместили усилията, които се изискват от производителите, и са довели до преизпълнение през целевите години или след разумен период за емисиите между целевите години (2021 г., 2025 г. и 2030 г.). Икономии на енергия, свързани с нови превозни средства, обхванати от стандартите на ЕС за емисиите, могат да се реализират чрез мерки, стимулиращи предсрочната подмяна (вж. раздели 1.2 и 1.3).

Очаква се, че в бъдеще правото на ЕС по отношение на камионите ще има сходен ефект върху способността за генериране на допустими икономии на енергия чрез подмяна на превозни средства⁽²⁾. Предложеното законодателство ще изисква от всеки производител на големи камиони да гарантира, че неговите средни специфични емисии на CO₂ не надвишават неговата цел за специфични емисии от 2025 г. В предложени преглед на бъдещото право на Съюза, обхващащ тежкотоварни превозни средства, е вероятно да се разгледа възможността за определяне на цели през 2030 г. за по-големи камиони, по-малки камиони и автобуси.

За превозни средства, които не са обхванати от стандартите на ЕС за емисии (напр. мотоциклети, по-малки камиони и автобуси (и по-големи камиони до 2025 г.), годишните икономии могат да се изчисляват чрез съпоставяне на годишното потребление на енергия от закупените превозни средства в резултат на дадена мярка, със средното годишно потребление на енергия от средно за пазара превозно средство от същия клас превозни средства (обозначени по големина и мощност).

Ориентиращ пример (клас превозни средства, необхванат от стандартите на Съюза за емисии):

$$TFES = \sum n_{\text{affected}} \times (FEC_{\text{average}} - FEC_{\text{affected}})$$

където:

TFES = крайни годишни икономии на енергия (брото);

n_{affected} = брой закупени превозни средства в резултат на програмата;

FEC_{average} = средно за пазара годишно крайно енергийно потребление (FEC); както и

FEC_{affected} = средногодишно FEC от закупените превозни средства в резултат на програмата.

1.2. *Ускоряване на темповете, с които по-ефективни превозни средства заместват по-неефективните превозни средства в автопарковете*

Мерките на политиката, с които се ускоряват темповете на внедряване на по-ефективни превозни средства, включват програми за бракуване на превозни средства и мерки на политиката за замяна на автопарка. Други мерки, с които се стимулира внедряването на по-ефективни превозни средства (вж. раздел 1.1), могат да изтеглят покупките във времето, напр. когато финансовите стимули са с ограничен срок.

В приложение V, точка 2, буква е) от ДДБ се пояснява, че за мерки на политиката, ускоряващи внедряването на по-ефективни превозни средства, може да се поиска пълен кредит „при условие че се демонстрира, че това внедряване се реализира преди изтичането на средния очакван жизнен цикъл на [...] превозното средство, или преди [...] превозното средство да бъдат заменени според обичайната практика“.

Поради това изчисляването на икономии на енергия трябва да бъде разделено на две части:

- i) изчисляване на икономии в пълен размер (за годините до нормалното изтичане на жизнения цикъл на старото превозно средство или когато превозното средство нормално би било заменено); както и
- ii) изчисляване на икономии за останалата част от жизнения цикъл на новото превозно средство след приетия период на изтичане на срока или обичайната подмяна на старото превозно средство, като се вземе предвид допълнителността.

⁽²⁾ Вж. http://europa.eu/rapid/press-release_IP-19-1071_en.htm

От подмяната на най-неефективните превозни средства с най-дълги средни очаквани жизненни цикли ще се очаква да бъдат генерирани по-големи икономии на енергия. В своите НПЕК държавите членки трябва да опишат метода, използван за определяне на средния жизнен цикъл, и на какво е базиран методът, включително проучванията, за да се гарантира надеждността на методиката. В това отношение те могат да представят доказателства за средния очакван жизнен цикъл на превозните средства, към които са насочени политиките за ускорено внедряване, напр. статистически данни за бракуването на превозни средства. Ако целта са превозни средства, които са по-стари от средния очакван жизнен цикъл, може да са необходими проучвания, за да се идентифицира средният им очакван жизнен цикъл.

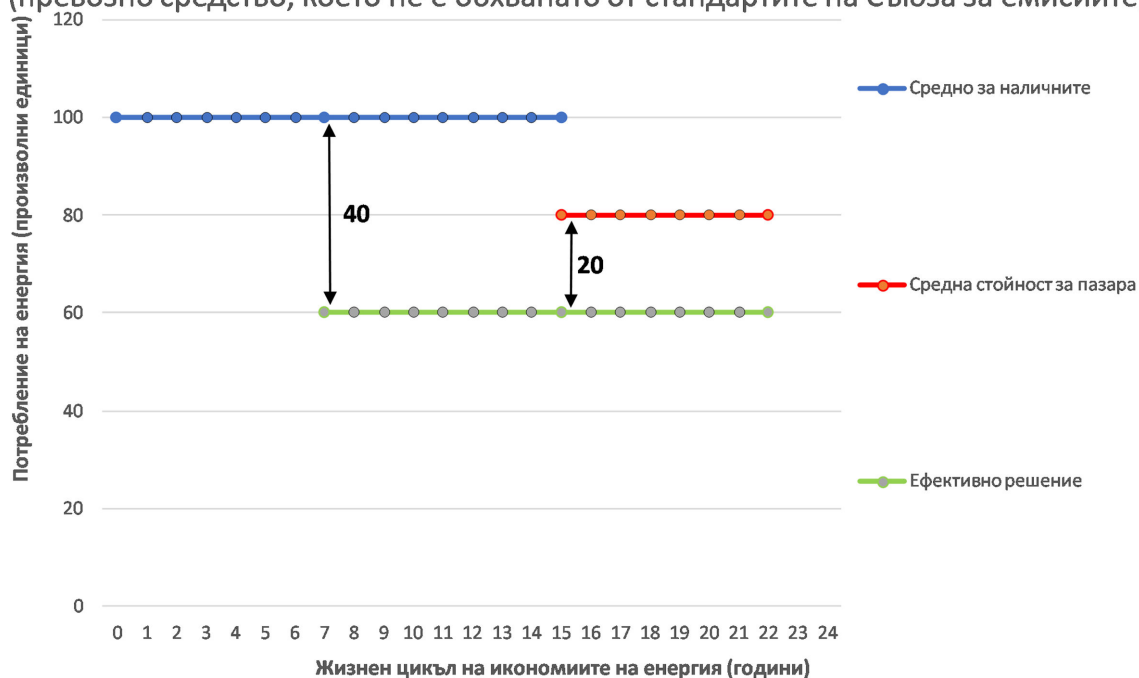
Ориентировъчно изчисляване на икономии на енергия за извадка, реализирани благодарение на предсрочна подмяна (превозни средства, които не са обхванати от стандартите на Съюза (ЕС) за емисиите):

На фигурата по-долу е представен пример за изчисляване на икономии на енергия (произволни единици) в случай на предсрочна подмяна на превозно средство, което не е обхванато от стандартите на Съюза (ЕС) за емисиите (напр. мотоциклет), от масов пазарен клас с приет жизнен цикъл от 15 години.

Средното превозно средство от наличните от този клас се приема, че консумира 100 единици и следва да бъде заменено в края на година 7 (т.е. подмяната на превозното средство изтеглена напред с 8 години). Средното за пазара референтно потребление при средна пазарна стойност се приема за 80 единици, а потреблението на ефективното решение се приема за 60 единици. Следователно размерът на допълнителните икономии на енергия е $(100-60) \times 8 + (80-60) \times 7 = 460$ единици.

В този пример, тъй като няма данни за реалното потребление на заменените превозни средства, за референтна стойност се използва средното потребление на наличните, спрямо което са изчислени икономии за първите 8 години; средното за пазара референтно потребление при средна пазарна стойност, когато е направена покупката за подмяната, се счита за базата за изчисление на икономии на енергия за останалата част от приетия жизнен цикъл на заменящото превозно средство.

Изчисляване на brutните икономии на енергия при предсрочна подмяна (превозно средство, което не е обхванато от стандартите на Съюза за емисиите)

За нови леки пътнически автомобили и леки търговски превозни средства, обхванати от стандартите на ЕС за емисиите след прилагането на регламенти (ЕО) № 443/2009, (ЕС) № 510/2011 и (ЕС) 2019/631, потреблението на енергия, което се свързва със средните емисии на CO₂ в годината на покупката, трябва да се използва като референтна стойност за заменящите превозни средства. По този начин се отчитат компенсиращите ефекти върху усилията, които производителите ще трябва да направят, за да изпълнят техните задължителни цели, както се изисква по приложение V, точка 2, буква б), където се казва, че икономии на енергия трябва да бъдат допълнителни към икономии, дължащи се на прилагането на задължителното право на ЕС.

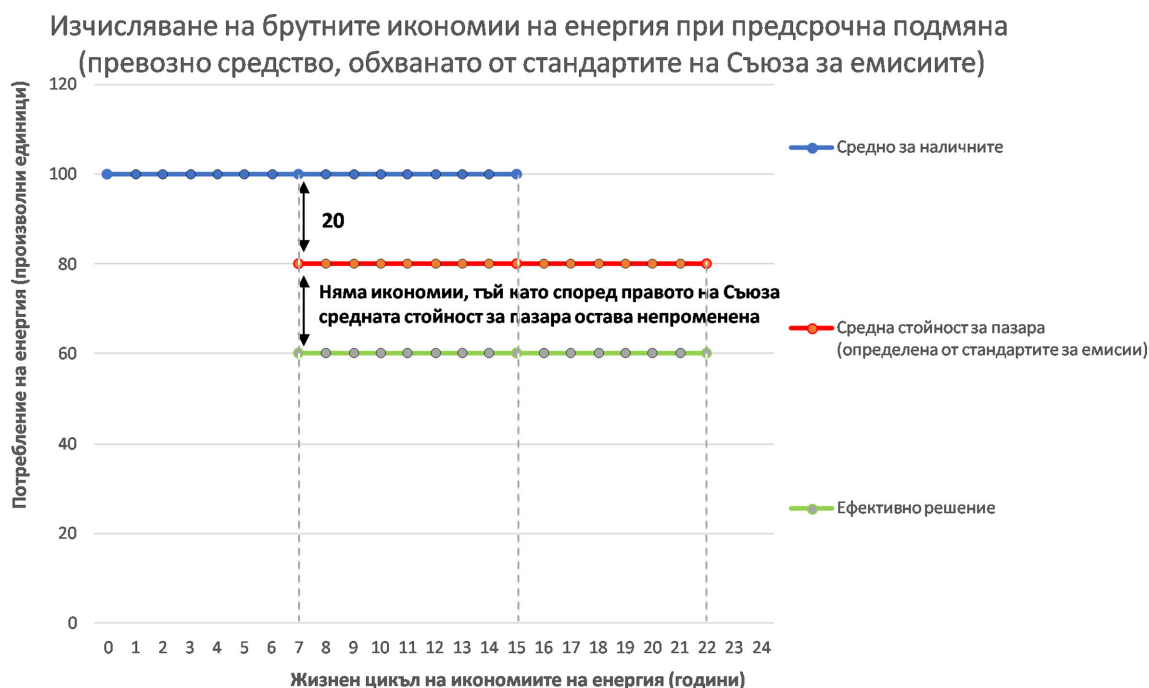
В бъдеще правото на ЕС по отношение на камионите може да има подобен ефект върху способността за генериране на допустими икономии на енергия чрез подмяната на превозни средства ⁽³⁾.

⁽³⁾ Вж. http://europa.eu/rapid/press-release_IP-19-1071_en.htm

Пример за изчисляване на икономии на енергия, реализирани благодарение на предсрочна подмяна (превозни средства, които са обхванати от стандартите на ЕС за емисиите)

На фигурата по-долу е представено изчисляването на икономии на енергия (случайни единици) в случай на предсрочна подмяна на превозно средство, което е обхванато от стандартите на ЕС за емисиите (напр. лек пътнически автомобил), от масов пазарен клас с приет жизнен цикъл от 15 години. Средното превозно средство от наличните от този клас се приема, че консумира 100 единици и следва да бъде заменено в края на година 7 (т.е. подмяната на превозното средство изтеглена напред с 8 години).

Средното за пазара референтно потребление се приема за 80 единици, а потреблението на ефективното решение се приема за 60 единици. Поради компенсиращия ефект на правото на ЕС обаче, само икономии на енергия през периода на предсрочна подмяна са допустими и те трябва да бъдат изчислени спрямо средната пазарна стойност, а не спрямо заместваното превозно средство. Следователно размерът на допълнителните икономии е $(100 - 80) \times 8 = 160$ единици.

За всички мерки на политиката за ускорено внедряване трябва да бъдат предоставени доказателства, за да се покаже че заменените превозни средства няма да навлязат отново на пазара за втора употреба, за да се гарантира, че икономии на енергия няма да бъдат изместени от допълнително потребление от неефективни превозни средства.

1.3. Повишаване на енергийната ефективност на съществуващи превозни средства

Мерки на политиката, които постигат следното, могат да доведат до икономии на енергия чрез намаляване на потреблението на енергия на пътник/тон-километър:

- подобряват ефективността на съществуващи превозни средства (напр. чрез стимули за използване на по-енергийно-ефективни гуми или енергоспестяващи масла),
- подобряват транспортната инфраструктура и функционирането на транспортната система (напр. чрез намаляване на задръстванията),
- повишават средните товари (напр. чрез стимулиране на споделените пътувания или логистиката в превоза на товари), както и
- оказват влияние върху поведението на шофьорите (напр. чрез намаляване на ограниченията на скоростта или чрез кампании за екологосъобразно шофиране).

За да се изчислят икономии на енергия от тези мерки, трябва да се определи броят на засегнатите участници (напр. превозни средства, шофьори, пътници или тона товари), заедно с очакваните икономии на участник и времетраенето на ефектите от мярката.

Ориентировъчен пример за кампания за екологосъобразно шофиране

$$TFES = \sum n_affected \times FEC_average \times Sawar \times (1 - Et) \times (1 - Pt)$$

Където:

TFES = крайни годишни икономии на енергия (бруто);

n_affected = брой обучени участници в резултат на програмата;

FEC_average = средногодишно крайно енергийно потребление;

Sawar = % икономии на участник в програмата;

Et = % на подобрение в технологиите на новите превозни средства, който понижава чувствителността на потреблението на енергия спрямо навигациите при шофиране (напр. рекуперативно спиране на електрически превозни средства) и се повишава с течение на времето; както и

Pt = % на намаление на въздействието от обучението на участник след приключването на обучението (коэффициент на обезценяване, който се повишава с течение на времето).

2. **Намаляване на необходимостта от пътуване или преминаване към варианти на пътуване с по-висока енергийна ефективност**

Мерките на политиката, проектирани за намаляване на необходимостта от пътуване или за преминаване към пътуване с по-ефективни видове транспорт, могат да включват:

- инвестиции в транспортна инфраструктура (напр. железници, автобуси, фериботи, автобусни ленти, велоалеи, създаване на пешеходни зони), за да се осигурят повече варианти, в това число:
 - интегрирани междумодални системи за масов транспорт,
 - споделени велосипеди и скутери, осигуряващи възможност за пътуване от врата до врата,
 - пътнически и товарен транспорт,
 - стимулиране на работата от разстояние, както и
 - високоскоростни железници, осигуряващи алтернативи на кратките полети,
- фискални инструменти като субсидии за масов транспорт,
- таксуване за използване на пътищата въз основа на степента на задръстване и/или емисиите на CO₂,
- реформиране на съществуващите разпоредби или данъчни мерки, напр. чрез интегрирано планиране на земеползването, благоприятстващо строителство в близост до инфраструктурата за обществен транспорт, както и
- изменение на разпоредбите или данъчното облагане за служебни автомобили, за да се предложат на служителите разходни алтернативи с използване на масов транспорт или велосипеди.

Ориентировъчен пример за изчисляване на икономии на енергия чрез въвеждане на такси за влизане в зони с натоварен трафик

Ако в даден град бъде въведена такса за влизане в зони с натоварен трафик, икономии на енергия могат да се изчислят чрез сравняване на очакваното потребление на енергия от обема на трафика без таксата и потреблението на енергия от обема на трафика след въвеждането на мярката. Данните за обемите на трафика могат да се получат, като се използва инфраструктурата за пътни такси.

Държавите членки ще трябва да вземат предвид компенсиращите последици, напр. от засиленото използване на обществен транспорт, промени в транспортната дейност извън зоната с натоварен трафик и промени в потреблението на енергия в резултат на промени в потока на движението.

ДОПЪЛНЕНИЕ VIII

ЖИЗНЕН ЦИКЪЛ НА МЕРКИТЕ И ТЕМП, С КОЙТО ЕФЕКТЪТ ОТ ИКОНОМИИТЕ НАМАЛЯВА С ТЕЧЕНИЕ НА ВРЕМЕТО

Държавите членки първо трябва да направят разлика между изискванията да се вземат предвид:

- жизненият цикъл на мярката, както и
- темпът, с който ефектът от икономииите на енергия намалява през съответния период на задължения.

1. **Жизнен цикъл на мерките**

За целите на приложение V, точка 2, буква и) държавите членки могат да използват ориентировъчни стойности на жизнения цикъл по вид мярка на политиката, както е предвидено в неизчерпателния списък, даден в таблицата по-долу ⁽¹⁾. Те може да използват и други стойности, но при всички случаи трябва да опишат в своя интегриран НПЕК използвания жизнен цикъл по вид мярка и как са го изчислили или на какво е основан ⁽²⁾.

Ориентировъчен жизнен цикъл на икономииите на енергия по вид мярка

Вид действие (по целеви сектор)	Ориентировъчен жизнен цикъл (години)
СГРАДИ	
Енергийно ефективно строителство	> 25
Изолация на външните ограждащи елементи на сградата (стена с въздушна междина, масивна стена, таванско помещение, покрив, под)	> 25
Прозорци/стъкла	> 25
Изолация на тръби за гореща вода	20
Ново/модернизирано централно отопление	20
Топлозащитни радиаторни панели (монтиран изолационен материал между радиаторите и стената, за да се отразява топлината обратно към стаята)	18
Високоэффективни котли (< 30 kW)	20
Системи за възстановяване на топлината	17
Термопомпа	10 (въздух-въздух); 15 (въздух-вода); 25 (геотоплинна)
Циркулационна помпа (разпределение на топлината)	10
Ефективна крушка (LED)	15

⁽¹⁾ Източници, използвани за определяне на тези ориентировъчни стойности:

- CWA 15693:2007, *Saving lifetimes of energy efficiency improvement measures in bottom-up calculations (Икономии на жизнения цикъл на мерките за подобряване на енергийната ефективност при изчисленията от долу нагоре)*, Споразумение от семинара на CEN, април 2007 г.;
- Европейска комисия, 2010 г., *Извлечение от предварителен проект — Препоръки за методите за измерване и проверка в рамките на Директива 2006/32/ЕО относно ефективността при крайното потребление на енергия и осъществяване на енергийни услуги* (непубликувани).

⁽²⁾ Вж. приложение V, точка 5, буква з) към ДЕЕ.

Вид действие (по целеви сектор)	Ориентировъчен жизнен цикъл (години)
Осветител с баластна система (осветителни тела със специална ефективна осветителна арматура)	15
Ефективни хладилни уреди	15
Ефективни водни уреди	12
Кранове с ограничител на потока, икономисващи гореща вода	15
Резервоар за гореща вода с изолация	15
Ефективен охладител или стаен климатик	10
Хидравлично балансиране на разпределението на топлина (за централни отоплителни системи)	10
Контрол на отоплението	5
Уплътнители (материал за запълване на цепнатини около врати, прозорци и т.н., за да се увеличи херметичността на сградите)	5
Електронни потребителски стоки	3
УСЛУГИ	
Енергийно ефективно строителство	> 25
Изолация на външните ограждащи елементи на сградата (стена с въздушна междина, масивна стена, таванско помещение, покрив, под)	> 25
Прозорци/стъкла	> 25
Котли (> 30 kW)	25
Термопомпи	10 (въздух-въздух); 15 (въздух-вода); 25 (геотоплинна)
Системи за възстановяване на топлината	17
Ефективна централна климатизация и охладители	17
Ефективни вентилационни системи	15
Публични/улични осветителни системи	13
Ново/обновено офис осветление	12
Хладилни уреди с търговско предназначение	8
Датчици за управление на осветлението със засичане на движение	10
Енергийно ефективно офис оборудване	3
Системи за управление на енергията (вж. ISO 50001)	2
ТРАНСПОРТ	
Ефективни превозни средства	(100 000 km) (*)

Вид действие (по целеви сектор)	Ориентировъчен жизнен цикъл (години)
Гуми с ниско съпротивление за коли	(50 000 km) (*)
Гуми с ниско съпротивление за камиони	(100 000 km) (*)
Странични бордове на камиони (аеродинамични добавки за тежкотоварни превозни средства)	(50 000 km) (*)
Контрол на налягането на гумите на камиони (автоматични устройства за мониторинг на налягането на гумите)	(50 000 km) (*)
Добавки към горивото	2
Преминаване към други начини за придвижване	2

(*) Необходими са данни за средните изминати разстояния.

Вид действие	Ориентировъчен жизнен цикъл на икономии на енергия (години)
ПРОМИШЛЕНОСТ	
Инсталации за комбинирано производство на топлинна и електрическа енергия (CHP)	10
Оползотворяване на отпадна топлина	10
Ефективни системи за сгъстен въздух	10
Ефективни електродвигатели/регулатори на честотата на въртене	8
Ефективни помпени системи	10
Ефективни вентилационни системи	10
Системи за управление на енергията (вж. ISO 50001)	2

Ако е приложимо, енергийните характеристиките на видовете отделни действия, изброени по-горе, трябва да надвишават минималните изисквания според задължителното право на ЕС, напр. приложение V, точка 2, буква в) към ДДЕ.

„Ориентировъчният жизнен цикъл на икономии на енергия“ е периодът, в рамките на който действието в въведено и се реализира. Той може да бъде по-кратък от техническия жизнен цикъл (който е заявен от производителя) поради ефект на незапазване (напр. отстраняване или остаряване на продукта), което може да е приложимо по-специално:

- за отделни поведенчески действия,
- когато има проблеми с качеството или поддръжката на инсталирания продукт или отделното действие, както и
- в сектори на дейност с несигурни стопански цикли (напр. магазини, които биват закрити няколко години след откриването).

В изчислението на кумулативните икономии на енергия по член 7 от ДДЕ трябва да се вземе предвид също така допустимият период на икономии на енергия. Това означава, че могат да бъдат отчитани само икономии, постигнати по време на съответния период на задължения (от началото на прилагане на отделното действие до края на периода на задължения).

Що се отнася до поведенческите мерки, държавите членки могат да приемат по подразбиране, че използваният жизнен цикъл е равен на времетраенето на интервенцията за насърчаване на енергийно ефективно поведение. Те могат да използват друга стойност, но във всички случаи трябва да опишат в своя интегриран НПЕК използвания жизнен цикъл и как са го изчислили или на какво се базира той ⁽³⁾.

2. Темп, с който ефектът от икономии на енергия намалява през съответния период на задължения

2.1. Общи положения

В допълнение към жизнения цикъл на всяка мярка според приложение V, точка 2, буква и) към ДЕЕ от държавите членки се изисква да вземат предвид темпа, с който ефектът на икономии на енергия намалява с течение на времето. За тази цел те трябва да вземат предвид:

- брой години, през които отделните действия оказват въздействие (т.е. отчитане на жизнения цикъл),
- момент във времето, когато е било/ще бъде приложено ново отделно действие,
- продължителност на периода на задължения, както и
- ако е приложимо, намерението им да използват вариантите по член 7, параграфи 4 и/или 8 от ДЕЕ.

По принцип оценката на темпа, с който ефектът на икономии намалява с течение на времето, трябва да спазва продължителността на периодите на задължения. Ако държавата членка няма намерение да използва вариантите по член 7, параграф 4, букви г), д) или ж) и/или член 7, параграф 8 от ДЕЕ, максималната продължителност е:

- 7 години за първия период на задължения (2014—2020 г.), както и
- 10 години за втория (2021—2030 г.) и последващите периоди на задължения.

Ако държавите членки предвиждат да използват тези варианти, максималната продължителност може да бъде до 22 години (вж. таблицата по-долу):

Пример	Период, през който са въведени нови действия	Постигнати икономии през:	Период на задължения, за който се отнасят икономии	Условия
1	От 1.1.2014 г. до 31.12.2020 г.	2014—2020 г.	2014—2020 г.	Няма специално условие

⁽³⁾ Вж. приложение V, точка 5, буква з).

Пример	Период, през който са въведени нови действия	Постигнати икономии през:	Период на задължения, за който се отнасят икономии	Условия
2	От 1.1.2021 г. до 31.12.2030 г.	2021—2030 г.	2021—2030 г.	Няма специално условие
3	След 31.12.2008 г. до 31.12.2013 г.	2011—2013 г.	2014—2020 г.	Вж. член 7, параграф 8.
4	След 31.12.2008 г. до 31.12.2013 г.	2014—2020 г.	2014—2020 г.	Вж. член 7, параграф 4, буква г) + лимити по член 7, параграф 5
5	След 31.12.2008 г. до 31.12.2013 г.	2021—2030 г.	2021—2030 г.	Вж. член 7, параграф 4, буква г) + лимити по член 7, параграф 5
6	От 1.1.2014 г. до 31.12.2020 г.	2014—2020 г.	2021—2030 г.	Вж. член 7, параграф 4, буква ж) + лимити по член 7, параграф 5
7	От 1.1.2018 г. до 31.12.2020 г.	2021—2030 г.	2021—2030 г.	Вж. член 7, параграф 4, буква д) + лимити по член 7, параграф 5

Само в примери 4, 5 и 7 по-горе жизненият цикъл може да е над 10 години. Трябва да се отбележи също така, че според член 7, параграф 5 използването на тези варианти е ограничено до максимум:

- 25 % от икономии, отчетени за периода на задължения 2014—2020 г. (пример 4), или
- 30 % от икономии, изчислени в съответствие с член 7, параграфи 2 и 3 от ДЕЕ за периода на задължения 2021—2030 г. (примери 5 и 7).

Във всеки случай държавите членки трябва да опишат в своите интегрирани НПЕК използвания жизнен цикъл на мерките и как са го изчислили или на какво се базира той (*).

2.2. Устойчивост на икономии на енергия

В допълнение икономии на енергия се променят с течение на времето — главно поради два типа фактори:

- влошаване на характеристиките на отделното действие (в сравнение с евентуалното влошаване, което би настъпило при базовия сценарий); както и
- промени в условието на използване (напр. обем на производството).

Доказателствата относно темпа, с който ефектът от икономии намалява с течение на времето, са ограничени. Все пак влошаването на характеристиките може да се ускори от ниско качество или лоша поддръжка, както и от неефективно поведение. Поради това може да е уместно да се осигури спазването на разпоредбите за качество и поддръжка, напр. приложение V, точка 2, буква ж) към ДЕЕ или членове 14 и 15 от ДЕХС (инспекции на отоплителни и на климатични инсталации). Аналогично системите за управление на енергията позволяват да се откриват и бързо да се коригират неочаквани надвишения в потреблението на енергия или други недостатъци, чрез което се понижава рискът от намаляване на ефекта от икономии на енергия с течение на времето.

Може да се използва опростен подход, предвиждащ установяване на темп на намаляване на ефекта по подразбиране (еквивалентен на технически коефициент на дисконтиране). Когато може да се осигури спазването на разпоредбите за качество и поддръжка, може да се определи нисък или дори нулев темп и не може да се демонстрира никакво релевантно намаление на ефекта от икономии на енергия в рамките на съответния период на задължения.

Трябва да се обърща специално внимание на отделните видове действия с жизнен цикъл под 10 години особено действия с ниска стойност, при които е по-вероятно да се наблюдава намаляване на ефекта от икономии на енергия в рамките на периода на задължения.

(* Вж. приложение V, точка 5, буква з).

Както в контекста на жизнения цикъл на мярката, поведенческите мерки са особено случай, тъй като степента, в която се прилага енергийно ефективното поведение, лесно може да се изменя с течение на времето. Поради това се препоръчва държавите членки да проучат реалните ефекти от поведенческите мерки ⁽⁵⁾.

3. Методи за проучване на жизнения цикъл и устойчивостта на икономите

С оглед на задължението за нотифициране според приложение V, точка 5, буква з) към ДЕЕ държавите членки се насърчават, когато е възможно, да въведат мерки за измерване, за да получат повече информация за изменението на икономите на енергия с течение на времето.

В таблицата по-долу са представени накратко примери за методи за проучване на жизнения цикъл, запазването и влошаването на характеристиките:

Метод	Обхват	Забележки
Проверка на инсталацията на място	Жизнен цикъл/ запазване	Аспекти на формирането на извадките (големина + загуби на извадки или последователност с течение на времето): постигането на статистически значими резултати може да е скъпо (освен ако мониторингът не се извършва за повече цели) Правни аспекти (достъп до обектите няколко години по-късно)
Измерване и изпитване на място	Влошаване на характеристиките	Аспекти на формирането на извадките (но може да се използва за целеви проверки); скъпо (освен ако вече не е направено за други цели, напр. управление на качеството или надзор на пазара) Не винаги е възможно от техническа гледна точка
Лабораторни изследвания	Влошаване на характеристиките	Скъпо (но може да има полезни взаимодействия, напр. между държавите, за надзора на пазара и т.н.) Трудно е да се отразят реалните условия на употреба (или да се симулира остаряване)
Проучвания/интервюта	Жизнен цикъл/ запазване Влошаване на характеристиките	По-малко разходи Подходящо в зависимост от типа на действието Проблем с надеждността на декларираните данни (въпросникът трябва да се състави внимателно)
Анализ на сметките	Запазване Влошаване на характеристиките	Трудно се намира релевантна контролна група (ако е необходимо) Трудно се получават достатъчно дълги динамични редове Трябва да се събират допълнителни данни, за да се анализират промените в потреблението на енергия Скъпо (освен ако участниците не докладват данните в рамките на мярката)
Съпоставителен анализ и вторичен преглед на литературата	Жизнен цикъл/ запазване Влошаване на характеристиките	Базиране на налични данни Може да спомогне за постигането на консенсус Може да спомогне за идентифициране на случаи, в които са нужни повече проучвания

⁽⁵⁾ Вж. също допълнение VI за допълнителни предложения относно поведенческите мерки.

Метод	Обхват	Забележки
Моделиране на запасите	Жизнен цикъл/ запазване	Често данните за продажбите (необходими за определяне на процента на саниране) са скъпи Като алтернативни източници на данни могат да се ползват органите по сметосъбиране/рециклиране (не е приложимо за всички типове действия)

ДОПЪЛНЕНИЕ IX

КРИТЕРИИ ЗА ДЕМОСТРИРАНЕ НА СЪЩЕСТВЕННОСТТА

Според приложение V, точка 5, буква ж) към ДЧЕ и приложение III, точка 4, буква г) към Регламента относно управлението, държавите членки трябва да нотифицират своята методика на изчисление, включително:

- как са определили допълнителността и съществеността, както и
- какви методики и базови стойности за сравнение са използвали за предполагаемите и претеглените икономии.

Без да се засяга оценката на Комисията на планираните или съществуващите мерки на политиката, следният неизключителен списък с критерии би могъл да помогне на държавите членки, за да определят методиката за документиране на съществеността. За всяка мярка те трябва да преценят дали е допустим един критерий или комбинация от критерии.

1. Примери за критерии за документиране на съществеността (схема за ЗЕЕ)

- Критерии, използвани за одобряване или отхвърляне на допустимостта на приноса, докладван от задължените страни (или други страни, които имат право да декларират икономии), и как се проверява това

Ориентировъчен пример

Предварително определени видове допустим принос (напр. финансова помощ, целеви енергийни консултации, техническо подпомагане за разработването или изпълнението на действието) и съответните изисквания (напр. минимален процент на стимулирането, праг за периода на възвръщаемост, минимално съдържание на енергийните консултации); подписан договор с клиента за осъществяване на проект, платени фактури и проектна документация.

- Критерии, използвани за одобряването или отхвърлянето на валидността на приноса за докладваните действия въз основа на условията, при които е бил осъществен, и как се проверява това

Ориентировъчен пример

Изискване решението за приноса да бъде взето с бенефициера преди прилагането на действието (и съответните видове доказателства, напр. стандартизиран формуляр на декларация, който се попълва и подписва от бенефициера).

Когато контактът с крайните бенефициери се осъществява от посредници, изискване договорите или споразуменията, обхващащи цялата верига — от задължените страни (или други страни, които имат право да декларират икономии) до крайните бенефициери, да са били в сила преди прилагането на действието (и съответните видове доказателства).

- Критерии, използвани за избягване на двойното отчитане на докладваните действия и свързаните икономии на енергия, и как се проверява това

Ориентировъчен пример

Изискване крайните бенефициери да са дали съгласие за икономии на енергия, които следва да бъдат декларирани от тяхно име, само веднъж за дадено действие (и съответния вид доказателство).

Изискване данните за всяко действие да се въвеждат в онлайн база данни, която позволява автоматизирани проверки за дублиране, напр. стандартен формуляр на декларация, който се попълва и подписва от бенефициера.

2. Примери за критерии за документиране на съществеността (алтернативни мерки на политиката)

Съществеността на дадена алтернативна мярка трябва да бъде документирана най-малко чрез обяснение на очакваната причинно-следствена верига от стартирането на мярката до прилагането или реализирането на действията от целевата(ите) група(и). Във фигурата по-долу е представено основно, общо описание на мотивите и интервенционната логика на политиките за енергийна ефективност в контекста на член 7 от ДЕЕ:

Причинно-следствената верига не е непременно линейна и може да включва няколко причинно-следствени пътища или отношения между причината и въздействието.

Инструментарият за по-добро регулиране ⁽¹⁾ съдържа описание на интервенционната логика. Когато дадена държава членка идентифицира някакви пречки, тя трябва да обясни как е предвидено те да бъдат практически преодолені чрез мярката на политиката ⁽²⁾. Допълнителни насоки за разработване на мерки и анализиране на пречки могат да се намерят в окончателния доклад по проекта AID-EE ⁽³⁾ в рамките на „Интелигентна енергия — Европа“.

Държавите членки могат да използват следния неизчерпателен списък с въпроси за доказване на същественост за целите на член 7, параграф 1 от ДЕЕ. Ако например се използват финансови стимули, обяснението на интервенционната логика може да включва какъв предварителен анализ е направен, за да се планират финансовите стимули, за да се обясни изборът на вида (безвъзмездни средства, заеми при облекчени условия, финансови гаранции и т.н.) и размерът на стимула (процент на безвъзмездните средства, лихвен процент за заеми и т.н.).

Ориентиращ и неизчерпателен списък:

- Какви са мотивите за мярката на политиката? По-специално какви пречки (за постигането на икономии на енергия) се очаква да се преодолеят с нея?
- Какви са възможните взаимодействия с други мерки на политиката?
- Какви са оперативните цели на мярката?
- Какви (качествени или количествени) промени се очакват от прилагането на мярката?

⁽¹⁾ *Инструментарият за по-добро регулиране*, Европейска комисия; https://ec.europa.eu/info/files/better-regulation-toolbox-46_en

⁽²⁾ За повече информация относно интервенционната логика и как се проектира и анализира тя вж. инструмент № 46, раздел 3.3 от *Инструментарията за по-добро регулиране*.

⁽³⁾ „Активно прилагане на Европейската директива относно енергийната ефективност“; https://ec.europa.eu/energy/intelligent/projects/sites/iee-projects/files/projects/documents/aid-ee_guidelines_en.pdf

- Как ще бъдат постигнати тези промени чрез мярката (в качествено отношение, как се очаква мярката да доведе до промени по отношение на пречките, към които е насочена)?
- Какви средства е определил изпълнителният публичен орган (и неговата изпълняваща страна, ако е уместно) за мярката (бюджет, персонал, оборудване и т.н.)?
- Кой се очаква да бъде ангажиран с прилагането на политиката и как (напр. партньорства, посредници/междинни участници, целеви групи)?
- Какви дейности се очаква да се осъществят чрез мярката (напр. финансова помощ, енергийни съвети, обучение)? какви резултати се очакват (напр. приложени действия, обучени лица)?

Освен това държавите членки биха могли да направят последваща оценка на мярката на политиката и да съберат данни за оценяване на направените допускания в интервенционната логика, що се отнася до последиците от нея.

Що се отнася до конкретния проблем с отделянето на ефектите от дадена мярка от ефектите от други мерки на политиката, насочени към едни и същи групи или видове действия, има два основни случая:

- държавата членка решава да докладва само една мярка на политиката за (под)сектор — в този случай документацията на интервенционната логика за тази мярка и анализът на нейните ефекти може да са достатъчни, или
- държавата членка решава да докладва няколко мерки на политиката, които могат да се припокриват — в този случай тя трябва да обясни как се избягва двойното отчитане.

3. **Примери за критерии за документиране на съществеността на дейностите на участващата страна, изпълняващата страна или изпълнителните публични органи**

Доброволни споразумения

Въпреки че прилагането на доброволни споразумения по принцип може да се счита за достатъчно, за да се докаже съществеността, могат да бъдат определени специални критерии, за да се гарантира, че споразуменията реално осигуряват съществено обвързване от участващите страни.

Тези критерии могат да се отнасят например до:

- списък с допустими действия или критерии за допустимост за действията, които подлежат на докладване от участващите страни,
- изискване участващите страни да внедрят сертифицирана система за управление на енергията,
- прилагане на подходящи процедури за наблюдение и проверка, както и
- санкции или изключения в случай на нарушение и т.н. ⁽⁴⁾

Информация и енергийни съвети

Широкомашабното предоставяне на съвети от доставчика на енергийни услуги за крайните потребители на енергията не може като цяло да се счита за достатъчно, за да се докаже съществена ангажираност. Такива мерки често включват само някакъв вид обратна връзка (напр. чрез уебсайтове) как крайните потребители биха могли да намалят тяхното потребление на енергия.

Като се има предвид голямото многообразие от отделни действия, които обикновено могат да бъдат осъществени чрез единични мерки, високата степен на неопределеност, с която се характеризират оценките на свързаните икономии на енергия, и ограничаваният размер на икономии ⁽⁵⁾, обикновено са необходими дейности на място или някакъв вид икономически стимул, за да се гарантира реалното прилагане на значителен брой действия и реалното съществено ангажиране от участващите страни, изпълняващите страни или изпълнителните публични органи. Аналогични съображения са приложими така също в контекста на информационните кампании.

⁽⁴⁾ В контекста на доброволните споразумения между промишлени производители (напр. на хладилници) трябва да бъдат въведени подходящи протоколи, например относно периодичната проверка на енергийните характеристики на продуктите от трети страни, като могат да се предвидят и глоби, когато проверените характеристики са под декларираните и т.н.

⁽⁵⁾ Що се отнася до домакинствата, в литературата е посочено, че икономии на енергия, които могат да се очакват от този вид мярка, могат да достигнат до 2—3 % от общото предварително определено потребление (Gaffney, K., 2015 г., *Calculating energy savings from measures related to information and advice on energy efficiency* (Изчисляване на икономии на енергия от мерки, свързани с информация и съвети за енергийна ефективност), презентация в рамките на семинар, посветен на общите методи и принципи за изчисляване на въздействието от схеми за ЗЕЕ или други мерки на политиката по член 7; <http://iet.jrc.ec.europa.eu/energyefficiency/node/9080>

Следният неизчерпателен списък с критерии може да се използва за определянето на метода за доказване на същественост за тези видове мерки:

- отговори/обратна връзка по тематично проучване (брой реални запитани),
- участие на целевата публика в тематични семинари, потребители/последователи на уеб-платформа/приложение, или
- потребителите получават съвети от специално единно звено за обслужване (относно санирането и т.н.), които са регистрирани в база данни (като се указва зададеният въпрос, напр. откъде може да се получи заем, как да се изготви заявлението за безвъзмездни средства, информация за сертифицираните строителни дружества и т.н.) ⁽⁶⁾.

—

⁽⁶⁾ Вж. също така допълнение VI.

ДОПЪЛНЕНИЕ X

Изчисляване на икономии от мерки, насърчаващи внедряването на технологии за възобновяема енергия и други технологии за отопление от малък мащаб върху или в сгради**1. Икономии от мерки, насърчаващи внедряването на технологии за възобновяема енергия от малък мащаб**

Както е обяснено в раздел 7.5, мерки, насърчаващи внедряването на технологии за възобновяема енергия от малък мащаб върху или в сгради, могат да бъдат допустими за изпълнение на изискването за икономии на енергия по член 7, параграф 1 от ДЕЕ, при условие че водят до проверими и измерими или оценими икономии на енергия.

Примерите по-долу илюстрират как могат да се изчисляват икономии в съответствие с приложение V, точка 2, буква д) към ДЕЕ. Цифрите са ориентировъчни и не представляват реални стойности. Те са избрани, за да се илюстрира логиката на изчислението.

1.1. Подмяна на стар маслен котел с нов маслен котел

	Отоплителен товар	Ефективност на преобразуването	Крайно енергийно търсене ⁽¹⁾	Крайни икономии на енергия при стария котел ⁽²⁾	Крайни икономии на енергия при минимална ефективност ⁽³⁾
Предишното положение					
Маслен котел	10 000 kWh	0,77	12 987 kWh		
Котел на изкопаемо гориво с минимална ефективност ⁽⁴⁾	10 000 kWh	0,86	11 628 kWh		
Варианти за енергийна ефективност					
(1) Газов кондензационен котел	10 000 kWh	0,975	10 526 kWh	2 731 kWh	1 371 kWh
(2) Котелен блок на слънчева топлинна енергия и газ	10 000 kWh		10 474 kWh	2 731 kWh	1 371 kWh
Инсталация за слънчева топлинна енергия	1 000 kWh	1	1 000 kWh		
Газов кондензационен котел	9 000 kWh	0,95	9 474 kWh		

⁽¹⁾ Търсене на топлинна енергия, разделено на приетата ефективност на преобразуването.

⁽²⁾ Разликата между крайното енергийно търсене при предишното положение и крайното енергийно търсене при опцията с икономии. За изчисляването на крайни икономии на енергия вж. също обясненията за принципа на допълнителност.

⁽³⁾ Разликата между крайното енергийно търсене при котела с минимална ефективност и крайното енергийно търсене при опцията с икономии. За изчисляването на крайни икономии на енергия вж. също обясненията за принципа на допълнителност.

⁽⁴⁾ Според Регламент (ЕС) № 813/2013 на Комисията от 2 август 2013 г. за прилагане на Директива 2009/125/ЕО на Европейския парламент и на Съвета по отношение на изискванията за екопроектиране на отоплителни топлоизточници и комбинирани топлоизточници (ОВ L 239, 6.9.2013 г., стр. 136).

1.2. Подмяна на стар маслен котел с нов котел на биомаса

	Отоплителен товар	Ефективност на преобразуването	Крайно енергийно търсене ⁽¹⁾	Крайни икономии на енергия при стария котел ⁽²⁾	Крайни икономии на енергия при минимална ефективност ⁽³⁾
Предишното положение					
Маслен котел	10 000 kWh	0,77	12 987 kWh		
Минимален стандарт					
Котел на биомаса с минимална ефективност ⁽⁴⁾	10 000 kWh	0,75	13 333 kWh		
Варианти за енергийна ефективност					
(1) Котел на биомаса (най-добрата налична технология на пазара по оценки от продуктови каталози/схеми за сертифициране)	10 000 kWh	0,92	10 870 kWh	2 117 kWh	2 464 kWh

⁽¹⁾ Търсене на топлинна енергия, разделено на приетата ефективност на преобразуването.

⁽²⁾ Разликата между крайното енергийно търсене при предишното положение и крайното енергийно търсене при опцията с икономии.

⁽³⁾ Разликата между крайното енергийно търсене при котела с минимална ефективност и крайното енергийно търсене при опцията с икономии.

⁽⁴⁾ Според Регламент (ЕС) 2015/1189 на Комисията от 28 април 2015 г. за прилагане на Директива 2009/125/ЕО на Европейския парламент и на Съвета по отношение на изискванията за екопроектиране на котли на твърдо гориво (ОВ L 193, 21.7.2015 г., стр. 100).

1.3. Подмяна на електрически нагревател с термопомпа

	Отоплителен товар	Ефективност на преобразуването	Крайно енергийно търсене ⁽¹⁾	Крайни икономии на енергия при стария котел ⁽²⁾	Крайни икономии на енергия при минимална ефективност ⁽³⁾
Предишното положение					
Маслен котел	10 000 kWh	0,77	12 987 kWh		
Минимален стандарт					
Термопомпа, отговаряща на минимален стандарт ⁽⁴⁾	10 000 kWh	3,1	3 225 kWh	9 762 kWh	0
Варианти за енергийна ефективност					
(1) Термопомпа	10 000 kWh	3,5	2 857 kWh	10 130 kWh	368 kWh

⁽¹⁾ Търсене на топлинна енергия, разделено на приетата ефективност на преобразуването.

⁽²⁾ Разликата между крайното енергийно търсене при предишното положение и крайното енергийно търсене при опцията с икономии.

⁽³⁾ Разликата между крайното енергийно търсене при котела с минимална ефективност и крайното енергийно търсене при опцията с икономии.

⁽⁴⁾ Според Регламент (ЕС) 2015/1189.

1.4. Фотоволтаична инсталация

			Крайно енергийно търсене ⁽¹⁾	Крайни икономии на енергия ⁽²⁾
Предишното положение				
Електроенергия от мрежата	3 500 kWh		3 500 kWh	
варианти за енергийна ефективност				
Фотоволтаична инсталация	3 500 kWh		3 500 kWh	0 kWh

⁽¹⁾ Търсене на електроенергия, разделено на приетата ефективност на преобразуването.

⁽²⁾ Разликата между крайното енергийно търсене при предишното положение и крайното енергийно търсене при опцията с икономии.

Примерът показва, че електроенергията от фотоволтаични инсталации се отчита като крайна енергия, която е доставена в сградата, за да се задоволи крайното енергийно търсене на сградата.

2. Икономии от мерки, насърчаващи инсталирането на микро-СНП

Инсталираните на място инсталации за комбинирано производство на топлинна и електрическа енергия (СНП) могат да са релевантни за изискваното количество икономии на енергия по член 7, параграф 1 от ДЕЕ, ако използват по-малко енергия, отколкото инсталацията, която заменят. Общата ефективност на системата при комбинираното производство на топлинна и електрическа енергия (т.е. електроенергия и полезна топлинна енергия) въз основа на потребеното гориво, ще трябва да е по-голяма от тази на отоплителната инсталация, която се заменя.

Въпреки че комбинираното производство на топлинна и електрическа енергия може да генерира значителни икономии на първична енергия (в зависимост от електроенергийния микс), неговият потенциал за намаляване на крайното енергийно потребление е по-малък. Що се отнася до крайната енергия, електроенергията има същата стойност като изкопаемите горива или възобновяемата енергия.

Само крайните икономии, произтичащи от повишаването на ефективността на системата на място, могат да се отчитат по член 7, параграф 1 от ДЕЕ, както е посочено по-долу:

Пример:

Да приемем, че:

- референтният случай е маслен котел с топлинна ефективност (η_{thermal}) от 0,77 (ефективност при долната топлина на изгаряне),
- тъй като инсталацията за комбинирано производство на топлинна и електрическа енергия произвежда и електроенергия, в основния сценарий в сградата ще трябва да бъде доставено равно количество електроенергия,
- случаят с инсталацията за комбинирано производство на топлинна и електрическа енергия се отнася до инсталация на газ за комбинирано производство на топлинна и електрическа енергия с ефективност $\eta_{\text{thermal}} = 0,70$ и $\eta_{\text{electricity}} = 0,30$,
- доставената топлинна енергия е 10 000 kWh, thermal.

За да изчислим общите икономии, първо трябва да изчислим количеството произведена електроенергия от инсталацията за комбинирано производство на топлинна и електрическа енергия. Като първа стъпка изчисляваме количеството изкопаемо гориво, използвано от инсталацията, като се раздели доставената топлинна енергия на топлинната ефективност на инсталацията. От това можем да преценим колко електроенергия е произведена.

Случай с инсталация за комбинирано производство на топлинна и електрическа енергия:

10 000 kWh, thermal/ η_{thermal} = 14 285 kWh, gas

14 285 kWh, gas $\times \eta_{\text{electricity}}$ = 4 285 kWh, electricity

До сградата са доставени 14 285 kWh крайна енергия (само природен газ).

За основния сценарий изчислението е различно. Количеството газ получаваме от ефективността на топлинната енергия и доставената топлинна енергия до котела:

Основен сценарий:

10 000 kWh, thermal/eta, thermal = 12 987 kWh, gas

Освен това 4 285 kWh електроенергия трябва да бъде доставена от мрежата в сградата.

До сградата са доставени 17 273 kWh крайна енергия (природен газ и електроенергия).

В този пример инсталирането на инсталация за комбинирано производство на топлинна и електрическа енергия би спестило 2 988 kWh крайна енергия.

ДОПЪЛНЕНИЕ XI

ДОПЪЛНЯЕМОСТ

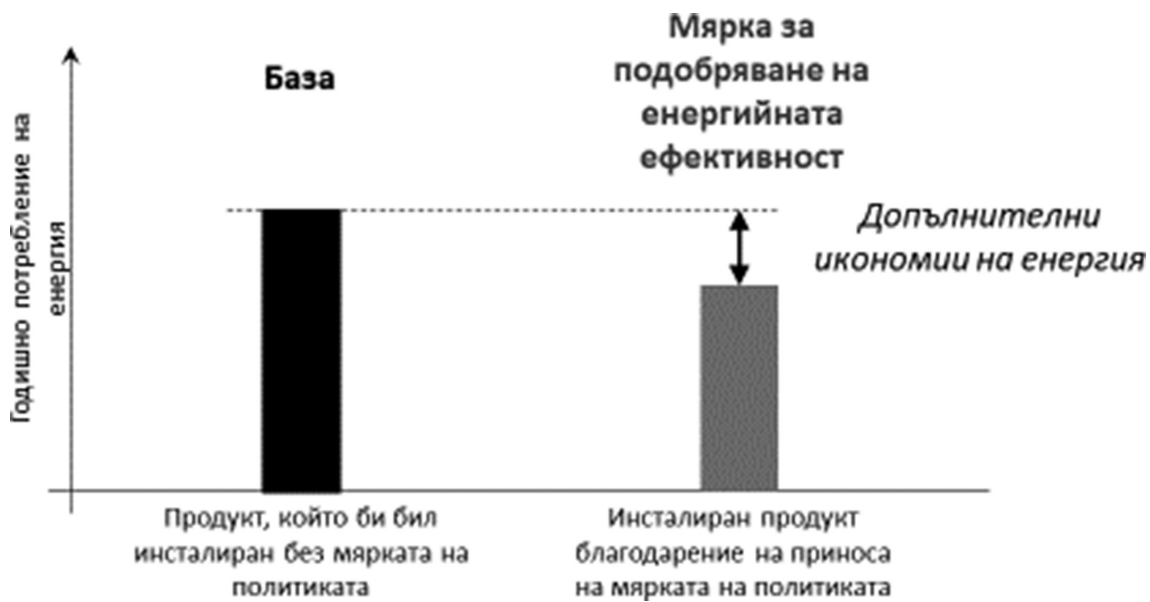
Приложение V, точка 2, буква а) към ДЧЕ

За икономии се посочва, че са допълнителни спрямо икономии, които при всички случаи биха се реализирали и без дейността на задължените, участващите или изпълняващите страни или на изпълнителните публични органи. За да определят икономии, които могат да бъдат декларирани като допълнителни, държавите членки вземат предвид как би се изменяло потреблението и търсенето на енергия в отсъствие на съответната мярка на политиката, като отчитат най-малко следните фактори: тенденциите на потреблението на енергия, промените в поведението на потребителите, технологичния напредък и измененията, предизвикани от други мерки на равнището на Съюза и на национално равнище.

За да се определи как потреблението и търсенето на енергия биха се променили в отсъствие на съответната мярка на политиката, е важно да се оцени продуктът, който би бил инсталиран, като например:

- за база се вземе средното за пазара потребление на енергия от продуктите,
- се анализират тенденциите в потреблението на енергия, както и
- се провеждат проучвания, включващи съпоставяне на отговорите на участниците и контролните групи).

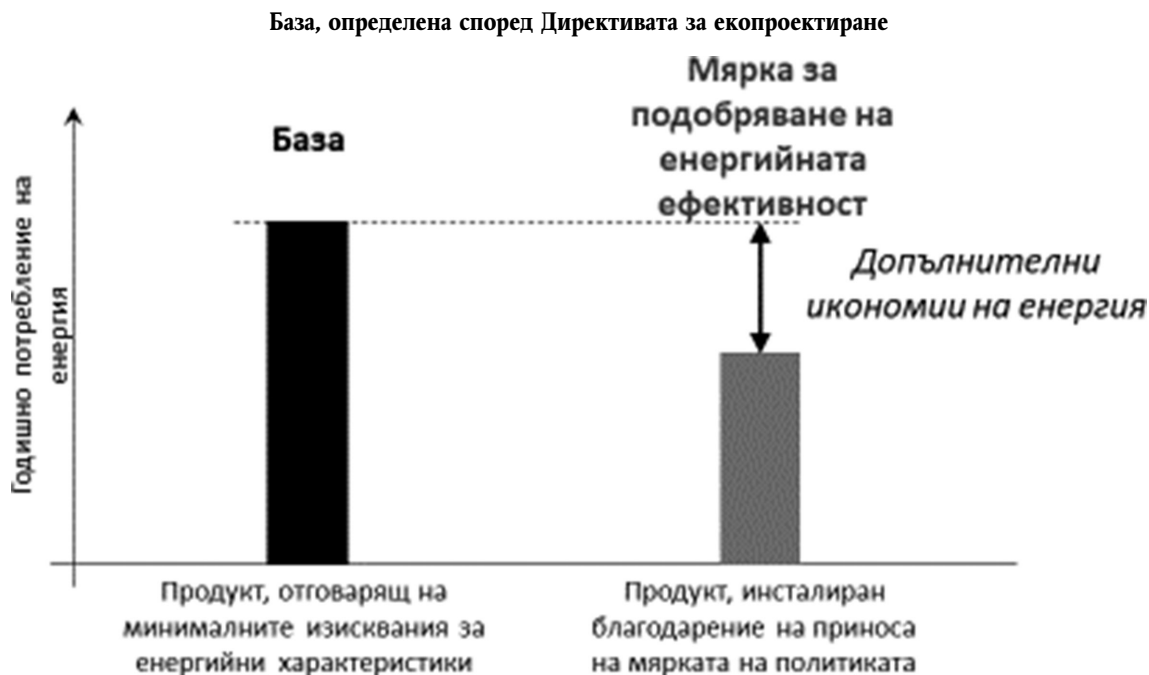
По този начин се осигурява база, както е посочено по-долу:

Общо представяне на базата за изчисляване на допълнителните икономии на енергия

В приложение V, точка 2, буква б) се пояснява, че „[и]кономии, дължащи се на прилагането на задължителното право на Съюза, се считат за икономии на енергия, които при всички случаи биха се реализирали“. В приложение V, точка 2, буква в) е посочено, *inter alia*, че в базовото изчисление на икономии на енергия трябва да се вземат предвид минималните изисквания според регламенти (ЕО) № 443/2009 и (ЕС) № 510/2011 (за нови леки пътнически автомобили и нови леки търговски превозни средства) и мерките за изпълнение според Директивата за екопроектиране по отношение на продукти, свързани с енергопотреблението.

Например базата за икономии на енергия от инсталирането на продукти, свързани с енергопотреблението, които са включени в обхвата на Директивата за екопроектиране (напр. отоплителни системи), най-малко трябва да бъдат еквивалентни на минималните изисквания за енергийни характеристики, определени в съответната директива, действаща към момента на внедряване на отделното действие. Ако съответните минимални изисквания според правото на ЕС бъдат изменени, преразгледани или актуализирани, това трябва да се вземе предвид при преразглеждането на базата.

На фигурата по-долу е показана такава база, определена като потреблението на енергия от продукт, чиито енергийни характеристики са еквивалентни на минималните изисквания по Директивата за екопроектиране:

На практика изискванията могат да се прилагат спрямо годишното потребление на енергия от продукта или спрямо други показатели на енергийните характеристики (напр. ефективност на котела). Базата може да се определи в съответствие с това, напр. като се вземат предвид изискванията за ефективност на котела в съчетание с други данни, за да се изчисли търсенето на топлинна енергия, което ще трябва да бъде постигнато от котела.

Тези данни биха могли да бъдат:

- специфични за сградата, в която е инсталиран новият котел (напр. като се използват данни от сертификати за енергийни характеристики или енергийни обследвания), или
- средни стойности, представителни за сградния фонд, към който е насочена мярката на политиката (напр. когато се използват предполагаеми икономии).

Държавите членки трябва да вземат предвид така също информацията за всяка категория продукти, предоставена на уебсайта на Комисията ⁽¹⁾.

В приложение V, точка 2, буква а) се посочват допълнителни фактори, които трябва да бъдат включени в базата, като:

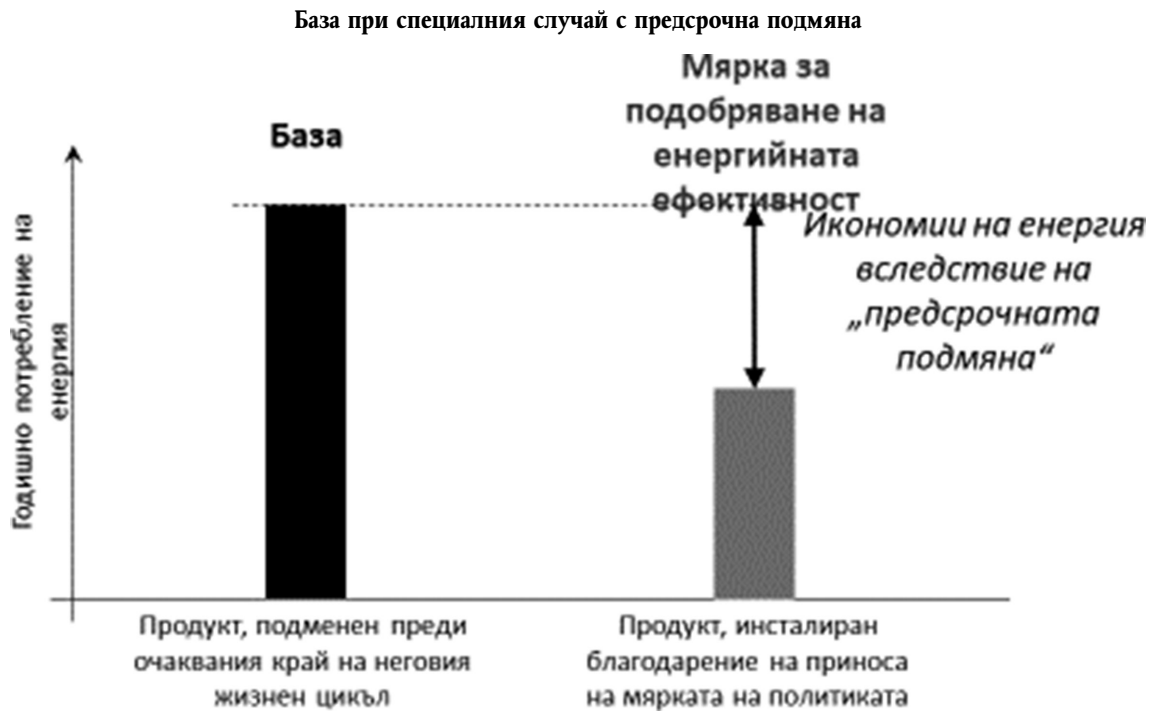
- промени в поведението на потребителя с течение на времето,
- технологичен напредък, както и
- ефекти от други национални мерки на политиката, които вече са били приложени и продължават да оказват въздействие върху потреблението на енергия, включително евентуални припокривания от други политики, които са нотифицирани по член 7 от ДЕЕ.

За да се избегне двойно отчитане, в член 7, параграф 12 от ДЕЕ се казва, че „[д]ържавите членки доказват, че в случаите на припокриване на въздействието на мерки на политиката или отделни действия не се извършва двойно отчитане на икономите на енергия“.

В по-общ план в базата трябва да се вземат предвид, ако е възможно, допусканията (процент на саниранията без мярка на политиката, промяна в средната възраст на автопарка, жизнен цикъл на съществуващите котли и т.н.), отговарящи на националната стратегия за енергийна ефективност или подобна рамка на политиката. Аналогично, когато се докладват няколко мерки на политиката, държавите членки трябва да гарантират съгласуваност на допусканията, които са използвали за определяне на базите.

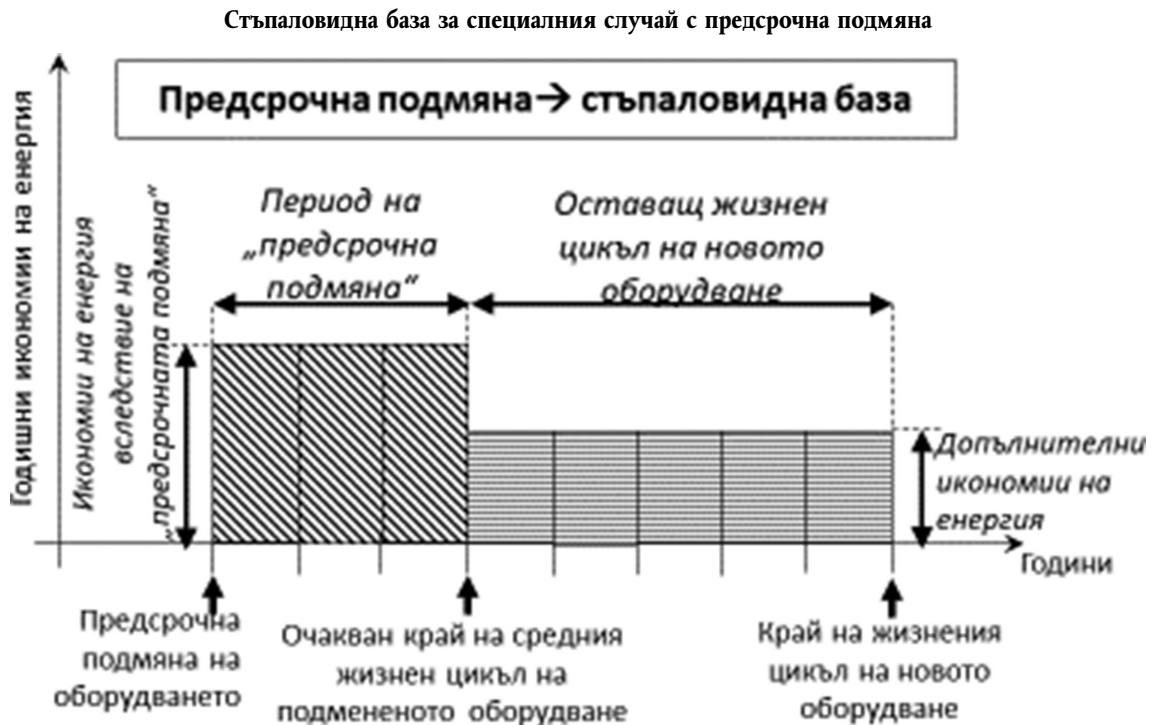
⁽¹⁾ https://ec.europa.eu/info/energy-climate-change-environment/standards-tools-and-labels/products-labelling-rules-and-requirements/energy-label-and-ecodesign/energy-efficient-products_en.

В приложение V, точка 2, буква е) към ДЕЕ е пояснен конкретен случай с мерки на политиката, „ускоряващи внедряването на по-ефективни продукти и превозни средства“. В този контекст, когато може да се демонстрира предсрочна подмяна на продукт или превозно средство, базата може да бъде потреблението на енергия на подменения продукт или превозно средство (вж. фигурата по-долу):

Този конкретен случай е приложим само за „периода на предсрочна подмяна“, т.е. между инсталирането на новото оборудване и края на средния очакван жизнен цикъл на подмененото оборудване.

За останалия жизнен цикъл на новото оборудване трябва да се използва база за изчисляване на допълнителните икономии на енергия. Това води до стъпаловидна база, както е посочено по-долу:

В този пример съществуващото оборудване е подменено 3 години преди края на очаквания му жизнен цикъл. Тези 3 години отговарят на периода на предсрочна подмяна. Новото оборудване е с очакван жизнен цикъл от 8 години. Поради това през оставащите 5 години базата за изчисление на допълнителните икономии на енергия се определя по гореописания начин.

Като алтернатива на стъпаловидната база може да се изчислят претеглените икономии на енергия, приложени спрямо целия жизнен цикъл на действието. Това не трябва да води до докладване на икономии на енергия, надвишаващи стъпаловидната база. Трябва да се обясни също така изчислението на претеглените икономии на енергия.

В случаи на дерогации от изискването за допълнителност за съществуващи сгради (приложение V, точка 2, буква б) към ДДЕ) като база може да се вземе положението преди санирането на сградата. Държавите членки могат да използват:

- специфични данни за сградата (напр. от сметките за енергия, сертификат за енергийни характеристики или енергийно обследване), или
- средни стойности, представителни за сградния фонд, към който е насочена мярката на политиката (когато се използват предполагаеми икономии).

След това може да се оцени допълнителността, като се вземат предвид работите по санирането, които биха се реализирали при всички случаи. Например в зависимост от националния контекст финансовите стимули за подмяна на прозорци могат да предизвикат значителни проблеми поради недобросъвестно участие с цел извличане на облага, напр. участници, които се ползват от финансовите стимули, въпреки че така или иначе са решили да подменят своите прозорци (поради причини, различни от енергийната ефективност, напр. защита от шум, естетически съображения).

В някои ситуации процесът по определяне на базата е по-сложен. Те са изброени в таблицата по-долу, като са дадени предложения как да се процедира с тях:

Ситуация	Проблеми	Насоки
<p>Политики, които вече се прилагат от много години</p>	<p>Трудно е да се определи каква би била ситуацията без политиката.</p> <p>Настоящите тенденции (напр. в средните стойности за пазара) могат да се дължат отчасти на ефектите от политиката, довели до промяна на пазара през предходните години.</p>	<p>Базата се определя въз основа на минималните нива според законодателството на ЕС.</p> <p>В противен случай се използват същите допускания като в официалната национална обичайна практика, която е използвана като база за националната стратегия за енергийна ефективност или сходна рамка на политиката.</p>
<p>Местни транспортни политики, насърчаващи преминаването към други начини на придвижване, управление на мобилността и т.н. (това може да се отнася и за други политики, които могат да намалят потреблението на енергия в една област, но да го увеличат в друга)</p>	<p>Трудно е да се наблюдават отделните промени.</p> <p>Трудно е да бъдат отчетени страничните ефекти (напр. нов обществен транспорт по един маршрут може да създаде претоварен трафик по друг).</p>	<p>Използвайте моделиране на местния транспорт, за да съпоставите сценариите със/без политиките (като моделите са калибрирани въз основа на проучвания на транспорта).</p>

Ситуация	Проблеми	Насоки
Сложни промишлени процеси без ясно определен пазар	Трудно е да бъдат определени средни пазарни показатели за сложни системни процеси, които са проектирани специално за определен промишлен завод (няма реален пазар).	За база може да се вземе референтна инвестиция. Подходът трябва да се базира на технологичната система с най-ниски инвестиционни разходи и съпоставими крайни продукти с тези на ефективната опция.

В по-общ план могат да се вземат предвид следните методи ⁽¹⁾, когато се оценяват нетните или допълнителните икономии:

- рандомизирани контролирани опити (РКО) и варианти за рандомизирани подходи ⁽²⁾,
- квазиекспериментални проекти, включително съпоставяне ⁽³⁾,
- подходи, основани на проучване,
- анализи на данни за продажби на пазара,
- подходи, основани на структурирани експертни оценки,
- предполагаеми или законоустановени съотношения „нето — бруто“,
- метод на проследяване в миналото (или проучване на казус),
- базови подходи, основани на обичайната практика,
- оценки „от горе надолу“ (или макроикономически модели).

⁽¹⁾ За повече детайли вж. например: Voswinkel, F., Broc, J.S., Breitschopf, B. и Schlomann, B. (2018 г.), *Evaluating net energy savings – topical case study of the EPATEE project* (Оценяване на нетните икономии на енергия — тематично проучване по проекта EPATEE), финансирано по програма „Хоризонт 2020“; https://epatee.eu/sites/default/files/files/epatee_topical_case_study_evaluating_net_energy_savings.pdf.

⁽²⁾ Вж. също така допълнение VI.

⁽³⁾ Вж. също така допълнение VI.

ДОПЪЛНЕНИЕ XII

НАБЛЮДЕНИЕ И ПРОВЕРКА

1. Проверка на действия и икономии на енергия

Когато се въвежда система за наблюдение и проверка, би било от полза да се направи разлика между проверката на действия, от една страна, и икономии на енергия, от друга. Това не означава, че двата аспекта трябва да се проверяват от различни субекти. С разграничението се гарантира, че ще се вземат предвид специфичните въпроси за всеки вид проверка.

Действията се проверяват, за да се гарантира, че са били внедрени или приложени в съответствие с изискванията за качество, характеристики и др. според мярката на политиката.

Докладваните икономии на енергия се проверяват, за да се гарантира, че те отговарят на правилата или методиката на изчисление според мярката на политиката.

В зависимост от националния контекст и вида на мярката на политиката процесите по наблюдение и проверка могат да включват различни страни с различни гледни точки. В таблицата по-долу са представени функциите на всеки тип страна, като се вземат предвид характерните особености на всяка мярка:

	Изпълнителни публични органи	Участващи или изпълняващи страни/изпълнители/ задължени страни
Действия или проекти, които следва да бъдат одобрени/отхвърлени	Цел: да се гарантира качеството на действията и проектите (съответствие с предварително определени изисквания) + да се предоставят ключови данни за управление и оценка на политиката	Цел: да се гарантира, че действията/проектите ще отговарят на условията на схемата (напр. за обезпечаването на финансов стимул или кредити за икономии на енергия) + да се гарантира удовлетвореността на клиента (за изпълнители или задължени страни) или икономии на енергия (за крайни потребители)
	Функции: 1) определяне на изисквания и на правила за докладване/документиране; 2) одобряване/отхвърляне на представени действия или проекти; 3) извършване или възлагане на последващи проверки (документни и/или на място) и налагане на глоби/санкции	Функции: 1) представяне на информация, изисквана от публичните органи; 2) съхранение на документацията, необходима за последваща проверка; 3) прилагане на процеси за осигуряване на качеството
Икономии на енергия, които следва да бъдат отчетени (или кредитирани)/анулирани	Цел: да се гарантира качеството на оценката и докладването на икономии на енергия (съответствие с предварително определени правила за изчисляване и/или изисквания за оценка), така че наблюдаваните икономии на енергия да отразяват въздействията на политиката в съответствие с целите на политиката и изискванията на ДЕЕ + да се предоставят ключови данни за управление и оценка на политиката	Цел: да се гарантира, че икономии на енергия ще отговарят на условията на схемата (напр. за обезпечаването на кредити за икономии на енергия) + да се гарантира удовлетвореността на клиента (за изпълнители или задължени страни) или икономии на енергия (за крайни потребители)

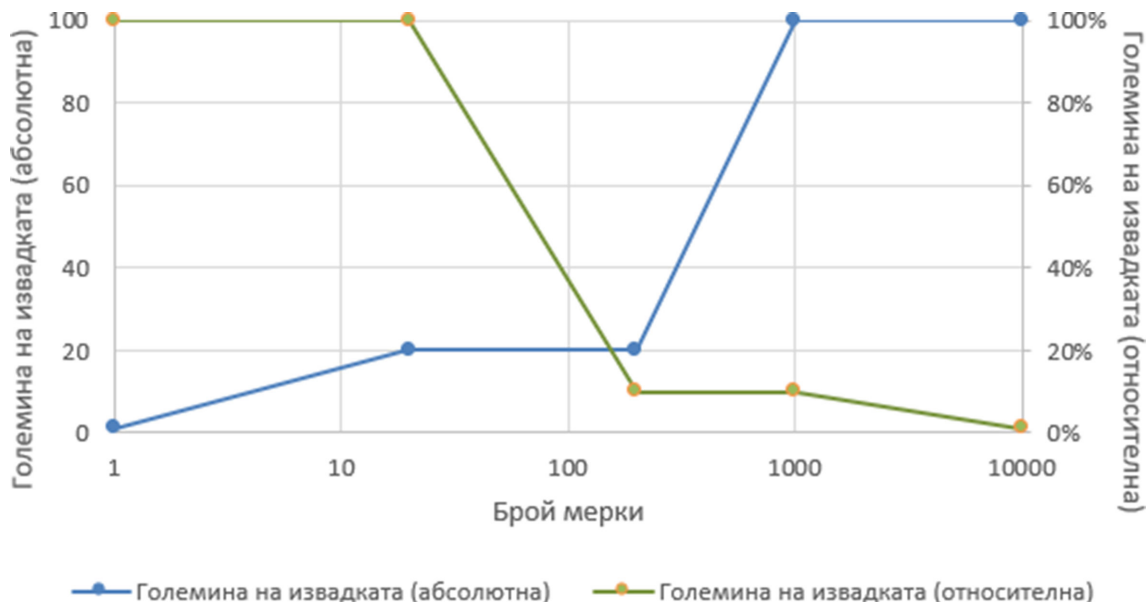
	Изпълнителни публични органи	Участващи или изпълняващи страни/изпълнители/ задължени страни
	<p>Функции:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) определяне на правила за изчисляване и/или изисквания за оценка; 2) одобряване/отхвърляне на докладвани икономии на енергия (или изчисляване на икономии на енергия в зависимост от типа на мярката на политиката и нейните правила); 3) извършване на последващи проверки (документни и/или на място) и налагане на глоби/санкции 	<p>Функции:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) представяне на информация, изисквана от публичните органи; 2) съхранение на документацията, необходима за последваща проверка; 3) изчисляване на икономии на енергия; 4) прилагане на процеси за осигуряване на качеството

2. Представителна извадка със статистически значим дял

Според член 7а, параграф 5 от ДЧЕ (за схеми за ЗЕЕ) и член 7б, параграф 2 от ДЧЕ (за алтернативни мерки) се изисква „държавите членки въвеждат системи за измерване, контрол и проверка, в рамките на които се извършва документирана проверка на поне една представителна извадка със статистически значим дял от мерките за подобряване на енергийната ефективност, реализирани от задължените страни“.

Целта на това изискване е да се провери дали докладваните икономии на енергия реално са постигнати. Поради това е съществено важно да се избере статистически представителна извадка, която е представителна за характеристиките на цялата популация (т.е. мерки за енергийна ефективност) с достатъчна степен на точност.

Какво е „статистически представителна“ до голяма степен зависи от броя на разглежданите мерки и други рамкови условия на отделните прилагани мерки. Поради това не може да се даде общовалидно определение, напр. проценти или брой случаи. Следните допускания са само ориентировъчни и не могат да заместят специфичния анализ на статистическите характеристики на мярката, който се прави за всеки отделен случай:

Държавите членки могат да сметнат следния неизчерпателен и ориентировъчен списък за полезен за определянето какво може да е представителна извадка със статистически значим дял:

- пълно проучване на малък брой случаи ($n < 20$),
- при среден брой случаи може да е подходяща извадка от 10 % от популацията, но най-малко $n = 20$,

- при голям брой случаи извадка от ~100 може да се сметне за достатъчна за вероятност от грешка от 1 % за неверни доклади от 5 % (т.е. 5 % от докладваните действия вероятно са неверни). За извадки с по-голям дял неверни доклади може да е достатъчна и по-малка извадка (вж. таблица):

Дял неверни доклади	Вероятност от грешка		
	10 %	5 %	1 %
5 %	31	51	103
10 %	15	24	49
20 %	7	11	22
50 %	2	3	5

Забележка: Диапазонът 1—10 % на вероятността от грешка е примерен. Вероятността от грешка може да е по-голяма в зависимост от вида на мярката на политиката, отделните действия и дали са приложени процеси за осигуряване на качеството и глоби или санкции.

Когато се определя представителната извадка, трябва да се вземат предвид и други аспекти. Например може да се наложи да се формира стратифицирана извадка, ако същият вид отделно действие (както е определено в член 2, параграф 19) може да се прилага в различни типове сгради. Този подход би гарантирал, че броят на сградите от всяка категория, които са включени в извадката, е пропорционален на броя в тази категория (в популацията от действия, които са докладвани за оценяваната мярка). Ако има причина да се приеме, че действието може да доведе до широк диапазон от икономии на енергия в различни типове сгради, може да е подходящо да се формира извадка за всяка категория по отделно.

Големината на извадката се отнася до проверката, а не до измерването. В рамките на една и съща мярка на политиката могат да се прилагат разнообразни отделни действия (както е определено в член 2, параграф 19), но за представително измерване се изисква еднородност. Следователно първата стъпка в процеса на формиране на извадки трябва да бъде установяването на факторите или критериите, които трябва да се вземат предвид за определянето на еднородни групи (от действия или участници), за които могат да се екстраполират резултатите от измерванията на представителната извадка (на група).

В зависимост от типа на мярката на политиката, на този етап могат да са необходими други критерии. Например, що се отнася до схемите за ЗЕЕ, задължените страни или трети страни, които могат да насърчават отделни действия за крайни потребители, могат да използват много различни стратегии и да събират данни и да изчисляват икономии по различни начини. Поради това за всяка страна трябва да се формират извадки.

3. Примери за начини на създаване на система за наблюдение и проверка

Ориентировъчните примери по-долу включват основна информация как да се гарантира, че:

- контролът и проверката се извършват независимо от задължените, участващите или изпълняващите страни, както и
- проверката се извършва най-малко на представителна извадка със статистически значим дял от мерките за подобряване на енергийната ефективност.

3.1. Схема за ЗЕЕ (предполагаме икономии)

Аспектите на проверката на действия в рамките на схеми за ЗЕЕ включват следното:

- от задължените страни може да се изиска да наемат независими трети страни, които да проверят извадките от действията. Такава проверка може да се направи в хода на посещения на място, за да се провери дали действията отговарят на изискванията на схемата за ЗЕЕ и дали действията и техните условия на внедряване/прилагане (включително съпоставка на ситуацията преди и след внедряването/прилагането, ако е необходимо) съответстват на докладваните данни от задължените страни за изчисленията на икономии на енергия,

- от независимите трети страни би могло да се изиска да се регистрират към публичния орган и да плащат регистрационни такси. Може да бъдат помолени да докладват резултатите от тяхната проверка както пред публичния орган, така и пред задължената страна,
- публичният орган може да създаде протоколи за проверка (напр. контролен списък за всеки тип действие), за да се хармонизират практиките за проверка сред третите страни,
- публичният орган, заедно с органите за акредитация, би могъл да създаде критерии, които третите страни трябва да изпълнят, за да бъдат регистрирани от публичния орган, както и
- акредитиращите органи биха могли да упражняват редовен контрол на третите страни (за да се гарантира, че те действат независимо и в съответствие с протоколите за проверка). Те могат да бъдат финансирани с регистрационните такси, заплащани от третите страни. След това акредитиращите органи биха могли да докладват резултатите от проверките пред публичния орган.

За да се гарантира, че проверките се извършват независимо, третите страни трябва да бъдат организации, които не се притежават частично или изцяло от задължена страна или нейно холдингово дружество. Това трябва да се проверява от акредитиращ орган.

Тези мерки са предвидени, за да се сведат до минимум разходите и административната тежест за публичния орган; по-специално:

- проверките могат да бъдат организирани и платени от задължените страни, както и
- контролът може да бъде организиран от акредитиращите органи и платен от третите страни.

Следователно функцията на публичния орган трябва да е съсредоточена върху:

- определянето на правила за формиране на извадките, критерии за третите страни, протоколи за проверка и т.н.,
- преглед на констатациите от докладите от акредитиращите органи; както и
- въз основа на извършения от него преглед:
 - да изисква от задължените страни да предприемат действия за отстраняване на всяко несъответствие,
 - анулиране, частично или изцяло, на докладваните икономии на енергия за разследваните случаи, както и
 - налагане на санкции или глоби.

Формирането на извадки за целите на проверките на действията може да се базира на статистически критерии (за представителност) или на базиран на риска подход, тъй като проверките се използват също така, за да се гарантира защитата на потребителите и борбата с измамите.

Публичният орган трябва да провери реализираните икономии на енергия в рамките на схеми за ЗЕЕ, независимо от задължените страни. В този контекст публичният орган:

- трябва да установи:
 - правила за изчисляване на икономии на енергия,
 - изискванията за представяне на данни, както и
 - (евентуално) онлайн платформа за данни, за да се улесни събирането на данни.

От задължените страни може да се изиска да използват платформата за докладване на минимален набор от информация, свързана с изчисленията, и да съхраняват доказателствата (включително за допълнителна информация). Платформата би позволила извършването на систематични и автоматизирани проверки за правдоподобност на докладваните стойности. Когато бъдат установени нетипични стойности, публичният орган трябва да проверява съответните данни и изчисления,

- би могъл да провери данните и изчисленията, като използва представителна извадка със статистически значим дял⁽⁴⁾ от докладваните действия, чрез настолни проверки, за които трябва да изиска от задължените страни да предоставят съответните доказателства,
- на база на резултатите от горните стъпки след това би могъл да извърши контрол на място за допълнителна проверка.

Онлайн платформата за данни представлява предварителен разход за схемата за ЗЕЕ, но след това улеснява събирането и обработването на данни и има вероятност да намали до минимум административната тежест както за задължените страни, така и за публичния орган.

Въз основа на резултатите от различните етапи в хода на проверката, публичният орган би могъл:

- да изиска от задължените страни да предоставят допълнителни обяснения или обосновки,
- да анулира, частично или изцяло, докладваните икономии на енергия за разследваните случаи, както и
- да наложи санкции или глоби.

3.2. Доброволно споразумение (претеглени икономии)

Когато сключват доброволно споразумение, участващите страни трябва да се задължат да създадат план за действие и да определят цел за икономии на енергия въз основа на надеждна методика, напр. енергийно обследване. В плана за действие трябва да бъдат включени действията, които следва да бъдат предприети през разумен период (в зависимост от специфичните особености на всяко споразумение), като се преразглежда редовно в рамките на разумен времеви интервал.

Тъй като участващите страни имат пряка полза от действията, които предприемат по прилагането (тъй като те са така също крайни потребители), самите те биха могли да проверяват качеството на действията. Все пак публичният орган трябва да даде ясни насоки за проверка на качеството на най-честите видове действия. В такъв случай акцентът е върху проверката на действията, които са осъществени. За да се гарантира обаче пълно съответствие, орган за наблюдение трябва да проверява действията и икономии на енергия, независимо от подписаните споразуменията страни (публичен орган и участващи страни).

Формирането на извадки за целите на проверките на икономии на енергия трябва да се базира на надежден статистически подход, за да се гарантира представителността, така че резултатите да могат да бъдат екстраполирани върху цялата схема.

Следните аспекти са ориентировъчни за проверка на действията и на икономии на енергия според доброволните споразумения:

- публичният орган (министерството, подписало споразумението) би могъл да назначи независим орган за наблюдение (напр. националната енергийна агенция), заедно с който да определи:
 - изискванията за предоставяне на данни (т.е. минимални данни, които трябва да се докладват, и минимална документация, която трябва да се съхранява от участващите страни), както и
 - насоките за изчисляване на икономии на енергия,
- органът за наблюдение би могъл да създаде онлайн платформа за данни, която би позволила извършването на систематични и автоматизирани проверки за правдоподобност на докладваните данни. Когато бъдат установени нетипични стойности, органът за наблюдение трябва да проверява съответните данни и изчисления,
- участващите страни трябва да бъдат задължени редовно да докладват данни за действията, които прилагат, чрез онлайн платформата и да съхраняват подходящи доказателства (напр. фактури),
- органът за наблюдение трябва да провери представителна извадка със статистически значим дял от докладваните действия, напр. чрез настолни проверки на докладваните данни и изчисления. Той трябва да изисква от участващите страни да предоставят съответните доказателства,
- на база на резултатите от горните стъпки след това органът за наблюдение би могъл да извърши контрол на място за допълнителна проверка,

⁽⁴⁾ Формирането на извадки за целите на проверките на икономии на енергия трябва да се базира на статистически подход, за да се гарантира представителността, така че резултатите да могат да бъдат екстраполирани върху цялата схема.

- на база на резултатите от направените от него проверки органът за наблюдение трябва да изиска от участващите страни да предприемат действия за отстраняване на всички идентифицирани проблеми или да анулира докладваните икономии на енергия. Ако е целесъобразно, публичният орган би могъл да наложи санкции (напр. изключване от споразумението) или глоби, както и
- органът за наблюдение трябва да изготвя годишни доклади за резултатите от споразумението и за осъществените проверки и контрол. Тези доклади трябва да се публикуват.

3.3. Схемата за субсидии (измерени икономии)

Схемата за субсидии може да се отнася до санирането на къщи до определено ниво на характеристики. Действията и икономии на енергия трябва да бъдат проверявани независимо от изпълняващата страна, т.е. от друг изпълнител.

Формирането на извадки за проверките на качеството на действията трябва да се базира на:

- основан на риска подход, за да се установят евентуални измами, както и
- статистически подход, за да се гарантира представителността, така че резултатите да могат да бъдат екстраполирани върху цялата схема.

Следните аспекти са ориентировъчни за проверка на икономии на енергия и на действията в рамките на схемите за субсидии:

- строителните специалисти, които извършват строителните работи, трябва да притежават специална квалификация и да са регистрирани от публичния орган,
- когато домакинствата кандидатстват за субсидия, те трябва да бъдат задължени (при спазване на съответните разпоредби за защита на потребителите и на данните) при поискване да представят техните сметки за енергия и да отговорят на проучване (ако бъдат включени в извадката за целите на проверката), както и
- постигнатото равнище на енергийните характеристики след санирането трябва да бъде потвърдено със сертификат за енергийни характеристики, издаден от сертифициран оценител.

Схемата може да бъде администрирана от изпълняваща страна.

Проверката на прилагането на проектите за саниране и равнището на енергийните характеристики или постигнатите икономии на енергия може да се осъществи по следния начин:

- изпълняващият орган може да поддържа база данни с подробности за одобрените проекти за саниране, която ще позволи формирането на представителна извадка със статистически значим дял от проектите за саниране,
- публичният орган може да възложи наблюдението на изпълнител, който ще има достъп до базата данни или други необходими данни или база данни (напр. базата данни на сертификатите за енергийни характеристики). Въз основа на първия етап на проверка изпълнителят трябва да формира подизвадка за инспекция на място, както и
- проверката на икономии на енергия или на равнището на енергийните характеристики, които са постигнати, трябва да бъде потвърдена по прозрачен начин чрез сертификат за енергийни характеристики, издаден от сертифициран оценител, или някакъв друг прозрачен и съответен метод (вж. допълнение III, раздел 1.1).

Изпълнителят, осъществяващ наблюдението, трябва да събере всички необходими данни в зависимост от приложената методика за статистически надеждна извадка (сертификати за енергийни характеристики, сметки за енергия и т.н.) и да направи допълнителен анализ, за да определи:

- изчислените или измерените икономии, или
- подобрението в енергийните характеристики.

4. Насоки и примери за системи за наблюдение и проверка

Държавите членки се насърчават да вземат предвид и други източници като например:

- проект multEE („Хоризонт 2020“) ⁽⁵⁾,
- презентации на системи за наблюдение на схема за ЗЕЕ ⁽⁶⁾; както и
- проучването на казус EPATEE, което включва примери за системи за наблюдение, използвани за оценка на икономичите на енергия ⁽⁷⁾.

⁽⁵⁾ <https://multee.eu/>

⁽⁶⁾ http://atee.fr/sites/default/files/part_3_monitoring_verification_and_evaluation.zip

⁽⁷⁾ https://epatee.eu/sites/default/files/files/epatee_topical_case_study_linkage_between_monitoring_and_evaluation.pdf

ПРЕПОРЪКА (ЕС) 2019/1659 НА КОМИСИЯТА**от 25 септември 2019 година****относно съдържанието на всеобхватната оценка на потенциала за ефективно отопление и охлаждане по член 14 от Директива 2012/27/ЕС**

ЕВРОПЕЙСКАТА КОМИСИЯ,

като взе предвид Договора за функционирането на Европейския съюз, и по-специално член 194 от него,

като има предвид, че:

- (1) Европейският съюз е поел ангажимент за разработването на устойчива, конкурентоспособна, сигурна и декарбониизирана енергийна система. Стратегията за енергиен съюз определя амбициозни цели на Съюза. Тя по-специално има за цел да намали емисиите на парникови газове с най-малко 40 % до 2030 г. в сравнение с 1990 г., да увеличи дела на потреблението на енергия от възобновяеми източници на най-малко 32 %, и да осъществи амбициозни икономии на енергия, като повиши енергийната сигурност, конкурентоспособността и устойчивостта на ЕС. С Директива 2012/27/ЕС на Европейския парламент и на Съвета ⁽¹⁾ (Директивата за енергийната ефективност — ДЕЕ), изменена с Директива (ЕС) 2018/2002 на Европейския парламент и на Съвета ⁽²⁾, беше установена водеща цел за енергийната ефективност от най-малко 32,5 % икономии на енергия на равнището на Съюза до 2030 г.
- (2) Отоплението и охлаждането са секторът на крайно потребление, на който се падат около 50 % от общото потребление на енергия в ЕС. Сградите представляват 80 % от това потребление. За осигуряване на „енергийния преход“ на всички административни нива в ЕС е изключително важно да се определи потенциал за енергийна ефективност за постигане на икономии във всички държави членки и да се съгласува политиката.
- (3) В член 14 от Директива 2012/27/ЕС (Директивата за енергийната ефективност) се изисква всяка държава членка да извърши и да съобщи на Комисията всеобхватна оценка на потенциала за ефективно отопление и охлаждане с оглед стимулиране на същото. Всеобхватната оценка трябва да включва всички елементи, посочени в приложение VIII към ДЕЕ.
- (4) Държавите членки трябваше да извършат първа всеобхватна оценка до 31 декември 2015 г. и да я съобщят на Комисията. Въпросната оценка трябва да се актуализира и съобщава на Комисията на всеки пет години, по искане на Комисията.
- (5) Съвместният изследователски център на Комисията (JRC) анализира първия набор от всеобхватни оценки и установи, че те могат да бъдат подобрени чрез събиране на нови данни, описания на нов потенциал за отопление и охлаждане и по-добро взаимодействие между националните и местните администрации.
- (6) С писмо от 8 април 2019 г. Комисията поиска от държавите членки да представят актуализирана всеобхватна оценка съгласно член 14, параграф 1 от Директивата за енергийната ефективност до 31 декември 2020 г.
- (7) Комисията е набелязала необходимостта от определяне на по-ясни изисквания за събирането и обработката на данни и предоставянето на възможност на държавите членки да съсредоточат своя анализ върху значимите на местно равнище начини за отопление и охлаждане по технологично неутрален начин.

⁽¹⁾ Директива 2012/27/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 25 октомври 2012 г. относно енергийната ефективност, за изменение на директиви 2009/125/ЕО и 2010/30/ЕС и за отмяна на директиви 2004/8/ЕО и 2006/32/ЕО (ОВ L 315, 14.11.2012 г., стр. 1).

⁽²⁾ Директива (ЕС) 2018/2002 на Европейския парламент и на Съвета от 11 декември 2018 г. за изменение на Директива 2012/27/ЕС относно енергийната ефективност (ОВ L 328, 21.12.2018 г., стр. 210).

- (8) С Делегиран регламент (ЕС) 2019/826 на Комисията ⁽³⁾ се опростяват изискванията за оценките и те се привеждат в съответствие с актуализираното законодателство за енергийния съюз, по-специално с Директивата относно енергийните характеристики на сградите ⁽⁴⁾, Директивата за енергийната ефективност ⁽⁵⁾, Директива (ЕС) 2018/2001 на Европейския парламент и на Съвета (Директивата за енергията от възобновяеми източници) ⁽⁶⁾ и Регламент (ЕС) 2018/1999 на Европейския парламент и на Съвета ⁽⁷⁾ (Регламента относно управлението).
- (9) По-специално, изготвянето на анализа следва да бъде тясно свързано с планирането и докладването, предвидени в Регламент (ЕС) 2018/1999, и се основава на предишни оценки, когато това е възможно. При представянето на резултатите от всеобхватните оценки може да се използва образец на доклад, предоставен от Европейската комисия.
- (10) Настоящият документ ще замени Насоките на Комисията относно насърчаването на ефективността при отоплението и охлаждането ⁽⁸⁾.
- (11) Настоящата препоръка не променя правното действие на ДЕЕ и не засяга тълкуването на Съда на ЕС за нейното обвързващо действие. Тя набляга на разпоредбите, отнасящи се до всеобхватната оценка на потенциала за ефективно отопление и охлаждане, и се отнася до член 14 от ДЕЕ и приложение VIII към ДЕЕ,

ПРИЕ НАСТОЯЩАТА ПРЕПОРЪКА:

При извършване на всеобхватна оценка съгласно член 14 и приложение VIII към Директива 2012/27/ЕС държавите членки следва да спазват насоките, съдържащи се в приложенията към настоящата препоръка.

Съставено в Брюксел на 25 септември 2019 година.

За Комисията

Miguel ARIAS CAÑETE

Член на Комисията

⁽³⁾ Делегиран регламент (ЕС) 2019/826 на Комисията от 4 март 2019 г. за изменение на приложения VIII и IX към Директива 2012/27/ЕС на Европейския парламент и на Съвета относно съдържанието на всеобхватните оценки на потенциала за ефективно отопление и охлаждане (ОВ L 137, 23.5.2019 г., стр. 3).

⁽⁴⁾ Изменена с Директива (ЕС) 2018/844 на Европейския парламент и на Съвета от 30 май 2018 г. за изменение на Директива 2010/31/ЕС относно енергийните характеристики на сградите и Директива 2012/27/ЕС относно енергийната ефективност (ОВ L 156, 19.6.2018 г., стр. 75).

⁽⁵⁾ Директива (ЕС) 2018/2002.

⁽⁶⁾ Директива (ЕС) 2018/2001 на Европейския парламент и на Съвета от 11 декември 2018 г. за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници (ОВ L 328, 21.12.2018 г., стр. 82).

⁽⁷⁾ Регламент (ЕС) 2018/1999 на Европейския парламент и на Съвета от 11 декември 2018 г. относно управлението на Енергийния съюз и на действията в областта на климата, за изменение на регламенти (ЕО) № 663/2009 и (ЕО) № 715/2009 на Европейския парламент и на Съвета, директиви 94/22/ЕО, 98/70/ЕО, 2009/31/ЕО, 2009/73/ЕО, 2010/31/ЕС, 2012/27/ЕС и 2013/30/ЕС на Европейския парламент и на Съвета, директиви 2009/119/ЕО и (ЕС) 2015/652 на Съвета и за отмяна на Регламент (ЕС) № 525/2013 на Европейския парламент и на Съвета (ОВ L 328, 21.12.2018 г., стр. 1).

⁽⁸⁾ Указания относно Директива 2012/27/ЕС;
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX:52013SC0449>

ПРИЛОЖЕНИЕ I

СЪДЪРЖАНИЕ НА ВСЕОБХВАТНИТЕ ОЦЕНКИ НА ПОТЕНЦИАЛА ЗА ЕФЕКТИВНО ОТОПЛЕНИЕ И ОХЛАЖДАНЕ

1. ОБЩИ ПРЕПОРЪКИ КЪМ ПРИЛОЖЕНИЕ VIII КЪМ ДЕЕ

Съгласно член 14, параграф 1 и параграф 3 от Директива 2012/27/ЕС (Директивата за енергийната ефективност — ДЕЕ) всяка държава членка следва да извършва и предоставя на Комисията всеобхватна оценка на потенциала за енергийна ефективност при отоплението и охлаждането. Оценката трябва да включва всички елементи, посочени в приложение VIII към ДЕЕ.

Държавите членки трябва да предоставят първата оценка до 31 декември 2015 г. Тази оценка следва да се актуализира на всеки пет години по искане на Комисията. Изготвянето на анализа трябва да бъде тясно свързано с механизмите за планиране и докладване по Регламент (ЕС) 2018/1999 (Регламент относно управлението) и, когато е възможно, да се базира на предходни оценки. Държавите членки могат да използват образца за докладване, предоставен от Комисията.

С цел да се опростят оценките, Комисията използва възможностите по член 22 и член 23 от ДЕЕ, за да предложи Делегиран регламент (ЕС) 2019/826 за изменение на приложение VIII и част 1 от приложение IX към ДЕЕ.

Целта на настоящия документ е да обясни новите изисквания и да спомогне за ефективното и съгласувано прилагане на разпоредбите на приложение VIII към ДЕЕ относно информацията, която трябва да бъде предоставена на Комисията чрез всеобхватните оценки. Този документ замества съществуващите насоки за насърчаване на ефективността при отоплението и охлаждането, публикувани от Комисията ⁽¹⁾.

За да се направи национален преглед в сферата на отоплението и охлаждането, стъпките за пълна всеобхватна оценка трябва да включват:

- оценка на количеството полезна енергия (ПЕ) ⁽²⁾ и количествено определяне на крайното енергийно потребление (КЕП) ⁽³⁾ по сектори (GWh годишно),
- оценка и определяне на настоящото предлагане на отопление и охлаждане към секторите на крайно потребление (GWh годишно), с разбивка по технологии и според това дали енергията е добита от изкопаеми и от възобновяеми източници,
- Определяне на потенциалното производство от инсталации, които генерират отпадна топлина или отпаден студ (GWh годишно),
- докладван дял на енергията от възобновяеми източници и от отпадна топлина или отпаден студ в крайното потребление на енергия от сектора на районните отоплителни и охладителни системи през последните 5 години,
- прогноза за тенденциите в търсенето на енергия за отопление и охлаждане за следващите 30 години (GWh), както и
- карта на националната територия, на която са показани районите с висока енергийна интензивност, точки на подаване на енергия за отопление и охлаждане, определени по точка 2, буква б), и съществуващите и планираните районни отоплителни преносни инсталации.

За да направи общ преглед на политиката в областта на отоплението и охлаждането, оценката трябва да включва:

- описание на ролята на ефективното отопление и охлаждане за дългосрочното намаляване на емисиите на парникови газове, и
- общ преглед на съществуващите политики и мерки в областта на отоплението и охлаждането, както са докладвани съгласно Регламента относно управлението.

⁽¹⁾ Насоки към Директива 2012/27/ЕС;
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX:52013SC0449>

⁽²⁾ „Полезна енергия“ означава цялата енергия, която е необходима на крайните потребители под формата на топлина и студ след като са преминали всички етапи на преобразуване на енергията в оборудването за отопление и охлаждане.

⁽³⁾ Цялото количество енергия, доставено на промишлеността, транспорта, домакинствата, сектора на услугите и селското стопанство. КЕП изключва доставките за сектора на преобразуване на енергия и самите отрасли на енергетиката. Евентуалните разлики със статистиката и данните, налични през Евростат, трябва да бъдат обяснени.

За да се анализира икономическият потенциал за ефективно отопление и охлаждане, стъпките за всеобхватната оценка трябва да включват:

- идентифициране на подходящи технологии за доставяне на нисковъглеродно и енергийно ефективно отопление и охлаждане на територията на страната чрез анализ на разходите и ползите (АРП),
- базов сценарий и алтернативни сценарии за ясно определен географски район,
- финансов анализ и икономически анализ (като вторият да отчита външните разходи),
- анализ на чувствителността, и
- представяне на използвания метод и направените допускания.

Накрая трябва да бъдат представени предложения за допълнителни и бъдещи мерки на политиката в областта на отоплението и охлаждането, за да се завърши всеобхватната оценка.

2. КОНКРЕТНИ ПРЕПОРЪКИ

2.1. ПРЕГЛЕД В СФЕРАТА НА ОТОПЛЕНИЕТО И ОХЛАЖДАНЕТО

2.1.1. **Оценка на годишните потребности от отопление и охлаждане като полезна енергия и количествено определяне на крайното енергийно потребление по сектори**

Съгласно точка 1 от приложение VIII към ДДЕ, държавите членки трябва да докладват най-скорошни количествени данни за КЕП за отопление и охлаждане в жилищния сектор, сектора на услугите и промишления сектор, както и всеки друг сектор, който самостоятелно представлява повече от 5 % от общото национално търсене на полезна енергия за отопление и охлаждане. Успоредно с това държавите членки трябва да оценят и докладват ПЕ, необходима за отопление и охлаждане в тези сектори. КЕП и ПЕ за всеки от секторите трябва да бъдат представени в GWh.

Крайното енергопотребление за отопление и охлаждане трябва да се основава на реална, измерена и проверена информация и разбивки по сектори, както са посочени по подразбиране в европейската енергийна статистика и националните енергийни баланси ⁽⁴⁾.

За да се спазва точка 3 от приложение VIII към ДДЕ, е полезно да се представи географска разбивка на данните за предлагането и потреблението, за да се свърже бъдещото търсене на енергия с източниците на доставки. Това изисква познаване на местоположението на основните потребители на отопление и охлаждане. Заедно с информацията за потенциалните доставчици за точка 2 от приложение VIII към ДДЕ, това позволява да се направи карта на местоположенията по точка 3 от същото и да се подобри разбирането за разнообразните условия в рамките на една страна. Един възможен подход за географската разбивка е ползването на добре установена система за териториално деление, напр. зони по пощенски кодове, местни административни единици (LAU), общини, промишлени паркове и техните околности и пр.

Може да се направи разбивка по сектори на търсенето на отопление и охлаждане по съответните поделени, ако е възможно и полезно, напр. за определяне на количеството или температурата на топлинната енергия, която обичайно е необходима ⁽⁵⁾ (напр. топлинна енергия с висока температура, със средна температура, със средна/ниска температура или с ниска температура, охлаждане и изстудяване). Това би направило анализа по-точен и полезен, напр. за определяне на техническата и икономическата приложимост като част от АРП на конкретни решения за осигуряване на отопление и охлаждане, за да се отговори на конкретните потребности в различни подсектори.

Добрата разбивка на търсенето изисква качествено събиране и качествена обработка на данни. Това често включва съчетаване на различни набори от данни, низходящо и възходящо обработване на данните и използване на хипотези и допускания. Ако не са налични преки данни за енергийното потребление, следва да се използват косвено извлечени данни. Възможните елементи могат да включват населението в една териториална единица, енергийно потребление на глава от населението и отопляема застроена площ на глава от населението. За различните подсектори вероятно ще се изискват различни подходи.

⁽⁴⁾ Насоки към Директива 2012/27/ЕС;
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX:52013SC0449>

⁽⁵⁾ Вж. приложение IV за повече информация относно типичната разбивка на отоплението и охлаждането според приложението им.

Жилищният сектор и по-голямата част от сектора на услугите се състоят от голям брой малки и средни потребители, разпръснати на територията на дадена община или друга териториална единица. Тяхното търсене на енергия е основно за отопление/охлаждане на помещения, поради което се определя от застроената площ, която изисква отопление и/или охлаждане. Би могло да е полезно да се приложат критерии, които обясняват търсенето в географски аспект ⁽⁶⁾, напр. да се групират потребителите в такива с висока и ниска гъстота на търсенето на топлинна енергия. Когато се диференцират сградите по сегменти, напр. за да се отговори на изискванията за „страда с близко до нулево нетно потребление на енергия“, може да се използва същата сегментация.

Промишленият сектор обичайно се състои от малко на брой големи потребители на топлинна енергия, чието потребление се определя от промишлени процеси. В този случай потребителите могат да бъдат групирани според потреблението на енергия (MWh/a) и температурните прагове.

2.1.2. **Идентифициране/оценка на настоящото предлагане на отопление или охлаждане по технологии**

Целта на тази стъпка е да се идентифицират технологичните решения, използвани за осигуряване на отопление и охлаждане (точка 1 от приложение VIII към ДДЕ). Анализът и докладваните стойности трябва да следват същата структура като описанието на търсенето на отопление и охлаждане. Съгласно точка 2, буква а) от приложение VIII към ДДЕ, трябва да се докладват най-скорошните налични данни в GWh годишно. Следва да се направи разграничение между източници в мястото на потребление и източници извън мястото на потребление, както и между възобновяеми и изкопаеми енергийни източници.

Точка 2, буква а) изброява технологиите, за които следва да се предоставят данни относно предлагането:

„— в случай на предоставяне на място:

- отоплителни котли,
- високоефективно производство на електрическа и топлинна енергия,
- термопомпи,
- други технологии и източници на място, и

— в случай на предоставяне извън мястото на потребление:

- високоефективно производство на електрическа и топлинна енергия,
- отпадна топлина,
- други технологии и източници извън мястото на потребление;“.

За всяка от технологиите трябва да се направи разграничение между възобновяемите и изкопаемите енергийни източници. Данните, които не могат да бъдат събрани пряко, следва да се съберат косвено. Списъкът по-горе не е изчерпателен и представлява минимума, който трябва да бъде включен. Трябва да бъдат включени и други енергийни източници, ако това е необходимо за осигуряване на пълнота и точност.

Степента на детайлност на данните за източниците на предлагане на отопление и охлаждане следва да отразява изискванията на избрания метод за всеобхватна оценка. Това може да включва данни за местоположението, технологията, използваното гориво, количеството и качеството ⁽⁷⁾ на доставяната енергия (MWh/година), наличието на топлинна енергия (дневно или годишно), възрастта и експлоатационния срок на инсталацията и др.

⁽⁶⁾ Примерите за такива критерии включват:

- гъстота на търсенето на топлинна енергия (MWh/km²) — годишното потребление на енергия за отопление и охлаждане от сградите, разположени в дадена териториална единица, напр. според доклада на проекта STRATEGO (<https://heatroadmap.eu/wp-content/uploads/2018/09/STRATEGO-WP2-Background-Report-6-Mapping-Potenital-for-DHC.pdf>), областите с високо потребление са тези, чието потребление на топлинна енергия е над 85 GWh/km² на година; и
- съотношение на застроената площ (m²/m²) — отопляваната или охлаждаема застроена площ на сградите в дадена териториална единица, разделена на площта на тази единица. За повече подробности вж. точка 2.1.1 от *Background report providing guidance on tools and methods for the preparation of public heat maps* [Информационен доклад с насоки за инструментите и методите за изготвяне на публично достъпни топлинни карти]; <http://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC98823>

⁽⁷⁾ Вж. приложение IV за повече информация относно типичната разбивка на отоплението и охлаждането според приложението им.

2.2. ИДЕНТИФИЦИРАНЕ НА ИНСТАЛАЦИИТЕ, КОИТО ПРОИЗВЕЖДАТ ОТПАДНА ТОПЛИНА ИЛИ ОТПАДЕН СТУД, И НА ПОТЕНЦИАЛА ИМ ЗА ОСИГУРЯВАНЕ НА ОТОПЛЕНИЕ ИЛИ ОХЛАЖДАНЕ

Целта на тази стъпка е да се идентифицират, опишат и определят количествено източниците на отпадна топлина или отпаден студ, чийто пълен технически потенциал все още не се използва. Това може да служи като показател, отразяващ настоящото или бъдещо търсене на отопление и охлаждане. Точка 2, буква б) от приложение VIII към ДЕЕ изброява инсталациите за производство на топлинна енергия, които трябва да бъдат анализирани:

- „— топлоелектрически инсталации, които могат да доставят или могат да бъдат преоборудвани да доставят отпадна топлина, със сумарна входяща топлинна мощност над 50 MW,
- инсталации за комбинирано производство на електрическа и топлинна енергия, при които се използват технологии, посочени в част II от приложение I, със сумарна входяща топлинна мощност над 20 MW,
- инсталации за изгаряне на отпадъци,
- инсталации за енергия от възобновяеми източници със сумарна входяща топлинна мощност над 20 MW, различни от инсталациите, посочени в точка 2, буква б), подточки i) и ii), генериращи енергия за отопление или охлаждане и използващи енергия от възобновяеми източници,
- промишлени инсталации със сумарна входяща топлинна мощност над 20 MW, които могат да предоставят отпадна топлина.“

Държавите членки могат да представят и други освен изброените източници на отпадна топлина и отпаден студ, по-специално от сектора на услугите, и да ги докладват отделно. За целите на документирането на разрешенията по член 14, параграф 7 от ДЕЕ държавите членки могат да оценят потенциала за генериране на отпадна топлина на инсталациите за производство на топлинна енергия с обща входяща топлинна мощност между 20 и 50 MW.

Би било полезно да се опише също и качеството на произвежданата енергия, напр. температура (пара или гореща вода), налична за приложението, за което обичайно ще се използва⁽⁸⁾. Ако количеството или качеството на отпадната топлина или отпадния студ не са известни, те могат да бъдат изчислени приблизително чрез подходяща методика, основана на добре документирани допускания. Например отпадната топлина от инсталации за производство на електроенергия може да бъде оползотворявана чрез различни методи и технологии⁽⁹⁾.

Държавите членки трябва да представят на карта местоположението на потенциалните източници на отпадна топлина и отпаден студ, които биха могли да отговорят на търсенето в бъдеще.

2.3. КАРТИ НА ТЪРСЕНЕТО И ПРЕДЛАГАНЕТО НА ОТОПЛЕНИЕ И ОХЛАЖДАНЕ

Приложение VIII към ДЕЕ изисква всеобхватната оценка на националния потенциал за ефективно отопление и охлаждане да включва карта, обхващаща цялата национална територия, която показва източниците и инфраструктурата на търсенето на отопление и охлаждане, включително (точка 3 от приложение VIII):

- „— областите на търсене на енергия за отопление и охлаждане въз основа на анализа, посочен в точка 1, като се използват съгласувани критерии за насочване на вниманието към районите с висока енергийна интензивност в общините и агломерациите,
- съществуващите точки на подаване на енергия за отопление и охлаждане, определени съгласно точка 2, буква б), и районните отоплителни топлопреносни инсталации,
- планираните точки на подаване на енергия за отопление и охлаждане от вида, описан в точка 2, буква б), и районните отоплителни преносни инсталации.“

Този списък съдържа само елементите, които задължително трябва да бъдат включени в картата. В нея могат да бъдат включени и други елементи, напр. разпределение на възобновяемите енергийни източници.

На изготвянето на топлинната карта не следва да се гледа като на отделна задача, а по-скоро като на неразделна част от процеса на оценяване на потенциалните подобрения в ефективността на отоплението и охлаждането и синергиите между потребителите и техните потенциални доставчици. В светлината на изискването за изготвяне на карта всички събрани данни за търсенето и предлагането на отопление и охлаждане трябва да имат пространствено измерение, така че да могат да се идентифицират възможности за синергии.

⁽⁸⁾ Вж. приложение V за повече информация относно типичната разбивка на отоплението и охлаждането според приложението.

⁽⁹⁾ *Guidelines on best practices and informal guidance on how to implement the comprehensive assessment at Member State level* [Насоки за най-добрите практики и неформални насоки за прилагането на всеобхватните оценки на нивото на държавите членки]; <http://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC98819>

Разделителната способност на елементите на картата, изисквани съгласно точка 3, буква а) от приложение VIII към ДЕЕ, трябва да е достатъчна, за да могат да се идентифицират конкретни области в търсенето на отопление и охлаждане. За елементите по точка 3, буква б) и буква в), виртуалното представяне може да е по-общо (в зависимост от избрания метод за анализ и от наличната информация), но трябва да позволява определяне на местоположението на конкретен елемент с достатъчна точност за целите на АРП.

Когато плановете за бъдещи точки за доставка и инсталации са били подадени към националната администрация или се упоменават в документите за националните политики, това може да означава, че са в достатъчно напреднал стадий, за да бъдат включени в тази категория. Това няма да засегне бъдещите решения за планиране или инвестиции и няма да е задължително за никоя страна.

Могат да се използват различни методи за изграждане на слоевете на картата⁽¹⁰⁾. Чрез едни се получава по-голяма детайлност, но може да са необходими по-големи набори от подробна информация (напр. базирани на изоплетни карти). При други не се изискват големи усилия, но те не са толкова полезни за идентифициране на синергиите между потребителите и доставчиците на отопление и охлаждане (напр. хороплетни карти). Държавите членки се приканват да съставят карти с най-детайлната налична информация, като същевременно защитават чувствителната търговска информация.

Препоръчително е топлинната карта да бъде публично достъпна в интернет. Това вече се практикува в някои държави членки и картата може да бъде полезен инструмент за потенциални инвеститори и за обществеността.

2.4. ПРОГНОЗА ЗА ТЪРСЕНЕТО НА ЕНЕРГИЯ ЗА ОТОПЛЕНИЕ И ОХЛАЖДАНЕ

Точка 4 от приложение VIII към ДЕЕ изисква да се даде прогноза за търсенето на отопление и охлаждане за следващите 30 години с по-точна информация за следващите 10 години. Прогнозата трябва да отчита въздействието на политиките и стратегиите, свързани с енергийната ефективност и търсенето на отопление и охлаждане (напр. дългосрочни стратегии за реновиране на сградния фонд по Директивата относно енергийните характеристики на сградите⁽¹¹⁾, интегрирани плановете в областта на енергетиката и климата съгласно Регламента относно управлението) и да отразява потребностите на различните промишлени сектори.

При изготвянето на прогнозите държавите членки следва да използват сегментацията, установена съгласно точка 1 и точка 2 от приложение VIII към ДЕЕ, за да определят текущото търсене и предлагане (напр. жилищен сектор, сектор на услугите, промишлен сектор и други, както и възможните им подсегменти).

Могат да бъдат използвани свързани с темата международни, национални и научни доклади, стига да са основани на добре документирана методика и да съдържат достатъчно подробна информация. Друга възможност е прогнозите да бъдат основани на моделиране на търсенето на енергия. Методите и допусканията следва да бъдат описани и обяснени.

2.5. ДЯЛ НА ЕНЕРГИЯТА ОТ ВЪЗБОВНЯЕМИ ИЗТОЧНИЦИ И ОТ ОТПАДНА ТОПЛИНА ИЛИ ОТПАДЕН СТУД В КРАЙНОТО ПОТРЕБЛЕНИЕ НА ЕНЕРГИЯ ОТ СЕКТОРА НА РАЙОННИТЕ ОТОПЛИТЕЛНИ И ОХЛАДИТЕЛНИ СИСТЕМИ

Държавите членки трябва да докладват дела на енергията от възобновяеми източници и от отпадна топлина или отпаден студ в съответствие с член 15, параграф 7 от Директивата за енергията от възобновяеми източници (ДЕВИ)⁽¹²⁾. Данните могат да се докладват за всички видове възобновяеми неизкопаеми източници, посочени в член 2, параграф 1 от Директивата за енергията от възобновяеми източници, както и за отпадната топлина.

Докато не бъде установена методика за отчитане на охлаждането от възобновяеми източници в съответствие с член 35 от Директивата за енергията от възобновяеми източници, държавите членки трябва да използват подходяща национална методика.

⁽¹⁰⁾ За повече подробности относно методите за оценка на отпадната топлина вж. точки 3 и 4 от *Background report providing guidance on tools and methods for the preparation of public heat maps* [Информационен доклад с насоки за инструментите и методите за изготвяне на публично достъпни топлинни карти]; <http://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC98823>

⁽¹¹⁾ Директива 2010/31/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 19 май 2010 г. относно енергийните характеристики на сградите (ОВ L 153, 18.6.2010 г., стр. 13).

⁽¹²⁾ Директива (ЕС) 2018/2001 на Европейския парламент и на Съвета от 11 декември 2018 г. за насърчване използването на енергия от възобновяеми източници (ОВ L 328, 21.12.2018 г., стр. 82).

3. ЦЕЛИ, СТРАТЕГИИ И МЕРКИ НА ПОЛИТИКАТА

3.1. РОЛЯ НА ЕФЕКТИВНОТО ОТОПЛЕНИЕ И ОХЛАЖДАНЕ ЗА ДЪЛГОСРОЧНОТО НАМАЛЯВАНЕ НА ЕМИСИИТЕ НА ПАРНИКОВИ ГАЗОВЕ И ПРЕГЛЕД НА СЪЩЕСТВУВАЩИТЕ ПОЛИТИКИ

Трябва да се представи накратко преглед на съществуващите политики по отношение на ефективното отопление и охлаждане, като се акцентира върху промените в сравнение с тези, докладвани съгласно Регламента относно управлението, и се избягва дублиране.

Конкретните политики в областта на отоплението и охлаждането трябва да съответстват на политиките, които допринасят за петте измерения на енергийния съюз, по-специално енергийната ефективност (член 4, буква б), подточки от 1 до 4 и член 15, параграф 4, буква б) от Регламента относно управлението); тези измерения са:

- декарбонизация, включително намаляване и поглъщане на емисиите на парникови газове и принос за кривите за секторния дял на възобновяема енергия в крайното енергийно потребление,
- енергийна ефективност, включително принос за постигане на целта на ЕС за енергийната ефективност до 2030 г. и индикативни етапни цели за 2030 г., 2040 г. и 2050 г.,
- енергийна сигурност, включително диверсификация на доставките, подобряване на устойчивостта и гъвкавостта на енергийната система и намаляване на зависимостта от внос,
- вътрешни енергийни пазари, включително подобряване на свързаността и електропреносната инфраструктура, политика за защита на потребителите, която предвижда конкурентни цени и насърчава участието, и намаляване на енергийната бедност, и
- научни изследвания, иновации и конкурентоспособност, включително принос за частни научни изследвания и иновации и въвеждането на нисковъглеродни технологии.

Държавите членки трябва да опишат как енергийната ефективност и намаляването на емисиите на парникови газове от отопление и охлаждане се отнасят към тези пет измерения и да ги определят количествено, когато е обосновано и възможно.

3.1.1. *Пример: Измерението „Декарбонизация“*

Например за измерението „Декарбонизация“ трябва да бъде количествено определено въздействието на политиките за енергийна ефективност на отоплението и охлаждането върху количеството емисии на парникови газове и върху земеползването. Трябва да се посочи използването на технологии в бъдеще, като да се отбележи разпространението на възобновяеми неизкопаеми източници, включително приложения на възобновяемата електрическа енергия за генериране на топлина и студ (вятърна, слънчева фотоволтаична) и прякото производство на топлинна енергия от енергоносители от възобновяеми източници (отопление и охлаждане от слънчева енергия, биомаса, биогаз, водород, синтетични газове), или др. Последващият АРП (вж. раздел 4) ще даде възможност да се определят нови политики и мерки (раздел 5), за да се постигнат националните цели за енергийна ефективност и декарбонизация по отношение на отоплението и охлаждането.

3.1.2. *Пример: Измерението „Енергийна ефективност“*

По отношение на общата енергийна ефективност държавите членки трябва да посочат количеството, което политиката в областта на енергийната ефективност при отоплението и охлаждането се очаква да допринесе за етапните цели за 2030 г., 2040 г. и 2050 г. Това количество трябва да бъде определено чрез първичното или на крайното енергийно потребление, първичните или крайните икономии на енергия или енергийната интензивност в съответствие с избрания подход в контекста на Регламента относно управлението.

Държавите членки следва също да опишат съотносимото въздействие на техните политики върху енергийната сигурност, научните изследвания, иновациите и конкурентоспособността.

4. АНАЛИЗ НА ИКОНОМИЧЕСКИЯ ПОТЕНЦИАЛ ЗА ЕФЕКТИВНО ОТОПЛЕНИЕ И ОХЛАЖДАНЕ

4.1. АНАЛИЗ НА ИКОНОМИЧЕСКИЯ ПОТЕНЦИАЛ

4.1.1. *Резюме*

При анализа на икономическия потенциал на технологиите за отопление и охлаждане държавите членки имат широк набор от възможности, но методът трябва (точки 7 и 8 от приложение VIII към ДЕЕ):

- да обхваща цялата национална територия — това не изключва възможните поданализи, напр. чрез регионално дезагрегиране,

- да се основава на АРП (член 14, параграф 3 от ДЕЕ) и да използва нетната настояща стойност (ННС) като критерий за оценката,
- да идентифицира алтернативни сценарии за по-ефективни и възобновяеми технологии за отопление и охлаждане — това включва изграждането на базов сценарий и алтернативни сценарии за националните системи за отопление и охлаждане ⁽¹³⁾,
- да разглежда редица технологии — промишлена отпадна топлина и промишлен отпаден студ, изгаряне на отпадъци, високоефективно комбинирано производство на енергия, други възобновяеми енергийни източници, термомомпи и намаляване на топлинните загуби от съществуващи районни мрежи, и
- да взема под внимание факторите от социално-икономически и екологичен характер ⁽¹⁴⁾.

Частта от АРП, съдържаща оценката по член 15, параграф 7 от ДЕВИ, трябва да включва пространствен анализ на районите, подходящи за разпространение с нисък екологичен риск на енергия от възобновяеми източници и на оползотворяване на отпадна топлина и отпаден студ в сектора на отоплението и охлаждането, както и оценка на потенциала за малки проекти в рамките на домакинствата.

За оценка на по-комплексните взаимоотношения между компонентите на търсенето и предлагането на топлинна енергия в националната енергийна система, особено по-динамичните аспекти, могат да бъдат използвани и други сложни инструменти за моделиране на енергийната система, стига такива да са достъпни и да е налице необходимата за тях информация.

Докладът за оценката трябва да посочва какви допускания са направени, по-специално по отношение на цените на основните входни и изходни елементи и дисконтовия процент.

4.1.2. *Географски граници и граници на системите*

Установяването на географски граници и граници на системите при всеобхватната оценка е много важна стъпка от анализа. Тези граници определят групата образувания и аспектите от тяхното взаимодействие, които ще бъдат обхванати при анализа.

В този контекст точка 8, буква г) от приложение VIII към ДЕЕ поставя две общи изисквания:

- географската граница трябва да обхваща подходящ и ясно определен географски район, и
- при АРП трябва да се вземат предвид всички съответни централизирани или децентрализирани производствени ресурси, налични в границите на системите и в географските граници.

Площта, оградена от географската граница, трябва да съвпада с територията, обхваната от оценката, тоест административната територия на съответната държава членка. Най-вече на държавите членки с голяма площ обаче се препоръчва да разделят територията си на региони (напр. NUTS-1), за да се улеснят изготвянето на топлинни карти и процесът по планиране, както и да се даде възможност да се вземат предвид различните климатични зони. Държавите членки следва да идентифицират възможности за синергии между търсенето на отопление и охлаждане и източниците на отпадна топлина, отпаден студ и отопление и охлаждане от възобновяеми източници в рамките на географската граница.

От друга страна, границите на системите са далеч по-локална концепция. Те трябва да ограждат единица или група от потребители и доставчици на отопление и охлаждане, между които обменът на енергия е или би могъл да бъде значителен. Получените в резултат на това системи ще бъдат анализирани в рамките на границите им (чрез АРП), за да се определи дали е икономически целесъобразно да се внедрява дадено решение за осигуряване на отопление и охлаждане.

Някои примери за такива системи са следните ⁽¹⁵⁾:

- група жилищни сгради (потребители на отопление) и планирана районна система за отопление (потенциален доставчик на отопление),
- област или град, разположени в близост до подходящ източник на топлинна енергия,

⁽¹³⁾ Включително оценка на потенциала за енергия от възобновяеми източници и за оползотворяване на отпадна топлина и отпаден студ в сектора на отоплението и охлаждането, както е посочено в член 15, параграф 7 от ДЕВИ.

⁽¹⁴⁾ Вж. приложение V за повече пояснения.

⁽¹⁵⁾ Този списък е неизчерпателен и има само илюстративен характер.

- по-малки инсталации за отопление и охлаждане, напр. търговски зони (потребители на отопление и охлаждане) и термopомпи (възможна технология, която да отговори на търсенето на отопление и охлаждане), и
- промишлено предприятие, което консумира топлинна енергия, и друго предприятие, което може да доставя отпадна топлина.

4.1.3. *Идентифициране на подходящи технически решения*

Идентифицираното в предходните стъпки търсене може да бъде посрещнато чрез широка гама от високоефективни решения за отопление и охлаждане. Икономически най-ефективното и изгодно по отношение на разходите решение за отопление или охлаждане може да бъде дефинирано като един или повече от следните елементи:

- ресурс, използван като енергиен източник, напр. отпадна топлина, биомаса или електричен ток,
- технология, използвана за превръщане на енергоносител в полезна форма на енергия за потребителите, напр. оползотворяване на топлина или термopомпи, и
- разпределителна система, която позволява преноса на полезна енергия до потребителите (централизирана или децентрализирана).

Възможните технически решения трябва да бъдат оценени и на базата на тяхната приложимост във:

- децентрализирани (или индивидуални) системи, при които няколко производители (или всеки потребител) произвеждат за себе си енергия за отопление и охлаждане в мястото на потребление, и
- централизирани системи, които използват районни системи за отопление и охлаждане за пренос на топлинна енергия до потребителите от източници на топлина, намиращи се извън мястото на потребление — те могат да се използват за доставяне на отопление и охлаждане до границите на системи, характеризирани се с висока плътност на търсенето, и до едромашабни потребители, напр. промишлени предприятия.

Изборът на подходящи решения в границите на дадена система за предлагане и търсене на енергия⁽¹⁶⁾, зависи от редица фактори, включително:

- наличието на ресурси (напр. наличието на биомаса може да определи дали има смисъл да се използват котли, работещи с биомаса),
- характеристиките на търсенето на топлинна енергия (напр. районните отоплителни системи са особено подходящи за градски райони с висока гъстота на търсенето на топлинна енергия), и
- характеристиките на възможните източници на топлинна енергия (отпадна топлина с ниска температура може да не е подходяща за ползване в промишлени процеси, но да е подходяща за захранване на районна отоплителна система).

4.1.4. *Базов сценарий*

Както е посочено в точка 8, буква а), подточка ii) от приложение VIII към ДДЕ, базовият сценарий ще служи като отправна точка, като при него се вземат предвид съществуващите политики към момента на изготвяне на тази всеобхватна оценка. Като отправна точка следва да се вземат характеристиките на следните елементи на националната система за отопление и охлаждане:

- преглед на потребителите на топлинна енергия и на тяхното текущо енергийно потребление,
- настоящи източници на отопление и охлаждане, и
- потенциални източници на отопление и охлаждане (ако е обосновано да се очаква, че ще има такива, на базата на актуалните политики и мерки съгласно част I от приложение VIII към ДДЕ).

Базовият сценарий показва най-вероятното развитие на търсенето, предлагането и преобразуването на енергия на базата на настоящите знания, технологични постижения и мерки на политиката. Ето защо той може да се счита за „обичаен“ или базов сценарий. Той трябва да отразява съществуващите мерки на политиката съгласно националното законодателство и законодателството на ЕС и може да се базира на енергийната ефективност и енергията от възобновяеми източници по сценарии „при съществуващите мерки“, разработени за Регламента относно управлението.

⁽¹⁶⁾ Това означава област, в рамките на която системите за търсене и предлагане са взаимосвързани и имат сходни системни характеристики.

Той следва да включва информация за това как се отговаря на търсенето в момента и допускания за това как ще бъде посрещано търсенето в бъдеще. Не е необходимо бъдещите технологии да се ограничават до използваните понастоящем възможности. Например те могат да включват високоэффективно комбинирано производство на енергия или ефективни районни системи за отопление и охлаждане (PCOO), ако е обосновано да се очакват такива разработки.

4.1.4.1. Настояща структура от технологии за отопление и охлаждане

Базовият сценарий трябва да включва описание на настоящата структура от технологии за осигуряване на отопление и охлаждане за всеки сегмент от търсенето на топлинна енергия и в границите на всяка енергийна система. Приоритет следва да се даде на възходящ подход, основан на подробна информация (напр. данни, събрани близо до източника, резултати от допитвания и пр.).

При липсата на подробна информация входящите данни следва да бъдат получени чрез низходящ подход, основан на:

- информация за настоящата структура на потреблението на горива, и
- допускания относно основните технологични решения, прилагани в национален контекст.

Тъй като структурата от технологии за доставка на топлинна енергия е свързан с източника на търсене на топлинна енергия, информацията за втория може да се ползва за калибриране на приблизителните оценки за първия. Например данните за броя на къщите или апартаментите в рамките на дадена енергийна система може да се ползват за оценка на общия брой и размера на отделните инсталирани отоплителни единици (ако се приеме, че има по една инсталация на жилище). По подобен начин данните за броя и размера на промишлените инсталации могат да се използват за приблизителна оценка на броя на единиците, генериращи топлинна енергия в промишления сектор (и размера им).

4.1.4.2. Бъдеща структура от технологии за отопление и охлаждане и темп на заместването им

Бъдещата структура от технологии за доставка на отопление и охлаждане може да се оцени като се вземе структурата на горивата в последната година и след това се определи структурата от технологии в тази година и в междинните години, като се приеме, че кривите на развитие ще са различни в зависимост от технологиите. Чрез съчетаване на тази информация с прогнозите за търсенето на отопление и охлаждане е възможно да се направят прогнози за структурата от технологии през целия период.

Допусканията за бъдещата структура от технологии за отопление и охлаждане може да се формулират и въз основа на темпа на заместване на технологиите. Ако се приеме, че сегашното оборудване за производство на топлинна енергия ще трябва да бъде заместено в края на експлоатационния му срок, то може да се направят допускания относно:

- използването на някои технологии във времеви интервал на анализа, и
- заместването на други технологии.

В тези случаи темпът на заместване би представлявал ограничението за проникване на нови технологии за съществуващото търсене. Темповете на заместване за отделните сектори могат да бъдат:

- определени чрез пазарни проучвания или други подходящи източници, като също така се отчете потенциалното влияние на мерки на политиката, или
- оценени на базата на средния експлоатационен срок на технологията — ако се приеме, че експлоатационният срок е 20 години и има пазарно насищане, $1/20$ от наличните съоръжения по технологията се заместват ежегодно.

4.1.5. Изграждане на алтернативни сценарии

Съгласно точка 8, буква в) от приложение VIII към ДЕЕ трябва да се разгледат всички сценарии, относими към базовия сценарий, включително ролята на ефективното индивидуално отопление и охлаждане. Ето защо в границите на всяка анализирана енергийна система броят на алтернативните сценарии трябва да отговаря на технически възможните решения, представени съгласно точка 7.

Сценарии, които са неосъществими (поради технически причини, финансови причини или национални разпоредби), може да се изключат на ранен етап от анализа на разходите и ползите, но за всеки такъв случай трябва да има добре документирана обосновка.

Процедурите за разработване на алтернативни сценарии до голяма степен приличат на тези за базовия сценарий. Делът на различните технологии може да бъде определен за всяка година, а размерът и броят на инсталациите трябва да бъдат изчислени. Алтернативните сценарии трябва да отчетат целите на Европейския съюз по отношение на енергийната ефективност и енергията от възобновяеми източници съгласно Регламента относно управлението и да разглеждат възможните начини за постигане на по-амбициозен национален принос, при допускане, че търсенето на енергия ще се развива като в базовия сценарий.

Степента на детайлност при алтернативните сценарии се различава, както следва:

- за решения в мястото на потребление трябва да се определи делът на дадена технология в рамките на определен „сегмент“ от търсенето ⁽¹⁷⁾, докато
- за решения извън мястото на потребление изборът да се внедри дадено решение ще засегне всички сегменти анблок; ето защо необходимият капацитет трябва да се оцени на базата на общото търсене без да се прави разлика между сегментите на търсенето (напр. ако РСОО доставя отопление на домакинства и на сектора на услугите, следва да се оцени само комбинираният капацитет на двата сегмента).

Във всеки алтернативен сценарий трябва се определят количествено (в сравнение с базовия сценарий):

- икономическият потенциал на разглежданите технологии при използване на ННС като критерий,
- намаляването на емисиите на парникови газове,
- икономите на енергия от първични енергийни източници в GWh на година, и
- въздействието върху дела на възобновяемите енергийни източници в националния енергиен микс.

4.2. АНАЛИЗ НА РАЗХОДИТЕ И ПОЛЗИТЕ

Трябва да се извърши АРП, за да се оцени промяната в благосъстоянието, дължаща се на дадено инвестиционно решение, свързано с технология за ефективно отопление и охлаждане. Съгласно точка 8, буква а), подточка i) от приложение VIII към ДДЕ като критерий за оценката трябва да се използва нетната настояща стойност.

Следва да се определи социалната дисконтова норма (СДН). Това е параметър, който отразява разбирането на обществото за бъдещите ползи и разходи спрямо настоящите такива ⁽¹⁸⁾. Чрез определянето на настоящата стойност на бъдещите разходи и ползи става възможно те да бъдат сравнени във времето.

АРП трябва да включва икономически анализ и финансов анализ от гледна точка на инвеститора, включително прилагане на финансовата дисконтова норма. Това позволява да се идентифицират областите, в които политиката има потенциал да окаже влияние, въз основа на разликата между финансовите и икономическите разходи на дадено техническо решение.

За да оценят въздействието и възможните ползи от отоплението и охлаждането за енергийната система, държавите членки трябва да оценят какви типове технически решения биха били най-подходящи, за да отговорят на потребностите. Ползите могат да включват:

- изглаждане на кривата на търсенето на енергия,
- компенсиране на търсенето в случаи на претоварване на мрежата или в периоди с максимум на цените на енергията,
- подобряване на устойчивостта на системата и на сигурността на доставките, и

⁽¹⁷⁾ Тоест конкретна крайна употреба (отопление на помещения, охлаждане, гореща вода или пара) или (под)сектор (напр. жилищен сектор или някой от подсекторите му).

⁽¹⁸⁾ Препоръчаната от Комисията СДН (*Guide to cost-benefit analysis of investment projects*) е 5 % за държавите от Кохезионния фонд и 3 % за останалите държави членки. Държавите членки могат да определят и други базови стойности за сравнение, при условие че:

- ги обосновават с прогноза за икономическия растеж и други параметри; и
- ги прилагат последователно в подобни проекти в рамките на една и съща държава, регион или сектор.

- осигуряване на товар в моменти на голямо предлагане или предлагане на инертност в енергийната система — АРП следва да отчете стойността на тази гъвкавост.

4.3. АНАЛИЗ НА ЧУВСТВИТЕЛНОСТТА

АРП трябва да включва анализ на чувствителността, за да оцени влиянието на промени в ключовите фактори. Това включва оценка на ефекта на промените и неопределеностите върху ННС (в абсолютно изражение) и прави възможно идентифицирането на параметрите, които са свързани с по-висок риск. Обичайно се изследват параметри като:

- промени в инвестиционните и експлоатационните разходи,
- цени на горивата и електроенергията,
- квоти за емисии на CO₂, и
- въздействие върху околната среда.

5. ПОТЕНЦИАЛНИ НОВИ СТРАТЕГИИ И МЕРКИ НА ПОЛИТИКАТА

5.1. ПРЕДСТАВЯНЕ НА БЪДЕЩИТЕ ЗАКОНОДАТЕЛНИ И НЕЗАКОНОДАТЕЛНИ МЕРКИ НА ПОЛИТИКАТА

Държавите членки трябва да направят преглед на мерките на политиката, които са в допълнение към съществуващите мерки, описани по точка 6 от приложение VIII към ДЧЕ. Следва да има логическа връзка между:

- данните за отоплението и охлаждането, събрани по точка 1 и точка 2,
- бъдещите мерки на политиката, и
- оценката за въздействието им.

Съгласно точка 9 за всяка мярка на политиката трябва да се определят количествено следните елементи:

- „намаляване на емисиите на парникови газове,
- икономии на енергия от първични енергийни източници в GWh на година,
- въздействие върху дела на високоефективното комбинирано производство на енергия,
- въздействие върху дела на възобновяемите енергийни източници в националния енергиен микс и в сектора на отоплението и охлаждането,
- връзки към финансовото планиране на национално равнище и икономите на разходи за държавния бюджет и участниците на пазара,
- очаквани мерки за публично подпомагане, ако има такива, с техния годишен бюджет и определяне на потенциалния елемент на помощта.“

Планираните мерки на политиката за реализиране на потенциала за енергийна ефективност при отоплението и охлаждането следва да бъдат включени в интегрираните национални планове в областта на енергетиката и климата съгласно член 21 от Регламента относно управлението. При актуализирането на плановете до 30 юни 2024 г. държавите членки могат да включат нови елементи и да направят връзка с всеобхватната оценка.

—

ПРИЛОЖЕНИЕ II

ДОПЪЛНИТЕЛНА СПЕЦИАЛИЗИРАНА ЛИТЕРАТУРА

1. Литература по общи въпроси

- Най-добри практики и неформални насоки за прилагане на всеобхватната оценка на нивото на държавите членки. Съвместен изследователски център, Европейска комисия, 2016 г.. ISBN 979-92-79-54016-5.

<http://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC98819>

2. Специализирана литература в областта на оценката на отпадната топлина и отпадния студ

- Промислена отпадна топлина за районно отопление. Комисия на Европейските общности, Генерална дирекция „Енергетика“, 1982 г.

<https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/2fcd5481-ac79-4e8f-9aaa-ed88a38444db>

3. Специализирана литература в областта на изготвянето на карти на търсенето и предлагането на отопление и охлаждане

- Информационен доклад с насоки за инструментите и методите за изготвяне на публично достъпни топлинни карти. Съвместен изследователски център, Европейска комисия, 2016 г.. ISBN 978-92-79-54014-1.

<http://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC98823>

4. Специализирана литература в областта на анализа на ползите и разходите, вкл. външни разходи

- Наръчник за външни разходи в транспорта. Доклад от CE Delft за Европейската комисия, ГД „Мобилност и транспорт“, 2019 г.

<https://ec.europa.eu/transport/sites/transport/files/studies/internalisation-handbook-isbn-978-92-79-96917-1.pdf>

- Методики за оценка на емисиите на парникови газове от проекти и на колебанията на емисиите. Европейска инвестиционна банка, 2018 г.

https://www.eib.org/attachments/strategies/eib_project_carbon_footprint_methodologies_en.pdf

- Икономическа оценка на инвестиционни проекти в ЕИБ. Европейска инвестиционна банка, 2013 г.

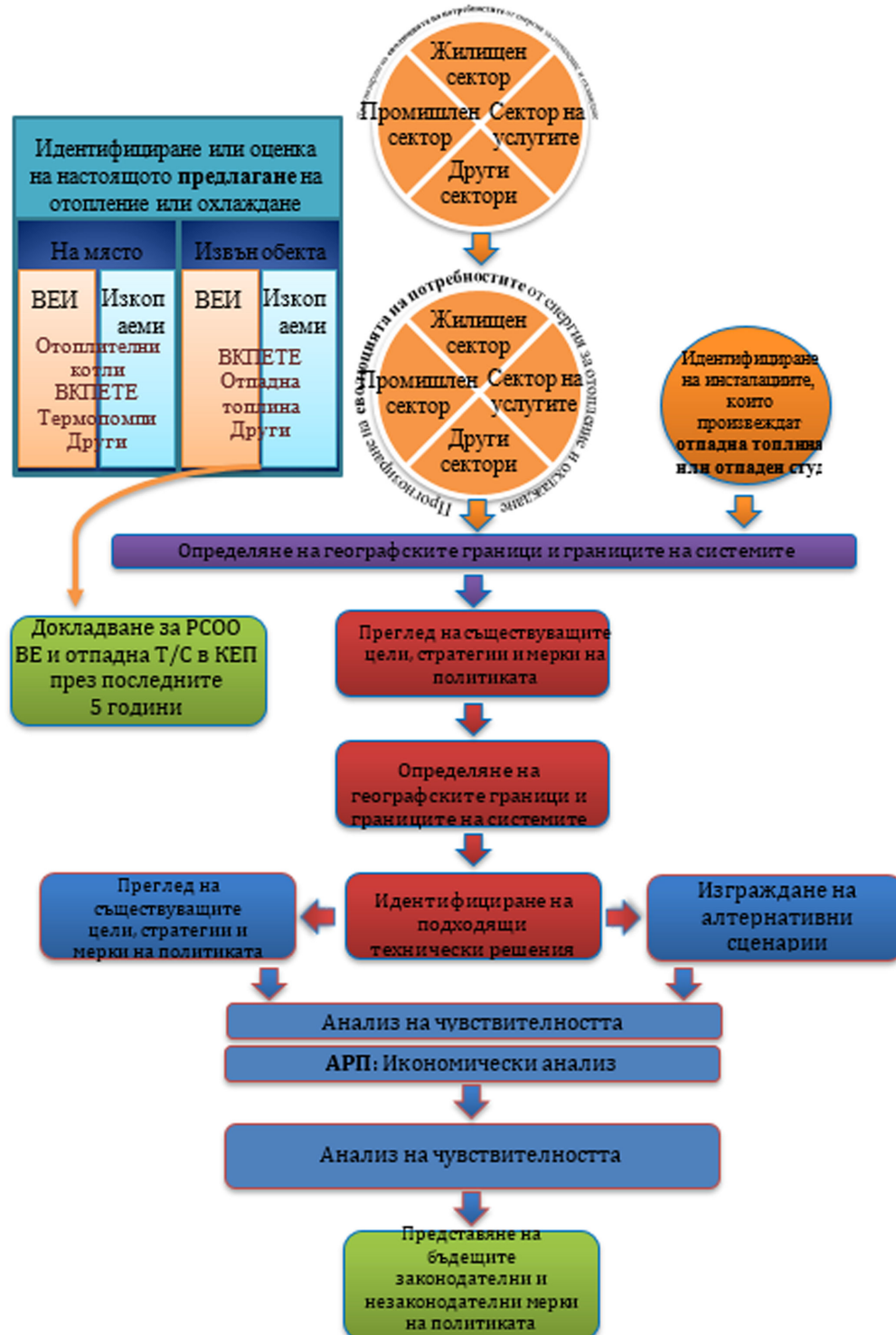
https://www.eib.org/attachments/thematic/economic_appraisal_of_investment_projects_en.pdf

- Наръчник за анализ на разходите и ползите при инвестиционни проекти. Инструмент за икономическа оценка за политиката на сближаване за 2014—2020 г. Европейската комисия, генерална дирекция „Регионална и селищна политика“, 2014 г. ISBN 978-92-79-34796-2.

https://ec.europa.eu/inea/sites/inea/files/cba_guide_cohesion_policy.pdf

ПРИЛОЖЕНИЕ III

ПРОЦЕС ЗА ВСЕОБХВАТНИ ОЦЕНКИ (ПРИЛОЖЕНИЕ VIII КЪМ ДДБ)

ПРИЛОЖЕНИЕ IV

ОТЧИТАНЕ НА ОТПАДНА ТОПЛИНА

1. Резюме

Отпадна топлина ⁽¹⁾ е излишната топлинна енергия, която остава след даден промишлен процес и след извличането на топлина. Обхватът за докладване на отпадната топлина за точка 2, буква б) се различава от този за буква в) от приложение VIII към ДЕЕ. Точка 2, буква б) се отнася до потенциалното предлагане на отпадна топлина в GWh (техническият потенциал) на година, което може да бъде доставено извън изброените инсталации. От друга страна, по точка 2, буква в) се изисква докладване на „дела на енергията от възобновяеми източници и от отпадна топлина или отпаден студ в крайното потребление на енергия от сектора на районните отоплителни и охладителни системи през последните 5 години“.

2. Отчитане на проекти с отпадна топлина и отпаден студ

Отпадната топлина и отпадният студ от промишлени процеси се отчитат трудно, тъй като от момента, в който излишъкът започне да се ползва на обекта, той вече не е „отпадък“ и се включва в увеличената ефективност или в намалените оперативни разходи на инсталацията.

По принцип топлината се счита за отпадна топлина само когато тя е страничен продукт от друг процес, който би бил изпуснат в околната среда, ако не се достави за ползване извън обекта. С други думи, промишлената отпадна топлина е еквивалент на енергийния товар, който не се извлича по друг начин и изисква външно охлаждане.

Описаните по-долу категории не следва да се считат за отпадна топлина:

- топлинна енергия, произведена с основната цел да бъде пряко използвана на обекта или извън него, която не е страничен продукт от друг процес, независимо от количеството постъпила енергия,
- топлинна енергия от инсталации за комбинирано производство на електрическа и топлинна енергия (КПЕТЕ), тъй като такъв тип инсталации са енергийно ефективни по замисъл. Тя намалява отпадната топлина, тъй като използва енергията от вложеното гориво по по-ефективен начин, и
- топлинна енергия, която се оползотворява или би могла да бъде оползотворена вътрешно на обекта.

Описаните по-долу категории следва да се разглеждат като примери за отпадна топлина:

- центрове за съхранение на данни или търговски обекти, които се нуждаят от охлаждане и при които генерираната при операциите топлина може да се достави на други обекти вместо да се изпуска в околната среда, и
- директното използване на охлаждащ поток от електрически централи (напр. топлината може да се подава за отопление на оранжерии).

Ако топлината, произведена от възобновяеми горива, е страничен продукт от основния процес, тя може да се счита за отпадна топлина (напр. изгаряне на биоразградими отпадъци и биомаса) за целите на докладването по точка 2, букви б) и в).

За да могат да посочат на картите (точка 3) проектите с отпадна топлина и отпаден студ, на държавите членки се препоръчва да събират следната информация:

- наименование и местоположение на съоръжението,
- количество (GWh/година) и качество (обичайна температура и форма) на настоящите и потенциални налични отпадна топлина и отпаден студ, и
- наличие на отпадна топлина и отпаден студ (в часове на година).

3. Отчитане на отпадна топлина за комбинирано производство на енергия

Топлинната енергия, отчитана за комбинирано производство, трябва да се приспада и не може да се включва в отпадната топлина за целите на представянето на резултатите от анализа на потенциалното предлагане на отопление и охлаждане (точка 2, букви б) и в)), като отделно трябва да се отчитат три вида енергия:

- електрическа енергия,

⁽¹⁾ За целите на това приложение понятията „отпадна топлина и отпаден студ“ и „излишна топлина и излишен студ“ могат да се считат за синоними. Отпадната топлина е най-вече остатъчната топлинна енергия от термодинамичен цикъл, която би била изпусната в околната среда, ако не бъде уловена и доставена за ползване извън обекта. Част от нея може да бъде използвана извън обекта, ако се намери подходящ топлоприемник. Тя може да бъде доставена по отоплителна мрежа или до друга промишлена площадка. Тази част от отпадната топлина или отпадният студ, която се разпространява чрез районна система, може да се докладва за целите на точка 2, буква в) от приложение VIII към ДЕЕ.

- топлинна енергия от комбинирано производство, и
- отпадна топлина, която не се използва и не може да бъде оползотворена от кондензатора на електрическа централа или от отработени газове. Съгласно точка 2, буква б) трябва да се отчита цялото количество такава топлинна енергия. За точка 2, буква в) може да се докладва само тази част от топлинната енергия, която се включва в крайното потребление на енергия от районната отоплителна система.

4. Отчитане на отпадна топлина и отпаден студ за точка 2, буква б) от приложение VIII към ДДЕ

Няма ограничения за отчитането на отпадна топлина и отпаден студ, свързани с районна система, по точка 2, буква б). Ето защо трябва да се докладва общото настоящо и потенциално количество отпадна топлина и отпаден студ, което може да се използва пряко в друг процес (ако температурното ниво го позволява) или чрез термопомпи да доведе до подходящо ниво за употреба извън обекта.

Докладването на потенциала за отпадна топлина за целите на точка 2, буква б) може да се основава и на проучване на промишлените обекти. В проучването от заинтересованите може да се поиска да определят количествено:

- общо постъпилата енергия,
- топлинен капацитет,
- каква част от произведената топлинна енергия вече е използвана, и
- каква част от топлината се охлажда (или каква част от студа се затопля) или изпуска в околната среда.

Друга възможност за оценка на потенциалното предлагане на отпадна топлина и отпаден студ е да се използват косвени преценки, основани на допускането за сходен температурен профил на топлината при предприятията, които:

- са в един и същи сектор,
- са на приблизително една и съща възраст,
- имат еднаква степен на енергийна интеграция ⁽²⁾, и
- подлежат на сходни мерки за намаляване на загубите на енергия.

В резултат на това може да се определи, че сходно количество отпадна топлина или отпаден студ са налични на тон от произведен или обработен продукт (напр. отпадната топлина от всички заводи с еднаква възраст и технология може да е с подобен профил).

Оцененият потенциал може да бъде претеглен спрямо коефициент на разполагаемост, който отчита:

- технологията, използвана в оборудването за оползотворяване,
- възрастта на предприятието,
- степента на енергийна интеграция, и
- скорошните нива на инвестиции в оборудване за оползотворяване.

Силно препоръчително е държавите членки да докладват температурната категория и топлоносителя (течна вода, пара, разтопена сол или друго) на отпадната топлина и отпадния студ; тези фактори определят възможните приложения и разстоянието за пренос, с което влияят върху анализа на сценариите. Най-често отпадна топлина се извлича от:

- отработени газове от горене на пещи за топене на стъкло, циментови пещи, инсинератори за изпарения, отражателни пещи за алуминий и котли,
- отпадъчни газове от електролъгови пещи за стомана, отражателни пещи за алуминий и фурни за сушене и печене, и
- охлаждаща вода от пещи, въздушни компресори и двигатели с вътрешно горене.

Отпадната топлина рядко е под формата на пара, тъй като парата обичайно се произвежда за определена цел и се изразходва или кондензира по време на процеса.

⁽²⁾ *Промислена отпадна топлина за районно отопление* (Насоки на Комисията)
<https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/2fcd5481-ac79-4e8f-9aaa-ed88a38444db>

Таблицата по-долу дава примерна категоризация на топлината и студа на базата на температурното ниво и изброява най-разпространените приложения на топлинната енергия. Това се отнася както за отпадната, така и за полезната топлина, независимо от горивото, използвано за производството ѝ.

Категория	Форма	Температурен интервал (°C)	Разпространени приложения
топлина с висока температура	пряко отопление чрез конвекция (с пламък), електрическа дъга, на маслена основа и др.	>500	стомана, шимент, стъкло
топлина със средна температура	струя под високо налягане	150-500	парни процеси в химическата промишленост
топлина със средна/ниска температура	струя под средно налягане	100-149	парни процеси в производството на хартия, хранително-вкусовата и химическата промишленост и др.
топлина с ниска температура	гореща вода	40-99	отопление на помещения, процеси в хранително-вкусовата промишленост и пр.
охлаждане	вода	0 — стайна	Охлаждане на помещения, процеси в хранително-вкусовата промишленост и пр.
замразяване	хладилен агент	<0	замразяване в хранително-вкусовата и химическата промишленост

5. Отчитане на отпадна топлина по точка 2, буква в) от приложение VIII към ДЕЕ

Директивата за енергията от възобновяеми източници ⁽³⁾ прави тясна връзка между ефективността и енергията от възобновяеми източници и счита, че и двете могат да бъдат използвани за постигане на индикативната цел за ежегодно увеличаване на дела на енергията от възобновяеми източници в сектора на отоплението и охлаждането.

Директивата за енергията от възобновяеми източници ⁽⁴⁾ определя отпадната топлина като „неизбежна топлина или студ, генерирани като страничен продукт в промишлена или електроенергийна инсталация, или в сектора на услугите, които биха се разпръснали неизползвани в атмосферата или във воден басейн без достъп до отоплителна или охладителна система, когато е бил използван или ще бъде използван процес на комбинирано производство на енергия или когато комбинираното производство не е осъществимо“.

За целите на докладването на историческия дал на енергията от отпадна топлина или отпаден студ ⁽⁵⁾ през последните 5 години (точка 2, буква в), могат да се отчетат само отпадната топлина или отпадният студ в крайното енергийно потребление на районни системи за отопление и охлаждане.

⁽³⁾ Член 23 от ДЕВИ (увеличаване на използването на енергия от възобновяеми източници в отоплителните и охладителните инсталации) определя индикативни цели и регулира начина на отчитане на енергията от възобновяеми източници, отпадната топлина и отпадния студ.

⁽⁴⁾ Член 2, параграф 9 от Директивата за енергията от възобновяеми източници.

⁽⁵⁾ В това приложение понятията „отпадна топлина и отпаден студ“ и „излишна топлина и излишен студ“ могат да се считат за синоними. Отпадната топлина е най-вече остатъчната топлинна енергия от термодинамичен цикъл, която би била изпусната в околната среда, ако не бъде уловена и доставена за ползване извън обекта. Част от нея може да бъде използвана извън обекта, ако се намери подходящ топлоприемник. Тя може да бъде доставена до отоплителна мрежа или до друга промишлена площадка. Тази част от отпадната топлина или отпадния студ, която се разпространява чрез районна система, може да се докладва за целите на точка 2, буква в) от приложение VIII към ДЕЕ.

ПРИЛОЖЕНИЕ V

ФИНАНСОВ И ИКОНОМИЧЕСКИ АНАЛИЗ НА РАЗХОДИТЕ И ПОЛЗИТЕ**1. Резюме**

АРП представлява основен аналитичен подход за оценка на промяната в благосъстоянието, дължаща се на дадено инвестиционно решение. Той включва оценка на промените в разходите и ползите между базов сценарий и алтернативни сценарии. След това резултатите трябва да бъдат интегрирани в обща рамка, за да бъдат сравнени те във времето и за да се направят изводи за доходността им.

Съгласно приложение III към ДЧЕ АРП трябва да включва:

- икономически анализ — при него се вземат под внимание факторите от социално-икономически и екологичен характер и се обхващат промените в благоденствието на обществото като цяло (т.е. ниво на просперитет и стандарт на живот), които могат да бъдат свързани с благосъстоянието. В общия случай икономическият анализ се използва в подкрепа на формирането на политики, и
- финансов анализ — прави се от гледна точка на инвеститора и чрез традиционния подход на дисконтирания паричен поток се оценява нетната възвращаемост.

Извършването на анализа от двете гледни точки позволява да се идентифицират областите, в които политиката може да запълни празнините между нуждите на обществото и финансовата жизнеспособност/целесъобразност на дадена инициатива. След това създателите на политики могат да приемат мерки, за да подкрепят или насърчат (напр. чрез задължения, икономически стимули и пр.) дадена инициатива, или да премахнат механизмите за подкрепа, ако оценката покаже, че не са оправдани в социален план.

АРП се основа на анализ на дисконтираните парични потоци, при който анализаторът:

- определя базов сценарий и алтернативни сценарии за всяка граница на енергийна система,
- дава количествено и парично изражение на съответстващите им разходи и ползи (като отчита и разпределението на разходите и ползите във времеви интервал на анализа), и
- оценява промените между базовия сценарий и всеки от алтернативните сценарии.

След като бъде събрана информацията за общите разходи и ползи, се използват критерии за оценка (в случай — ННС), за да се определи възвращаемостта на различните алтернативни сценарии.

2. Финансов анализ

Финансовият анализ следва да вземе предвид:

- само входящите и изходящите парични потоци; счетоводните позиции, които не отговарят на действителни потоци (т.е. амортизация, резерви и др.), не се вземат предвид,
- постоянни (реални) цени, фиксирани в базовата година, или текущи (номинални) цени, за да се намали степента на несигурност и сложност,
- прогнозен индекс за потребителските цени (ИПЦ),
- ДДС върху разходите и приходите (освен ако не може да бъде възстановен от организатора на проекта), и
- преките данъци върху цената на вложените средства (електроенергия, труд и пр.).

Ползите, които трябва да се включат, са:

- приходи от продажба на енергия,
- субсидии, и
- остатъчни стойности.

Разходите следва да включват:

- капиталовите разходи за технологията за отопление и охлаждане,
- разходите за функционирането и поддръжката на оборудването, и
- разходите за емисии на CO₂.

Използва се финансова дисконтова норма, за да се отрази алтернативната цена на капитала, тоест потенциалната възвращаемост от инвестиране на същия капитал в алтернативен проект. Като показател на усещането за риск той може да варира според гледната точка на вземащите решенията и според технологията (вж. раздел 4).

3. Икономически анализ

Икономическият анализ трябва да включва поне разходите и ползите по точка 8, буква б) от приложение VIII към ДДЕ, включително:

- стойност на произведеното за потребителя,
- капиталови разходи за съоръжения,
- оборудване и свързаните енергийни мрежи,
- променливи и фиксирани оперативни разходи, и
- разходи за енергия.

Икономическият потенциал е част от техническия потенциал, която е икономически рентабилна в сравнение с конвенционалните енергийни ресурси на предлагането. Алтернативните сценарии се изграждат, за да се изпробват ефектите от реализирането на потенциала на различни технически решения, имащи за цел да отговорят на търсенето. Онези части от потенциала, които имат положителна ННС в сравнение с базовия сценарий, показват рентабилност и следователно представляват икономическия потенциал на тази технология.

За алтернативни сценарии със сходни резултати като допълнителни критерии при вземането на решение могат да се използват намаляването на емисиите на въглероден диоксид, икономии на първична енергия или други ключови показатели. След като бъдат идентифицирани най-рентабилните решения в рамките на границите на системите, те могат да бъдат агрегирани, за да се определи най-рентабилният потенциал на национално ниво.

Социалната дисконтова норма (СДН), използвана в икономическия анализ, отразява възгледите на обществото за това как следва да се оценят бъдещите разходи и ползи спрямо настоящите такива (вж. раздел 4).

Въпреки че икономическият анализ следва логиката на финансовия анализ, между тях има редица много важни разлики; по-специално при икономическия анализ:

- следва да се приложат фискални корекции, тъй като става въпрос най-вече за трансфери между агенти в рамките на икономиката, които не отразяват реално въздействие върху икономическото благосъстояние,
- цените на вложенията (включително разходи за труд) не включват преки данъци,
- субсидиите не се включват, тъй като те представляват трансфер на богатство между агенти и не влияят върху икономическото благосъстояние на обществото като цяло,
- трансферите на богатство от данъкоплатците към фирмите и свързаните с тях въздействия върху обществото и благосъстоянието са разход за обществото и следва да бъдат отчетени, и
- трябва да бъдат оценени страничните въздействия и влияния върху благоденствието на обществото ⁽¹⁾; основните странични въздействия, които следва да бъдат разгледани, са:
 - въздействието върху околната среда и здравето от изгарянето на горива, и
 - макроикономическото въздействие на инвестициите в енергийната система.

4. Финансова дисконтова норма и социална дисконтова норма

За да се оцени ННС, трябва да се използва „дисконтова норма“ — параметър, който отразява стойността за обществото на бъдещите разходи и ползи в сравнение с настоящите разходи и ползи. Дисконтовите норми се използват за преобразуване на бъдещите разходи и ползи в настояща стойност, което позволява да се направи сравнение във времето.

Използват се две такива норми:

- финансова дисконтова норма (ФДН) — използва се във финансовия анализ, за да отрази алтернативната цена на капитала, тоест потенциалната възвращаемост, която би могла да се реализира от инвестиране на същия капитал в алтернативен проект. Тя може да варира в зависимост от:
 - гледната точка на вземащия решенията — различните заинтересовани лица (напр. промишлени сектори, фирми в сферата на услугите и граждани) могат да имат различни очаквания и различна алтернативна цена на наличния им капитал, и

⁽¹⁾ Те не се вземат предвид при финансовия анализ, тъй като не генерират реален паричен поток за инвеститорите.

- технологията, тъй като тя е показател на усещането за риск, и
- социална дисконтова норма (СДН) — използва се в икономическия анализ, за да отрази възгледите на обществото за стойността на бъдещите разходи и ползи спрямо настоящите такива.

За програмния период 2014—2020 г. Комисията ⁽²⁾ препоръчва да се използват две референтни стойности на СДН: 5 % за държавите от Кохезионния фонд и 3 % за останалите държави. Освен това тя насърчава държавите членки да предоставят техни собствени референтни стойности за СДН. Държавите членки, които имат свои стойности, могат да ги използват при АРП; държавите, които нямат такива, могат да използват референтните стойности. Тъй като те се отнасят за периода 2014-2020 г., въздействието на потенциалната промяна в СДН след 2020 г. може да се анализира в анализа на чувствителността.

—

⁽²⁾ Ръководство за анализ на разходите и ползите при инвестиционни проекти;
https://ec.europa.eu/inea/sites/inea/files/cba_guide_cohesion_policy.pdf

ПРИЛОЖЕНИЕ VI

ВЪНШНИ РАЗХОДИ ЗА АНАЛИЗА НА РАЗХОДИТЕ И ПОЛЗИТЕ

1. Резюме

Енергопроизводството оказва редица въздействия върху околната среда, свързани със замърсяването, земеползването и използването на ресурсите (напр. горива, води); тези въздействия засягат благоденствието на обществото. Има различни методи за оценка на паричната стойност на въздействията върху околната среда с оглед на това те да бъдат взети предвид в процеса на вземането на решения (1) (2).

2. Оценка на екологичната стойност

Оценката на екологичната стойност е ресурсоемка и изисква големи количества данни. Тя може да бъде подпомогната чрез използване на бази данни, които посочват „последници от екологичните щети“, съдържащи информация за причинените екологични щети, например за всяка допълнителна единица енергия, произведена чрез дадена технология.

Тези последници могат да бъдат използвани за оценка на въздействието върху околната среда и върху здравето при всеки от сценариите. Когато са изразени на единица допълнително произведена енергия, екологичните щети на сценария биха представлявали произведение на енергопроизводството от дадена технология и последствията от щетите на единица енергия, генерирана по тази технология, както следва:

$$[ENV_{y,t}]_{Scen.} = [E_{y,t}]_{Scen.} \cdot DF_y$$

където:

$[ENV_{y,t}]_{Scen.}$ са екологичните щети, свързани с енергията, произведена по технологията y , през годината t , при конкретен сценарий [EUR];

$[E_{y,t}]_{Scen.}$ е енергията, произведена по технологията y , през годината t , при един сценарий [MWh]; и

DF_y са екологичните щети на единица енергия, произведена по технологията y [EUR/MWh].

Екологичните щети при даден сценарий във всяка една година ще бъдат сбор от щетите, нанесени от производството от всички технологии, използвани в този сценарий през тази година:

$$[ENV_{Total,t}]_{Scen.} = \left[\sum_{y=1}^n ENV_{y,t} \right]_{Scen.}$$

Допълнителна информация може да бъде намерена в доклади, които посочват последниците от екологичните щети за следните категории въздействие върху околната среда: изменение на климата, нарушаване на озоновия слой, подкисляване на почвата, сладководна еутрофикация, токсичност за човека, образуване на фини прахови частици, заемане на земеделска земя, заемане на земя за градско ползване, изчерпване на енергийните ресурси и др.

Тези стойности могат да варират във времето поради промени в различни параметри (напр. гъстота на населението, общ замърсяващ товар на атмосферата). Ето защо въздействието на такива промени може да бъде оценено като част от анализа на чувствителността.

Измененията в технологичния дизайн и специфичните за дадена страна фактори, например енергиен микс, също ще имат въздействие върху външните екологични разходи (3) (4).

Финансовият анализ отчита разходите за емисии на въглероден диоксид от инсталации, обхванати от схемата на ЕС за търговия с емисии (СТЕ), тъй като те са включени в пазарните цени на въглеродния диоксид. Оценката на въздействието от изменението на климата може да се основава на подхода определен от цената на щетите, който дава по-високи стойности на тон емисии.

Независимо от използвания подход, когато се преминава от финансовия към икономическия анализ, разходите за емисиите на въглероден диоксид трябва да бъдат извадени, за да се избегне двойното отчитане.

(1) Ръководство за анализ на разходите и ползите при инвестиционни проекти; https://ec.europa.eu/inea/sites/inea/files/cba_guide_cohesion_policy.pdf

(2) Zvingilaitė, E., Странични въздействия върху здравето и икономии на топлинна енергия при моделирането на енергийни системи (Kgs. Lyngby, DTU, 2013).

(3) Проект ExternE-Pol на Европейската комисия

(4) Субсидии и разходи за енергия в ЕС — окончателен доклад (Ecofys, 2014)

2.1 Примери

Когато се оценява въздействието върху околната среда на допълнителния капацитет за комбинирано производство на енергия при алтернативния сценарий, следва да се вземе предвид ефектът върху околната среда на промените в производството на електрическа енергия:

- изграждане на нови съоръжения за комбинирано производство на енергия — въздействието на двата енергийни продукта, които се получават (топлинна и електрическа енергия) трябва да бъде отчетено (чрез последствията от шетите). Освен това следва да се вземат предвид избегнатите разходи за екологични щети чрез производство на същото количество електрическа и топлинна енергия при използване на друга технология,
- преустройство на съществуващи електроцентрали в такива за комбинирано производство на енергия — може да се приеме, че потреблението на гориво на централите и тяхното въздействие върху околната среда по отношение на базовия сценарий ще останат постоянни, така че е необходимо да се отчете. Следва да се оцени само въздействието върху околната среда на допълнителната електрическа енергия, която трябва да бъде осигурена чрез другата технология.

3. Странични въздействия върху благоденствието на обществото

Изисква се да се направи оценка на положителните и отрицателните странични въздействия и влияния върху благоденствието на обществото. Те не се вземат предвид при финансовия анализ, тъй като не генерират реален паричен поток за инвеститорите. Главните странични въздействия по отношение на разходите и ползите включват:

- качество на въздуха и въздействие върху здравето,
 - сигурност на енергийните доставки за потребителите, ако не се включва чрез пазарни механизми (напр. цена на гъвкавостта, тарифи за пренос),
 - инвестиции и/или икономии в енергийната инфраструктура,
 - кръгова икономика и ресурсна ефективност,
 - по-обхватни екологични въздействия,
 - промишлена конкурентоспособност чрез увеличение на енергийната ефективност при отоплението и охлаждането, и
 - икономически растеж и създаване на работни места.
-

ПРИЛОЖЕНИЕ VII

НЕЗАДЪЛЖИТЕЛЕН ОБРАЗЕЦ ЗА ОТЧИТАНЕ ЗА ВСЕОБХВАТНИТЕ ОЦЕНКИ НА ПОТЕНЦИАЛА ЗА ЕФЕКТИВНО ОТОПЛЕНИЕ И ОХЛАЖДАНЕ

Следващите формуляри са достъпни на уебстраницата Europa на ГД ENER (<https://ec.europa.eu/energy/en/topics/energy-efficiency/heating-and-cooling>) и при поискване, изпратено до ENER-EED-REPORTING@ec.europa.eu.

Незадължителен образец за отчитане на входящи и изходящи данни при всеобхватните оценки съгласно член 14 и приложение VIII от Директива 2018/2002/ЕС

Следващите формуляри са достъпни на уебсайта Europa на ГД ENER (<https://ec.europa.eu/energy/en/topics/energy-efficiency/heating-and-cooling>) и при поискване до ENER EED REPORTING@ec.europa.eu.

Целта на този образец е да се улесни докладването на количествените параметри и променливите, които се използват и се получават в резултат от всеобхватната оценка на потенциала за ефективно отопление и охлаждане.

Образецът се основава на член 14 от Директива 2012/27/ЕС, изменена с Делегиран регламент (ЕС) 2019/826, и приложение VIII към нея, и Препоръка C(2019) 6625 на Комисията за съдържанието на всеобхватните оценки на потенциала за ефективно отопление и охлаждане.

Използването на настоящия образец за отчитане е силно препоръчително, но е доброволно. Ако се използва образецът, той трябва да бъде приложен към основния доклад за всеобхватната оценка. Той няма за цел да замести доклада.

Държавите членки могат да включат в този образец допълнителна информация.

Година X е първата година от периода, обхванат от всеобхватната оценка.

Настоящият документ излага становището на службите на Комисията, не изменя правните последици на Директивата и не засяга тълкуването на Съда на ЕС за обвързващото действие на преработената ДЕЕ.

Част I: Преглед в сферата на отоплението и охлаждането

1. Отчитане на текущите потребности от енергия за отопление и охлаждане; 4. Отчитане на прогнозираните потребности от енергия за отопление и охлаждане

		Единица	Година						
			X	X+5	X+10	X+15	X+20	X+25	X+30
Търсене на отопление, крайно енергопотребление	Жилищен сектор	GWh/година							
	Сектор на услугите	GWh/година							
	Промислен сектор	GWh/година							
	Други сектори	GWh/година							
Търсене на охлаждане, крайно енергопотребление	Жилищен сектор	GWh/година							
	Сектор на услугите	GWh/година							
	Промислен сектор	GWh/година							
	Други сектори	GWh/година							
Търсене на отопление, полезна енергия	Жилищен сектор	GWh/година							
	Сектор на услугите	GWh/година							
	Промислен сектор	GWh/година							
	Други сектори	GWh/година							
Търсене на охлаждане, полезна енергия	Жилищен сектор	GWh/година							
	Сектор на услугите	GWh/година							
	Промислен сектор	GWh/година							
	Други сектори	GWh/година							
Бележки:		X е началната година на анализа;							
		Колоната за година X трябва да съдържа действителните числа за текущото състояние на търсенето в областта на отоплението и охлаждането;							

Част I: Преглед в сферата на отоплението и охлаждането					
2.(а) Докладване на настоящото предлагане на отопление и охлаждане					
ГОДИНА X					
Енергия, предоставена на място				Единица	Стойност
Жилищен сектор	Източници на изкопаеми горива	Отоплителни котли	Wh/година		
		Други технологии	Wh/година		
		ВКПЕТЕ	Wh/година		
	Възобновяеми източници на енергия	Отоплителни котли	Wh/година		
		ВКПЕТЕ	Wh/година		
		Термопомпи	Wh/година		
Други технологии		Wh/година			
Сектор на услугите	Източници на изкопаеми горива	Отоплителни котли	Wh/година		
		Други технологии	Wh/година		
		ВКПЕТЕ	Wh/година		
	Възобновяеми източници на енергия	Отоплителни котли	Wh/година		
		ВКПЕТЕ	Wh/година		
		Термопомпи	Wh/година		
Други технологии		Wh/година			
Промислен сектор	Източници на изкопаеми горива	Отоплителни котли	Wh/година		
		Други технологии	Wh/година		
		ВКПЕТЕ	Wh/година		
	Възобновяеми източници на енергия	Отоплителни котли	Wh/година		
		ВКПЕТЕ	Wh/година		
		Термопомпи	Wh/година		
Други технологии		Wh/година			
Други сектори	Източници на изкопаеми горива	Отоплителни котли	Wh/година		
		Други технологии	Wh/година		
		ВКПЕТЕ	Wh/година		
	Възобновяеми източници на енергия	Отоплителни котли	Wh/година		
		ВКПЕТЕ	Wh/година		
		Термопомпи	Wh/година		
Други технологии		Wh/година			

Енергия, предоставена извън мястото на потребление				
Жилищен сектор	Източници на изкопаеми горива	Отпадна топлина	Wh/година	
		ВКПЕТЕ	Wh/година	
		Други технологии	Wh/година	
	Възобновяеми източници на енергия	Отпадна топлина	Wh/година	
		ВКПЕТЕ	Wh/година	
		Други технологии	Wh/година	
Сектор на услугите	Източници на изкопаеми горива	Отпадна топлина	Wh/година	
		ВКПЕТЕ	Wh/година	
		Други технологии	Wh/година	
	Възобновяеми източници на енергия	Отпадна топлина	Wh/година	
		ВКПЕТЕ	Wh/година	
		Други технологии	Wh/година	
Промислен сектор	Източници на изкопаеми горива	Отпадна топлина	Wh/година	
		ВКПЕТЕ	Wh/година	
		Други технологии	Wh/година	
	Възобновяеми източници на енергия	Отпадна топлина	Wh/година	
		ВКПЕТЕ	Wh/година	
		Други технологии	Wh/година	
Други сектори	Източници на изкопаеми горива	Отпадна топлина	Wh/година	
		ВКПЕТЕ	Wh/година	
		Други технологии	Wh/година	
	Възобновяеми източници на енергия	Отпадна топлина	Wh/година	
		ВКПЕТЕ	Wh/година	
		Други технологии	Wh/година	

Част I: Преглед в сферата на отоплението и охлаждането			
2.(б) Докладване на идентифицираната налична отпадна топлина			
ГОДИНА X			
	Праг	Единица	Стойност
Инсталации за производство на топлинна енергия	50 MW	Wh/година	
КПТЕ	20 MW	Wh/година	
Инсталации за изгаряне на отпадъци	-	Wh/година	
Инсталации за енергия от възобновяеми източници	20 MW	Wh/година	
Промислени инсталации	20 MW	Wh/година	

Част II: Цели, стратегии и мерки на политиката						
Наименование на политиката, стратегията или целта	Основна цел на политиката или стратегията	Индикативен национален принос по отношение на енергийната ефективност въз основа на потреблението на първична или крайна енергия, икономии на първична или крайна енергия или на	Кратко описание (точен обхват и оперативни договорености)	Съответно измерение на Енергийния съюз (вж. по-долу) и планирано въздействие	Период на изпълнение	Състояние на изпълнението
Декарбонизация , включително намаляване и поглъщане на емисиите на парникови газове и принос за кривите за секторния дял на възобновяема енергия в крайното енергийно потребление						
Обща енергийна ефективност , включително принос за постигане на целта на ЕС за енергийната ефективност до 2030 г. и индикативни етапни цели за 2030 г., 2040 г. и 2050 г.						
Енергийна сигурност , включително диверсификация на доставките, подобряване на устойчивостта и гъвкавостта на енергийната система и намаляване на зависимостта от внос						
Вътрешни енергийни пазари , включително подобряване на свързаността и електропреносната инфраструктура, политика за защита на потребителите, която предвижда конкурентни цени и насърчава участието, и намаляване на енергийната бедност						
Научни изследвания, иновации и конкурентоспособност , включително приноса за частни научни изследвания и иновации и въвеждането на нисковъглеродни технологии						
* В съответствие с подхода, избран в рамката на Регламента относно управлението.						

ПРЕПОРЪКА (ЕС) 2019/1660 НА КОМИСИЯТА**от 25 септември 2019 година****относно изпълнението на новите разпоредби за измерване и фактуриране от Директива 2012/27/ЕС за енергийната ефективност**

ЕВРОПЕЙСКАТА КОМИСИЯ,

като взе предвид Договора за функционирането на Европейския съюз, и по-специално член 292 от него,

като има предвид, че:

- (1) Съюзът е поел ангажимент да разработи устойчива, конкурентоспособна, сигурна и декарбонизирана енергийна система. Енергийният съюз поставя амбициозни цели за Съюза. Целите му са насочени изключително към: (i) намаление на емисиите на парникови газове с поне 40 % до 2030 г. в сравнение с 1990 г., (ii) увеличение на дела на потреблението на енергия от възобновяеми източници до поне 32 % и (iii) постигане на икономия на енергия чрез подобряване на енергийната сигурност, конкурентоспособност и устойчивост на Съюза. С Директива 2012/27/ЕС на Европейския парламент и на Съвета⁽¹⁾ („ДЕЕ“), изменена с Директива (ЕС) 2018/2002 на Европейския парламент и на Съвета⁽²⁾, се определя цел за енергийна ефективност от поне 32,5 % икономия на равнище ЕС до 2030 г.
- (2) Отоплението и охлаждането са най-значимият източник на крайно потребление на енергия, представляващ около 50 % от общия енергиен товар в Европейския съюз. 80 % от тази енергия се използва в сгради. Следователно постигането на целите на Съюза в областта на енергетиката и климата е силно повлияно от усилията за обновяване на сградния фонд и за насърчаване на по-оптимално управление и експлоатация на сградите.
- (3) Ясната и навременна информация и изчисляването на сметките за енергия въз основа на действителното потребление дават възможност на потребителите да участват активно в намаляването на енергийните нужди за отопление и охлаждане. Над 40 % от жилищата в Съюза се намират в многофамилни сгради или в къщи-близнаци, много от които имат колективни системи за отопление на помещенията или за подгряване на вода за бита. Ето защо точната, надеждна, ясна и навременна информация за потреблението на енергия е важна за обитателите на такива жилища, независимо дали имат преки, индивидуални договорни отношения с доставчик на енергия.
- (4) ДЕЕ е законодателният акт на равнище ЕС, който урежда измерването и фактурирането на доставките на топлинна енергия. През 2018 ДЕЕ беше изменена. Една от целите на изменението беше да се изяснят и засилят приложимите правила относно измерването и фактурирането.
- (5) Разясненията включват въвеждането на понятието „крайни ползватели“ наред с понятието „краен клиент“, което вече се използва в ДЕЕ, за да стане ясно, че правото на информация относно фактурирането и потреблението се отнася и до потребители без индивидуални или преки договори с доставчика на енергия, която се използва за системи за колективно отопление, охлаждане или получаване на топла вода за битови нужди в жилищни блокове.
- (6) С промените също така изрично се подчертава изискването държавите членки да публикуват прилаганите критерии, методики и процедури за предоставяне на изключения от общото изискване за отчитане на разпределението в жилищни блокове и да изяснят безусловното изискване за индивидуално измерване на потреблението на топла вода за битови нужди в жилищни части на нови жилищни блокове.
- (7) В Директива (ЕС) 2018/2002 се изисква също държавите членки да въведат прозрачни и обществено достъпни правила за разпределяне на разходите в многофамилни и многофункционални сгради, тъй като тези правила са от особено значение за по-лесното постигане на справедливи резултати и за установяване на адекватни стимули сред обитателите на такива сгради.
- (8) За да се засили въздействието на измерването и фактурирането върху постигането на евентуални промени в поведението и произтичащите от тях икономии на енергия, в преработената ДЕЕ се съдържат също по-ясни изисквания за по-полезна и по-пълна информация относно фактурирането, основана на данни за потреблението, с корекция за климатичните условия. Това включва подходящи сравнения и нови елементи като информация за съответния енергиен микс и за емисиите на парникови газове, както и сведения за наличните процедури за подаване на жалби или механизми за решаване на спорове.

⁽¹⁾ Директива 2012/27/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 25 октомври 2012 година относно енергийната ефективност, за изменение на директиви 2009/125/ЕО и 2010/30/ЕС и за отмяна на директиви 2004/8/ЕО и 2006/32/ЕО (ОВ L 315, 14.11.2012 г., стр. 1.)

⁽²⁾ Директива (ЕС) 2018/2002 на Европейския парламент и на Съвета от 11 декември 2018 година за изменение на Директива 2012/27/ЕС относно енергийната ефективност (ОВ L 328, 21.12.2018 г., стр. 210).

- (9) В същото време по-строгите изисквания за често предоставяне на информация относно фактурирането или потреблението там, където използването на устройства с дистанционно отчитане е съчетано с прилагането на правила за постепенно преминаване към топломери и топлинни разпределители с дистанционно отчитане, имат за цел да се гарантира, че рано или късно всички крайни ползватели ще разполагат с по-навременна и по-редовна информация.
- (10) Държавите членки трябва да въведат в сила законовите, подзаконовите и административните разпоредби, транспониращи разпоредбите на Директива (ЕС) 2018/2002 относно измерването и фактурирането, най-късно до 25 октомври 2020 г.
- (11) ДЕЕ дава на държавите членки известна свобода на преценка при транспонирането и прилагането на преразгледания набор от изисквания относно измерването и фактурирането, което им позволява да изберат подход, който най-добре отговаря на техните национални особености, включително климатични условия, модели на наемане и собственост и сграден фонд. В настоящата препоръка са дадени разяснения относно променените изисквания и примери за това как могат да бъдат постигнати целите на директивата. В частност целта е да се осигури еднакво разбиране на ДЕЕ в държавите членки, докато те изготвят своите мерки за транспониране.
- (12) Насоките, предоставени в настоящата препоръка, допълват и частично отменят насоките, издадени по-рано от Комисията във връзка с член 9—11 от ДЕЕ ⁽³⁾.
- (13) Настоящата препоръка не променя правното действие на ДЕЕ и не засяга нейното тълкуване от Съда на ЕС, което има обвързващ характер. Тя е съсредоточена върху разпоредбите, свързани с измерването и фактурирането, и се отнася до членове 9а, 9б, 9в, 10а, 11а от ДЕЕ и до Приложение VIIа към нея.

ПРИЕ НАСТОЯЩАТА ПРЕПОРЪКА:

Държавите членки трябва да следват насоките, предвидени в приложението към настоящата препоръка, когато транспонират изискванията, въведени с Директива (ЕС) 2018/2002 и изложени в членове 9а, 9б, 9в, 10а, 11а от ДЕЕ и в Приложение VIIа към нея.

Съставено в Брюксел на 25 септември 2019 година.

За Комисията

Miguel ARIAS CAÑETE

Член на Комисията

⁽³⁾ COM(2013) 762 final и SWD(2013) 448 final, Брюксел, 6 ноември 2013 г.

ПРИЛОЖЕНИЕ

1. ВЪВЕДЕНИЕ

1.1. Правен контекст и контекст на политиката

Членове 9, 10 и 11 и Приложение VII към Директива 2012/27/ЕС относно енергийната ефективност („ДЕЕ“) обхващат измерването и фактурирането на индивидуалното потребление на енергия. Промените, свързани с измерването и фактурирането, които бяха въведени с преразглеждането на ДЕЕ чрез директива за изменение, ⁽¹⁾ по същество включват:

- добавяне на нови законови разпоредби, които са специално приложими за топлинната енергия, а именно членове 9а, 9б, 9в, 10а, 11а и Приложение VIIа, и
- премахване на топлинната енергия от обхвата на първоначалните разпоредби на ДЕЕ (членове 9, 10, 11 и приложение VII).

Що се отнася до измерването и фактурирането на електроенергия, съществуващото законодателство на ЕС е консолидирано в рамките на преработената Директива за пазара на електроенергия, която също беше приета като част от Пакета „Чиста енергия за всички европейци“.

По отношение на природния газ, законодателят (Европейският парламент и Съветът) включи, като част от преразглеждането на ДЕЕ, клауза за преразглеждане в член 24, параграф 14, за да се гарантира, че в случай на подобни промени, те се разглеждат въз основа на оценка или предложение от Комисията не по-късно от 31 декември 2021 г.

Като обобщение, в преразглежданата ДЕЕ значително се променят разпоредбите относно измерването и фактурирането по отношение на изискванията, приложими за топлинната енергия. По отношение на електроенергията тези разпоредби остават непроменени до влизането в сила на новите разпоредби в преработената Директива за пазара на електроенергия от 1 януари 2021 г. ⁽²⁾; По отношение на природния газ те остават непроменени дотогава, докато законодателят не приеме допълнителни промени.

1.2. Обхват и цел на настоящия документ

Целта на настоящата препоръка е да се улесни ефективното и съгласувано прилагане на разпоредбите на ДЕЕ относно измерването и фактурирането на топлинна енергия. Тя частично допълва и частично отменя насоките, които вече са публикувани от Комисията.

Насоките на Комисията от 2013 г. относно членове 9–11 ⁽³⁾ остават приложими по отношение на електроенергията и природния газ, тъй като първоначалните разпоредби на ДЕЕ относно електроенергията и природния газ остават в сила за момента. По отношение на топлинната енергия обаче много неща са претърпели промени или са били изяснени, и следователно бележката от 2013 г. ще бъде само частично приложима, след като изтече срокът за транспониране на преработените разпоредби (25 октомври 2020 г.) ⁽⁴⁾.

Комисията също така публикува конкретни насоки за индивидуално измерване на топлинна енергия в многофамилните сгради ⁽⁵⁾. Общият подход на тези насоки остава валиден, както и много от препоръките в тях.

⁽¹⁾ Директива (ЕС) 2018/2002.

⁽²⁾ Вж. членове 70 и 73 от Директива (ЕС) 2019/944 на Европейския парламент и на Съвета от 5 юни 2019 година относно общите правила за вътрешния пазар на електроенергия и за изменение на Директива 2012/27/ЕС (ОВ L 158, 14.6.2019 г., стр. 125).

⁽³⁾ SWD(2013) 448 final, Брюксел, 6 ноември 2013 г., <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1416394987283&uri=SWD:2013:448:FIN>.

⁽⁴⁾ По-специално принципите, изложени в параграфи 19—26, 50—54 и 56 от бележката от 2013 г., са приложими и по отношение на новите разпоредби относно топлинната енергия.

⁽⁵⁾ „Guidelines on good practice in cost-effective cost allocation and billing of individual consumption of heating, cooling and domestic hot water in multi-apartment and multi-purpose buildings“, empirica GmbH — Communication and Technology Research, Simon Robinson, Georg Vogt, December 2016 <https://ec.europa.eu/energy/en/studies/specific-guidance-sub-metering-thermal-energy-multi-unit-buildings-implementation-articles-9>.

1.3. Преглед на промените, свързани с измерването и фактурирането на топлинна енергия

Основните разлики, въведени в преработената ДЕЕ по отношение на изискванията за измерване и фактуриране на подаването на топлинна енергия, са следните:

- Въвеждане на понятието „крайни ползватели“ наред с понятието „краен клиент“. По-специално, чрез това понятие се цели да се изясни, че правото на информация за фактурирането и потреблението (член 10а) се отнася и до потребители без индивидуални или преки договори с доставчик на енергия, която се използва за системи за колективно отопление, охлаждане или получаване на топла вода за битови нужди в многофамилни и многоцелеви сгради,
- По-ясно разграничение между измерване и отчитане на разпределението (съответно членове 9а и 9б),
- Изрично изискване държавите членки да публикуват критерии, методики и процедури, използвани за предоставяне на изключения от общото изискване за отчитане на разпределението в многофамилни и многоцелеви сгради (член 9б, параграф 1),
- Изяснено безусловно изискване за отчитане на разпределението на топла вода за битови нужди в жилищни части от нови многофамилни и многоцелеви сгради (член 9б, параграф 2),
- Ново задължително изискване за държавите членки да въведат прозрачни и обществено достъпни правила за дялово разпределяне на разходите (член 9б, параграф 3),
- Въвеждане на изисквания за дистанционно отчитане за измервателни уреди или топлинни разпределители (член 9в),
- Засилени изисквания за информация от честото фактуриране и потреблението при наличие на устройства с дистанционно отчитане (два или четири пъти годишно от 25 октомври 2020 г. и ежемесечно от 1 януари 2022 г.) (член 10а и приложение VIIа),
- Въвеждане на по-полезна и пълна информация за фактурирането въз основа на данните за потреблението, коригирани от гледна точка на климата, включително подходящи сравнения и нови елементи като информация за свързания енергиен микс и за емисиите на парникови газове, както и сведения за наличните процедури за подаване на жалби или механизми за решаване на спорове (приложение VIIа).

2. ЗАДЪЛЖЕНИЕ ЗА ИЗМЕРВАНЕ (ЧЛЕН 9а)

Новият член 9а се състои от два параграфа, всеки от които извежда изискване, подобно на това в първоначалната ДЕЕ, а именно първите алинеи на член 9, параграф 1 и член 9, параграф 3. Заедно те съставляват общото задължение за измерване на доставките на топлинна енергия.

Член 9а, параграф 1 съдържа общото изискване да се гарантира, че крайните клиенти⁽⁶⁾ са снабдени с измервателни уреди,⁽⁷⁾ които точно отразяват действителното потребление на енергия. За разлика от първоначалния член 9, параграф 1 от ДЕЕ, това изискване не е предмет на никакви условия. Разпоредбата не включва изискване измервателният уред да предоставя информация за действителното време на използване.

Член 9а, параграф 2 съдържа по-специфично изискване за монтиране на топломер в топлообменника или в точката на доставка, където топлинната енергия се доставя до дадена сграда от централен източник, обслужващ множество сгради или от районна отоплителна или районна охладителна система.

Тази разпоредба вече е включена в първоначалния член 9, параграф 3 от ДЕЕ.

⁽⁶⁾ Определение за термина „краен клиент“ е дадено в член 2, параграф 23 от ДЕЕ: „физическо или юридическо лице, което купува енергия за свое собствено крайно потребление“.

⁽⁷⁾ В сравнение с член 9, член 9а не се отнася до „индивидуални“ измервателни уреди. Тази разлика не променя обхвата на изискването и е предназначена само за засилване на по-ясното разграничение между измерване и отчитане на разпределението и между крайни клиенти и крайни ползватели. В преразгледаната ДЕЕ терминът „индивидуален“ се използва главно в контекста на отчитане на разпределението.

В много случаи изискванията на двете посочени по-горе разпоредби се припокриват и водят до един и същ резултат: такъв е случаят, когато крайният клиент се снабдява с топлинна енергия изключително за цели, свързани с една сграда (обикновено за битово отопление и за получаване на топла вода за битови нужди). Такъв е и случаят, когато сградата е разделена на много отделни единици, всяка от които има свой собствен топлообменник/абонатна станция и където всеки обитател на единица е краен клиент със свой собствен пряк договор с районна отоплителна или охладителна мрежа⁽⁸⁾. И в двата случая разпоредбите на член 9а предполагат необходимост от монтиране на измервателен уред в точката на доставка/топлообменник за помещенията на всеки отделен краен потребител.

Изискванията обаче се допълват. Консумацията може по принцип да се извършва извън сградата, например за целите на технологична топлина в промишлен обект. Съгласно член 9а, параграф 1, подобна доставка трябва също да се измерва. По същия начин някои крайни клиенти могат да получат доставки за няколко сгради. Например, крайният клиент може да получи доставки за няколко сгради от една и съща районна отоплителна мрежа. Ако всички те са свързани към мрежата чрез една точка, член 9а, параграф 1 сам по себе си ще изисква само един измервателен уред. В такива случаи обаче член 9а, параграф 2 има за цел да гарантира, че индивидуалната консумация на всяка сграда също е определена⁽⁹⁾. Друг пример може да бъде голям обект, например военна база, със собствена инсталация за отопление, охлаждане или топла вода за битови нужди за сградите на обекта. В този случай би бил приложим член 9а, параграф 2 (но не член 9а, параграф 1).

Съществуват ситуации, свързани със системите за акумулиране на топлинна енергия, при които могат да възникнат конкретни въпроси относно прилагането на член 9а. Като пример може да служи ситуация, при която повече от един краен клиент, краен потребител или сграда, свързана с водоносна система за акумулиране на топлинна енергия (ATES), се захранва с топлина от общ плитък геотермален грунтов хоризонт. В такъв случай системата не е задължително да се счита за районна отоплителна система съгласно член 9а, параграф 1⁽¹⁰⁾, нито като централен източник на отопление или топла вода за битови нужди, съгласно член 9а, параграф 2, при условие че:

- топлината се подава при температура, която трябва да бъде повишена чрез индивидуални термопомпи, за да бъде полезна за битово отопление или за получаване на топла вода за битови нужди, и
- енергията, необходима за работа на термопомпите, не е част от услугата, а се заплаща индивидуално от всеки краен клиент или краен потребител⁽¹¹⁾.

В този случай съгласно член 9а не се изисква измерването на топлина с ниска температура.

По същия начин, когато такава система е обратима и в същото време осигурява охлаждане, измерването на студа, получен от акумулирането в земята, не се изисква съгласно член 9а, ако такава операция е необходима за сезонно регенериране на топлинния източник и ако източникът на студ се регенерира изключително чрез (сезонно) редуващо се отопление/охлаждане⁽¹²⁾.

И накрая, може да са необходими специални съображения в ситуации, в които топлинната енергия под формата на вече получена топла вода за битови цели се доставя от отоплителна система или подобен външен източник към многофамилни и мултифункционални сгради, където обитателите са индивидуални крайни клиенти на доставчика. В този случай и като се има предвид, че в ДЕЕ не се посочва дали се изисква топломер или водомер за топла вода за битови нужди, поставянето на водомери в отделните апартаменти може по принцип да бъде достатъчно, ако крановете или входовете във всеки апартамент/единица се считат за точки за доставка. Това обаче предполага, че единствено доставчикът на енергия носи отговорност за всички топлинни загуби, възникващи до тези точки за доставка в рамките на сградата. Ако случаят не е такъв и като се има предвид, че загубите на топлинна енергия в районните отоплителни мрежи могат да бъдат значителни, би било необходимо също така да се постави топломер в точката, след която отговорността на доставчика свършва. В противен случай ще бъде невъзможно за крайните потребители да установят дали фактурирането съответства на действителното потребление от гледна точка на енергията: Доставчикът може да твърди, че загубите са настъпили в рамките на сградата, отвъд неговата отговорност и без топломер и няма да има начин да се провери до каква степен това е така.

⁽⁸⁾ Тази ситуация не е толкова често срещана, но се случва. По-често срещаната ситуация е, че има няколко крайни ползвателя, но само един краен клиент — вж. също раздел 7.1.

⁽⁹⁾ Трябва да се отбележи, че отговорността за монтирането на такива измервателни уреди на ниво сгради не трябва да пада върху районната отоплителна компания, а по-скоро върху собственика или управителя на сградите.

⁽¹⁰⁾ Понятието „районни отоплителни системи“ не е дефинирано в ДЕЕ, но съгласно Директивата за възобновяемата енергия означава „...разпределението на топлинна енергия под формата на пара [или] гореща вода.. от централни или децентрализирани източници на производството по мрежа до множество сгради или обекти, за използване за отопление... на сгради или за технологични процеси“

⁽¹¹⁾ Тъй като топлинната енергия, получена от плитък геотермален грунтов източник, има тенденцията да пристига при ниски температури, при които тя не е директно полезна (освен ако не е комбинирана с термопомпа) за типични енергийни нужди (битово отопление, получаване на топла вода за битови нужди, технологично отопление), може да се твърди, че такъв тип енергия не е задължително да се счита за районна отоплителна система или „източник“ на „отопление... или топла вода за битови нужди“. Във връзка с член 9а, параграф 2, подобно тълкуване се засилва допълнително, ако се използват термопомпи (за да се ползва топлинната енергия от грунтовия източник), тъй като ако това е така, критичен компонент на услугата по отоплението не се получава от централен източник.

⁽¹²⁾ При тези условия може да се твърди, че не е налице нетна доставка на студ, продавана от системния оператор, а временно използване на съоръжение за акумулиране, използвано за осигуряване на топлинна енергия в по-студени периоди.

3. ЗАДЪЛЖЕНИЕ ЗА ИНДИВИДУАЛНО ИЗМЕРВАНЕ (ЧЛЕН 96, ПАРАГРАФ 1)

Както е обяснено в съображение 31 от директивата за изменение, правата във връзка с фактурирането и информацията за фактурирането или потреблението следва да са валидни и при обслужването на потребители на топлинна енергия, енергия за охлаждане или топла вода за битови нужди от централен източник, дори и в случаите при които тези потребители нямат преки индивидуални договорни отношения с доставчика на енергия. За да се изясни този аспект на законодателството, е въведен терминът „отчитане на разпределението“, който се отнася до измерването на потреблението в отделни единици на многофамилни или многофункционални сгради, където такива единици получават доставки от централен източник и където обитателите ⁽¹³⁾ нямат пряк или индивидуален договор с доставчика на енергия ⁽¹⁴⁾.

По правило се изисква отчитане на разпределението, при спазването на определени условия, съгласно член 96. То вече е включено в член 9, параграф 3, втора алинея от първоначалната ДЕЕ, според който крайният срок за въвеждане на отчитане на разпределението е 31 декември 2016 г. Крайният срок не фигурира в преработения текст, просто защото вече е изтекъл.

Изискването, изложено в новия член 96, е по същество идентично с изискването, съдържащо се в първоначалната ДЕЕ. Въпреки това са направени няколко разяснения; те са обяснени по-долу.

Първо, формулировката на първата алинея сега по-ясно посочва естеството на условията, при които индивидуалното измерване е задължително, а именно „...когато [това е] технически осъществимо и икономически ефективно от гледна точка на пропорционалността спрямо потенциалните икономии на енергия.“ Това е отразено и в съображение 30, което гласи, че „... икономическата ефективност на отчитането на разпределението се определя от това дали свързаните с него разходи са пропорционални спрямо потенциалните икономии на енергия“ и че „...оценката дали отчитането на разпределението е икономически ефективно може да се вземе предвид въздействието на други конкретни мерки, планирани в дадена сграда, например всяко предстоящо саниране.“ Това уточнение потвърждава подхода, възприет в специфичните насоки, публикувани от Комисията, за да помогне на държавите членки да прилагат съответните условия ⁽¹⁵⁾ при прилагането на първоначалната ДЕЕ.

На второ място, разпоредбата сега определя задължението държавите членки ясно да определят и публикуват „общи критерии, методики и/или процедури“, използвани за определяне на липсата на техническа осъществимост или ефективност на разходите. Това отново е в съответствие с подхода, възприет в горепосочените специфични насоки. Комисията последователно счита, че е необходимо държавите членки изрично да посочат как функционират условията и как те се прилагат на практика ⁽¹⁶⁾.

4. СПЕЦИФИЧНО ЗАДЪЛЖЕНИЕ ЗА ОТЧИТАНЕ НА РАЗПРЕДЕЛЕНИЕТО НА ТОПЛА ВОДА ЗА БИТОВИ НУЖДИ В ЖИЛИЩНИ ЧАСТИ НА НОВИ СГРАДИ (ЧЛЕН 96, ПАРАГРАФ 2)

Като общо правило се изисква отчитане на разпределението на консумацията на топла вода за битови нужди при условия на техническа осъществимост и ефективност на разходите съгласно член 96, параграф 1. Въпреки това, съгласно член 96, параграф 2, се прилагат по-строги и безусловни изисквания в специалния случай на нови многофамилни сгради и жилищни части на нови многофункционални сгради, които са оборудвани с централен източник на топлинна енергия за топла вода за битови нужди или се снабдяват от районни отоплителни системи.

Мотивите за това по-строгово изискване са, че в такива случаи индивидуалното измерване на топлата вода за битови нужди може да се приеме като технически осъществимо и икономически ефективно. Допълнителните разходи за измерване на консумацията на топла вода за битови нужди на отделните жилища на нови многофамилни сгради и жилищните части на нови многофункционални сгради може да се приемат за ограничени, тъй като съответните разходи могат да бъдат направени още на етапа на строителството. В същото време няма конкретни причини да се очаква, че търсенето на топла вода за битови нужди ще намалява системно или значително с течение на времето, така че ползите от насърчаването на ефективно поведение чрез фактуриране на базата на потреблението и обратната връзка (по отношение на потенциалните икономии) може да се очаква да останат значителни.

⁽¹³⁾ Обитателите могат да бъдат домакинства, дружества или други субекти, които имат право да заемат съответните помещения.

⁽¹⁴⁾ Наемателите, които имат индивидуални, преки договори с доставчика на енергия, имат такива права по силата на това, че са крайни клиенти (т.е. физически или юридически лица, закупуващи съответната енергия за собствена крайна употреба) съгласно членове 9а, 10а и 11а.

⁽¹⁵⁾ Вж. бележка под линия 4.

⁽¹⁶⁾ Вж. параграф 25 от SWD(2013) 448 final.

Преработената ДЕЕ не уточнява какво представлява „нова“ сграда за целите на член 9б, параграф 2. От една страна, обитателите на новопостроени сгради, достъпни за обитаване за първи път след крайния срок за транспониране (т.е. 25 октомври 2020 г.), могат да очакват сградата да бъде оборудвана с измервателни устройства. От друга страна, измерването може да не е било планирано, ако заявленията за разрешителни за строеж са подадени преди националното транспониране. Следователно при транспонирането на тази разпоредба държавите членки могат да направят оценка на степента, до която е възможно или разумно да се отговори на очакванията. При всички случаи новите сгради, за които са подадени заявления за издаване на разрешения за строеж след крайния срок за транспониране, попадат в обхвата на изискването в член 9б, параграф 2 и трябва да бъдат оборудвани с измервателни уреди.

Изискването е за измервателно устройство, но не се посочва дали това трябва да бъде водомер или топломер. Когато отделните единици имат собствена абонатна станция, която осигурява битово отопление и енергия за получаване на топла вода за битови нужди в съответната единица, и когато се измерва общата консумация на енергия за всяка абонатна станция, то тогава е изпълнено изискването в член 9б, параграф 2. С други думи, когато получаването на топла вода за битови нужди се осъществява във всяка единица посредством топлинна енергия, доставяна от централен източник или от абонатна станция на районна отоплителна система, съответното потребление на енергия може да се измерва заедно с потреблението, свързано с битовото отопление.

5. ПРАВИЛА ЗА ДЯЛОВО РАЗПРЕДЕЛЯНЕ НА РАЗХОДИТЕ ЗА ОТОПЛЕНИЕ (ЧЛЕН 9б, ПАРАГРАФ 3)

Когато се прилага система за отчитане на разпределението, измервателните стойности или индекси, получени чрез отчитане на отделните устройства (било то измервателни уреди или топлинни разпределители), се използват за разпределяне на общите разходи за отделните помещения, обхванати от системата. Това може да бъде направено по много начини и вероятно не съществува най-добър начин⁽¹⁷⁾, поне не за отопление или охлаждане на помещенията в типичния случай на многофамилни или многофункционални сгради, където отделните единици не са топлинно независими една от друга, т.е. където топлинните потоци през вътрешните стени не са незначителни в сравнение с потоците през обвивката на сградата (външни стени, покрив и др.).

Въпреки това, използването на методи за дялово разпределяне на разходите, които се възприемат като справедливи и основани на разумни принципи, значително улесняват приемането от страна на потребителите. Следователно и както е изложено в съображение 32 от директивата за изменение, прозрачността на отчитането на индивидуалното потребление на топлинна енергия може да улесни прилагането на отчитането на разпределението. В първоначалната ДЕЕ наличието на такива национални правила не беше задължително и само около две трети от държавите членки са въвели такива правила. Преразгледаната ДЕЕ сега изисква от държавите членки да въведат прозрачни обществено достъпни правила за разпределение на разходите.⁽¹⁸⁾

По-точно член 9б, параграф 3 гласи, че „в случаите, при които многофамилни или многофункционални сгради се снабдяват от районна отоплителна или районна охладителна система, или когато в такива сгради преобладават собствени, общи за сградата отоплителни или охладителни системи, с цел осигуряване на прозрачност и точност на отчитането на индивидуалното потребление държавите членки гарантират, че разполагат с прозрачни, обществено достъпни национални правила за разпределение на разходите за потреблението на топлинна енергия, енергия за охлаждане или топла вода за битови нужди в такива сгради“. Тъй като сгради, в които е изпълнено поне едно от условията, могат да бъдат открити в повечето или дори във всички държави членки, до 25 октомври 2020 г. повечето или всички държави членки ще трябва да въведат такива правила или да направят съществуващите правила обществено достъпни.

Трябва да се подчертае, че националните правила за разпределение на разходите не трябва непременно да обхващат всяка подробност, свързана с разпределението на разходите. Държавите членки могат да решат да заложат само рамка, която определя ключови принципи или параметри, и да оставят на регионалните или местните власти или дори на заинтересованите страни в отделните сгради известна гъвкавост, за да уточнят или да се споразумеят за допълнителни подробности.

⁽¹⁷⁾ За обсъждане и анализ на принципите за дялово разпределяне на разходите за топлинна енергия, виж например Castellazzi, L., Анализ на правилата на държавите членки за дялово разпределяне на разходите за отопление, охлаждане и топла вода в многофамилни/многофункционални сгради, снабдявани от колективни системи. — Прилагане на член 9, параграф 3 от ДЕЕ, EUR 28630 EN, Люксембург: Служба за публикации на Европейския съюз, 2017 г., ISBN 978-92-7969286-4, doi:10.2760/40665, JRC106729 <https://ec.europa.eu/jrc/en/publication/analysis-member-states-rules-allocating-heating-cooling-and-hot-water-costs-multi-apartmentpurpose>.

⁽¹⁸⁾ Следва да се отбележи, че изискването се прилага, без да се отчита разпространението на отчитането на разпределението, и че правилата следва да обхващат и ситуации, в които не са налични индивидуални данни за действителното потребление или показания на топлинния разпределител, тъй като е установено, че отчитането на разпределението не е технически осъществимо или икономически ефективно.

Независимо от степента на подробностите обаче, правилата следва да бъдат разработени по начин, който да гарантира, че не е затруднено постигането на определени цели, свързани с ДЕЕ. По-специално правилата за дялово разпределяне на разходите трябва да гарантират, че принципът на фактуриране, основан на действителното потребление, на практика не е затруднен от твърде слабата връзка между показанията на уреда на даден краен потребител и неговата/нейната окончателна фактура. Ако на отделните показания при изчисляването на дела на отделните ползватели в общите разходи се отдава твърде малко значение, предвиденият стимул за ефективно използване на енергията ще бъде подкопан. От друга страна, не по-малко важно е тази връзка да не е твърде силна в ситуации, при които консумацията на всеки потребител не е напълно независима от потреблението на други, и когато резултатът може да бъде такъв, че разпределението на разходите в отделните сградни единици може много да варира. Разнообразното разпределение на разходите може да създаде или задълбочи разделението на стимулите между обитателите по отношение на инвестициите за енергийна ефективност на равнището на цялата сграда (като подобрения на обвивката на сградата). Когато националните правила за разпределение на разходите на пържавите членки са разработени по такъв начин, че да не намаляват този риск, Комисията счита, че това би могло да противоречи на член 19 от ДЕЕ, който задължава държавите членки да оценяват и предприемат подходящи мерки за разделяне на стимулите между собствениците на сградите и/или наемателите. Както вече беше посочено, не съществува един правилен начин за дялово разпределяне на разходите, но добре разработените правила гарантират баланс между получените стимули за обитателите като индивиди и като общност. Правилата за разпределяне, които не успяват да постигнат такъв баланс и водят до крайности в резултатите, застрашават постигането на целите, преследвани съответно от членове 9б и 19. Възможните инструменти, използвани от някои държави членки за постигането на такива резултати, включват допустими граници за част от разходите, разпределени според индивидуалните показания, максимални граници за отклонения на индивидуалните сметки от средните стойности на сградата или системи за корекционни коефициенти, отразяващи неблагоприятните разположения на естествено по-студените/по-изложените на атмосферни условия апартаменти в сградата.

В този контекст Комисията подчертава, че задължението за фактуриране по член 10а, което следва да се основава на действителното потребление или на показанията на топлинния разпределител, не следва да се разбира в смисъл, че фактурирането трябва да бъде *изключително* въз основа на показанията на такива устройства. В многофамилните и многофункционални сгради наистина съществуват обосновани и обективни причини да не се прави разпределяне на разходи изключително въз основа на или пропорционално на такива показания, поне що се отнася до отоплението и охлаждането на помещенията (вж. бележка под линия 16). В края на 2017 г. пред Съда на Европейския Съюз са подадени две искания за преюдициални заключения по въпроси от значение за този проблем⁽¹⁹⁾. Заключенията на генералния адвокат в тези съвместни дела, представени на 30 април 2019 г., отразяват подобни аргументи по този въпрос⁽²⁰⁾.

6. ДИСТАНЦИОННО ОТЧИТАНЕ (ЧЛЕН 9в)

6.1. Преходът към устройства с дистанционно отчитане

Както беше предложено от Комисията, специфична цел на преразглеждането на ДЕЕ беше да „дадат възможност на потребителите на топлинна енергия чрез по-добра и достатъчно честа обратна връзка за тяхното потребление, включително чрез използване на напредъка в технологиите“⁽²¹⁾.

За тази цел преработената ДЕЕ съдържа нови изисквания за насърчване на използването на устройства за дистанционно отчитане като критични фактори за честа обратна връзка с крайните потребители относно тяхното потребление.

Директивата за изменение не определя в техническо отношение какво представлява устройството с дистанционно отчитане. В съображение 33 от Директива (ЕС) 2018/2002, се посочва, че „устройствата с дистанционно отчитане не изискват достъп до отделните жилища или помещения, подлежащи на отчитане“. Това обаче трябва да се разбира като обща минимална характеристика на устройствата с дистанционно отчитане, но не непременно като *единствена* характеристика. В съображение 33 още се посочва, че „Държавите членки имат свободата да решават дали технологиите за дистанционно отчитане от типа „прочитане чрез ръчно преносим приемник за радиовръзка“ (walk-by) или „прочитане чрез радиовръзка от автомобил“ (drive-by) трябва да се смятат за устройства с дистанционно отчитане.“ Това е важно решение, което държавите членки трябва да вземат, тъй като техният избор има пряко отражение върху начина, по който те следва да транспонират и прилагат изискванията, посочени в член 9в и в приложение VIIа. Когато например дадена държава членка реши да разглежда така наречените технологии „walk-by“ или „drive-by“ като такива с дистанционно отчитане, тя би могла да счита тези технологии за достатъчни, така че да се съобразят със задълженията за въвеждане на дистанционно отчитане, предвидени в член 9в. Това обаче би означавало също, че условието, което води до задължението за предоставяне на честа информация, както е предвидено в точка 2 от приложение VIIа, ще бъде изпълнено в сгради, оборудвани с такива системи. С други думи, ако дадено устройство се счита за устройство с дистанционно отчитане за целите на член 9в, то също трябва да се счита за такова за целите на точка 2 от приложение VIIа.

⁽¹⁹⁾ Вж. Дела C-708/17 и C-725/17: <http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=200142&pageIndex=0&doclang=EN&mode=req&dir=&occ=first&part=1&cid=1928887> и <http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=200154&pageIndex=0&doclang=EN&mode=req&dir=&occ=first&part=1&cid=1928887>

⁽²⁰⁾ <http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=213510>

⁽²¹⁾ Вж. Оценка на въздействието на Комисията, раздел 3, стр. 26 (SWD (2016) 405 final).

Обратно, ако дадена държава членка реши да не разглежда технологиите „walk-by“/„drive-by“ като такива с дистанционно отчитане, тя би трябвало да предвиди изискване за монтиране на други, по-усъвършенствани или допълнителни устройства или системи, които да отговарят на изискванията на член 9в⁽²²⁾. В тази ситуация условието, водещо до задължението за предоставяне на честа информация по точка 2 от приложение VIIa, ще бъде изпълнено само когато и където са въведени системи от последния вид.

Когато решават дали да разглеждат технологиите „walk-by“/„drive-by“ като такива с дистанционно отчитане или не, държавите членки могат да диференцират това решение в съответствие с обективни параметри като съответните видове енергийни услуги или устройства, вида или местоположението на съответните сгради и дали устройствата се използват за измерване или отчитане на разпределението. Например, устройствата „walk-by“/„drive-by“ могат да се считат за устройства с дистанционно отчитане за целите на измерването на доставки от районна охладителна мрежа, но не и за целите на измерването на доставки от районна отоплителна мрежа. Когато държавите членки решат да се разграничат въз основа на такива параметри, те следва да гарантират, че приложимите правила са ясни и лесни за комуникация и разбиране.

Важно е за участниците на пазара държавите членки да вземат и да обявят своите национални решения относно това дали технологиите „walk-by“/„drive-by“ се считат за такива с дистанционно отчитане възможно най-скоро по време на процеса на транспониране и във всеки случай преди 25 октомври 2020 г. В противен случай собствениците на сгради и доставчиците на услуги, които се подготвят за нови инсталации след тази дата, няма да имат яснота относно това кои функционални изисквания ще се прилагат. При отсъствието на такива решения, те могат, разбира се, да изберат решения с дистанционно отчитане, които не разчитат на технологията „walk-by“/„drive-by“, за да са сигурни, че ще отговорят на изискванията.

Нито правните разпоредби, нито горните съображения имат за цел да въведат йерархична връзка между технологиите „walk-by“/„drive-by“ и технологиите, базирани на други комуникационни инфраструктури. Като има предвид, че решението за разглеждане на устройствата „walk-by“/„drive-by“ като устройства с дистанционно отчитане, би увеличило гамата от устройства, които могат да бъдат използвани, за да се отговори на изискванията на член 9в в съответната държава членка, и би могло в този смисъл да се разглежда като най-малко изискващо, това решение също би имало последици по отношение на съответствието с приложение VIIa (2), което най-вероятно би било по-изискващо. Държавите членки обаче може да пожелаят да вземат под внимание, че технологиите „walk-by“/„drive-by“ обикновено ограничават честотата, с която данните могат да се събират реално и икономически ефективно, което на свой ред ограничават потенциалните допълнителни услуги и съпътстващи ползи, които могат да се извлекат от устройствата. Например, в дадена районна отоплителна мрежа, където данните за измерване се предават/събират автоматично на почасова или дневна база, тези данни ще имат значително по-висока стойност от гледна точка на потенциалното им използване за оптимизиране на работата на системата, откриване на грешки, услуги за предупреждение и т.н., отколкото данните за измерване, събрани на месечна база с помощта на технологии „walk-by“/„drive-by“.

6.2. Устройства, монтирани след 25 октомври 2020 г.

Съгласно член 9в на преразгледаната ДЕЕ се изисква постепенното въвеждане на измервателни уреди и топлинни разпределители с дистанционно отчитане „за целите на членове 9а и 9б“, независимо от това, дали устройствата се използват за измерване или за отчитане на разпределението.

Преходът към устройства с дистанционно отчитане се насърчава по два различни начина. Първият е изложен в член 9в, параграф 1, който гласи, че измервателните уреди и топлинните разпределители, монтирани след 25 октомври 2020 г., трябва да могат да се отчитат дистанционно. Това изискване означава, например, че измервателните уреди, монтирани след тази дата във всички нови или съществуващи точки за свързване в една районна отоплителна мрежа, трябва да могат да се отчитат дистанционно. Това означава също, че топломерите, водомерите за битови нужди или топлинните разпределители, монтирани след тази дата като част от система за отчитане на разпределението, трябва да могат да бъдат отчитани дистанционно (вж. обаче забележките в раздел 6.3 по-долу).

Член 9в, параграф 1 гласи, че „условията за техническата приложимост и икономическата ефективност, установени в член 9б, параграф 1, продължават да се прилагат“. Това не следва да се разбира в смисъл, че задължението за дистанционно отчитане, както е предвидено в член 9в, параграф 1, е условно или подлежи на такива критерии. Изявлението по-скоро изяснява, че в контекста на монтирането на система за отчитане на разпределението в сграда (която е предмет на член 9б, параграф 1, към който се отнася член 9в, параграф 1) след 25 октомври 2020 г., техническата осъществимост и ефективността на разходите би продължила да бъде валидна причина за освобождаване от изискването за общо отчитане на разпределението, особено защото изискването за дистанционно отчитане, приложимо след тази дата в някои случаи, може да повлияе на степента, до която един или друг критерий е изпълнен. Ситуация, в която това би могло да бъде от значение, би била ситуация, при която съществуващата система за отчитане на разпределението в дадена сграда

⁽²²⁾ В много случаи инсталацията „walk-by“/„drive-by“ може да се направи „наистина“ инсталация с дистанционно отчитане, като се монтират един или повече „мрежови шлюзове“ в сградата. Такива мрежови шлюзове събират сигнали от устройствата и ги предават чрез интернет или телекомуникационни системи към системите за данни на доставчиците на услуги.

е достигнала своя технически срок на експлоатация и трябва да бъде заменена или когато системата трябва да бъде монтирана за първи път. В подобни ситуации би било оправдано да се направи оценка на критериите, предвидени в член 9б, параграф 1, за да се определи дали отчитането на разпределението като цяло би било технически осъществимо и икономически ефективно, като се вземе предвид изискването за дистанционно отчитане. С други думи, позоваването в член 9в, параграф 1 на „условията ...посочени в член 9б, параграф 1“ следва да се разбира не като отделно условие, свързано с характеристиките на устройството, а като част от общата оценка съгласно член 9б, параграф 1.

6.3. Подмяна или допълване на отделни устройства за отчитане на разпределението в съществуващи инсталации

Може да възникне конкретен въпрос по отношение на ситуации, в които съществуващо, вече монтирано устройство трябва да бъде заменено преждевременно, защото е повредено, липсва или вече не работи правилно. По принцип член 9в, параграф 1 се прилага и в такива случаи. Обаче ако дадено устройство, което трябва да се добави или замени, е едно от многото устройства, които заедно съставляват системата за отчитане на разпределението за дадена сграда, то при определени, специфични обстоятелства може да не бъде възможно или разумно неизправните или липсващи устройства да се заменят с устройства с дистанционно отчитане:

- По отношение на инсталациите за топлинно разпределение, всички устройства в дадена инсталация за отчитане на разпределението трябва да бъдат от едно и също производство и тип, за да отговарят на европейските стандарти⁽²³⁾. В случай на топлинни разпределители с изпарител, алтернативите за дистанционно отчитане просто не са налични като технически вариант,
- В случай на електронни топлинни разпределители, не винаги може да бъде налична версия на модела, която е с дистанционно отчитане, използвана на друго място в сградата, но дори и случаят да е такъв, капацитетът би бил ограничен или никакъв, тъй като данните от останалите уреди за отчитане на разпределението, необходими за съставянето на сметките за разпределение на разходите, са налични само на по-редки интервали след ръчно отчитане,
- Същата ситуация възниква, ако се добавят радиатори към апартамент в сграда, оборудвана с топлинни разпределители без дистанционно отчитане,
- Подобен проблем може да възникне и в случаите, когато отделен топломер или водомер за топла вода се замени или добави в сграда с отчитане на разпределението, където другите измервателни уреди не могат да се отчитат дистанционно.

Поради това Комисията е на мнение, че при горепосочените обстоятелства член 9в, параграф 1 не следва да се тълкува като възпрепятстващ замяната на отделни устройства с устройства, които не могат да бъдат отчитани дистанционно, когато те са част от система за отчитане на разпределението, основана на устройства без дистанционно отчитане, дори след изтичането на срока, посочен в член 9в, параграф 1.

От друга страна, следва да бъде разгледано и изискването за дистанционно отчитане на всички устройства и инсталации от 1 януари 2027 г., посочени в член 9в, параграф 2 (вж. раздела по-долу), когато възникне необходимост от отделни подмени в сграда, оборудвана с устройства без дистанционно отчитане; ако заменените устройства не са с дистанционно отчитане, рискът те да се превърнат в невъзвръщаеми разходи, ще се увеличи с приближаването на крайния срок от 2027 г.

6.4. Съществуващи инсталации

Член 9в, параграф 2 гласи, че „до 1 януари 2027 г. съответните измервателни уреди и топлинните разпределители, които вече са инсталирани, но не са с възможност за дистанционно отчитане, трябва или да бъдат преустроени така, че да могат да се отчитат дистанционно, или да бъдат заменени с уреди с възможност за дистанционно отчитане, освен ако съответната държава членка не докаже, че това е икономически неефективно.“

Това изискване има за цел да гарантира, че всички крайни ползватели на помещения, които подлежат на измерване или отчитане на разпределението, ще се облагодетелстват в крайна сметка с ползите от устройства с дистанционно отчитане, по-специално предоставянето на месечна информация (вж. раздел 9), липсата на повтаряща се нужда от бъдат вкъщи, за да дадат достъп на отчитащите и, където е приложимо, всички допълнителни услуги, които такива устройства предоставят (напр. сигнали за течове на топла вода).

В светлината на това, възможността за отклонение от изискването трябва да се тълкува много ограничително и всяко отклонение следва да бъде конкретно и надлежно обосновано и документирано.

⁽²³⁾ Вж. EN834, раздел 6.5 и EN835, раздел 6.4.

Поставеният краен срок, 2027 г., т.е. повече от 10 години след публикуване на предложението на Комисията, има за цел да сведе до минимум риска от невъзвръщаеми разходи, произтичащи от необходимостта устройствата да бъдат заменени до голяма степен преди да бъдат амортизирани. Така или иначе много устройства биват заменени в рамките на такъв период от време поради технически причини. По-голямата част от новите топлинни разпределители, монтирани в момента, са електронни и обикновено следва да бъдат заменени в рамките на 10 години поради ограниченията, произтичащи от батерията. По отношение на измервателните уреди повечето държави членки имат изисквания за калибриране, които на практика обикновено водят до смяна на измервателните уреди на интервали от 10 или по-малко години. Когато устройствата са по-стари от 10 години, те обикновено са изчерпали икономическия си ресурс/вече са амортизирани.

Поради тези причини невъзвръщаемите разходи, свързани със съществуващи устройства, не могат да се считат за адекватна обосновка за отклонение от изискването за дистанционно отчитане. Следва да има налице по-особени обстоятелства. Един пример, при който е възможно да се докаже, че това не е икономически ефективно, е при сграда, изградена с материали, които пречат на правилното функциониране на безжичните технологии през 2026 г. и в която кабелните алтернативи биха били скъпо струващи за изпълнение (например ако в стените и подовите има големи количества желязо).

6.5. Съображения относно проверката и прилагането

Съгласно член 13 от ДЕЕ, държавите членки са задължени да „...въвеждат правилата относно санкциите, приложими в случай на неспазване на националните разпоредби, приети в съответствие с членове 7—11 ...“ и „...предприемат необходимите мерки, за да гарантират тяхното прилагане.“ Предвидените санкции трябва да бъдат ефективни, пропорционални и възпиращи.

В резултат на изменението на ДЕЕ обхватът на това задължение сега включва както някои съществуващи, така и някои нови разпоредби, включително новите изисквания за дистанционно отчитане в член 9в⁽²⁴⁾.

Поради това, като част от тяхната по-широка отговорност и усилия за гарантиране на ефективно прилагане и изпълнение на директивата, държавите членки ще трябва също така да обмислят как да проверят спазването на новите изисквания за дистанционно отчитане. По този начин те могат да пожелаят да разгледат дали съществуващите процеси, свързани с ДЕХС⁽²⁵⁾ или националните процеси могат да бъдат адаптирани, за да служат и на тази цел. Изискванията за дистанционно отчитане обаче се отнасят не само за нови сгради (за които обикновено са необходими разрешителни за строеж) или за съществуващи сгради, които се продават или отдават под наем на нов наемател (за който съгласно ДЕХС се изискват сертификати за енергийни характеристики), а се прилагат без оглед на размера на сградата и независимо от капацитета на отоплителната инсталация. Това означава, че съществуващите процеси, свързани с разрешителни за строеж, инспекции на ОВК или енергийни етикети/договори за инженеринг, снабдяване и строителство, може да не са непременно достатъчни за проверка на съответствието с новите изисквания.

По отношение на прехода към дистанционно отчитане на измервателните уреди, използвани за целите на член 9а, параграф 1, една от възможностите може да бъде държавите членки да задължат операторите на районни отоплителни или охладителни системи и операторите на други инсталации, доставящи топлинна енергия на множество сгради, да документират съответствието и/или редовно да докладват за дела на точките за свързване в тяхната мрежа, които се измерват с измервателни уреди с дистанционно отчитане. Тъй като този дял по принцип⁽²⁶⁾ следва да достигне 100 % не по-късно от 1 януари 2027 г., държавите членки биха могли да наблюдават стойностите, за да проверят дали е постигнат достатъчен напредък по отношение на спазването преди достигането на крайния срок.

За отчитането на разпределението могат да се предвидят подобни задължения за отговорните страни, но тъй като те са различни в различните държави членки и могат да зависят от вида на наемане или собственост, може да се приложи комбинация от подходи. Когато държавите членки разполагат със система за идентифициране или регистриране на доставчици на услуги за отчитане на разпределението, такива системи могат да помогнат за идентифициране на оператори, от които информацията за типа оборудване, налично във всяка управлявана от тях сграда, може да бъде събрана по икономически ефективен начин.

⁽²⁴⁾ Членове 9а, 9б, 9в и 10а, добавени с Директива (ЕС) 2018/2002, попадат в обхвата на „членове 7—11“. Преработването на Директивата за пазара на електроенергия допълнително изменя член 13 от ДЕЕ, за да гарантира, че член 11а също попада в обхвата, посочен в този параграф.

⁽²⁵⁾ Директива 2010/31/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 19 май 2010 г. относно енергийните характеристики на сградите (ОВ L 153, 18.6.2010 г., стр. 13), с измененията.

⁽²⁶⁾ Освен ако специфичните изключения са напълно обосновани и документирани, вж. раздел 6.4.

7. ИНФОРМАЦИЯ ЗА ФАКТУРИРАНЕ И ПОТРЕБЛЕНИЕ (ЧЛЕН 10а)

7.1. Понятията „крайни ползватели“ и „крайни клиенти“

Едно от ключовите разяснения в преразгледаната ДЕЕ произтича от въвеждането на понятието „крайни ползватели“ в член 10а, допълващ съществуващото понятие „крайни клиенти“.

Първоначалната ДЕЕ определя „краен клиент“ като „физическо или юридическо лице, което купува енергия за свое собствено крайно потребление“⁽²⁷⁾. Обхватът на това определение обаче е предмет на различни тълкувания. В своето ръководство от 2013 г. Комисията твърди, че отделните крайни ползватели/домакинства в многофамилни сгради с колективни системи и договори за доставка на енергия следва също да се считат за крайни клиенти⁽²⁸⁾. Както обаче беше отбелязано в съображение 31 от преразглеждането на ДЕЕ, „определението на понятието „краен клиент“ може да се тълкува като отнасящо се единствено до физически или юридически лица, които закупуват енергия въз основа на пряк, индивидуален договор с доставчик на енергия. Следователно за целите на съответните разпоредби следва да се въведе понятието „краен ползвател“, което да означава по-широка група от потребители и следва, в допълнение към крайните клиенти, които закупуват топлинна енергия, енергия за охлаждане или топла вода за битови нужди за собствено крайно потребление, да обхваща също и обитателите на отделни сгради или на обособени части от многофамилни или многофункционални сгради, когато тези части се снабдяват от централен източник и когато обитателите нямат пряк или индивидуален договор с доставчик на енергия..“

За тази цел оперативното изискване в член 10а, параграф 1 се отнася до „крайни ползватели“ и пояснява, че те са:

- а) физически или юридически лица, които купуват топлинна енергия, енергия за охлаждане или топла вода за битови нужди за собствено крайно потребление (тези крайни ползватели са и крайни клиенти, както е определено в член 2, параграф 23), или
- б) физически или юридически лица, които се помещават в отделна сграда или в обособена част в многофамилните или многофункционалните сгради, които се снабдяват с топлинна енергия, енергия за охлаждане или топла вода за битови нужди от централен източник, които нямат пряк или индивидуален договор с доставчик на енергия.

Струва си да се подчертае, че понятието „крайни ползватели“ включва крайните клиенти. Когато разпоредбите се отнасят до крайните ползватели, те не трябва да се разглеждат като изключващи крайните клиенти.

Това уточнение означава, че оттук нататък, съгласно преработената ДЕЕ, е безспорно, че потребителите на отчитането на разпределението, също имат право на потребителско фактуриране⁽²⁹⁾ и информация за потреблението.

За целите на членове 9а, 9в, 10а и 11а, в контекста на многофамилна или многофункционална сграда, захранвана от районна отоплителна система или районна охладителна система или от подобен централен източник, въз основа на един договор с доставчик на енергия, това кой в действителност е „краен клиент“ може да е различно в зависимост от ситуацията. Когато сградата има един собственик, собственикът обикновено, но не непременно, е договорната страна по договора за доставка с доставчика на енергийни услуги. По подобен начин, когато има множество собственици, сдружение или общност от съсобственици често, но не винаги, те са договорни страни по отношение на доставчика на енергийни услуги. В някои ситуации собствениците делегират определени задачи на трети страни или на представител, като например управляващо дружество (в някои държави, известно като „синдик“), и тези страни също могат да бъдат договорни страни по отношение на доставчика на енергийни услуги. Когато собствениците са дали помещения под наем, наемателите могат да имат или могат да нямат договорни отношения с доставчика на енергийни услуги.

При транспонирането на преразгледаната директива, държавите членки ще трябва да вземат предвид разнообразието от ситуации, които са от значение в тяхната юрисдикция. Независимо от това кой субект или орган купува енергията колективно от името на обитателите на сградата, важно е изпълнението да бъде организирано по такъв начин, че информацията, изисквана съгласно приложение VIIа, да бъде ефективно предоставена и да може да се използва като основа за информиране на обитателите на всеки апартамент/единица. Фактът, че определението за „краен клиент“ се отнася до лице, което купува енергия „за собствено крайно потребление“, следва например да не се разбира в смисъл, че не съществува краен клиент в ситуации, когато делегирано дружество за управление или „синдик“ е действителната страна по договора с доставчика на енергийни услуги на сградата.

⁽²⁷⁾ Член 2, точка 23 от ДЕЕ.

⁽²⁸⁾ Виж параграф 9 от SWD (2013) 448 final.

⁽²⁹⁾ В контекст на отчитане на разпределението понякога се нарича също „топлинно разпределяне“.

7.2. Кой отговаря за информацията за фактурирането и потреблението?

ДЕЕ не уточнява кой е отговорен за предоставянето на крайните потребители на информацията относно фактурирането и потреблението, посочена в член 10а. За крайните ползватели, които също са крайни клиенти (и закупуват енергия от съответния доставчик на енергийни услуги), изглежда по-логично доставчикът на енергийни услуги да бъде отговорен за предоставянето на информация. Обратно, доставчикът на енергийни услуги може да не е най-подходящото лице, което да носи отговорност за информирането на крайните ползватели, с които няма преки или индивидуални договорни отношения. Следователно член 10а, параграф 3 от преразгледаната ДЕЕ изрично посочва, че „Държавите членки решават кой трябва да отговаря за предоставянето на информацията по параграфи 1 и 2 за крайните ползватели, които нямат пряк или индивидуален договор с доставчик на енергия.“ Кои лица са най-подходящи да информират крайните ползватели, ще зависи от националните особености и конкретните ситуации на наемане. Потенциалните кандидати биха могли да бъдат собственици на сгради, управители на сгради, упълномощени дружества за управление или доставчици на услуги, асоциации на собственици и т.н. При транспонирането на ревизираната директива държавите членки трябва да гарантират, че отговорността за информиране на крайните ползватели е ясно определена за всички съответни ситуации.

7.3. Фактуриране въз основа на действителното потребление

Член 10а изисква от държавите членки да гарантират, че „информацията за фактурирането и потреблението е надеждна, точна и се основава на реалното потребление или на показанията на топлинния разпределител ...“.

Тази формулировка е подобна, но не е идентична с първоначалното изискване на ДЕЕ да се гарантира, че „информацията за фактуриране е точна и се основава на реалното потребление“.

Включването на „информация за потреблението“ е важно и отразява гъвкавостта на ДЕЕ, тъй като сега е възможно да се отговори на изискването, посочено в приложение VIIа, точка 2, да се предоставя честа информация за фактурирането или потреблението. Информацията за потреблението е по-опростена, тъй като тя се отнася само до консумираните количества, а не до свързаните с тях разходи или до друг елемент на информацията за фактуриране.

Законодателят счете за уместно да добави думите „или на показанията на топлинния разпределител“, за да премахне всякакво съмнение, че такива показания могат да се използват като основа за фактуриране. Тези съмнения бяха изразени, тъй като топлинните разпределители са устройства, които позволяват измерването на топлината, доставяна на отделен апартамент по по-малко пряк начин, и които при определени специфични обстоятелства могат да се считат за по-лоша индикация за количеството енергия, което е действително отдадено от отоплителна инсталация в съответния апартамент.

Въпреки това, освен различията между топломерите и топлинните разпределители, си струва да се подчертае, че изискването информацията за фактуриране и потребление да се основава на действителното потребление или показанията на топлинния разпределител не трябва да се тълкува като изискване разходите за отопление или охлаждане на помещенията да се разпределят изключително въз основа на показанията от индивидуалните измервателни уреди или топлинните разпределители. В контекста на отчитането на разпределението това носи опасност от неблагоприятни резултати по отношение на справедливостта и разделените стимули (вж. също раздел 5 по-горе). От техническа гледна точка отделните апартаменти в многофамилни сгради обикновено не могат да се считат за топлинно независими от останалата част на сградата. Когато разликите в температурата се появят през вътрешни стени или хоризонтални разделяния, топлината естествено преминава през такива разделяния, тъй като те рядко са изолирани в толкова висока степен в сравнение с външните стени на сградите. Следователно, отделните помещения обикновено се нагряват не само от топлината, отделяна от радиаторите в самото помещение, но поне отчасти и от топлината, отделяна в други части на сградата. Както вече беше обсъдено в раздел 5, добре обмислените правила за дялово разпределяне на разходите следва да отчитат този факт.

Дали действителното излъчване на топлина в рамките на всяко помещение се измерва или изчислява с помощта на индивидуални измервателни уреди или топлинни разпределители, фактът, че топлината може да премине през вътрешно разделяне, представлява добра причина да не се разпределят общите разходи за отопление на сградата изключително въз основа на показанията, получени от такива устройства. Честа (и добра) практика е, само определена част от разходите да се основава на индивидуални измервания, а останалите разходи да се разпределят между обитателите въз основа на други фактори (като дял на апартаментите от общата площ или отопляемия обем на сградата). Такъв е случаят дори когато отделните единици са оборудвани с топломери, а не с топлинни разпределители. Обичайна практика е също разходите за отопление на общите части на сградата (стълбища, коридори и т.н.) да се поделят между обитателите на отделните помещения. Разходите, дължащи се на загуби от инсталации на ниво сгради и за отопление на общи части, обикновено не се контролират директно от индивидуалното поведение на потребителите, а държавите членки обикновено ги включват като фиксирани разходи в съответните им правила за разпределение. Частта от фиксирания разход от общите разходи за отопление обикновено може да бъде възстановена чрез таксуване на обитателите пропорционално на съответния размер на имота, който заемат (например площ или обем).

Когато предоставената информация се основава на показанията на топлинен разпределител, това трябва да се направи по ясен и полезен за крайния ползвател начин. Разпределението на топлинните разходи може например да включва прилагане на технически коефициенти, свързани с типовете радиатори и/или коефициентите на корекция за местоположението на апартамента в сградата. Такива параметри следва да се вземат предвид в информацията, предоставена на крайните ползватели.

7.4. Самоотчитане

Първоначалната ДЕЕ задължава държавите членки да гарантират, че информацията за фактурирането е точна и се основава на действителното потребление, „в съответствие с точка 1.1 от приложение VII“, което от своя страна определя някои минимални честоти, на които се изисква да бъде предоставяна информацията за фактурирането и потреблението. Член 10 предвижда, че „това задължение може да бъде изпълнено чрез система за редовно самоотчитане от крайните клиенти, при която те предават показанията от своя измервателен уред на енергийния доставчик“. Така например, това дава възможност фактурата за годишния отчет да се основава на показания, съобщени от клиента на енергийния доставчик, без последният да трябва да посещава помещенията, за да отчете измервателния уред.

В контекста на прехода към устройства с дистанционно отчитане, самоотчитането ще загуби значението си във времето. Преработената ДЕЕ въпреки това позволява самоотчитане на топлинна енергия, но само при определени обстоятелства⁽³⁰⁾. По-специално самоотчитането не е позволено в случай на отчитане на разпределението за битово отопление въз основа на топлинни разпределители. Това би изисквало всеки ползвател да съобщава показанията за всеки радиатор, а законодателят не смята, че това е реалистично или желателно.

За измерване или други ситуации на отчитане на разпределението, например за отопление или охлаждане на помещения, оборудвани с топломери, или за потребление на битова топла вода, самоотчитането може да бъде позволено, ако въпросната държава членка „предвижда това“. С други думи, районните отоплителни дружества, управителите на сгради и други организации, отговорни за предоставянето на информацията, изисквана съгласно член 10а на крайните ползватели, не могат да разчитат на самоотчитане, за да изпълнят тези задължения, освен ако въпросната държава членка изрично не е предвидила тази възможност в националните мерки за транспониране.

7.5. Наличност на данни и поверителност

Член 10а, параграф 2, буква а) гласи, че „...в случай, че има налична информация за фактурирането на енергията и за предходното потребление или показания на топлинния разпределител на крайните ползватели — тази информация да се предоставя, по искане на крайния ползвател, на посочен от крайния ползвател доставчик на енергийни услуги“. Подобна разпоредба се съдържа и в първоначалната ДЕЕ, но новата разпоредба премахва всякакви съмнения относно правото на достъп до данни за отчитане на енергийните разходи и отчитане на минало потребление или топлинно разпределение, отнасящи се до ситуации, в които се използва отчитане на разпределението. Органът, отговорен за отчитане на разпределението — независимо дали е управител на сграда, доставчик на услуги за отчитане на разпределението или някой друг — по този начин ще трябва да предостави на всеки един краен ползвател достъп до тези данни в подходящ и полезен формат. В контекста на отчитането на разпределението, това в частност трябва да означава, че включва както показанията на собственото(ите) устройство(а) на ползвателя, така и сумата на показанията на цялата инсталация, тъй като първото е полезно само заедно с второто. При поискване, такава информация следва да включва и ключови технически параметри, като например коефициенти за оценка, прилагани за радиаторите, за да се даде възможност за независима проверка или проверка на достоверността на изчисленията за разпределение на разходите за топлинна енергия.

Същевременно член 10а, параграф 2, буква а) гарантира, че информацията за фактуриране, свързана с главен измервателен уред, измерващ доставките от районна отоплителна мрежа или районна охладителна мрежа до многофамилна или многофункционална сграда с отчитане на разпределението, може да се предостави директно на доставчиците на енергийни услуги⁽³¹⁾, които отговарят за отчитането на разпределението и дяловото разпределение в рамките на сградата. Това е важно, тъй като точното разпределение на разходите изисква своевременно достъп до стойностите на общото потребление. Директният и навременен достъп до информацията за фактуриране, включително стойностите за измерване, е особено важен, когато в сградите се отчита разпределението с устройства с дистанционно отчитане и поради това е необходимо да се предоставя информация на интервали, по-чести от една година. В такива случаи клиентът на районната отоплителна мрежа/районната охладителна мрежа може да поиска информацията, свързана с главното измервателно устройство, да бъде предоставена на доставчика на енергийни услуги по негов (на клиента) избор, който би могъл да бъде компанията, предоставяща услуги по отчитане на разпределението.

⁽³⁰⁾ Член 10а, параграф 1, втора алинея посочва, че „[това задължение може, когато дадена държава членка предвижда това, и с изключение на случаите, когато се измерва разпределението на потреблението въз основа на топлинни разпределители съгласно член 9б, да бъде изпълнено чрез система за редовно самоотчитане от крайния клиент или крайния ползвател, при която той предава показанията от своя измервателен уред. Единствено когато крайният клиент или крайният ползвател не е предал показанията от измервателния си уред за даден период на фактуриране, фактурирането се основава на оценка на потреблението или на фиксирана стойност.“

⁽³¹⁾ Член 2, параграф 24 от ДЕЕ определя „доставчик на енергийни услуги“ като физическо или юридическо лице, което предоставя енергийни услуги или други мерки за подобряване на енергийната ефективност в инсталация или помещения на краен клиент.

Член 10а, параграф 2, буква в) гласи, че държавите членки трябва да гарантират, че „на всички крайни ползватели се предоставя ясна и разбираема информация за фактурирането, в съответствие с приложение VIIа, точка 3“. Последните от това са обсъдени по-подробно в раздел 9.3 по-долу. За крайните потребители без пряк/индивидуален договор с доставчика на енергия, „фактурата“ следва също да се разбира като отнасяща се до сметките за разпределение на разходите за отопление или всякакви други повтарящи се искания за плащане за услуги за отопление/охлаждане/топла вода за битови нужди от името на физическото или юридическото лице, отговорно за предоставянето на такива услуги ⁽³²⁾.

Накрая, нова разпоредба (член 10а, параграф 2, буква г) подчертава, че държавите членки трябва „да насърчават киберсигурността и да гарантират правото на неприкосновеност на личния живот и защитата на данните на крайните ползватели в съответствие с приложимото право на Съюза.“ Макар тази разпоредба да не добавя никакви специфични задължения над тези, които вече са приложими съгласно законодателството на ЕС (като Общия регламент за защита на данните ⁽³³⁾), тя подчертава, че киберсигурността, неприкосновеността на личния живот и защитата на данните са също важни в контекста на измерването, отчитането на разпределението, дистанционното отчитане и фактурирането на топлинна енергия.

7.6. Достъп до електронна информация за фактуриране и сметки

Както в случая с първоначалната ДЕЕ, преработената ДЕЕ задължава държавите членки да гарантират, че на крайните клиенти се предлага възможност за електронна информация за фактуриране и сметки (член 10а, параграф 2, буква б). Тук следва да се отбележи, че препратката се отнася само до крайните клиенти, а не до крайните ползватели, което означава, че преразгледаната ДЕЕ не предоставя право за избор на електронна доставка до отделни потребители с отчитане на разпределението. Законодателят на ЕС умишлено е направил този избор, за да избегне ограничаването на свободата на заинтересованите страни, участващи в дадена сграда, или на националните органи да решат как да организират предоставянето на информация за фактуриране и сметки на потребителите с отчитане на разпределението.

8. РАЗХОДИ ЗА ДОСТЪП ДО ИНФОРМАЦИЯ ЗА ОТЧИТАНЕ, ФАКТУРИРАНЕ И ПОТРЕБЛЕНИЕ (ЧЛЕН 11а)

Преразгледаният нов член 11а на ДЕЕ е почти идентичен с член 11 в първоначалната ДЕЕ. Трябва да се отбележат обаче няколко различия.

На първо място, новата разпоредба отразява изяснена позиция на потребителите, които са обект на отчитане на разпределението и следователно се позовава на крайните ползватели, а не само на крайните клиенти (като припомня, че последната е подгрупа на първата, по-широка група).

На второ място, новият член изяснява, че параграф 2 се прилага както за многофамилни, така и за многофункционални сгради.

Трето, добавя се нов параграф 3, за да се поясни, че „за да се гарантира, че разходите за посочените в параграф 2 услуги по отчитане на разпределението са разумни, държавите членки могат да стимулират конкуренцията в този сектор на услугите, като предприемат необходимите мерки, например като препоръчват или насърчават по друг начин използването на тръжни процедури и/или използването на оперативно съвместими устройства и системи, улесняващи смяната на доставчиците на услуги“. Въпреки че действията, посочени в тази разпоредба, са явно по избор и не са задължителни за дадена държава членка, законодателят счита, че разпоредбата е полезна, тъй като посочва примери за конкретни мерки, които държавите членки могат да предприемат, за да стимулират конкуренцията при предоставянето на услуги за отчитане на разпределението с оглед свеждане до минимум на разходите за преход към устройства и системи с дистанционно отчитане.

Накрая, параграф 2 от първоначалния член 11 се заличава, тъй като преразгледаната ДЕЕ намалява обхвата му до електроенергия и газ, и тъй като първоначалният член 11, параграф 2 се отнася само до отчитане на разпределението на топлинна енергия, сега се заменя с новия член 11а (2).

⁽³²⁾ Това включва искания за плащания на повтарящи се такси, които включват конкретни енергийни разходи в сгради от вида, посочен в член 9б, параграф 1, където е доказано, че измерването не е икономически ефективно или технически осъществимо.

⁽³³⁾ Регламент (ЕС) 2016/679 на Европейския парламент и на Съвета от 27 април 2016 година относно защитата на физическите лица във връзка с обработването на лични данни и относно свободното движение на такива данни и за отмяна на Директива 95/46/ЕО (Общ регламент относно защитата на данните) (ОВ L 119, 4.5.2016 г., стр. 1). <http://data.europa.eu/eli/reg/2016/679/2016-05-04>.

В допълнение към обсъжданите по-горе различия, заслужава да се отбележи и друго развитие, свързано с тази тема. През април 2018 г. в Съда на Европейските общности ⁽³⁴⁾ беше подадено преюдициално запитване от финландски съд. В обобщение, въпросът е дали задължението за безплатно предоставяне на фактуриране трябва да се разбира като премахването на отстъпки, които се дават на клиенти, които получават сметки по електронен път. Комисията, в Указанието от 2013 г. ⁽³⁵⁾ твърди, че изискването за безплатно предоставяне на фактуриране не възпрепятства предлагането на отстъпки на клиенти, които са избрали конкретен метод за фактуриране. В решението си от 2 май 2019 г. Съдът на Европейските общности прие подобно становище. Той заключава, че член 11, параграф 1 трябва да се тълкува в смисъл, че при обстоятелства като тези, разглеждани в главното производство, не се допуска отстъпка от такси за електроенергийна мрежа, предоставени от дружество за продажба на дребно на електроенергия изключително на крайни клиенти, които са избрали електронно фактуриране.

9. ИЗИСКВАНИЯ ЗА ИНФОРМАЦИЯ ЗА ФАКТУРИРАНЕ И ПОТРЕБЛЕНИЕ

9.1. Ежегодно фактуриране въз основа на действителното потребление

Новото приложение VIIа изисква, че „за да се даде възможност на крайните ползватели да регулират своето потребление на енергия, фактурирането се извършва въз основа на реалното потребление или показанията на топлинния разпределител поне веднъж годишно“. Подобно изискване съществува в приложение VII към първоначалната ДЕЕ, но формулировката в приложение VIIа се позовава на крайните ползватели (и по този начин се прилага за потребители с отчитане на разпределението). Освен това думата „следва“, която се съдържа в приложение VII, е заменена с „трябва“ в приложение VIIа, за да отрази задължителния характер на изискването. Както е споменато в раздел 7.2, заслужава да се подчертае, че в контекста на отчитане на разпределението, изискването информацията за фактуриране и потребление да се основава на действителното потребление или показанията на топлинния разпределител не трябва да се тълкува се като изискване разходите за отопление или охлаждане на помещениата да се разпределят *изключително* въз основа на показанията от индивидуалните измервателни уреди или топлинните разпределители.

По същество изискването гарантира, че крайните ползватели на топлинна енергия се информират за своето действително потребление поне веднъж годишно и че плащането за тяхното потребление се изчислява или коригира съответно, например чрез уреждане на всякакви разлики между действителната дължима сума и сумите, изплатени на базата на редовни фиксирани плащания, които не се основават на действителното потребление или показанията на топлинния разпределител.

9.2. Честа информация за фактуриране или потребление

9.2.1. Ситуации, при които се изисква предоставяне на междинна информация за отчитане на разпределението

Честотата, с която крайните ползватели са информирани за тяхното действително потребление на топлинна енергия, е основна цел на предложението за преразглеждане на ДЕЕ и е отразено в точка 2 от новото приложение VIIа.

Съгласно първоначалната ДЕЕ, предоставянето на междинна информация е задължително, когато „е технически възможно и икономически обосновано“. В преразгледаната ДЕЕ това условие е опростено, така че изискванията се прилагат „когато има монтирани измервателни уреди или топлинни разпределители с дистанционно отчитане“.

Дали това условие е изпълнено или не, трябва да бъде оценено в светлината на решението на всяка държава членка по отношение на това кои видове устройства се считат за такива с дистанционно отчитане (вж. раздел 6.1).

Възможно е дадена сграда да съдържа както устройства с дистанционно отчитане, така и такива без дистанционно отчитане. Такива ситуации трябва да се разглеждат за всеки отделен случай.

⁽³⁴⁾ Вж. C-294/18 <http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=203750&pageIndex=0&doclang=EN&mode=req&dir=&occ=first&part=1&cid=1938672>.

⁽³⁵⁾ Работен документ на службите на Комисията — Насоки относно членове 9-11 за измерване, информация за фактуриране, разходи за достъп до информация за отчитане и фактуриране, параграф 50-52 (SWD/2013/0448 final).

Например: в многофамилна сграда, снабдявана от районна отоплителна система, в която устройствата, монтирани във всяка сградна единица, могат да бъдат уреди за отчитане на разпределението или топломери с дистанционно отчитане, основният измервателен уред на сградата, измерващ общата доставена или консумирана топлина, може да не е с дистанционно отчитане. В този случай изчислението на топлинното разпределение може да бъде направено по принцип само когато има отчитане и от главния уред. Подобна ситуация може да възникне за сграда с общ котел, работещ, например, с газ или мазут: също така в този случай може да не е налице точна стойност за общото потребление за всеки междинен период, ако главният газомер не е с дистанционно отчитане, или ако резервоарът за мазут или горелката не са оборудвани с уред, позволяващ дистанционно отчитане на потреблението. В такива случаи все пак е възможно да се направи приблизително изчисление на топлинното разпределение, като се използват показанията от отделните устройства и се екстраполира оценената стойност за общото потребление. Тогава би могъл да възникне въпросът как да се съгласува изискването в член 10а, параграф 1, че „...информацията за фактурирането и потреблението е надеждна, точна и се основава на реалното потребление или на показанията на топлинния разпределител, в съответствие с приложение VIIа, точки 1 и 2 за всички крайни ползватели“ с факта, че при липса на междинни стойности за съвкупното потребление (чрез монтиране на газомер с дистанционно отчитане, чрез ръчно отчитане на главния газомер по-често, чрез монтиране на свързан в мрежа за данни разходомер за мазута и т.н.), всяко изчисление на разпределението на разходите за отопление може да бъде само приблизително. Комисията е на мнение, че липсата на междинно отчитане на главния измервателен уред не е оправдание да не се предоставя такава междинна информация за потреблението на ползвателите, ако обстоятелствата позволяват да се направи сравнително справедлива оценка/приблизителна стойност на изчислението на разпределението на разходите. В такива случаи трябва просто да се изясни, че междинните стойности са частично оценени/екстраполирани. Стойността на междинната информация за потребителя вероятно ще компенсира леко намалената точност, заради липсата на обща стойност на потреблението.

От друга страна, ако една сграда с отчитане на разпределението е оборудвана с главен измервателен уред с дистанционно отчитане към районната отоплителна/охладителна мрежа, но устройствата, използвани за измерване в рамките на сградата, не са с дистанционно отчитане, условието в приложение VIIа (2) не е изпълнено, що се отнася до крайните ползватели на отчитане на разпределението. За разлика от това, условието ще бъде изпълнено по отношение на районната отоплителна/охладителна мрежа и нейните клиенти/сградата като цяло. В този случай информацията за нивото на сградата трябва да бъде предоставена на крайния клиент в съответствие с приложение VIIа (2).

Друг пример може да бъде сграда с отчитане на разпределението, където топлинните разпределители са с дистанционно отчитане, но водомерите за топла вода за битови нужди не са. В този случай всяка услуга може да бъде обработена поотделно, като може да се предостави междинна информация за битовото отопление, но не и за топла вода за битови нужди.

9.2.2. Минимална изискуема честота

Изводът от опростената условност, обяснена по-горе, е, че когато са налице устройства с дистанционно отчитане, крайните ползватели трябва да получават честа информация, която може да бъде или информация за фактуриране, или просто информация за потреблението. От 22 месеца след датата на влизане в сила на директивата за изменение, т.е. от 25 октомври 2020 г., изискваната минимална честота ще бъде подобна на предвидената в първоначалната ДЕЕ, а именно: „поне веднъж на три месеца, а при поискване или когато потребителите ⁽³⁶⁾ са направили избор да получават електронни сметки — два пъти в годината“. От 1 януари 2022 г. минималната честота ще бъде месечна.

9.2.3. Изключения извън сезоните на отопление/охлаждане

Отоплението и охлаждането могат да бъдат освободени от изискването за предоставяне на месечна информация извън сезоните за отопление/охлаждане. Какво представляват сезоните за отопление или охлаждане може да бъде различно в зависимост от местоположението и юрисдикцията, или за всяка сграда. Възможността да се правят изключения от месечното изискване може да се разбира като възможност за спиране на предоставянето на информация по време на периода, в който отоплението или охлаждането на помещенията не се осигурява от колективна инсталация на сградата.

⁽³⁶⁾ Използването на „крайни клиенти“ тук, а не на „крайни ползватели“ отразява факта, че ДЕЕ не изисква ползвателите на отчитане на разпределението да имат право да избират да получават електронно фактуриране, вж. раздел 7.6. В сграда с отчитане на разпределението крайният клиент за сградата може да избере електронно фактуриране и по този начин да има право на междинна информация на тримесечие, но това не означава автоматично, че отделните обитатели на сградите (които са крайни ползватели, а не крайни клиенти) имат право на такава информация повече от два пъти годишно преди 1 януари 2022 г.

9.2.4. Разграничаване между предоставяне на информация и достъп до информация

Изискването, че при измервателни уреди с дистанционно отчитане или топлинни разпределители, информацията за фактуриране или потребление въз основа на действителното потребление или показанията на топлинния разпределител трябва да бъде предоставена на крайните потребители на интервали, по-чести от 1 година, може да предизвика въпроси относно това какво представлява съответствието. Комисията отбелязва, че законодателят умишлено е оставил средствата за предоставяне на информацията открити, като същевременно ясно е разграничил предоставянето на информация и достъпа до нея.

Основното изискване е да се предоставя информация на ползвателя. Това може да се направи на хартия или по електронен път, като например електронна поща. Може също да се предостави достъп до информация по интернет (и интерфейси като уебпортал или приложение за смартфон), но в такива случаи крайният ползвател трябва да бъде уведомяван по някакъв начин на равни интервали, в противен случай информацията не може да се счита, че е била предоставена на крайния ползвател с тази честота, а до нея само е предоставен достъп. Самото осигуряване на достъп до информацията, като се остави крайният ползвател да я намери, няма да бъде съобразено с общата цел на тази част от преразгледаната ДЕЕ, а именно да се повиши осведомеността на крайните потребители за тяхното потребление.

Това фино, но важно разграничение трябва да се подчертае и защото законодателят е включил незадължителното, допълнително осигуряване на достъп до информация чрез интернет след основното изискване за предоставяне на информация на редовни интервали: „Тази информация може също да се предоставя и по интернет и да се актуализира толкова често, колкото позволяват измервателните уреди и използваните системи. Понятието „също“ не е използвано в смисъла на „вместо“, а за да се маркира допълнителна възможност. Всяко друго тълкуване би оставило твърде много възможности за проектиране и използване на системи, които не правят възможна честата обратна връзка, като по този начин се заобикаля основното изискване и се подкопава постигането на ключова цел на преразгледаната ДЕЕ. Това тълкуване се потвърждава от използването на формулировката „може вместо това“ в точка 3 от приложение VIIa, където законодателят ясно е предвидил, че разпоредбите представляват алтернативи. Накратко, непрекъснатото предоставяне на достъп до информация по интернет не е алтернативен или достатъчен начин за спазване на изискванията на приложение VIIa, точка 2 за предоставяне на междинна информация, освен ако то не се комбинира с някакъв вид активно уведомяване на крайния ползвател в необходимите интервали.

9.2.5. Съдържанието на междинната информация за фактуриране или потребление

Както е посочено в раздел 7.3, преработената ДЕЕ предоставя гъвкавост по отношение на естеството на информацията, която трябва да се предоставя на междинни интервали съгласно приложение VIIa, точка 2.

Като минимум трябва да се включи основна информация за това как се е развивало действителното потребление (или показанията на топлинния разпределител). Това може например да се комбинира с оценки за това как наблюдаваната тенденция може да повлияе на бъдещото потребление на крайния ползвател и каква ще бъде неговата стойност на фактурите, ако потреблението продължи по същия начин.

Ако фактурирането се извършва едновременно с предоставянето на информация по точка 2 от приложение VIIa, разпоредбите на точка 3 от настоящото приложение ще определят минималните изисквания за съдържанието на данните за фактуриране.

9.3. Минимална информация, която се съдържа в сметката

Точка 3 от приложение VIIa посочва някои минимални елементи на информация, които трябва да бъдат достъпни за крайните ползватели във или със сметките, съдържащи различни изисквания, в зависимост от това дали сметката се основава на действителната консумация или на топлинни разпределители. Заслужава да се отбележи, че крайните ползватели, които заемат части от сграда, която не е оборудвана с индивидуални измервателни уреди или топлинни разпределители, или тези, които наемат помещенията си на база „топъл наем“, никога не могат да получават сметки на базата на действително потребление или показатели на топлинни разпределители. Всъщност в случай на „топъл наем“ те не могат дори да получават никакви сметки за енергия, и следователно няма да се приложи нито едно от изискванията на член 10a или приложение VIIa.

В сравнение с приложение VII от първоначалната ДЕЕ новото приложение VIIa е формулирано по начин, който по-ясно отразява задължителния характер на съдържащите се в него изисквания, например като изключва квалификации като „когато е уместно“ или „за предпочитане“⁽³⁷⁾.

Приложение VIIa също съдържа някои изцяло нови елементи, включително задължение за законопроектите да съдържат „информация относно съответните процедури за подаване на жалби, службите на омбудсмана или механизми за алтернативно разрешаване на спорове, които се използват в държавите членки“. При транспонирането на това изискване държавите членки следва публично да определят кои (ако има такива) услуги на омбудсмана или алтернативните механизми за разрешаване на спорове⁽³⁸⁾ са юридически компетентни за разглеждане на жалби и спорове, свързани с измерване, отчитане на разпределението, фактуриране и дялово разпределяне на разходите, така че доставчиците на енергия и други страни, които издават фактури, да могат да включат тази информация в сметките си.

9.3.1. Фактури въз основа на реалното потребление/показанията на топлинния разпределител

Отделните информационни елементи, които трябва да бъдат предоставени във или със сметката, на базата на действителното потребление или показанията на устройствата, са отчасти основани на съществуващото приложение VII и отчасти на новото.

Макар че не всички се нуждаят от обяснение, заслужава да се подчертаят няколко аспекта.

Както и в първоначалната ДЕЕ, приложение VIIa, точка 3, буква а) се отнася до „действителни цени“. За крайните клиенти на районно отопление и охлаждане това обикновено означава специфициране на общата цена, която трябва да се плати, както и различните ѝ компоненти, като такива свързани с потреблението, свързани с капацитета и фиксирани тарифи/цени. За отчитане на разпределението това трябва да включва поне частта от цената на разходите за отопление, заедно с показанията на устройството и общите стойности за сградата, от която те се извличат.

По отношение на сравнението с потреблението през същия период на предходни години (точка 3, буква в), следва да се отбележи задължението да се предостави това в графичен вид и във форма, коригирана от гледна точка на климата. В светлината на изискванията за защита на данните и поверителността (вж. също раздел 7.5) това изискване следва да се тълкува, че се прилага само за информацията относно енергията, консумирана от текущия обитател, т.е. същия краен ползвател, на който трябва да бъде предоставена информацията.

За целите на корекцията от гледна точка на климата може да е необходимо да се направят предположения за дела на енергията, използвана за получаване на топла вода за битови нужди, когато тази енергия не се измерва отделно от тази, използвана за битово отопление. Освен това са необходими специфични от гледна точка на местоположението или предсказвателни данни за външна температура за изчисляване на отоплителните денградуси (HDDs) или охладителните денградуси (CDDs), които се използват за извършване на корекцията от гледна точка на климата. За да бъдат използвани за целите на информацията за фактуриране, тези данни трябва да бъдат на разположение без значителни закъснения. Държавите членки и страните, които отговарят за предоставянето на информация за фактуриране, трябва да идентифицират наличните източници на такива данни, които биха могли да бъдат национални, регионални, местни или специфични за сградата (ако например сградата е оборудвана с външен датчик, от който могат да бъдат снемани измервания). Те също така следва да бъдат прозрачни относно методиката, използвана за извършване на корекцията от гледна точка на климата⁽³⁹⁾.

Що се отнася до информацията за използвания горивен микс, това ще бъде сравнително лесно в повечето многофамилни/многофункционални сгради, оборудвани със собствен колективен котел, особено тези, които винаги работят с един и същ вид гориво. Когато котлите могат да работят с различни горива или например когато използват пилотни горива при стартиране, средните годишни стойности биха били достатъчни за целите на спазването на изискванията. Когато сградите се обслужват от районни отоплителни или районни охладителни мрежи, юридическото или физическото лице, което е краен клиент, ще има право съгласно същата разпоредба да получи информация за горивния микс, използван за предоставяне на услугата за районно отопление/охлаждане. В многофамилните/многофункционални сгради тази информация може на свой ред да се използва⁽⁴⁰⁾, за да осигури информацията относно горивния микс на крайните потребители, обитаващи всяка единица.

⁽³⁷⁾ В най-малко два случая това не е направено последователно във всички езикови версии. Комисията счита, че следва да се издаде официална поправка, за да се преодолеят тези несъответствия. Намерението в предложението на Комисията е ясно в това отношение, вж. тире 1.3.3. в раздел 4.3.2 от оценката на въздействието (Работен документ на службите на Комисията, SWD (2016) 0405 final).

⁽³⁸⁾ Такива са изброените тук: <https://ec.europa.eu/consumers/odr/main/?event=main.adr.show2>.

⁽³⁹⁾ Не съществува универсален стандарт за това как да се изчисляват градусовите дни, а при липсата на по-добри алтернативи държавите членки може да пожелаят да насърчат или изискат използването на използваната от Евростат методика: Вж. https://ec.europa.eu/eurostat/cache/metadata/en/nrg_chdd_esms.htm (раздел 3.4).

⁽⁴⁰⁾ От всеки, който е отговорен за информирането на ползвателите/крайните потребители на отчитането на разпределението, в съответствие с решенията, взети от държавите членки съгласно член 10а, параграф 3.

Средствата, използвани за предоставяне на информация за горивния микс, могат да се използват и за предоставяне на информация за дела на възобновяемата енергия, използвана в районната отоплителна и охладителна система, като по този начин частично се изпълнява задължението на държавите членки съгласно член 24, параграф 1 от преработената директива за енергията от възобновяеми източници (ДЕВИ II) ⁽⁴¹⁾, която гласи, че „Държавите членки гарантират, че информация за енергийните характеристики и за дела на възобновяема енергията в техните районни отоплителни и охладителни системи се предоставя на крайните потребители по леснодостъпен начин, като например на уебсайтовете на доставчиците, в сметките или при поискване.“ ДЕВИ II не определя понятието „крайни клиенти“, но в разбирането на Комисията терминът „краен ползвател“, както се използва в ревизирия ДЕЕ, обхваща изцяло термина „крайни клиенти“, както е използван в член 24, параграф 1 от ДЕВИ II. По-конкретно и двата термина включват обитатели на отделни звена в многофамилни/многофункционални сгради, снабдени с районно отопление/охлаждане, дори ако нямат индивидуален или пряк договор с доставчика ⁽⁴²⁾. Следователно предоставянето на информация за фактурирането и потреблението, осъществено в рамките на ДЕЕ, може да бъде използвано за предоставяне на информация за дела на възобновяемата енергия, използвана при районно отопление и охлаждане съгласно ДЕВИ II. Това може да бъде икономически ефективен начин за спазване на съответните разпоредби както на ДЕЕ, така и на ДЕВИ II, тъй като информацията за горивния микс трябва да включва дела на възобновяемата енергия, когато такава енергия е част от горивния микс.

Този начин на изпълнение на изискванията за предоставяне на информация за дела на възобновяемата енергия в системите за районно отопление и охлаждане би бил недвусмислен и по този начин би избегнал евентуално правно противоречие, ако информацията за горивния микс включва категорията възобновяема енергия (с възможни спецификации за нейния вид/видове), като се посочва стойност нула (0) в случаите, когато няма възобновяем компонент.

Разкриването на горивния микс, посочващ възобновяемия компонент на доставката на топлина или студ, не отговаря напълно на изискванията по член 24, параграф 1 от ДЕВИ II, освен ако не е включена и информация за енергийните характеристики на системите за районно отопление и/или охлаждане.

Що се отнася до начина, по който е предоставена информацията, изискванията в ДЕЕ, приложение VIIa, точка 3, буква б) и тези на член 24, параграф 1 от ДЕВИ II леко се различават. Изискванията в ДЕЕ са малко по-стриктни в смисъл, че информацията за горивния микс трябва да бъде предоставена „във или със сметките [на крайните ползватели], докато ДЕВИ II позволява предоставянето на информация за дела на възобновяемите енергийни източници и енергийната ефективност „по леснодостъпен начин“ чрез уебсайта на доставчика или при поискване. И обратно, изискването за ДЕВИ II е малко по-стриктно в смисъл, че то се прилага за всички крайни ползватели, докато изискването за ДЕЕ се прилага само в контекста на фактурирането, основаващо се на действителното потребление или показанията на топлинния разпределител.

Що се отнася до информацията за свързаните годишни емисии на парникови газове, възникват редица въпроси в зависимост от това дали доставките идват от един-единствен източник на гориво, например колективен газов или мазутен котел в сграда, или от районна отоплителна или охладителна система. И в двата случая трябва да се обърне внимание на това как и до каква степен се отразява въздействието на загубите на ефективност в сградата или мрежата и какви показатели се използват (т.е. абсолютни или относителни/специфични (kgCO₂e/kJ), съвкупни или за апартамент и т.н.).

Като минимум операторите на системи за централно отопление и охлаждане трябва да осигуряват средните годишни емисии на мрежата за всяка фактурирана/доставена енергийна единица (т.е. включително въздействието на мрежовите загуби), така че да могат да бъдат изчислени съответните абсолютни емисии за всеки краен клиент.

На тази база или на базата на собственото потребление на гориво на сградата, клиентите с отчитане на разпределението могат да имат информация за техния дял от абсолютните емисии (kg) И техните относителни/специфични средни емисии, напр. отразяване на състава или използваното гориво на районното отопление и, когато е уместно, местните възобновяеми енергийни източници.

⁽⁴¹⁾ Директива (ЕС) 2018/2001 на Европейския парламент и на Съвета от 11 декември 2018 година за насърчване използването на енергия от възобновяеми източници (ОВ L 328, 21.12.2018 г., стр. 82).

⁽⁴²⁾ Това е изрично посочено в преразгледаната ДЕЕ (вж. също раздел 7.1). В ДЕВИ II може да се направи извод от използването на по-тесното понятие „клиент“ в член 24, параграф 2, като се посочва желанието на законодателите да разграничат обхвата на задълженията, съдържащи се в член 24, параграф 1 и член 24 параграф 2.

При всички случаи държавите членки могат да ограничават обхвата на изискването за предоставяне на информация за емисиите на парникови газове, така че то да включва само доставките от районни отоплителни системи с обща номинална входяща топлинна мощност, превишаваща 20 MW. В случаите, когато дадена държава членка реши да направи така, това по-специално дава възможност на малките и средните районни отоплителни мрежи и сградите с отчитане на разпределението със собствени котли да бъдат освободени от необходимостта да предоставят такава информация. Трябва да се подчертае, че тази възможност да се ограничи обхватът на изискването за информация, не се прилага за информацията за горивния микс, тя се отнася само до свързаната с това годишна информация за емисиите на парникови газове.

В системите за районно отопление или охлаждане, при които клиентите имат възможност да избират конкретни „зелени“ продукти, продавани като произтичащи от конкретен горивен микс (например 100 % възобновяеми енергийни източници) или с отделен отпечатък на емисиите на парникови газове, различен от средния за системата, това трябва да се отчита, за да се избегне двойното отчитане и заблуждаваща информация за потребителите. Всички такива продажби следва да бъдат изключени при изчисляването на средния горивен микс или отпечатъка на парникови газове за крайните клиенти. Ако това не бъде изпълнено, то потенциално би представлявало нарушение на законодателството на ЕС за защита на потребителите ⁽⁴³⁾.

Приложение VIIa, точка 3, буква е) изисква сравняване на потреблението на ползвателя с потреблението на осреднена нормализирана или референтна стойност на потреблението на краен ползвател от същата категория, така че държавите членки ще трябва да разработят или да делегират отговорността за разработване на адекватни показатели и категории потребители. По отношение на отчитане на разпределението доставчиците на услуги могат да предоставят подходящи и точни показатели въз основа на данни, получени от сградите в техните портфейли. За електронните сметки подобни сравнения могат да бъдат достъпни онлайн и след това да бъдат обозначени в самите сметки. За сметки, предоставени на хартиен носител, сравненията, разбира се, трябва да бъдат включени в действителната сметка, както е случаят с други елементи, които също трябва да бъдат включени.

9.3.2. Фактури, които не са базирани на реалното потребление/показанията на топлинния разпределител

Понастоящем е обичайна практика (поне в ситуации, когато не са налични устройства с дистанционно отчитане) всички редовни/междинни сметки да се основават на изчисления на фиксирана ставка на годишното потребление. Тези сметки не трябва да включват всички елементи, изброени по-горе, но трябва да „съдържат ясно и разбираемо обяснение за начина на изчисляване на сумата, посочена в тях, и поне информацията, посочена в букви г) и д)“ от приложение VIIa, точка 3. Тези изисквания се прилагат и в случаите, когато сметките никога не се основават на действителното потребление/показанията на топлинните разпределители. Такъв ще бъде случаят за отделни крайни ползватели в многофамилни и многофункционални сгради, в които не се отчита разпределението, и в които разходите за енергия се начисляват на крайните ползватели чрез повтарящи се такси или отчитане на разходите за отопление, основано изключително на други параметри като площ, обем и др.

⁽⁴³⁾ Вж. също SWD(2016) 163 final, 25.5.2016: Работен документ на службите на Комисията: Насоки относно изпълнението/прилагането на Директива 2005/29/ЕО относно нелоялни търговски практики.
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52016SC0163>.

ISSN 1977-0618 (електронно издание)
ISSN 1830-3617 (печатно издание)

Служба за публикации на Европейския съюз
2985 Люксембург
ЛЮКСЕМБУРГ

BG